

Θ
Ε
Μ
Α

Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΩΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ
ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΡΥΣΟΥ ΤΝΧ ΣΤΗΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Μ Π Ρ Α Χ Ο Υ Χ Α Ρ Ι Κ Λ Ε Ι Α
Τ Ο Υ Α Ν Δ Ρ Ε Α

Ε Π Ι Β Λ Ε Π Ω Ν Κ Α Θ Η Γ Η Τ Η Σ
Π Α Π Α Ϊ Ω Α Ν Ν Ο Υ Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Σ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2001
ΑΘΗΝΑ

" (...) Εκείνοι που διακηρύσσουν ότι είναι υπέρ της ελευθερίας,
ενώ αποδοκιμάζουν κάθε σύγκρουση
είναι άνθρωποι, που επιθυμούν σοδειά χωρίς να οργώσουν τη γη.
Θέλουν βροχή χωρίς αστραπές και βροντές
Θέλουν τον ωκεανό και όχι τη φουρτούνα.
Ο αγώνας μπορεί να είναι ηθικός, ή υλικός ή και ηθικός και υλικός.
Η δύναμη δεν παραχωρεί τίποτα χωρίς αίτημα.
Ποτέ δεν ήταν έτσι και ποτέ δεν θα είναι...
Οι άνθρωποι μπορεί να μην πάρουν για ότι πληρώσουν σ' αυτό το κόσμο,
αλλά θα πρέπει οπωσδήποτε να πληρώσουν για ότι πάρουν (...)"
Frederick Douglass
Μαύρος Ηγέτης

από Cormick W. G., 1980 : 25

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ	1
1.1 ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	1
1.1.1 Το Ευρωπαϊκό και Ελληνικό περιφερειακό πρόβλημα	2
1.2 Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	3
1.3 Η ΣΧΕΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	5
2.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	9
2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ	9
2.2 Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	11
2.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	13
2.4 ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	15
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ	17
3.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ : ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ	17
3.2 Η ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ	20
3.3 ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ «NIMBY»	21
3.3.1 Σύνδρομο «NIMBY» ως ψυχολογικό φαινόμενο	21
3.3.2 Σύνδρομο «NIMBY» ως πρόβλημα έλλειψης εμπιστοσύνης	23
3.3.3 Σύνδρομο «NIMBY» ως πρόβλημα έλλειψης πληροφόρησης.	24
3.3.4 Σύνδρομο «NIMBY» ως πρόβλημα ατελών διαδικασιών λήψης αποφάσεων	25
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	29
4.1 Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΕΘΝΩΣ	29
4.1.1 Διεθνή Δίκτυα Διαχείρισης και Ανάλυσης Συγκρούσεων	29
4.2 Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	30
4.2.1 Εντοπίζοντας τα βασικά θέματα	31
4.2.2 Αναζητώντας τους εμπλεκόμενους φορείς	32
4.2.3 Αναλύοντας τη σχέση μεταξύ των εμπλεκόμενων ατόμων και ομάδων	34
4.2.4 Επιλέγοντας τη κατάλληλη μέθοδο και το χρόνο	36
4.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ	38
4.3.1 Γενικά για τη διαχείριση συγκρούσεων	38
4.3.2 Επικοινωνιακές μέθοδοι.	40
4.3.3 Μέθοδοι συμμετοχής του κοινού	43
4.4 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	46
4.4.1 Αγωγές πολιτών	46
4.4.2 Ελληνικό νομικό πλαίσιο εφαρμογής	46
4.4.3 Συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων	48
4.4.4 Πρόληψη και αντιμετώπιση βιομηχανικών ατυχημάτων	50

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	53
5.1 Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ : Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ	53
5.2 ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ ΣΤΗΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	54
5.2.1 Η επιλογή του συγκεκριμένου υποδείγματος	55
5.2.2 Η μεθοδολογία προσέγγισης	56
5.3 ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ	57
5.3.1 Ιστορικό πώλησης	57
5.3.2 Μεταλλευτικά κέντρα και μεταλλειοκτησία	58
5.3.3 Παραγόμενα προϊόντα και ποιότητες μεταλλευμάτων	58
5.3.4 Προβλήματα της παλαιάς εταιρίας	58
5.3.5 Βιωσιμότητα μεταλλείων – Μεταλλουργία Χρυσού	59
5.3.6 Νομοθεσία για το διαγωνισμό	59
5.3.7 Πωληθέντα στοιχεία	60
5.3.8 Διαγωνισμοί	60
5.3.9 Κριτήρια αξιολόγησης προσφορών	60
5.3.10 Συμμετοχή στον τελικό διαγωνισμό	60
5.3.11 Αξιολόγηση προσφορών	60
5.3.12 Ανάδειξη πλειοδότη	61
5.3.13 Επιχειρηματική αξιοπιστία επενδυτή	61
5.3.14 Βασικά χαρακτηριστικά πρότασης TVX	62
5.3.15 Υποχρεώσει Δημοσίου	63
5.3.16 Επιχορήγηση	63
5.3.17 Οφέλη της περιοχής και της Ελληνικής Οικονομίας	64
5.3.18 Απασχόληση	64
5.3.19 Περιβάλλον	65
5.4 ΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	66
5.4.1 Βασικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής	69
5.4.2 Τα σενάρια ανάπτυξης της περιοχής	70
5.5 Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ	72
5.5.1 Τα κριτήρια επιλογής θέσης χωροθέτησης	73
5.5.2 Το τελικό συμπέρασμα	80
5.6 Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	82
5.7 Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ TVX	84
5.8 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	90
5.9 ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	95
5.10 ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	103

**ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

1.1 ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο όρος οικονομική ανάπτυξη εκφράζει την επίτευξη των θετικών μεταβολών στα βασικά συστατικά στοιχεία της ανθρώπινης οικονομικοκοινωνικής δραστηριότητας. Καθώς οι οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές αξίες, προτιμήσεις και ανάγκες, που επηρεάζουν την ανθρώπινη δραστηριότητα, μεταβάλλονται στο χρόνο και στο χώρο, έτσι και η οικονομική ανάπτυξη μεταβάλλεται ως έννοια και πολιτική. Μεταπολεμικά ταυτίστηκε με τα παραδοσιακά μοντέλα του σταθερού ρυθμού ανάπτυξης, που συναντάται στη θεωρία οικονομικής μεγέθυνσης, ενώ ως καταλληλότερος δείκτης μέτρησης της μεταβολής της επεκράτησε να χρησιμοποιείται το ΑΕΠ. Στη σημερινή εποχή η οικονομική ανάπτυξη ξεφεύγει από το στενό οικονομικό περιβάλλον της αύξησης του ΑΕΠ, της μεγέθυνσης της παραγωγικής ικανότητας και της υλικής ευημερίας της οικονομίας μιας χώρας και αποτελεί μια πολυδιάστατη κοινωνική διαδικασία, που αναφέρεται σε μονιμότερου χαρακτήρα μεταβολές, που αφορούν στο οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον δίνοντας προτεραιότητα στη βιώσιμη χρήση των πόρων (Ρέππας Π., 1991, 32-33 ; Pearce, 1990 ; Barbier, 1990).

Η περιφερειακή ανάπτυξη αντίστοιχα εμφανίστηκε σαν πολιτικό αίτημα κατά τη περίοδο του μεσοπολέμου και κυρίως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο στη Δυτική Ευρώπη και την Αμερική για να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις από την οικονομική κρίση της δεκαετίας του '30. Η έννοια της περιφερειακής, όπως και της οικονομικής, ανάπτυξης είναι επίσης πολυδιάστατη και αξιολογικά φορτωμένη. Προκαλείται από τον κατάλληλο συνδυασμό σκοπών, μέσων και φορέων σ' ένα πρόγραμμα προκειμένου να επιτευχθεί η ισόρροπη και διαχρονική μεταβολή της διαπεριφερειακής διάρθρωσης της οικονομίας μιας χώρας (Βασιλόπουλος Γ., Μπιλά Α., 1995, 25-26). Με την περιφερειακή ανάπτυξη επιτυγχάνεται η καθολική ανάπτυξη (οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική) όλων των περιφερειών μιας χώρας γιατί αυξάνεται και διαφοροποιείται η παραγωγική τους ικανότητα και εξελίσσεται η κοινωνική, θεσμική και χωροταξική τους οργάνωση (Κόνσολας Ν., 1985, 42).

1.1.1 Το Ευρωπαϊκό και Ελληνικό πρόβλημα και πολιτική

Στη προσπάθεια δημιουργίας Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση και της περιφερειακής της ανάπτυξης με την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής των κρατών που την αποτελούν - η Ελλάδα εντάχθηκε το 1981 - η περιφερειακή πολιτική της, που θεσμοθετήθηκε το 1986 με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, αναφέρει ότι "(...) αποσκοπείται η μείωση του χάσματος μεταξύ των διαφόρων περιοχών και η μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών (άρθρο 130Α) (...)". Το Ευρωπαϊκό περιφερειακό πρόβλημα ήταν και είναι σημαντικό. Η ένταση των περιφερειακών ανισοτήτων και η στασιμότητα των ρυθμών μεγέθυνσης σε περιοχές με χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ δημιούργησαν την ανάγκη για μια αυτόνομη και δυναμική περιφερειακή πολιτική. Το περιφερειακό πρόβλημα όπως εντοπίστηκε αφορά στις διαφορές που παρουσιάζουν οι περιφέρειες στην παραγωγικότητα της εργασίας, την ανεργία, την αποβιομηχάνιση, το ακολουθούμενο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης, τη δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος κλπ. Προκειμένου η ευρωπαϊκή οικονομία να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό με τις ΗΠΑ και Ιαπωνία και να επιτύχει την εσωτερική της συνοχή, δημιούργησε δράσεις και πολιτικές για τη μεταφορά πόρων στις λιγότερο εύπορες οικονομίες ώστε να επιτύχουν τον διαρθρωτικό εκσυγχρονισμό τους.

Η νέα περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης εισάγει δύο καινοτομίες (Κλώνης Δ., 1998, 15-19):

- την έννοια της ολοκληρωμένης ανάπτυξης, που σημαίνει την προώθηση του τοπικού ή ενδογενούς δυναμικού μιας περιοχής
- την έννοια του ολοκληρωμένου προγράμματος, που αντικαθιστά τη πολιτική των μεμονομένων έργων

και εστιάζει σε περιοχές χαμηλού επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης, που στηρίζονται, είτε στον αγροτικό τομέα, είτε σε βιομηχανικούς κλάδους που βρίσκονται σε παρακμή και χαρακτηρίζονται από ανεργία και έλλειψη υποδομής.

Παράλληλα και η Ελληνική οικονομική πολιτική από τη δεκαετία του '60 καλείται να αντιμετωπίσει ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα, αυτό των περιφερειακών της ανισοτήτων. Οι βασικοί άξονες της περιφερειακής της ανάπτυξης είναι η ισόρροπη ανάπτυξη σε ολόκληρο τον ελληνικό χώρο. Για το λόγο αυτό δαπανούνται μεγάλα ποσά προς αυτή τη κατεύθυνση, όπως δημόσιες επενδύσεις για κατασκευή παραγωγικών έργων, δάνεια για την περιφερειακή ανάπτυξη της βιομηχανίας και του τουρισμού, ίδρυση ΒΙ.ΠΕ, ανάπτυξη τεχνικής και κοινωνικής υποδομής κ.α. Η ελληνική περιφερειακή πολιτική ακολουθεί τους βασικούς προσανατολισμούς της Ε.Ε και αυτό φαίνεται διότι η κύρια πηγή

πόρων της για την υλοποίηση αναπτυξιακών έργων και προγραμμάτων είναι οι κοινοτικές χρηματοδοτήσεις. Ένας από τους κυρίαρχους στόχους διαφαίνεται η βελτίωση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας, η προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων και προηγμένων τεχνολογιών και η αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια η Ελλάδα προσπαθεί να επιδιώξει την ενίσχυση της κοινωνικής και περιφερειακής υποδομής και τη συγκρότηση νέων παραγωγικών διαδικασιών που θα εξασφαλίσουν ανταγωνιστικότητα στις διεθνείς αγορές σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.

Για να επιτύχει στην προσπάθειά της αυτή θα πρέπει να καταρτίσει ολοκληρωμένα αναπτυξιακά προγράμματα σε συνδυασμό με αποκεντρωμένο σύστημα διοίκησης και με ανάπτυξη συμμετοχικών διαδικασιών με όλους τους τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς, τους Ο.Τ.Α., τους κοινωνικούς και πολιτικούς φορείς, το τοπικό πληθυσμό, τα ερευνητικά ιδρύματα και άλλους φορείς (Βασιλόπουλος Γ., Μπιλά Α., 1995, 222-225).

1.2 Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Από την εποχή της Βιομηχανικής Επανάστασης¹ έως τις ημέρες μας και κυρίως μετά τη μεταπολεμική περίοδο διαπιστώνεται η περιβαλλοντική κρίση μέσα από την αναπτυξιακή διαδικασία. Συγκεκριμένα σημειώθηκαν προβλήματα ρύπανσης, μόλυνσης ή και υποβάθμισης του περιβάλλοντος, τα οποία, είτε ήταν αποτέλεσμα συσσώρευσης και προέκτασης προηγούμενων, είτε εμφανίστηκαν για πρώτη φορά. Η περιβαλλοντική κρίση προσδιορίζεται από το γεγονός ότι το περιβάλλον² τόσο ως τροφοδότης της ζωής, όσο και ως αποδέκτης των καταλοίπων της είναι πλέον σε οριακή κατάσταση και έχει να αντιμετωπίσει δύο βασικά προβλήματα :

- το πρώτο αφορά τη παροχή των φυσικών πόρων από τα οικολογικά συστήματα προς την κοινωνικοοικονομική διαδικασία παραγωγής και κατανάλωσης

¹ Οι βιομηχανικές συγκεντρώσεις σε περιοχές της Μ. Βρετανίας, Γερμανίας, Βελγίου και Γαλλίας προξένησαν άμεσες καταστροφές στο φυσικό περιβάλλον (η ρύπανση - μόλυνση του εδάφους και κυρίως των νερών και της ατμόσφαιρας υπήρξαν τα σημαντικότερα προβλήματα). Πολύ μεγαλύτερη ήταν η καταστροφή που προξενήθηκε για την τροφοδότηση των βιομηχανιών αυτών με ενέργεια και πρώτες ύλες (χρήση υδάτινων πόρων, εξόρυξη μετάλλων, άνθρακα κλπ., Σαμιώτης Γ. και Τσάλτας Γ., 1990, 62

² Η έννοια του περιβάλλοντος, της ρύπανσης, μόλυνσης, υποβάθμισης κ.α. ορίζονται με ακρίβεια από τον Ελληνικό Νόμο Πλαίσιο Για τη Προστασία του Περιβάλλοντος, 1650/1986 : Συγκεκριμένα ως περιβάλλον ορίζεται "το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα της ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες"

- και το δεύτερο τη διάθεση των παραπροϊόντων και των αποβλήτων, καθώς και των ανεπιθύμητων αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τη χρήση και τη μετατροπή της ενέργειας

Διανύουμε μια εποχή εκρηκτικής τεχνολογικής ανάπτυξης, η οποία φαίνεται να αγνοεί πως το περιβάλλον δεν είναι ούτε ανεξάντλητο, ώστε να αντέχει σε συνεχή και εντατική εκμετάλλευση, ούτε απρόσβλητο ώστε να αντέχει σε απεριόριστη απόρριψη αποβλήτων (Marsh P., 1985, 50-56)

Τα πιο σημαντικά σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα, τα οποία σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις και ιδιομορφίες, είναι τα ακόλουθα (Σαμιώτης Γ. και Τσάλλας Γ., 1990, 64-65) :

- η ρύπανση-μόλυνση, υποβάθμιση και καταστροφή των οικοσυστημάτων με αποτέλεσμα τη μερική ή ολική αχρήστευση των μηχανισμών της παραγωγικής και αναπαραγωγικής τους ικανότητας
- η καταχρηστική εκμετάλλευση και εξάντληση σημαντικών φυσικών πόρων (ανανεώσιμων και μη) απαραίτητων στην αναπτυξιακή διαδικασία και πολύτιμων για το μέλλον
- η πληθυσμιακή υπερσυγκέντρωση σε αστικά κέντρα η οποία δημιουργεί προβληματική σχέση μεταξύ πληθυσμού και περιβάλλοντος
- η εξαφάνιση ή μείωση ειδών της άγριας ζωής (χλωρίδα - πανίδα) σε τοπικό ή παγκόσμιο επίπεδο, με αποτέλεσμα τη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας, την απώλεια ενδεχόμενων σημαντικών χρήσεων για το μέλλον και τη συρρίκνωση της βιολογικής ποικιλότητας
- η διατάραξη γενικότερων φυσικών ισορροπιών με σημαντικές επιπτώσεις παγκόσμια και κυρίως ανησυχητικές προοπτικές (κλιματικές ισορροπίες, μείωση όζοντος κλπ.)
- η σπατάλη και φθορά σημαντικών στοιχείων για την ύπαρξη ζωής όπως άνθρακα, υδρογόνου, οξυγόνου, αζώτου, θείου και φωσφόρου
- η υποβάθμιση και καταστροφή του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (δομημένου χώρου, μνημείων, καλλιτεχνικών δημιουργημάτων κλπ.) με συνέπεια την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, την απώλεια σημαντικών συνδετικών κρίκων με το παρελθόν και βέβαια την κρίση ταυτότητας των λαών για το παρόν και το μέλλον
- ο κίνδυνος χρήσης όπλων μαζικής καταστροφής (πυρηνικά κλπ.) με αποτέλεσμα την γενικευμένη εξαφάνιση μορφών ζωής σε περιφερειακό ή παγκόσμιο επίπεδο

Στην όξυνση των περιβαλλοντικών προβλημάτων οδήγησε η αλματώδης οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη ιδιαίτερα τη μεταπολεμική περίοδο και είχε σαν επακόλουθο τη δημιουργία οικολογικών προβλημάτων με επιδράσεις μόνιμου και ριζικού χαρακτήρα. Η διάσταση της περιβαλλοντικής κρίσης συνειδητοποιήθηκε από τη διεθνή κοινότητα³, η οποία ενεργοποιήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες προς τη κατεύθυνση της προβολής των προβλημάτων και της ανάληψης δράσεων για την αντιμετώπισή τους.

³ Η σοβαρή ατμοσφαιρική μόλυνση στο Λονδίνο και στη Νέα Υόρκη (1952-1966), τα θανατηφόρα περιστατικά της δηλητηρίασης από υδράργυρο στη Μινάματα (1953-1965), το Διεθνές Γεωφυσικό έτος (1957-1958), το Διεθνές Βιολογικό Πρόγραμμα (1964-1974), η εκτεταμένη ρύπανση των Μεγάλων Λιμνών (Great Lakes) στη Β. Αμερική, οι μαζικοί θάνατοι πτηνών από το DDT και άλλα εντομοκτόνα, ο

1.3 Η ΣΧΕΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

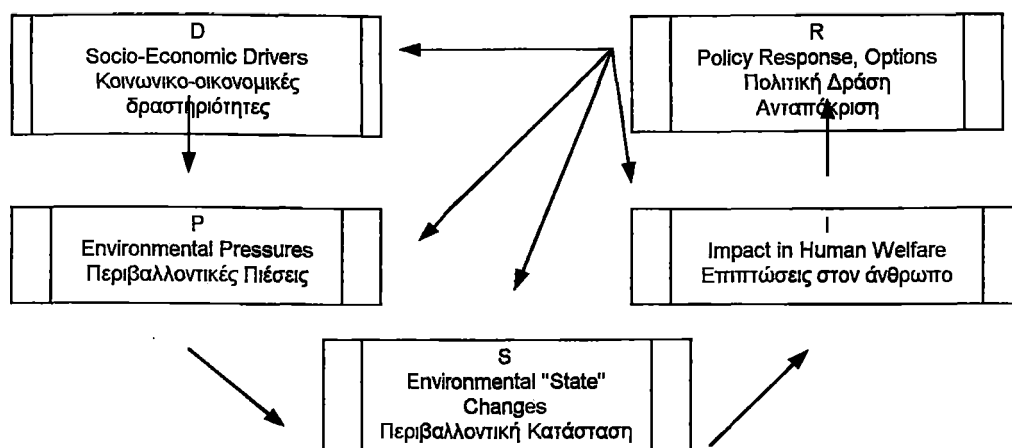
Αναφέρθηκε στο κεφ. 1.1, ότι η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί μια πολυδιάστατη κοινωνική διαδικασία και σχετίζεται με μεταβολές, που αφορούν στο οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον. Πρώτος ο René Passet το 1979, με επιτυχία συσχέτισε την οικονομία και το περιβάλλον μέσα από μια συστημική (βιο-οικονομική) προσέγγιση των ανθρωπίνων δράσεων και συμπεριφορών, της οργάνωσης της κοινωνίας και των βιολογικών ρυθμών προβάλλοντας τη σύγκρουση των ρυθμών και την αλληλεξάρτησή τους και πρότεινε μέτρα ενσωμάτωσης της οικονομίας στη βίωση.

Συσχετίζοντας την οικονομική ανάπτυξη και τη ποιότητα του περιβάλλοντος θα λέγαμε ότι, η οικονομική ανάπτυξη συνοδεύεται από δοκιμές και αλλαγές στις πρακτικές των οικονομικών μονάδων και την εφαρμογή της τεχνολογίας επιδρώντας στο περιβάλλον μέσω της παραγωγής, της διάθεσης ρυπαντών, της απόσπασης και της χρήσης των φυσικών πόρων, ενώ οι αλλαγές στην κατάσταση του περιβάλλοντος επιδρούν στην οικονομία μέσω αλλαγών στην ποιότητα και την ποσότητα των διαθέσιμων φυσικών πόρων, του δομημένου περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας

Στη περίπτωση που η οικονομική πολιτική στοχεύει στην αύξηση της παραγωγής, χωρίς να υπολογίζει τη φθορά του φυσικού κεφαλαίου και τη περιβαλλοντική καταστροφή τότε η ανάπτυξη δεν είναι βιώσιμη και κινδυνεύει η κοινωνική ευημερία. Αντίθετα είναι βιώσιμη όταν μεγιστοποιεί το καθαρό όφελος της οικονομικής ανάπτυξης (οικονομική αποτελεσματικότητα) διατηρώντας τη λειτουργικότητα και ποιότητα των φυσικών πόρων διαχρονικά (προστασία περιβάλλοντος) και διασφαλίζοντας την κοινωνική ισότητα και δικαιοσύνη (Barbier, 1990)

Η αλληλεπίδραση των παραπάνω συντελεστών παρουσιάζεται εικονικά στο σχήμα 1, το οποίο χρησιμοποιείται από διεθνείς οργανισμούς, όπως OECD, 1994, EUROSTAT, E.E.A, 1999 για την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής :

ψυχρός πόλεμος και οι πυρηνικές δοκιμές, τα μεγάλα ατυχήματα από μεταφορά ή άντληση πετρελαίου (Torrey Canyon 1967, World Glory 1968, Santa Barbara, 1969, Exxon Valdez, Αλάσκα κλπ.), τα βιομηχανικά ατυχήματα (του Sevezo στην Ιταλία 1976, του Three Mile Island στις ΗΠΑ, του Chernobyl στη Σοβιετική Ένωση, 1986), τα προβλήματα της όξινης βροχής, η μείωση του όζοντος και το φαινόμενο το θερμοκηπίου ήταν ορισμένα από τα πιο σημαντικά γεγονότα που ώθησαν το διεθνές ενδιαφέρον για το περιβάλλον. Επίσης σημαντική ήταν και η συμβολή των εργασιών όπως "Η Σιωπηλή Άνοιξη" της Κάρσον Ράκελ, 1962, "The Population Bomb" του Paul Ehrlich, 1968, "The Limits to Growth" του Dennis Meadows et al, 1972, "Only one Earth-The Care and Maintenance of a Small Planet" της Barbara Ward-Rene Dubos, 1972, "Small is Beautiful" του E. Schumacher, 1974, η Διάσκεψη του ΟΗΕ για το Ανθρώπινο περιβάλλον, Στοκχόλμη, 1972, η Δημιουργία του Παγκόσμιου Χάρτη για τη Φύση, ΟΗΕ, 1982, η δημοσίευση "Our Common Future" από την Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, 1987, οι δράσεις του ΣτΕ και Ε.Ε με τη θέσπιση προγραμμάτων δράσης για τη προστασία του περιβάλλοντος κ.α, Σαμιώτης Γ. και Τσάλτας Γ., 1990

Σχήμα 1 Μοντέλο D-P-S-I-R, Κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες - Περιβαλλοντικές πιέσεις - Περιβαλλοντική κατάσταση - Επιπτώσεις στον άνθρωπο - Πολιτική δράση, Turner, K. 2000

Προς τη κατεύθυνση προσδιορισμού των σχέσεων της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος για μια βιώσιμη ανάπτυξη ασχολούνται διεθνείς οργανισμοί ανάμεσα στους οποίους και οι UNHD, 1993, OECD, 1993, World Bank, 1993 προκειμένου να υπολογίσουν δείκτες για να συνδυάσουν την κοινωνική ισότητα - δικαιοσύνη, την περιβαλλοντική ισορροπία και την βιώσιμη ανάπτυξη. Σύμφωνα με αυτούς η ανάπτυξη βασίζεται στη συνεχή και δυναμική αλληλεπίδραση και αλληλοεξάρτηση των μηχανισμών της φύσης και της ευημερίας των πολιτών χωρίς να υπάρχει διαχωρισμός μελέτης δεικτών φυσικού περιβάλλοντος και κοινωνικοοικονομικών δεικτών. Οι δείκτες αυτοί είναι αλληλένδετα υποσυστήματα (οικολογικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό υποσύστημα) και εξετάζονται μόνο μέσω της συστημικής προσέγγισης (Ζάνου Β., 2000).

Μια πιο συστηματική προσέγγιση εκφράζεται από τον D. Pearce, 1990, σύμφωνα με τον οποίο υπάρχουν δύο βασικές διαστάσεις της βιωσιμότητας. Η πρώτη είναι η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη βασικός όρος της οποίας θεωρείται η βιώσιμη μεγέθυνση του κατα κεφαλή πραγματικού εισοδήματος διαχρονικά, που αποτελεί και τον παραδοσιακό στόχο οικονομικής μεγέθυνσης. Ο όρος βιώσιμη μεγέθυνση υποδηλώνει ότι η αύξηση του εισοδήματος δεν απειλείται από αρνητική ανατροφοδότηση λόγω άλλων βιοφυσικών επιδράσεων (ρύπανση έλλειψη πόρων) ή κοινωνικών επιπτώσεων (κοινωνική αποσύνθεση). Η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη θεωρείται ευρύτερος όρος από την βιώσιμη οικονομική μεγέθυνση με την έννοια ότι περιλαμβάνει την επίτευξη κοινωνικών στόχων όπως : πρόσβαση στους πόρους, βελτίωση στην υγεία και το επίπεδο διατροφής, αναβάθμιση του μορφωτικού επιπέδου, των δεξιοτήτων και της εκπαίδευσης, δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος, πρόοδος στις ατομικές ελευθερίες, που μπορούν να

μεταβάλλονται με το πέρασμα του χρόνου. Η δεύτερη είναι η βιώσιμη αειφόρος χρήση των πόρων και του περιβάλλοντος η οποία προϋποθέτει ένα ρυθμό χρήσης που δεν υποβιβάζει την αξία του περιβαλλοντικού κεφαλαίου, δηλαδή ότι τα αποθέματα φυσικών πόρων και αγαθών πρέπει να παραμένουν σταθερά. Η σταθερότητα της οικονομικής αξίας του περιβαλλοντικού κεφαλαίου ερμηνεύεται και ως την ελάττωση των φυσικών αποθεμάτων με την σταδιακή αύξηση της τιμής τους. Το πρόβλημα όμως είναι ότι η τιμή πρέπει να αντανakλά όλες τις οικονομικές αξίες που προκύπτουν από τις περιβαλλοντικές λειτουργίες και υπάρχουν σοβαρά προβλήματα αποτίμησης. Στο σημείο αυτό ο Pearce επισημαίνει ότι όσο η συνολική αξία του ανθρωπογενούς και του φυσικού κεφαλαίου παραμένει σταθερή το απόθεμα των περιβαλλοντικών αγαθών μπορεί να ελατώνεται, αφού το ανθρωπογενές κεφάλαιο μπορεί να αποζημιώνει γι' αυτό.

Οι λόγοι που επιβάλλουν τη διατήρηση των φυσικών πόρων είναι:

- η αδυναμία αντικατάστασης πολλών αγαθών και περιβαλλοντικών λειτουργιών
- η αβεβαιότητα για τις δυνατότητες της τεχνολογικής προόδου να αποκαταστήσει καταστροφές ή να υποκαταστήσει περιβαλλοντικές λειτουργίες
- η δεδομένη αναντιστρεπτότητα ορισμένων μεταβολών ή καταστροφών
- η ανισότητα της κατανομής των βαρών από την περιβαλλοντική υποβάθμιση αφού οι φτωχοί και σε επίπεδο κρατών υφίστανται αυτά τα βάρη συνήθως περισσότερο από ότι οι πλούσιοι

Με βάση τα παραπάνω αξίζει να δούμε πως τελικά διαμορφώθηκε η στάση της βιομηχανίας, των κρατικών φορέων και της κοινωνίας διαχρονικά σε σχέση με το περιβαλλοντικό πρόβλημα όπως συνοπτικά παρουσιάζεται στον πίνακα 1.

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι η βιομηχανική και τεχνολογική ανάπτυξη αποτελεί μια οικονομική, κοινωνική και πολιτική επιλογή των επι μέρους κρατών και της διεθνούς κοινότητας. Η ευθύνη της πρόκλησης των περιβαλλοντικών προβλημάτων, όσο και η ανικανότητά της να προλάβει και να περιορίσει τις αρνητικές επιπτώσεις παραπέμπουν σε ανθρώπινες επιλογές και τις αντίστοιχες ουσιαστικές ευθύνες για τα περιβαλλοντικά προβλήματα και την διατάραξη της κοινωνικής ευημερίας, που αυτές συνεπάγονται⁴.

⁴ Αρκετοί επιστήμονες και αναλυτές έχουν αποδώσει την περιβαλλοντική κρίση αποκλειστικά σε κάποιο παράγοντα ή σε κάποια σύνθεση παραγόντων, όπως πληθυσμιακή αύξηση (Paul Ehrlich), φύση της τεχνολογίας (Barry Commoner), βιομηχανική επανάσταση, καπιταλισμό και επιδίωξη κέρδους, οικονομική ανάπτυξη, επιστημονική γνώση των "ειδικών", χριστιανικές δοξασίες για ανθρωπίνη κυριαρχία στη Γη, πολιτικό συγκεντρωτισμό, άνιση κατανομή και λανθασμένη χρήση οικονομικών και κοινωνικών αγαθών. Ωστόσο για μια σειρά κρατών, ειδικότερα του Τρίτου κόσμου, ο προηγούμενος προβληματισμός δεν ενδιαφέρει διότι τα κράτη αυτά θέτουν ως βασικό στόχο την ανάπτυξή τους έστω και με τις αρνητικές συνέπειες που η διαδικασία αυτή συνοδεύτηκε στις ανεπτυγμένες χώρες. Στα πλαίσια αυτά θεωρούν την προστασία του περιβάλλοντος σαν ανασχετικό παράγοντα, ενώ η ρύπανση χαρακτηρίζεται σαν "προνόμιο των πλουσίων" (Clarke R., Timberlake L., 1982 που περιλαμβάνεται στον Σαμιώτη Γ. και Τσάλτα Γ., 1990, 66)

Η στάση απέναντι στο περιβάλλον	1970 - 1979	1980 - 1989	1990 - 1999
ΚΟΙΝΟ	Δεν είναι δικό μου πρόβλημα	Είναι δικό μας πρόβλημα	Είναι παγκόσμιο πρόβλημα
ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	Μερική επιβολή κυρώσεων	Πρόσθετη επιβολή κυρώσεων	Ποινική επιβολή κυρώσεων Πρόληψη ρύπανσης Ελεύθερη πρόσβαση στη πληροφόρηση
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	"Αυτό θα φύγει μακριά" Ελέγχει τη ρύπανση αλλά δεν έχει προσωπικό	"Αφού παίρνω τις απαιτούμενες άδειες απαλάσσομαι" Πρόσληψη προσωπικού μερικής απασχόλησης	"Απειλείται η εικόνα μας. Τι πρέπει να κάνουμε ;" Νέες ευκαιρίες στην αγορά Προκλήσεις στην παραγωγή, και χρήση της τεχνολογίας Θέματα δημοσίων σχέσεων και προβολής

Πίνακας 1. Η κοινωνική αντίληψη του περιβαλλοντικού προβλήματος. Integra Environmental, 2001

ΚΕΦΑΛΑΙΟ | | |---| | 2 | |---|

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

Η κοινωνική αντίληψη και ανησυχία απέναντι στους περιβαλλοντικούς κινδύνους έχει τις πρώτες αναφορές στις συγκρούσεις που δημιουργήθηκαν από τους κινδύνους που υποθάλλπει η ανάπτυξη της τεχνολογίας. Έτσι η έρευνα σε θέματα προσδιορισμού περιβαλλοντικών κινδύνων και διαχείρισης συγκρουσιακών καταστάσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα κατευθύνθηκε κυρίως σε πεδία αφενός σχετικά με τα προβλήματα της μη αποδοχής από τη τοπική κοινωνία διαδικασιών χωροθέτησης χρήσεων γης που μπορεί να αφορούν, είτε σε βιομηχανικές δραστηριότητες, είτε σε μονάδες διαχείρισης αποβλήτων διαφόρων τύπων έως και τοξικών ή ραδιενεργών και αφετέρου σχετικά με θέματα νομοθετικού χαρακτήρα όπως π.χ. κατά την εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας Seveso (82/501/EEC, 87/216/EEC και 88/610/EEC).

Η έννοια του κινδύνου (risk) ορίζεται ως το δυσμενές αποτέλεσμα και ενέχει τη διάσταση της πιθανότητας ή της αβεβαιότητας. Ο κίνδυνος έχει πολυδιάστατο χαρακτήρα και η αντιμετώπιση και διαχείρισή του δεν είναι εύκολη υπόθεση. Η εκτίμηση του κινδύνου (risk assessment) προσπαθεί να καταγράψει τους εμφανείς και μετρήσιμους κινδύνους και τις αρνητικές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Σύμφωνα με τον Renn 1992 και Petts 1992, 1994α δίνεται ο ακόλουθος ορισμός για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο:

(...) κάθε δυσμενές αποτέλεσμα που έχει φυσικές, οικονομικές (π.χ. απώλεια της αξίας της ιδιοκτησίας), κοινωνικές (π.χ. διάλυση της ζωής της τοπικής κοινωνίας, άδικη κατανομή των αποτελεσμάτων) ή ψυχολογικές επιπτώσεις (π.χ. πίεση) και όταν η πολιτική διαχείρισης των αποτελεσμάτων αυτών δεν κερδίζει την εμπιστοσύνη (...)

Από την άλλη μεριά η αίσθηση του κινδύνου είναι σε μεγάλο βαθμό αυτή που προκαλεί συγκρούσεις και διαμάχες, φαινόμενα που παρατηρούνται συνεχώς με αυξανόμενους ρυθμούς με σκοπό τη διευθέτηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία εφαρμογής προγραμμάτων χωροθέτησης δραστηριοτήτων ή λήψης αποφάσεων για προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξικού σχεδιασμού κλπ. Συνήθως βλέπουμε τη σύγκρουση σαν διαταραχή στην κοινωνική ισοροπία. Αντιθέτως η σύγκρουση είναι η βάση για κοινωνική αλλαγή σε κάθε δημοκρατική κοινωνία. Έτσι προκλήθηκε η Αμερικανική Επανάσταση, η δουλεία καταργήθηκε, τα εργατικά δικαιώματα προσδιορίστηκαν και τελικά οι συγκρούσεις στην

εποχή της τεχνολογικής επανάστασης και της περιβαλλοντικής κρίσης (όπως περιγράφηκε στο κεφ. 1.2) έφεραν στο προσκήνιο την ανησυχία για το περιβάλλον (Cormick G., 1980).

Οι συγκρούσεις που αναπτύσσονται με γνώμονα τη διατήρηση, ανάδειξη και προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και καταπολέμηση ή λήψη μέτρων αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών κινδύνων δημιουργούν φαινόμενα, τα οποία στην αγγλική βιβλιογραφία τα συναντάται ως "NIMBY" (Not In My BackYard) και ως LULUs (Locally Unwanted Land Uses) και τα οποία μεταφράζονται αντίστοιχα "Όχι στην Αυλή Μου" και "Μη Αποδεκτές Χρήσεις Γης σε τοπικό επίπεδο". Αυτά τα συγκρουσιακά φαινόμενα μπορούν να παραλύσουν κυριολεκτικά, τόσο τις κυβερνητικές αρχές, όσο και τις τοπικές κοινωνίες και τους φορείς που εμπλέκονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σχετικά π.χ. με έργα απορρύπανσης ή αποκατάστασης περιοχών, ελέγχου των πηγών ρύπανσης και διαχείρισης μελλοντικών αναπτυξιακών προτάσεων. Έτσι οι συγκρούσεις και οι διαμάχες μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων καταγράφονται στη προσπάθεια των κυβερνητικών αρχών σε κεντρικό ή τοπικό επίπεδο να αποκτήσουν την αποδοχή της κοινωνίας με την ανάμειξή της στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Σύμφωνα με την Lach D., 1996 κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων περιφερειακών προβλημάτων περιβαλλοντικού χαρακτήρα θέτονται τα ακόλουθα βασικά ερωτήματα : Ποιός θα πληρώσει για έργα απορρύπανσης και αποκατάστασης περιβάλλοντος; Είναι αρκετά καθαρά τα έργα απορρύπανσης/ αποκατάστασης; Πόσο ασφαλής είναι η εφαρμοζόμενη τεχνολογία; Ποιός ωφελείται από τις αποφάσεις σχεδιασμού; Τι θα παραδώσουμε στις μελλοντικές γενεές;

Γενικά οι συγκρούσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα συμβαίνουν όταν παίρνονται αποφάσεις για την κατανομή των πόρων. Και οι πόροι για έργα καθαρισμού ή αποκατάστασης, διατήρησης-προστασίας και διαχείρισης περιβάλλοντος είναι περιορισμένοι ή αντιπαραβάλλονται με άλλες κοινωνικές απαιτήσεις. Συγκρούσεις εμφανίζονται όταν τα ενδιαφέροντα για τη κατανομή των πόρων είναι αντίθετα όπως φυσικά συμβαίνει σε κάθε ετερογενή κοινωνία. Επίσης όταν όσοι ωφελούνται από το "status quo" προκαλούνται από εκείνους που επιζητούν την αλλαγή. Και επίσης όταν οι εμπλεκόμενοι φορείς ορίζουν διαφορετικά το πρόβλημα. Παρατηρώντας αυτή τη περίπλοκη και σύνθετη εικόνα των πολλαπλών πτυχών και πηγών των συγκρούσεων, η διαδικασία λήψης αποφάσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα έχει να συνδυάσει στην κατανομή των πόρων την επιστήμη, την πολιτική και την οικονομία το καθένα με τα δικά του κριτήρια, Lach D., 1996.

Κλείνοντας θα πρέπει να τονίσουμε τη σπουδαιότητα των περιβαλλοντικών συγκρούσεων και ότι αν και συμβαίνουν σε τοπικό επίπεδο μπορούν να έχουν θετικές

επιπτώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και το αντίστροφο. Για παράδειγμα η τοπική αντίδραση στο πυρηνικό ατύχημα των Three-Mile Island οδήγησε την πυρηνική βιομηχανία στη δημιουργία νέων πιο ασφαλών καθεστώτων σε όλο το κόσμο (Keller, 1989). Η άρνηση επίσης της τοπικής κοινωνίας να δεχθεί την εγκατάσταση μεθόδων καύσης των αποβλήτων σε υψηλή θερμοκρασία, σε ολόκληρη την Αυστραλία τέλη της δεκαετίας του '80, συνέβαλε καθοριστικά ώστε να αναπτύξουν οι κοινότητες προγράμματα ελαχιστοποίησης και ανακύκλωσης των αποβλήτων τους στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες (Selinger, 1992). Ωστόσο έχουν και αρνητικές επιπτώσεις που προσδιορίζονται με τις καθυστερήσεις σημαντικών αναπτυξιακών επενδυτικών προτάσεων και έργων.

2.2 Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Ανάπτυξη της τεχνολογίας χωρίς ταυτόχρονη ανάπτυξη των περιβαλλοντικών συνθηκών, καθώς και όλων των κοινωνικών-πολιτικών-πολιτιστικών κλπ. παραμέτρων του φαινομένου της ανάπτυξης, ισοδυναμεί με καταστροφή του περιβάλλοντος. Παρατηρείται στα πλαίσια της προσπάθειας για περιφερειακή ανάπτυξη σε τοπικό ή διεθνές επίπεδο το φαινόμενο το ιδιωτικό κεφάλαιο εξασφαλίζοντας τη προστασία των κρατικών συστημάτων και το μικρότερο δυνατό κόστος παραγωγής να οφελείται κέρδη χωρίς να εφαρμόζει περιβαλλοντική πολιτική. Όμως η ανάπτυξη μεγάλων βιομηχανικών μονάδων, χωρίς τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος, δεν ευνοούν στην ουσία την οικονομική ανάπτυξη συγκεκριμένων περιοχών, όταν υπάρχουν πιθανότητες άμεσης ή έμμεσης καταστροφής του περιβάλλοντος, με αλυσιδωτές αρνητικές επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο.

Το ανεξέλεγκτο κέρδος του ιδιωτικού κεφαλαίου και ο οικονομικός ανταγωνισμός έχει δράσει ανασταλτικά στη διαμόρφωση κανόνων δικαίου προστασίας περιβάλλοντος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Από την άλλη οι τεράστιες και καταστροφικές πιέσεις, που ασκούνται στο περιβάλλον σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο έχει οδηγήσει στην ανάγκη για σύνδεση της πολιτικής για τη προστασία του περιβάλλοντος με την άσκηση της αναπτυξιακής πολιτικής.

Η πολιτική της βιώσιμης ανάπτυξης καθιερώθηκε το 1987 όταν η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη τον χρησιμοποίησε στην έκθεσή της (Έκθεση Μπρούντλαντ "Το Κοινό μας Μέλλον") προς τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Στην έκθεση αυτή η αιφόρος ανάπτυξη ορίζεται ως η ανάπτυξη, η οποία καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών

γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες. Τον όρο υιοθέτησε στη συνέχεια και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα με τη διακήρυξη για το περιβάλλον στην Σύνοδο του Δουβλίνου το 1990 και στη Νέα Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τον Μάρτη του 1992 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διατύπωσε ένα πολιτικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα δράσης με τίτλο "Στόχος η Αειφορία" (Towards Sustainability). Ο όρος αειφορία όπως χρησιμοποιείται στο πρόγραμμα δηλώνει μια πολιτική και μια στρατηγική για μια συνεχή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη που δεν οδηγεί σε καταστροφή του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων από τους οποίους εξαρτώνται οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Ο ορισμός αυτός σημαίνει ανάπτυξη η οποία συνεπάγεται την διατήρηση της γενικής ισορροπίας και της αξίας του αποθέματος του φυσικού κεφαλαίου, τον επαναπροσδιορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης κόστους - οφέλους και των μέσων που θα ανταποκρίνονται σε πραγματικά κοινωνικοοικονομικά δεδομένα και αξίες της κατανάλωσης και της συντήρησης και την δίκαιη κατανομή και χρήση των πόρων μεταξύ εθνών και περιοχών σε όλο το κόσμο.

Στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης θα πρέπει να επιτευχθεί η :

- διατήρηση της συνολικής ποιότητας ζωής
- διατήρηση της συνεχούς πρόσβασης στους φυσικούς πόρους
- αποφυγή της συνεχιζόμενης περιβαλλοντικής καταστροφής

Τέλος ως προϋποθέσεις για την επίτευξη της βιωσιμότητας θεωρούνται η τεχνολογική ανάπτυξη που θα επιτρέψει την οικονομία πρώτων υλών και ενέργειας καθώς και την αειφόρο εκμετάλλευση ανανεώσιμων πόρων, η αλλαγή προτύπων κοινωνικής συμπεριφοράς και κατανάλωσης, η ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης και κινημάτων προστασίας και η λειτουργία οικονομικών δυνάμεων και κυρίως των τιμών αγοράς οι οποίες μπορούν να διαφοροποιηθούν με χρήση μηχανισμών, όπως κινήτρων και φόρων.

Στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης και συγκεκριμένα κατά την εφαρμογή της πολιτικής διαχείρισης περιβαλλοντικών προβλημάτων χρησιμοποιούμε διάφορες μεθόδους και τεχνικές. Η πιο συνηθισμένη μορφή περιβαλλοντικής πολιτικής είναι η πολιτική επανόρθωσης των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, η οποία όμως εμφανίζει ανεπάρκειες, που οφείλονται τόσο στη μη αντιστρεψιμότητα ορισμένων περιβαλλοντικών μεταβολών, όσο και στο αυξημένο κόστος της επανόρθωσης μιας καταστροφής σε σχέση με το κόστος πρόληψής της. Για τους παραπάνω λόγους η επανόρθωση είναι συνήθως μερική και ανεπαρκής. Η αβεβαιότητα που συνοδεύει τις μελλοντικές ή αλλουσιδωτές περιβαλλοντικές μεταβολές και τις επιπτώσεις τους στην οικονομία υποδεικνύουν ότι η επανορθωτική πολιτική μεταφέρει το βάρος αυξημένων κινδύνων στις επόμενες γενιές.

Άλλη προσέγγιση περιβαλλοντικής πολιτικής είναι η προληπτική, που συνίσταται στην προσπάθεια πρόβλεψης των προβλημάτων και ανάληψης του κόστους λύσης εκ των προτέρων. Σε πολλές περιπτώσεις η καθυστέρηση και ανάληψη μέτρων διακιοιολογείται με την αναφορά στα οφέλη που αποκομίζονται από την πληρέστερη πληροφόρηση και κατανόηση των φαινομένων.

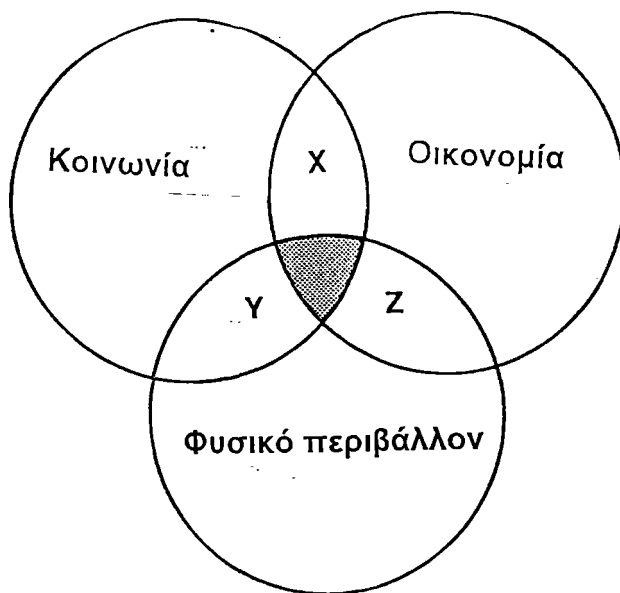
Επίσης κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης οποιαδήποτε ορθολογική διαδικασία να βασίζεται στην εκτίμηση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων ενός πολιτικού μέτρου ή πράξης και στην ιεράρχηση ή τη σύγκρισή τους. Έτσι οι τεχνικές διαχείρισης περιβαλλοντικών προβλημάτων, που προτείνονται από τη βιβλιογραφία είναι οι ακόλουθες :

- ανάλυση κόστους - οφέλους
- ανάλυση κόστους - αποδοτικότητας
- ανάλυση κινδύνου - οφέλους
- ανάλυση αποφάσεων
- πολυκριτηριακή ανάλυση
- εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- συγκρουσιακή ανάλυση

2.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η ανάλυση των συγκρούσεων, που αναπτύσσονται κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε θέματα περιφερειακών προβλημάτων περιβαλλοντικού χαρακτήρα απαιτεί την κατανόηση του ποιός εμπλέκεται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ποιές είναι οι έννοιες και οι αξίες του, πως προσδιορίζουν το κίνδυνο και τι θέλουν να θέσουν στο τραπέζι των συζητήσεων και των διαπραγματεύσεων και με ποιό τρόπο.

Επιτυχημένα η σχέση οικονομίας - κοινωνίας - περιβάλλοντος και η σύγκρουση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για βιώσιμη αναπτυξιακή πολιτική παρουσιάζεται εποπτικά στο ακόλουθο σχήμα :

όπου περιοχές X Κοινωνική Ισότητα - Δικαιοσύνη

Y Περιβαλλοντική Ισορροπία

Z Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η γραμμοσκιασμένη περιοχή είναι υπό διαπραγμάτευση

Σχήμα 2. Η ολοκληρωμένη διαδικασία λήψης αποφάσεων, Brown, 1994 μετά τον Labonte, 1993

Σύμφωνα με το παραπάνω σχήμα η βιώσιμη ανάπτυξη (περιοχή Z) παρουσιάζεται ως η ισορροπία μεταξύ περιβαλλοντικής και οικονομικής πολιτικής, η κοινωνική δικαιοσύνη (περιοχή X) ως το αποτέλεσμα της ισορροπίας μεταξύ της παραγωγής και της διανομής των πόρων και η περιβαλλοντική ποιότητα (περιοχή Y) ως το αποτέλεσμα των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών αποφάσεων με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον. Οι υπόλοιπες πολωμένες περιοχές μπορούν να καταστρέψουν την ευκαιρία για την επίτευξη ενός από τους παραπάνω στόχους. Ωστόσο υπάρχουν δυνατές συγκρούσεις ανάμεσα σε εκείνους, που υποστηρίζουν την απόλυτη προστασία και σε εκείνους, που υποστηρίζουν την ανάπτυξη τόσο σε διεθνές, εθνικό ή τοπικό επίπεδο (Valerie B., et al, 1995, 16-17).

Συνοψίζοντας το πρόγραμμα των ΗΠΑ, Local Agenda 21, προβάλλει ότι ο πλανήτης γη είναι αντικείμενο διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο και η παγκόσμια διάσταση προσδιορίζεται ως το άθροισμα των τοπικών δράσεων κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η Εθνική Πολιτική Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κάθε χώρας θα εφαρμοστεί μόνο με τη συνεργασία και την εξάλειψη συγκρούσεων σε τοπικό επίπεδο σε συνδυασμό των οικονομικών και περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων.

2.4 ΣΥΝΘΕΤΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Σύμφωνα με την Marcelle E. DuPraw, 1992 : 234, ο πίνακας 2 συγκεντρώνει ένα μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας σχετικής με θέματα περιβαλλοντικής συγκρουσιακής ανάλυσης και διαχείρισης και κατατάσσει τη πληροφορία σε θεματικά πεδία ανάλογα με το ενδιαφέρον κατά περίπτωση. Παράλληλα έχουν ενσωματωθεί και όσες βιβλιογραφικές αναφορές κρίθηκαν αξιόλογες και χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη των θέσεων αυτής της εργασίας. Τα πεδία αναφοράς αφορούν :

- Διαχείριση Περιβαλλοντικών Συγκρούσεων (ΔΠΣ)
- Συγκρουσιακή Ανάλυση (ΣΑ)
- Τεχνικές Διαχείρισης Συγκρούσεων (ΤΔΣ)
- Θεσμοθέτηση Τεχνικών Διαχείρισης Συγκρούσεων (Θ.ΤΔΣ)
- Ανάλυση Συγκεκριμένων Υποδειγμάτων (ΑΣΥ)
- Ηθικές Θεωρήσεις σχετικά με τη Διαχείριση Συγκρούσεων (ΗΘ)
- Δια-πολιτισμική Δυναμική κατά την ανάπτυξη ή επίλυση συγκρούσεων (ΔΠ.Δ)
- Εκπαιδευτικές Μέθοδοι (ΕΚΠ.Μ)
- Αξιολόγηση Προγραμμάτων Διαχείρισης Συγκρούσεων (ΑΞ.ΠΡ)

	ΔΠΣ	ΣΑ	ΤΔΣ	Θ.ΤΔΣ	ΑΣΥ	ΗΘ	ΔΠ.Δ	ΕΚΠ.Μ	ΑΞ.ΠΡ
1									X
2			X	X		X			
3	X				X				
4			X						
5	X								
6						X			
7	X								
8	X	X		X					
9	X	X			X				
10	X		X	X	X				
11							X		
12	X								
13	X								
14	X				X				
15			X						
16				X					
17	X								
18			X						

	ΔΠΣ	ΣΑ	ΤΔΣ	Θ.ΤΔΣ	ΑΣΥ	ΗΘ	ΔΠ.Δ	ΕΚΠ.Μ	ΑΞ.Π
19	X								
20							X		
21							X		
22			X						
23	X	X		X					
24	X	X			X				
25									X
26	X								
27	X								
28	X	X	X						
29			X						
30	X								
31							X		
32		X				X			
33								X	
34									X
35					X				
36							X		
37								X	
38						X			
39	X			X				X	
40						X			
41			X						
42					X				
43			X		X				
44	X				X				
45							X		
46				X	X				

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

•

•

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

3.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ : ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Είμαστε μάρτυρες συγκρούσεων (conflicts) κατά τη διαδικασία της χωροθέτησης δραστηριοτήτων τουλάχιστον τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Κατά τη χωροθέτηση, κατασκευή και λειτουργία σταθμών ηλεκτρικού ρεύματος, χώρων διάθεσης ραδιενεργών αποβλήτων, αυτοκινητοδρόμων, αεροδρομίων, χημικών βιομηχανιών, ορυχείων και βιομηχανιών επεξεργασίας μεταλλευμάτων κλπ έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο γνωστό στη διεθνή βιβλιογραφία ως "LULU's" (Locally Unacceptable Land-Uses - Μη Αποδεκτών Χρήσεων Γης σε Τοπικό Επίπεδο), Popper, 1983. Στη περίπτωση της διαχείρισης και χωροθέτησης εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων έχουν καταγραφεί αντιδράσεις και συγκρούσεις, που αποδίδονται στο φαινόμενο "NIMBY" (Not In My Back Yard - Όχι στην αυλή μου), καθώς αυτού του είδους οι εγκαταστάσεις εκλαμβάνονται από τους τοπικούς παράγοντες ότι μικρό έως κανένα όφελος δε μπορούν να επιφέρουν παρά μόνο υποθάλπτουν κινδύνους (Portney K. E., 1991). Τις τελευταίες δύο δεκαετίες οι επιστήμονες προσπάθησαν σημαντικά, προκειμένου να εξηγήσουν το σύνδρομο "NIMBY" και τις τοπικές αντιδράσεις με στόχο να προσδιορίσουν μέσα με τα οποία να διευκολυνθεί η προσπάθεια των νέων χωροθετήσεων και η εφαρμογή περιφερειακών προγραμμάτων και έργων ανάπτυξης.

Στην Αγγλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και στη Βόρεια Αμερική η διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη χωροθέτηση μιας νέας εγκατάστασης καθυστερεί και καταλαμβάνει σημαντική χρονική διάρκεια, καθώς οι τοπικές κοινωνίες αντιτίθενται στις προτάσεις και προκαλούν σε ανοικτές συζητήσεις για τους κινδύνους και τα οφέλη από τη χωροθέτηση. Σε πολλές περιπτώσεις η έγκριση και οι απαιτούμενες άδειες μπορεί να δωθούν τελικά, αλλά είναι πολύ σημαντικό το κόστος των καθυστερήσεων, των δαπανηρών δικαστικών διαδικασιών και κυρίως που είναι και το πιο σημαντικό η ύπαρξη μιας συνεχής έλλειψης εχεμύθειας και εμπιστοσύνης μεταξύ του κοινωνικού συνόλου και των αρχών λήψης αποφάσεων και ελέγχου. Σε πολλές χώρες υπάρχει ο κίνδυνος της ανεπαρκούς διαχείρισης και της ανεπάρκειας περιβάλλοντος χώρου για την χωροθέτηση και λειτουργία με τις μικρότερες επιπτώσεις και για το λόγο αυτό προωθούνται διάφορες πολιτικές είτε σε επίπεδο πολιτικής διαχείρισης περιβάλλοντος, είτε σε επίπεδο επιλογής της κατάλληλης τεχνολογίας και τεχνικών και χαρακτηρίζονται από τη ξενόγλωσση βιβλιογραφία ως "Best Practicable Environmental Option", BPEO και "Best Available

Techniques not entailing extensive cost" BATNEEC αντίστοιχα. Στη συνέχεια θα περιγραφεί η φύση των συγκρούσεων κατά τη διαδικασία χωροθέτησης διεθνώς, θα προσδιοριστεί το σύνδρομο "NIMBY", το οποίο είναι και το σημαντικότερο φαινόμενο συγκρουσιακής αντίδρασης σε περιφερειακά προβλήματα περιβαλλοντικού χαρακτήρα, και πως η επικοινωνία και οι συμμετοχικές διαδικασίες μπορούν να βοηθήσουν στη διαχείριση των συγκρούσεων. Ωστόσο οι διαδικασίες της επικοινωνίας αποτελούν μέρος της ανάλυσης και διαχείρισης των συγκρούσεων. Σημαντικοί παράγοντες που αλληλεπιδρούν και θα πρέπει απαραίτητα να λαμβάνονται υπόψη είναι ο αποτελεσματικός νομοθετικός έλεγχος, η διαδικασία παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων (monitoring), η βελτίωση της επιστημονικής πληροφόρησης σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, η συμμετοχή του κοινού στην στρατηγική και αναπτυξιακή διαδικασία της χωροθέτησης μιας δραστηριότητας, γεγονός το οποίο θίξαμε ήδη στα κεφάλαια 1.1.1 και 1.3.

Πέρα από τη συστημική και τεχνική διαδικασία με την οποία εξετάζονται, προβλέπονται και αξιολογούνται οι επιπτώσεις της χωροθέτησης ενός έργου ή μιας δραστηριότητας, η ανάγκη επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων είναι πολύ σημαντική για την ανάλυση και διαχείριση των συγκρούσεων (Petts J. και Eduljee G., 1994, 388-389). Η επικοινωνία προσδιορίζεται με διάφορους τρόπους : συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, συσκέψεις της επιτροπής εκτίμησης και αξιολόγησης των επιπτώσεων με τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, ιδρύματα, οργανισμούς και μέσα μαζικής επικοινωνίας, επικοινωνία των μελών της επιτροπής εκτίμησης και αξιολόγησης των επιπτώσεων ή των μελών άλλων εμπλεκόμενων φορέων. Η διαδικασία της επικοινωνίας περιγράφεται, είτε σαν μία μονόδρομη ροή πληροφοριών από εκείνους που την κατέχουν σε εκείνους που την απαιτούν ή την χρειάζονται, είτε σαν μία αμφίδρομη ροή πληροφοριών, όπου προτεραιότητα είναι η διαπραγμάτευση και το χτίσιμο της συμφωνίας (consensus-building) μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.

Η επικοινωνία θεωρείται σημαντική για τους ακόλουθους λόγους :

- Κοινοποιούνται νομοθετικές απαιτήσεις και όροι
- Πιστοποιείται ότι όλες οι σημαντικές επιπτώσεις έχουν ληφθεί υπόψη
- Γνωστοποιούνται και προσδιορίζονται οι πολιτικές, κανόνες και τα κριτήρια που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στην διαδικασία της επιλογής χώρου και της εκτίμησης των επιπτώσεων
- Γίνεται αποτελεσματική διαχείριση της ομάδας εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- Δικαιολογείται η αβεβαιότητα εντός της διαδικασίας εκτίμησης των επιπτώσεων

- Προσδιορίζονται και αναγνωρίζονται οι αξίες και οι ανησυχίες των ομάδων, ατόμων, τοπικών κοινοτήτων που επηρεάζονται άμεσα από την εγκατάσταση δραστηριοτήτων

Η επικοινωνία του περιβαλλοντικού κινδύνου παρουσιάζεται στη βιβλιογραφία με τον όρο Risk Communication και εννοεί την "(...) κάθε χρήσιμη και σκόπιμη ανταλλαγή πληροφορίας σχετικά με τη δημόσια υγεία και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (...)" στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για χωροθέτηση δραστηριοτήτων, Covello et al, 1986. Ωστόσο στη διαδικασία της χωροθέτησης μιας βιομηχανικής μονάδας για παράδειγμα, σύμφωνα με τον Ducsik, 1978 κυριαρχεί το μοντέλο "decide-announce-defend" (αποφασίζω-ανακοινώνω-υποστηρίζω), το οποίο συνεχίζει να λειτουργεί και σήμερα. Ωστόσο δε μπορούμε να μη δεχθούμε ότι οι επικοινωνιακές πρακτικές σαφώς και χρησιμοποιούνται, ενώ είναι πολύ σημαντική η σωστή εικόνα του φορέα που αποφασίζει και εκείνου που εκτελεί (βλέπε πιν.1 κεφ 1.3). Σήμερα βλέπουμε ότι στη πράξη υπάρχει μια ενδιάμεση κατάσταση, όπου η επικοινωνία είναι αμφίδρομη, διότι υπάρχει διάλογος και συμβουλευτικές διαδικασίες, αλλά ωστόσο οι ευκαιρίες για συναινετικές διαδικασίες είναι περιορισμένες.

Η περίπτωση της Kerone, Tietenberg T., 1996 : 259, είναι ένα παράδειγμα δραστηριότητας, όπου οι συγκρούσεις και η ενεργοποίηση των πολιτών μέσω δικαστικών διαδικασιών ώθησαν τους φορείς ανάπτυξης και εκτέλεσης της δραστηριότητας να αλλάξουν τη πολιτική διαχείρισης παραγωγής τους και μέσω της διαδικασίας της πρόληψης, ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης των πρώτων υλών να αποκομίσουν σημαντικά οφέλη και να συνυπάρξουν αρμονικά με το κοινωνικό σύνολο. Συγκεκριμένα η Kerone είναι μια εξαιρετική τοξική ουσία, που χρησιμοποιείται στην παραγωγή φυτοφαρμάκων και παραγόταν στη Χόουτγουελ της Βιρτζίνια από την Life Science Company μια εταιρεία, η οποία ιδρύθηκε από πρώην υπαλλήλους της Allied Chemical Corporation Η Kerone που παραγόταν από την Life Science πωλούνταν στην Allied Chemical. Οι συνθήκες που επικρατούσαν στο εργοστάσιο και οι διαρροές στον ποταμό Τζέιμς οδήγησαν σε υψηλά επίπεδα μόλυνσης, η οποία επηρέασε μεγάλο αριθμό εργαζομένων και άλλων ανθρώπων, που έτρωγαν ψάρια από τον ποταμό. Η Allied Chemical Corporation παραπέμφθηκε από ενόρκους παραπομπής για εγκληματική αμέλεια στη διάρκεια του 1976, και ακολούθως κατατέθηκαν εναντίων της αγωγές από διάφορες ομάδες πολιτών που είχαν υποστεί βλάβη από τη δραστηριότητα της. Τελικώς πλήρωσε πάνω από είκοσι εκατομμύρια δολάρια σε αποζημιώσεις πρόστιμα και δικαστικά έξοδα.

Ως άμεση συνέπεια της αγωγής και καταδίκης η Allied Chemical Corporation και πολλές άλλες εταιρείες αύξησαν δραματικά τις δαπάνες τους για λήψη μέτρων προφύλαξης. Το 1997 η Allied ανέθεσε στην Arthur D Little μια συμβουλευτική εταιρεία,

να της επεξεργαστεί ένα πρόγραμμα πρόβλεψης και πρόληψης ατυχημάτων. Μέχρι το 1981 η Allied είχε πάνω από 400 υπαλλήλους, που ασχολούνταν με τον έλεγχο του περιβάλλοντος. Η ομάδα που ανέλαβε τη μελέτη διαπίστωσε ότι ο έλεγχος της ρύπανσης μπορεί, πολλές φορές να αποφέρει στην εταιρεία απροσδόκητα οφέλη. Κατά το παρελθόν, η Allied επεξεργαζόταν τα βιομηχανικά απόβλητα συμπεριλαμβανομένου και του χλωριούχου ασβεστίου από τα εργοστάσιο της στο Μπάτον Ρουζ, και τα έριχνε στον ποταμό. Οι νέες ρυθμίσεις της Επιτροπής Προστασίας του Περιβάλλοντος αύξησαν το κόστος επεξεργασίας των αποβλήτων. Η Allied αποφάσισε να αναζητήσει μια αγορά όπου να διαθέτει το χλωριούχο ασβέστιο και τελικά βρήκε μία μετατρέποντας έτσι ένα στοιχείο του παθητικού σε στοιχείο του ενεργητικού. Η αγωγή της κερone μετάβαλε τη συμπεριφορά της εταιρείας όπως και τη συμπεριφορά άλλων χημικών βιομηχανιών. Διαπίστωσαν ότι η πρόληψη μπορεί να είναι πολύ λιγότερο δαπανηρή από την αποκατάσταση της ζημιάς, ενώ η αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας συνέβαλαν θετικά στο πλαίσιο της αρμονικής συμβίωσης της οικονομικής ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος και της κοινωνικής ευημερίας.

3.2 Η ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

Η πρόσφατη βιβλιογραφία σχετικά με τις συγκρούσεις, που έχουν καταγραφεί κατά τη χωροθέτηση νέων δραστηριοτήτων, είναι πολύ μεγάλη και κυριαρχείται κυρίως από μελέτες που έχουν αναφορά στη Βόρεια Αμερική (π.χ. O' Hare et al, 1983 ; Portney, 1984, 1991 ; Andrews and Pierson, 1984 ; Elliott, 1984 ; Armour, 1991). Την τελευταία δεκαετία έχουν επίσης καταγραφεί και ευρωπαϊκές αναφορές σε ένα μεγάλο αριθμό περιπτώσεων αντιδράσεων τύπου "NIMBY" συγκεκριμένα για χωροθετήσεις νέων έργων (π.χ. Farago et al, 1989 ; Wiedemann and Femers, 1990 ; Gray, 1991 ; Petts, 1993). Από τη βιβλιογραφία αποδεικνύεται ότι το σύνδρομο "NIMBY" είναι εξαιρετικά σύνθετο και περισσότερο σύνθετο από ότι υποστηρίζεται από μια μερίδα τεχνικών επιστημόνων, που προτείνουν ότι το σύνδρομο αυτό πρώτιστα βασίζεται σε φόβους και ανησυχίες για τους κινδύνους στην δημόσια υγεία και ασφάλεια. Παρά το γεγονός ότι ψυχολογικά η διάσταση του κινδύνου είναι σημαντική, το σύνδρομο "NIMBY" ενέχει σε μεγάλο βαθμό προβλήματα εμπιστοσύνης και εχεμύθειας, πρόβληματα παροχής πληροφόρησης και πρόβληματα ατελών διαδικασιών στη λήψη αποφάσεων κατά τη χωροθέτηση των έργων. Όλοι οι παραπάνω τομείς είναι ισχυρά αλληλοσυνδεόμενοι αποδεικνύοντας ότι η ανάλυση και επίλυση των συγκρούσεων στη διαδικασία χωροθέτησης και εγκατάστασης μιας λειτουργίας απαιτεί ιδιαίτερη βαρύτητα, η οποία θα πρέπει να δωθεί σε κάθε ένα τομέα

ξεχωριστά. Σύμφωνα με τους Petts J. και Eduljee G., 1994, 390-397 θα περιγραφούν τα βασικά χαρακτηριστικά των συγκρούσεων για κάθε ένα από τους παραπάνω τομείς, όπως προκύπτει από τη διεθνή βιβλιογραφία και συγκεκριμένα θα δωθεί η ψυχολογική διάσταση του φαινομένου, η διάσταση της έλλειψης εμπιστοσύνης, το πρόβλημα ως προς τη παροχή πληροφόρησης και τις ατελείς διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

3.3 ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ "NIMBY"

3.3.1 Σύνδρομο "NIMBY" ως ψυχολογικό φαινόμενο

Ένας μεγάλος αριθμός κοινωνιολογικών και ψυχογραφικών μελετών προσπάθησαν να προσδιορίσουν τις στάσεις του ανθρώπου απέναντι στο κίνδυνο (risk), στάσεις οι οποίες θεωρούνται ότι καθορίζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά (Fishbein and Ajzen, 1975). Σημαντική είναι η εργασία της Royal Society, 1992, όπου δίνεται μια περιληπτική αναφορά ως προς το συγκεκριμένο θέμα. Τα βασικά σημεία που αποκαλύπτονται είναι τα ακόλουθα :

- Η αντίληψη του κινδύνου (risk) πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει τη δική της πραγματική διάσταση και δεν θα πρέπει να θεωρείται παράλογη
- Οι ανθρώπινες αντιλήψεις απέναντι στο κίνδυνο (risk) διαμορφώνονται από μια ευρεία διακύμανση ψυχολογικών, κοινωνικών και πολιτιστικών παραγόντων
- Υπάρχουν κοινωνικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων και των ειδικών επιστημόνων σε κάθε κοινωνία η καθεμία με διαφορετικές αντιλήψεις για το κίνδυνο (risk) και με ειδικά ενδιαφέροντα για κάθε θέμα
- Οι αντιλήψεις σχετίζονται περισσότερο με το κίνδυνο (hazard) και τη τεχνολογία
- Κάθε διάκριση μεταξύ πραγματικού και αντιληπτού - συνειδητού κινδύνου (risk) είναι εσφαλμένη διότι και τα δύο εξίσου εμπλέκουν την ανθρώπινη ερμηνεία και κρίση.

Για να αποκτηθεί η καλύτερη κατανόηση και για να δωθούν απαντήσεις για την αντίδραση "NIMBY" και το πως οι πολίτες ή ομάδες πολιτών αντιλαμβάνονται το κίνδυνο έχουν γίνει ψυχομετρικές μελέτες προκειμένου να παραχθούν συμπεριφορές, Slovic et al 1980, 1984; Slovic, 1992. Η αντίληψη του κινδύνου είναι μεγαλύτερη για τους κινδύνους των οποίων οι συνέπειες είναι δυσμενείς και θεωρούνται ότι είναι αθέμιτες, μη ελεγχόμενες, άγνωστες, καταστροφικές, θανατηφόρες, είτε εμφανίζονται με καθυστέρηση απειλώντας τις μελλοντικές γενεές, είτε προκαλούνται από την ανθρώπινη παρέμβαση χωρίς αντισταθμιστικά οφέλη. Από τη βιβλιογραφία έχει διαπιστωθεί ότι κατά τη χωροθέτηση δραστηριοτήτων υπάρχει πάντα ο φόβος ενός ατυχήματος, το οποίο μπορεί

να βλάψει τους κατοίκους ιδιαίτερα στη περίπτωση των τοξικών αποβλήτων, ο φόβος των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων από τις αέριες εκπομπές ή τη ρύπανση του εδάφους και των νερών, ο κίνδυνος που μπορεί να διατρέχουν τα παιδιά.

Την τελευταία δεκαετία αναπτύχθηκε από τις κοινωνικές επιστήμες ότι σημαντικοί για την αντίληψη του κινδύνου είναι κοινωνικοί, πολιτισμικοί και θεσμικοί παράγοντες. Κοινωνιολογικές μελέτες απέδειξαν την σημασία, που έχει η επιρροή των φίλων και των γειτόνων, οι απόψεις των συναδέλφων κλπ. στο να καθορίσουν τις συμπεριφορές απέναντι στους περιβαλλοντικούς κινδύνους, Douglas and Wildavsky, 1982 και Thompson and Wildavsky, 1982. Η θεωρία υποστηρίζει ότι δημογραφικοί και κοινωνικο-πολιτισμικοί παράγοντες, Prescott και Clarke, 1982, γενικότερα οι συμπεριφορές, τα πιστεύω που μοιράζεται μια ομάδα ανθρώπων είναι πιο καθοριστικά από την ατομική πρωτοβουλία και ψυχολογία ή τη παρουσίαση του πραγματικού ρίσκου. Κοινωνικο-οικονομικές μελέτες προσδιορίζουν το σημαντικό ρόλο που έχουν στην αντίληψη του κινδύνου οι διαφορετικές πολιτιστικές αξίες των εργατικών ή μεσαίων τάξεων, το διαφορετικό επίπεδο εκπαίδευσης, η ηλικία (νέοι και ηλικιωμένοι) και το φύλο (άνδρες και γυναίκες).

Για παράδειγμα σύμφωνα με τον Glaberson, 1988 το Σύμβουλο Διαχείρισης Αποβλήτων της Καλιφόρνιας προσπάθησε να προβλέψει το σύνδρομο "NIMBY" και τις τοπικές αντιδράσεις από τη χωροθέτηση μιας μονάδας διαχείρισης αποβλήτων με αναφορά στους παραπάνω κοινωνιολογικούς παράγοντες και προσπάθησε να προσδιορίσει τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ομάδων ανά περιοχές, οι οποίες αναμένονταν ότι θα αντιδρούσαν στην προτεινόμενη χωροθέτηση. Το Συμβούλιο πρότεινε σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερευνών του, ότι η μεγαλύτερης ηλικίας, καθολικοί αγρότες και κτηματίες θα παρουσίαζαν μικρότερη αντίδραση από τους αστικής τάξης νέους έως μέσης ηλικίας φιλελεύθερους δημοκρατικούς επαγγελματίες. Ωστόσο αν και οι ψυχομετρικές και κοινωνιολογικές έρευνες είναι χρήσιμες και απαραίτητες στο να δώσουν δυνατές εξηγήσεις για τις αντιδράσεις του κόσμου και το φαινόμενο "NIMBY" είναι σημαντικό να ξέρουμε ότι βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε υποθετικές καταστάσεις, καθώς εφαρμόζονται σε μικρές ομάδες ατόμων.

Ένας άλλος παράγοντας, που καθορίζει τις ανθρώπινες συμπεριφορές και το πως αντιλαμβανόμαστε το κίνδυνο είναι σύμφωνα με τον Armour, 1991, η γειννίαση με την εγκατάσταση, δηλαδή η απόσταση που υπάρχει από τη χωροθέτηση. Τέτοιου είδους μελέτες βέβαια απλά παρουσιάζουν τους φόβους και την μη αποδοχή της θέσης εγκατάστασης και δεν δίνουν βαθύτερες εξηγήσεις για τις συμπεριφορές του συνδρόμου "NIMBY".

3.3.2 Σύνδρομο "NIMBY" ως πρόβλημα έλλειψης εμπιστοσύνης

Σχετικά με το πρόβλημα της έλλειψης εμπιστοσύνης σημαντική ήταν η συνεισφορά του Sandmann, 1988 στη προσπάθειά του να εξηγήσει τους ανθρώπινους φόβους και ανησυχίες για τα βιομηχανικά ατυχήματα, τα οποία χαρακτήρισε σαν "εγκληματικά προϊόντα" και δεν τα αντιμετώπισε σαν ένα απλό κίνδυνο, ανακαλύπτοντας ότι υπήρχε έλλειψη εμπιστοσύνης ως προς τις αρμόδιες υπηρεσίες και κρατικές αρχές και ως προς τους βιομηχανικούς παράγοντες και εντόπισε εκεί τη κύρια πηγή του "εγκλήματος".

Ο Hirschhorn, 1984 επίσης απέδειξε ότι προκειμένου να διαχειρισθούν οι διαμάχες κατά τη χωροθέτηση μιας νέας δραστηριότητας απαιτείται αποκατάσταση της δημόσιας εμπιστοσύνης απέναντι στη νομοθεσία και στα διαχειριστικά προγράμματα καθώς και στη δέσμευση της βιομηχανίας για την ασφαλή της χωροθέτηση, κατασκευή και λειτουργία.

Ο Portney, 1991 εξετάζοντας επίσης τις διαμάχες σε φαινόμενα χωροθέτησης βιομηχανιών με παραγωγή τοξικών αποβλήτων στην Αμερική, διαπίστωσε ότι η διαδικασία χωροθέτησης είναι μία πολιτική επιλογή, η οποία δημιουργεί έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στους φορείς λήψεων αποφάσεων. Η έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στις αρχές και στη βιομηχανία συσσωρεύεται με το χρόνο με αποτέλεσμα να μειώνει την επιθυμία του κοινού να εκτιμήσει και να αξιολογήσει αναπτυξιακές προτάσεις για νέες εγκαταστάσεις σύμφωνα με τις δικές του αξίες και με τη προοπτική να συνεισφέρει στο να βελτιωθούν οι δυνατότητες για σωστό σχεδιασμό και έλεγχο.

Στην Αγγλία, η έλλειψη εμπιστοσύνης σε σχέση κυρίως με τις εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων έχει πολλαπλές εξηγήσεις (Petts, 1992, 1993) και αφορά στην :

- αντίληψη ότι ο αγώνας του ιδιωτικού τομέα για τη μεγιστοποίηση των οικονομικών κερδών μπορεί να οδηγήσει στο να δωθεί μικρότερη προσοχή σε θέματα ασφάλειας και προστασίας περιβάλλοντος
- έλλειψη εμπιστοσύνης στους εργαζομένους χειριστές και υπευθύνους για τον έλεγχο των λειτουργιών, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τις πιθανότητες ατυχήματος. Η προσοχή και το ενδιαφέρον των μέσων μαζικής ενημέρωσης για τα ατυχήματα και τις εκπομπές ρύπανσης αποτελούν παραδείγματα αποτυχίας ελέγχου της κατάστασης
- έλλειψη εμπιστοσύνης ως προς τις ελεγκτικές αρχές στο να ελέγξουν και να παρακολουθήσουν τις λειτουργίες της βιομηχανίας ή της εγκατάστασης, προκειμένου να ανακαλύψουν υπαρκτά προβλήματα ρύπανσης, διαφυγές ρύπων κλπ. Το γεγονός αυτό προέρχεται από τις κριτικές αναφορές για τους πόρους των ελεγκτικών υπηρεσιών, την

αστάθεια και τη μεταβλητικότητα των κανόνων και νομοθετικών αρχών μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης και της ανεπάρκειας των κανονισμών με αναφορά στην εφαρμογή του νόμου και των ποινικών αγωγών και διώξεων

- Δυσπιστία και καχυποψία απέναντι στο επίπεδο γνώσης σχετικά με τους κινδύνους που προέρχονται από τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις, κυρίως τοξικών και επικυδίνων αποβλήτων και διαχείρισης αποβλήτων

3.3.3 Σύνδρομο "NIMBY" ως πρόβλημα έλλειψης πληροφόρησης

Η έλλειψη και η ανεπαρκής πληροφόρηση είναι επίσης σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στην ένταση και τη γέννηση συγκρούσεων κατά τη χωροθέτηση. Η έλλειψη της πληροφόρησης μπορεί να οφείλεται είτε σε ανεπαρκής, ατελής ή αβέβαιη πληροφόρηση, είτε στη πλήρη παύση της μετάδοσης της πληροφόρησης π.χ. παύση των επικοινωνιακών προσεγγίσεων.

Ο Wiedemann et al, 1991 προσδιόρισε την απαιτούμενη πληροφόρηση από το κοινωνικό σύνολο σε σχέση με τη περίπτωση της εγκατάστασης ενός αποτεφρωτή αποβλήτων, και πως η αποδοχή της πληροφόρησης θα μπορούσε να βελτιωθεί. Οι απαιτήσεις που εισημανθήκαν στη παραπάνω μελέτη σχετικά με τη παροχή πληροφόρησης είναι οι εξής :

- Τεχνικά ζητήματα : ασφάλεια συστημάτων, πως λειτουργεί ο αποτεφρωτής
- Κίνδυνοι και οφέλη : κίνδυνοι για την δημόσια υγεία, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- Ευκαιρίες για συμμετοχική δραστηριότητα : ποιος θα λειτουργήσει την εγκατάσταση, πως το κοινό μπορεί να επηρεάσει με τη συμμετοχή του μια απόφαση
- Αναγκαιότητα και εναλλακτικές λύσεις : ανάγκη για την εγκατάσταση, εναλλακτικές λύσεις ως προς τη καύση των αποβλήτων.

Σύμφωνα με τον Salcedo et al, 1989 ο κυρίαρχος λόγος ανάπτυξης συγκρούσεων κυρίως στη χωροθέτηση εγκαταστάσεων τοξικών αποβλήτων στην Αμερική έγκειται στο γεγονός ότι δίνονται άδειες σύμφωνα με το νόμο του 1976 περί προστασίας, διατήρησης, αποκατάστασης και ανάκτησης των πόρων (Resource Conservation and Recovery Act, 1976) χωρίς περιβαλλοντικές εκθέσεις (environmental statement). Η κατάσταση επιδεινώθηκε από το γεγονός ότι τα κριτήρια χωροθέτησης σε κρατικό και ομοσπονδιακό επίπεδο αγνοούσαν ορισμένες φορές τοπικά ζητήματα σχεδιασμού και συγκεκριμένα τη συμβατότητα μιας εγκατάστασης με τις περιβάλλουσες χρήσεις γης.

3.3.4 Σύνδρομο "NIMBY" ως πρόβλημα ατελών διαδικασιών λήψης αποφάσεων

Όταν η χωροθέτηση μιας εγκατάστασης γίνεται σύμφωνα με το μοντέλο "decide-announce-defend" (αποφασίζω-ανακοινώνω-υποστηρίζω), οι αποφάσεις κλειδιά σχετικά με την αναγκαιότητα της εγκατάστασης, το τύπο της εφαρμοζόμενης τεχνολογίας, την επιλογή της θέσης χωροθέτησης λαμβάνονται υπό την απουσία εκείνων των ανθρώπων, οι οποίοι επηρεάζονται άμεσα από τις αποφάσεις. Διαδικασίες λήψης αποφάσεων "top-down" δεν μπορούν από το να οδηγήσουν σε αντιπαραθέσεις σύμφωνα με τον Armour, 1991 : (...) οι τοπικοί παράγοντες ερχόμενοι αντιμέτωποι με μία προτεινόμενη αλλαγή στις συνθήκες της ζωής τους, την οποία ποτέ δεν απαίτησαν ή προσπάθησαν να αποκτήσουν, αντιστέκονται. Η "top-down" φύση της χωροθέτησης μιας εγκατάστασης φυσικά προκαλεί την αντίδραση του φαινομένου "γιατί εμείς ;". Από το σημείο αυτό και πέρα η σχέση μεταξύ των φορέων που προτείνουν τη χωροθέτηση και των κατοίκων του τόπου χωροθέτησης δεν μπορεί να είναι άλλη από αντιπαραθεση και σύγκρουση, καθώς η μία πλευρά προσπαθεί να πείσει τον άλλη να ανακαλέσει την απόφασή της.

Στην Ευρώπη (π.χ. Αγγλία, Ελλάδα και άλλες χώρες) υπάρχει έλλειψη συζήτησης και αξιολόγησης από το τοπικό παράγοντα για την ανάγκη δημιουργίας μιας νέας δραστηριότητας. Εξετάζοντας τις συγκρούσεις κατά τη διάρκεια της χωροθέτησης αποκαλύπτονται σύμφωνα με την ανάλυση των Petts J. και Eduljee G., 1994 σημαντικού βαθμού συγκρούσεις σε θέματα διαχείρισης αποβλήτων σχετικά με :

- τον όγκο και το τύπο των αποβλήτων, που απαιτούν διαχειριστικά μέτρα
- τη βέλτιστη πρακτική περιβαλλοντική επιλογή "BPEO" για το πως πρέπει να διαχειρισθούν κάποιες κατηγορίες αποβλήτων
- τη βέλτιστη διαθέσιμη τεχνολογία
- ποια νομοθετικά πρότυπα μπορούν να εφαρμοστούν στον έλεγχο της λειτουργίας της εγκατάστασης και πως οι μελλοντικοί κανονισμοί θα επηρεάσουν τη βιωσιμότητα συγκεκριμένων επιλογών

Ωπωςδήποτε, ενώ η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων ΜΠΕ για πολιτικές και σχέδια ανάπτυξης μπορεί να συμπεριλάβει μια πιο συστηματική και δομημένη θεώρηση τέτοιων θεμάτων στα πρώτα στάδια της λήψης αποφάσεων, θα είναι σημαντικό να εντάξει και τη τοπική θεώρηση, προτίμηση και ανάμειξη στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα για την αντιμετώπιση επικυδύνων αποβλήτων στη περιοχή του New South Wales της Αυστραλίας στα τέλη της δεκαετίας του 1980, όπου ένα Ανεξάρτητο Συμβούλιο για τα "δύσκολα απόβλητα" (Independent

Panel on Intractable Waste) θα έπρεπε να επιλύσει το πρόβλημα. Έπειτα από μία αναλυτική και επίπονη διαδικασία συσκέψεων με τη τοπική κοινότητα, έρευνες και αξιολογήσεις από ειδικούς επιστήμονες, το συμβούλιο παρουσίασε τις συστάσεις του στο πως μπορεί να γίνει η διαχείριση του συνεχώς αυξανόμενου όγκου επικυδύνων και προβληματικών αποβλήτων. Παρά τα τεχνολογικά πλεονεκτήματα της υψηλής θερμοκρασίας καύσης αποβλήτων και του γεγονότος ότι για τα περισσότερα απόβλητα η καύση θα αποτελούσε τη μόνη περιβαλλοντικά αποδεκτή επιλογή και εμπορικά διαθέσιμη λύση για τη δεδομένη στιγμή, το συμβούλιο κατέληξε ότι η αρνητική αντίδραση της κοινότητας στην χωροθέτηση μιας τέτοιας τεχνολογίας σε συνδυασμό με τα προβλήματα μεταφοράς των αποβλήτων στο μοναδικό στρατηγικό σημείο χωροθέτησης, σήμαινε ότι μια τέτοια εγκατάσταση δεν θα ήταν αποδεκτή και θα έπρεπε να αναζητηθούν εναλλακτικές λύσεις διαχείρισης των αποβλήτων.

Το προηγούμενο παράδειγμα ανάμειξης του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι ενδιαφέρον αν και οδήγησε σε αντίδραση τύπου "NIMBY". Για το λόγο αυτό διαπιστώνουμε ότι δεν έχει μόνο αρνητικό αποτέλεσμα η σύγκρουση, αλλά έχει και τη θετική του πλευρά (βλέπε κεφ. 2.1) στη περίπτωση που είναι αποτέλεσμα μιας ανοικτής διαδικασίας λήψης αποφάσεων και με τη σωστή παροχή πληροφόρησης. Ωστόσο στη συγκεκριμένη περίπτωση τίθεται το ερώτημα εάν αυτή η απόφαση οδηγήσει σε άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα από τη συσσώρευση των αποβλήτων μέχρι να βρεθούν εναλλακτικοί τρόποι διαχείρισης και διάθεσης, που να μπορούν να αναπτυχθούν και σε εμπορική βάση. Το Αυστραλιανό παράδειγμα προβάλλει τη χρήση μεθόδων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, προκειμένου να βελτιώσουν την ατελή "top-down" διαδικασία χωροθέτησης και να οδηγήσει στην συμμετοχή και ανάμειξη του κοινού από τα πρώτα στάδια της λήψης αποφάσεων. Προς τη κατεύθυνση αυτή βοήθησαν σημαντικά οι έρευνες προσδιορισμού των στάσεων και των αντιλήψεων του κοινού, η ένταξη κοινωνικών θεμάτων και ανησυχιών κατά την εκπόνηση των ΜΠΕ, καθώς και τα προγράμματα πληροφόρησης των τοπικών παραγόντων.

Ωστόσο παράλληλα με τα παραπάνω υπάρχει ένας αριθμός λιγότερο συμβατικών μέτρων διαχείρισης του φαινομένου των συγκρούσεων όπως η :

- αποζημίωση (compensation)
- υποκατάσταση του ρίσκου (risk substitution)
- αντιληπτή ελαχιστοποίηση του κινδύνου (perceived risk mitigation)
- εθελοντική χωροθέτηση (voluntary siting)

Το μέτρο της "αποζημίωσης" αντιμετωπίζει την αποστροφή που δημιουργεί η πιθανότητα του κινδύνου παρέχοντας οικονομικά οφέλη Swartzman et al, 1985. Συμβαίνει τα άτομα να είναι πρόθυμα να αντισταθμίσουν το κόστος του κινδύνου, που υποθάλλπει η

εγκατάσταση μιας δραστηριότητας, εάν αποζημιωθούν με άμεσα οικονομικά κίνητρα, όπως φόροι για τη μείωση της ιδιοκτησίας, αποζημίωση ιδιοκτησίας, επιχορηγήσεις κλπ. ή τη παροχή έμμεσων μη-οικονομικών οφελών, όπως κοινοτικά οφέλη με τη κατασκευή τεχνικών ή κοινωνικών έργων υποδομής ή τη παροχή θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με τον Elliott, 1984 υπάρχουν κοινότητες που επιθυμούν την εφαρμογή στρατηγικών μείωσης του κινδύνου σαν αποζημίωση. Οι οικονομικές αποζημιώσεις κρύβουν μια μορφή "δωροδοκίας" ιδιαίτερα για τις οικονομικά και κοινωνικά μειονεκτικές περιφέρειες. Έτσι στον ευρωπαϊκό χώρο άμεσα οικονομικά οφέλη έχουν εφαρμοστεί στη Γαλλία, έμμεσα στη Σουηδία, Ελβετία και Ολλανδία, ενώ κοινοτικά οφέλη π.χ. βελτιώσεις οδικών αξόνων, αποζημιώσεις για να διορθωθούν οι επιπτώσεις από το κατασκευαστικό στάδιο και χρηματοδότηση για να βελτιωθούν τα τοπικά συστήματα ασφάλειας και επείγοντων περιστατικών έχουν δωθεί σε ένα αριθμό άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Η "υποκατάσταση του κινδύνου" έχει προταθεί από τον Portney, 1991 σύμφωνα με τον οποίο για την εγκατάσταση μιας νέας δραστηριότητας θα πρέπει να αναζητηθούν χώροι, όπου οι ήδη υπάρχουσες πηγές περιβαλλοντικού κινδύνου συνεισφέρουν στο να αντιστρέψουν θετικά τη στάση του κόσμου. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν για παράδειγμα η κοινότητα αισθάνεται ότι ήδη έχει αποζημιωθεί στη περίπτωση της εγκατάστασης μιας μονάδας διαχείρισης χημικών αποβλήτων σε βιομηχανική ζώνη με χρήσεις λειτουργίας χημικών βιομηχανικών μονάδων.

Με την "αντιληπτή ελαχιστοποίηση του κινδύνου" αποτελεί μέτρο με το οποίο η τοπική κοινωνία εμπλέκεται στη διαδικασία του να αξιολογήσει και να παρακολουθήσει την ασφάλεια και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και αυτό επιτυγχάνεται, είτε με τη παροχή οικονομικής βοήθειας ώστε να μπορέσει η τοπική κοινότητα να αποκτήσει ανεξάρτητες μελέτες επιπτώσεων και παροχή συμβουλών, ή τη παροχή ανεξάρτητου ελεγκτή ο οποίος θα αναφέρεται στη κοινότητα, ή με την ανάμειξη της κοινότητας στη διαδικασία παρακολούθησης της λειτουργίας (monitoring).

Η "εθελοντική χωροθέτηση" είναι το τελευταίο μέτρο από τα παραπάνω, το οποίο εμπεριέχει κάποιες από τις παραπάνω προσεγγίσεις και αναζητεί κοινότητες οι οποίες θα είναι πρόθυμες και ικανές να αποδεχθούν μια προτεινόμενη εγκατάσταση. Έτσι λοιπόν αντί η χωροθέτηση να βασιστεί στην εξεύρεση της από άποψης τεχνολογίας και περιβαλλοντικών συνθηκών καλύτερης θέσης εγκατάστασης, η προσέγγιση αυτή χρησιμοποιεί κοινωνικο-πολιτικούς παράγοντες. Στη περίπτωση αυτή υπάρχει η συνεργασία της κοινότητας και των αρχών που λαμβάνουν τις αποφάσεις για την επιλογή του χώρου και της τεχνολογίας, καθώς και για τις αποζημιώσεις τις οποίες θα αντιμετωπίσουν και οι οποίες δε μπορούν να μετριαστούν. Η επιλογή αυτή αποτελεί ένα βήμα πέρα από τη παραδοσιακή "top-down" διαδικασία και τείνει προς τη κατεύθυνση του

να επιτευχθεί η χωροθέτηση με κοινή συμφωνία (consensus building). Σε πολλές περιπτώσεις τίθεται η ανάγκη για καινοτόμες αλλαγές στην υπάρχουσα διαδικασία λήψης αποφάσεων και διαδικασιών και για αλλαγή στους παραδοσιακούς ρόλους των εμπλεκόμενων φορέων. Έτσι και στη πράξη χρησιμοποιούνται συχνά διαδικασίες ανάμειξης των τοπικών φορέων στα πλαίσια της στρατηγικής χωροθέτησης από το να εμπλέκεται αποκλειστικά και μόνο το ιδιωτικό κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

**4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

**4.1 Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΕΘΝΩΣ**

4.1.1 Διεθνή Δίκτυα Διαχείρισης και Ανάλυσης Συγκρούσεων

4.2 Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Κατά την διαδικασία της ανάλυσης των συγκρούσεων, που είναι και το πρώτο βασικό βήμα για την κατανόηση και διαχείριση μιας συγκρουσιακής κατάστασης θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι η κάθε εξεταστέα περίπτωση είναι μοναδική. Έτσι λοιπόν η αναπτυξιακή πρόταση που εξετάζουμε κάθε φορά θα είναι μοναδική όχι μόνο σε επικοινωνιακούς όρους, αλλά και ως προς το τόπο εγκατάστασης της δραστηριότητας, τους εμπλεκόμενους φορείς (συμπεριλαμβανομένου και των υπαλλήλων των κρατικών υπηρεσιών, οι οποίοι μπορεί να δουλεύουν στην ίδια υπηρεσία, αλλά μπορεί να έχουν διαφορετική θεώρηση για τα πράγματα), τα τοπικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά δεδομένα, τις τοπικές προτεραιότητες και αξίες, την εμπειρία ως προς το τύπο της εγκατάστασης, της εφαρμογής της τεχνολογίας και το χρονοδιάγραμμα του έργου. Επιπλέον η αξιολόγηση των επιπτώσεων ενός έργου και η λήψη αποφάσεων θα αλλάζει κάθε φορά ανάλογα με την σημασία των διαφόρων θεμάτων και των ανθρώπων που εμπλέκονται.

Ο σχεδιασμός των επικοινωνιακών δράσεων είναι πολύ σημαντικός, τόσο για τον φορέα που προτείνει το έργο, όσο και για τις αρχές που θα πρέπει να λάβουν την απόφαση. Στην Ελλάδα σύμφωνα με το ισχύον μοντέλο λήψης αποφάσεων αυτός που προτείνει την εγκατάσταση παίρνει και τη πρωτοβουλία για την διαδικασία της επικοινωνίας. Στη συνέχεια περιγράφουμε ορισμένες επικοινωνιακές μεθόδους για την περίπτωση χωροθέτησης μιας παραγωγικής μονάδας. Η ανάπτυξη της επικοινωνιακής στρατηγικής απαιτεί την διερεύνηση και κατανόηση των βασικών θεμάτων, των ανθρώπων, των φορέων και των οργανισμών που εμπλέκονται, καθώς και την επιλογή των σχετικών επικοινωνιακών τεχνικών. Η στρατηγική, που τελικά θα εφαρμοστεί θα πρέπει να καταγράφεται πριν, κατά και μετά τη διαδικασία δημοσιοποίησης της ΜΠΕ, προκειμένου να μετρηθεί η αποτελεσματικότητά της και να αποτελέσει αναφορά για το μέλλον.

Ένα τυπικό σχέδιο συγκρουσιακής ανάλυσης θα πρέπει να περιλαμβάνει, Carpenter S., Kennedy J. D. W., 1985 τα εξής στοιχεία :

- προσδιορισμό των εμπλεκόμενων φορέων και ατόμων που τους αντιπροσωπεύουν
- καταγραφή των βασικών κεντρικών ζητημάτων
- ανάπτυξη μίας πρώτης προσέγγισης των ενδιαφερόντων και των ανησυχιών
- ανάλυση της σχέσης μεταξύ ατόμων και ομάδων
- εκτίμηση των επιπτώσεων της κάθε πλευράς, εάν δε βρεθεί καμία λύση
- προσδιορισμό της δύναμης της κάθε πλευράς προκειμένου να προωθήσει τις θέσεις της

- καταγραφή των θέσεων, που έχουν διατυπωθεί

4.2.1 Εντοπίζοντας τα βασικά θέματα

Η διερεύνηση και κατανόηση των βασικών ζητημάτων σχετικά με τη περιοχή χωροθέτησης της εγκατάστασης, την εφαρμογή της τεχνολογίας, καθώς και των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι θεμελιώδη ζητήματα που πρέπει να προσδιοριστούν στα πλαίσια μιας επιτυχημένης συμφωνίας. Τα θέματα προσέγγισης ποικίλουν από τη νομοθεσία και τις απαιτήσεις της πολιτικής, μέχρι το τοπικό σχεδιασμό και τους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής, τις κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες, καθώς και τους φόβους που διέπουν τη τοπική κοινωνία. Επιπλέον μπορεί να προστεθούν καινούργια ζητήματα αργότερα μετά την διαδικασία ολοκλήρωσης της ΜΠΕ. Ο πίνακας 3 συνοψίζει ένα αριθμό θεμάτων, που αντιμετωπίζει η τοπική κοινωνία όταν έρχεται αντιμέτωπη με τη χωροθέτηση μιας εγκατάστασης καύσης επικυδύνων αποβλήτων. Προκειμένου να κατανοήσουμε ορισμένα ζητήματα κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη μιας πιο λεπτομερούς πληροφόρησης, συγκεκριμένα εάν υπάρχει η αντίληψη ότι η μεταφορά των αποβλήτων πραγματοποιηθεί από δρόμο ο οποίος διέρχεται διαμέσου ή κοντά σε κατοικημένη περιοχή, τότε είναι σημαντική η διερεύνηση των ευαίσθητων χρήσεων π.χ. σχολεία και η κατανόηση των υπαρχόντων θεμάτων για τα υψηλά επίπεδα ατυχημάτων σε εκείνα τα σημεία του δρόμου που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Ο προσδιορισμός των βασικών ζητημάτων θα τροφοδοτήσει την ομάδα σχεδιασμού εγκαίρως, ώστε να διερευνήσει αν οι τροποποιήσεις των προτάσεων θα πρέπει να γίνουν πριν την εκδήλωση συγκρούσεων. Θα πρέπει επίσης να επιβεβαιωθεί ότι προσδιορίστηκαν οι επιπρόσθετες επιπτώσεις που δεν λήφθηκαν υπόψη από την ομάδα της ΜΠΕ ή κριθήκαν αμελητέου ενδιαφέροντος (Petts J. και Eduljee G., 1994, 406).

Κατά την εκτίμηση του επιπέδου ενδιαφέροντος του κοινού είναι σημαντικό να έχουμε υπόψη ότι ορισμένοι τύποι εγκαταστάσεων μπορούν να δημιουργήσουν αντιπαραθέσεις από άτομα εκτός της περιοχής ενδιαφέροντος, για παράδειγμα από εθνικούς περιβαλλοντικούς οργανισμούς. Εάν ο φορέας, που υποβάλλει τη πρόταση επιθυμεί να εντάξει ανάλογους οργανισμούς, εκτός εάν υπάρχουν τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις, είναι αναγκαίο να γνωρίζει τα επιχειρήματά τους.

Κατά τη διαδικασία της ενημέρωσης θα πρέπει να κατανοήσουμε τα αδύνατα σημεία της επιχείρησης, όπως προηγούμενες διώξεις και κατηγορίες για περιβαλλοντικά αδικήματα (συμπεριλαμβανοντας και τις θυγατρικές εταιρίες ή τα παραρτήματά της αν πρόκειται για πολυεθνική), προηγούμενα ατυχήματα ή συμβάντα, ώστε η επικοινωνιακή

ομάδα να καταστεί ικανή στο να απαντήσει στους ισχυρισμούς για τυχόν ανικανότητα, αναρμοδιότητα, ελλειπής και κακή ιστορία διαχείρισης περιβαλλοντικών ζητημάτων κλπ.

ΘΕΜΑΤΑ	ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Αέριες εκπομπές -μακροχρόνιες επιπτώσεις στην υγεία, πιθανά γενετικά προβλήματα	Απειλές στα παιδιά και σε άλλους ευαίσθητους οργανισμούς, αθέατοι/ άγνωστοι κίνδυνοι, έλλειψη συμφωνιών ή και αντιλήψεων μεταξύ των ειδικών επιστημόνων σχετικά με τους κινδύνους, μοντέλα διάχυσης των ρύπων κλπ, φανερή μαρτυρία των δυσμενών επιπτώσεων στην ανθρώπινη υγεία από όσους ζουν κοντά σε παρόμοιες εγκαταστάσεις, ΜΗ δυνατότητα για δημόσιο έλεγχο, η γενική υποβάθμιση της ποιότητας του αέρα θα επιδεινωθεί
Ατυχήματα και εκθέσεις σε χημικά, είτε στο χώρο της εγκατάστασης, είτε κατά τη διάρκεια της μεταφοράς	Έλλειψη εμπιστοσύνης στους χειριστές ώστε να ελέγξουν τη λειτουργία και να μειώσουν τα ατυχήματα, έλλειψη εμπιστοσύνης στις νομοθετικές κρατικές υπηρεσίες στο να παρακολουθήσουν τις λειτουργίες και να ανακαλύψουν προβλήματα που οφείλονται στην κατάχρηση των πόρων, συγκεκριμένοι φόβοι- π.χ. αυτοκινητιστικά ατυχήματα στις κοντινές κατοικημένες περιοχές καθώς η μεταφορά των αποβλήτων είναι πιο επικίνδυνη από την παραγωγή τους
Διαχείριση των βιομηχανικών αποβλήτων	Μη τοπικά οφέλη από τη λειτουργία τους. Ανησυχία για την δημιουργία εδάφους για εισαγωγές αποβλήτων, ανησυχία για τη δημιουργία ή αύξηση των τοξικών αποβλήτων από τη βιομηχανία σε συνδυασμό με την προτεινόμενη εγκατάσταση της καύσης, μπορεί να θεωρηθεί ως η εύκολη συνδυασμένη επιλογή για ελαχιστοποίηση αποβλήτων άλλων περιοχών, συγκρουόμενες απόψεις για το πως θα διαχειριστούν τα τοξικά απόβλητα, η βιομηχανία της διαχείρισης των αποβλήτων φαίνεται έχει έλλειψη επαγγελματισμού, τα απόβλητα θεωρείται ότι τα διαχειρίζονται λιγότερο σωστά από ότι κατά τη διαδικασία της παραγωγής νέων προϊόντων, το κίνητρο του κέρδους μπορεί να επηρεάσει την ασφάλεια και τη προστασία περιβάλλοντος
Δυσμενείς επιπτώσεις στην ποιότητα του περιβάλλοντος της περιοχής	Ανησυχία γύρω από τις αξίες της ιδιοκτησίας και της γης, δεν υπάρχουν αποζημιώσεις, ένας επιβαλλόμενος κίνδυνος, ανησυχία γύρω από τις επιπτώσεις στην εσωτερική επένδυση, αισθητικές επιπτώσεις, σκόνη, θόρυβος κλπ.

Πίνακας 3. Δημόσια θέματα σχετικά με τη καύση των αποβλήτων, Petts J.,1992

4.2.2 Αναζητώντας τους εμπλεκόμενους φορείς

Άμεσα συνδεδεμένη με την διερεύνηση των βασικών ζητημάτων είναι η διερεύνηση των εμπλεκόμενων φορέων. Προς αυτή τη κατεύθυνση βοηθούν οι κανονισμοί των ΜΠΕ, οι οποίοι προσδιορίζουν τους φορείς που εμπλέκονται στις συμβουλευτικές διαδικασίες, καθώς και οι τοπικές αρχές έχουν μια εκτεταμένη λίστα των συμμετεχόντων φορών για τη νέα εγκατάσταση. Παρατηρείται συχνά το πρόβλημα ότι οι αναπτυξιακοί φορείς είναι πολύ ανοικτοί στις θέσεις τους από τα πρώτα στάδια της αναπτυξιακής πρότασης. Οποσδήποτε δεν είναι ασυνήθιστο ότι οι τοπικοί παράγοντες ακούνε διαδόσεις

μιας πρότασης πολύ πριν οι αρμόδιοι φορείς εμπλακούν και μερικές φορές κατά τη διάρκεια των ημερών όπου πρόκειται να παρθεί η εσωτερική απόφαση. Με αυτό το σκεπτικό είναι πολύ προτιμότερο για τον αναπτυξιακό φορέα, την εταιρία να ξεκινήσει την επικοινωνιακή διαδικασία προκειμένου να αποφύγει τη διάχυση της παραπληροφόρησης.

Εμπλέκοντας τους εκπροσώπους των τοπικών συμφερόντων είναι το πλεονέκτημα του να αντιμετωπιστούν τα θέματα σχετικά νωρίς παρά αργότερα. Παίρνοντας την πρωτοβουλία ο αναπτυξιακός φορέας έχει μεγαλύτερη ελαστικότητα στην επιλογή της επικοινωνιακής μεθόδου. Είναι φανερό ότι για ορισμένα μεγάλα αναπτυξιακά έργα η επικοινωνία σε πρωταρχικό στάδιο προώθησε στη λήψη απόφασης χωρίς να χρειαστεί έρευνα αναζήτησης πληροφοριών.

Αναφέροντας εμπλεκόμενους οργανισμούς, ομάδες ή επιτροπές θα μπορούσαμε να τις ερμηνεύσουμε σαν εκείνους τους ανθρώπους ή τις ομάδες, που εκφράζουν έμπρακτα τα ενδιαφέροντά τους ή τις αντιλήψεις τους ή που θεωρείται ότι έχουν ενδιαφέροντα εξαιτίας της θέσης που κρατούν και τίθεται το ερώτημα αν "η σιωπηλή πλειοψηφία" θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ή να αντιμετωπίζεται. Ωστόσο υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι μπορεί να μην συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Έτσι μπορεί να :

- αισθάνονται ότι αντιπροσωπεύονται επαρκώς από τους άλλους
- αισθάνονται ότι οι επιπτώσεις στο περιβάλλον δεν δικαιολογούν συμμετοχική διαδικασία
- μην είναι πληροφορημένοι ότι μπορεί να επηρεαστούν
- αισθάνονται ανίσχυροι να επηρεάσουν την απόφαση

Είτε συμμετέχουν, είτε όχι θα υπάρχει μία διάχυση της πληροφορίας διαθέσιμη σε αυτούς. Επιπλέον η μη παροχή επαρκούς πληροφόρησης, ώστε να τους επιτρέψει να αποφασίσουν σε άτυπη βάση εάν ή όχι θα συμμετάσχουν, δημιουργεί το δυναμικό της λήψης αποφάσεων από μικρές ομάδες ("small elites", FEARO, 1988).

Στον πίνακα 4 παρατηρείται μία λίστα των συμμετεχόντων που εκδήλωσαν ενδιαφέρον σε σχέση με μία πρόταση εγκατάστασης επεξεργασίας αποβλήτων στην Αγγλία σύμφωνα με την Υπηρεσία Περιβάλλοντος 1991b. Η λίστα συντάχθηκε προκειμένου να επιδείξει το πλάτος και το εύρος του ενδιαφέροντος, που μπορεί να δημιουργήσει μία πρόταση, χωρίς να είναι ενδεικτικό για παρόμοιες προτάσεις σε άλλες περιοχές.

Ο τοπικός τύπος συμπεριλαμβάνοντας τις ημερήσιες και τοπικές εφημερίδες, ράδιο και τηλεόραση διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην επικοινωνία. Η κατανόηση των χαρακτηριστικών των αναφορών των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι χρήσιμη για να καθορίσει τη μορφή με την οποία οι πληροφορίες θα πρέπει να δωθούν

στον τύπο. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ενδιαφέρονται να αναφέρουν την πληροφορία με την οποία θα πουλήσουν φύλλα ή θα προσελκύσουν το ακροατήριο. Έτσι η πληροφορία θα πρέπει να παρουσιαστεί με τρόπο που θα τραβήξει την προσοχή, το οποίο σημαίνει ότι τα γεγονότα θα πρέπει να συνδυαστούν με σχόλια συνήθως με βάση τη κερδοσκοπία. Η επιλογή των γεγονότων, που αναφέρονται συνήθως αντανακλούν τις αξίες του δημοσιογράφου ή του εκδότη, καθώς και τη στάση του εκδοτικού οργανισμού ή την πολιτική του αντίληψη. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τείνουν να αντιδράσουν σε γεγονότα, πληροφορίες ή ιστορίες, τα οποία συνήθως συγκεντρώνονται σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα (σφιχτές ημερομηνίες) με πληροφορία, η οποία παρουσιάζεται έτσι όπως ήταν διαθέσιμη εκείνη τη στιγμή. Οι δημοσιογράφοι συχνά δεν είναι επιστημονικά ή τεχνικά εκπαιδευμένοι στο θέμα το οποίο αναφέρονται (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο).

Νομοθετικές Αρχές	Υπηρεσία Σχεδιασμού και Ανάπτυξης, Κρατική Αρχή Διαχείρισης Αποβλήτων, Αρχή Δημοσίων Οδών, Αρχή Υγιεινής και Περιβάλλοντος, Εκτελεστική Αρχή Υγιεινής και Ασφάλειας, Επιτροπή Υπαίθρου
Άλλες Διοικητικές Υπηρεσίες	Πυροσβεστική υπηρεσία, υπηρεσία προστασίας του πολίτη, 28 τοπικές γαλλικά συμβούλια, 7 συμβούλια πόλεων, 4 μη-τοπικά περιφερειακά συμβούλια, 1 μη-τοπικό επαρχιακό συμβούλιο
Αντιπροσωπευτικές Οργανώσεις	Ένωση Πυροσβεστικού Σώματος, Εθνική Ένωση Αγροτών, Ένωση Μηχανικών, Εθνική Ένωση Τοπικών Δημοσίων Υπαλλήλων, Εμπορικό Επιμελητήριο, Αγγλικό Συμβούλιο Σιδηροδρόμων
Άλλες Ομάδες Ενδιαφέροντος και άτομα	Τοπικοί γιατροί, Τοπικές Ενώσεις Κοινοτήτων, μέλη του Κοινοβουλίου, Ομάδες Δράσεις των κατοίκων, τοπικοί κάτοικοι (36 γραπτές διαμαρτυρίες κατά τη δημόσια έρευνα πληροφοριών), τοπικές ομάδες επιχειρηματιών, καθηγητές διαφόρων τοπικών σχολείων, Ιστιοπλοϊκή Ένωση, τοπικά μουσεία, τοπικές εκκλησίες και Ενώσεις Χριστιανικών Ομάδων, Φίλοι της Γης και η Greenpeace, τοπικός τύπος

Πίνακας 4. Οι εμπλεκόμενοι φορείς κατά τη διαδικασία χωροθέτησης ενός ολοκληρωμένου κέντρου διαχείρισης αποβλήτων συμπεριλαμβανομένης και της εγκατάστασης καύσης επικυνδύνων αποβλήτων. Ένα σύνολο 100.000 ατόμων συμμετείχαν στη προγραμματισμένη επίσημη έρευνα πληροφοριών, Petts J. και Eduljee G., 1994

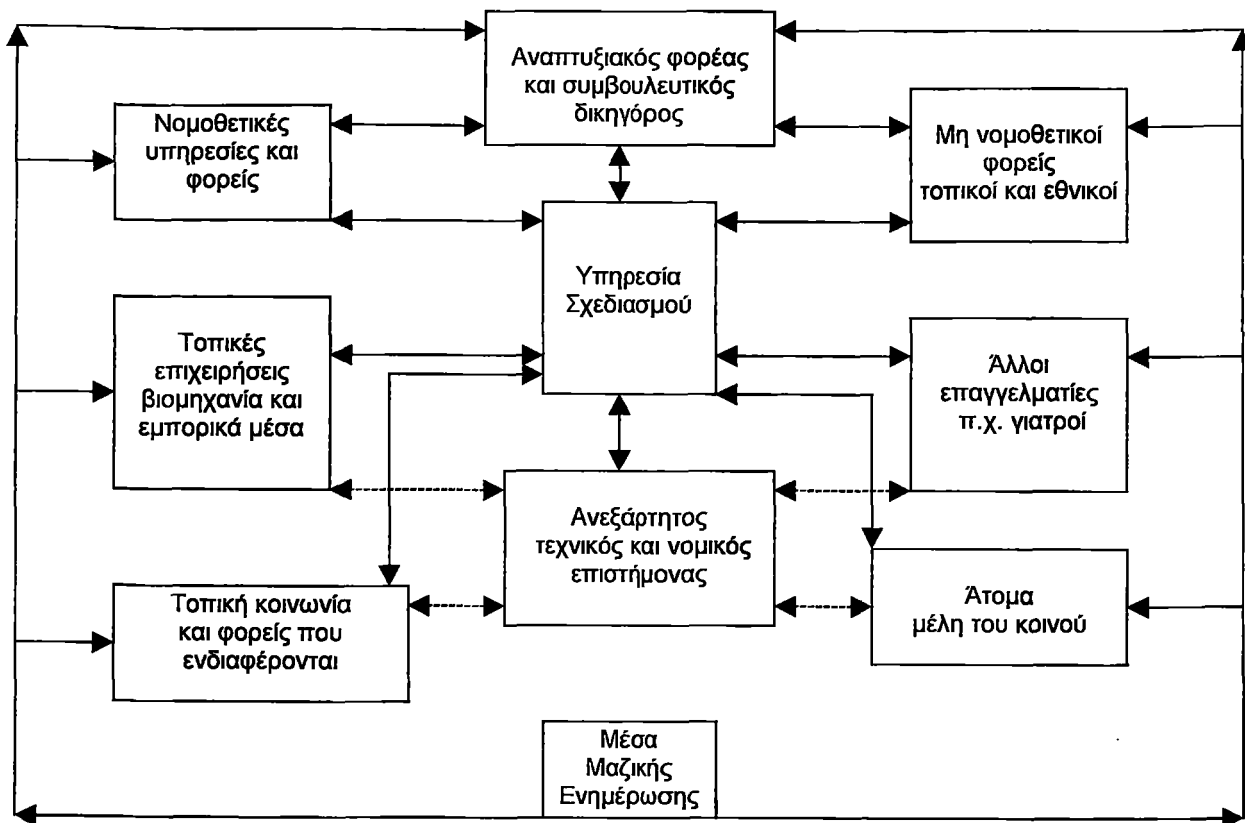
4.2.3 Αναλύοντας τη σχέση μεταξύ των εμπλεκόμενων ατόμων και ομάδων

Η κατανόηση και η ανάλυση των πιθανών ροών της πληροφορίας μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων κατά τη διαδικασία της λήψης αποφάσεων σε μια

χωροθέτηση παρουσιάζεται στο σχήμα 3. Έτσι αφού προσδιοριστούν και ομαδοποιηθούν οι εμπλεκόμενοι φορείς, διαφαίνεται στο συσχετισμό μεταξύ τους όχι μόνο η ποικιλότητα των φορέων ο καθένας με τα δικά του ενδιαφέροντα, αξίες και αντιλήψεις, αλλά και η πολυπλοκότητα της ροής της πληροφόρησης. Στη πολυπλοκότητα αυτή υπάρχει και η δυνατότητα παρεξηγήσεων, ανακρίβειας, κακής αναμετάδοσης πληροφόρησης. Η βιβλιογραφία τείνει να δώσει έμφαση στην άμεση επικοινωνία με το κοινό και τις τοπικές ομάδες. Ωστόσο για παράδειγμα οι φορείς που παίρνουν τις αποφάσεις, όπως η τοπική υπηρεσία σχεδιασμού μπορεί να μην έχει την απαραίτητη τεχνική υποστήριξη για να κατανοήσει μια πρόταση, αλλά είναι δυνατό να πάρει μια απόφαση με την καθοδήγηση άλλων φορέων. Η σημασία μιας αποτελεσματικής επικοινωνιακής πολιτικής σε θέματα κινδύνου μεταξύ των υπηρεσιών με νομοθετικό ρόλο και των τοπικών φορέων σχεδιασμού είναι εξαιρετικής σημασίας σε εφαρμογές χωροθέτησης υψηλού κινδύνου εγκαταστάσεων και περιφερειακής ανάπτυξης Petts J. 1988, 1989, 1991.

ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

- Κυβερνητικοί, νομοθετικοί φορείς (regulatory agency)
- Συντεχνίες και βιομηχανίες
- Εμπορικά σωματεία
- Μέσα μαζικής ενημέρωσης
- Επίσημοι και ανεξάρτητοι ειδικοί
- Συμβουλευτικές εταιρίες
- Επαγγελματικοί οργανισμοί και Ινστιτούτα
- Ομάδες κοινού που ενδιαφέρονται - Οικολογικές οργανώσεις
- Τοπικές ομάδες και ομάδες δράσης
- Ανεξάρτητοι πολίτες

- Έμμεσα ή δευτερεύοντα επικοινωνιακά μονοπάτια
 ————— Άμεσα ή πρωτεύοντα επικοινωνιακά μονοπάτια

Σχήμα 3. Επικοινωνιακά μονοπάτια κατά τη διαδικασία της χωροθέτησης μιας εγκατάστασης, Petts J. και Eduljee G., 1994

4.2.3 Επιλέγοντας κατάλληλη μέθοδο και χρόνο

Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναφερθούν οι διάφορες μέθοδοι επικοινωνίας με την αντίστοιχη αποτελεσματικότητα και τα προβλήματα που παρουσιάζουν. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει μία μόνο κατάλληλη τεχνική. Η επιλογή της κατάλληλης τεχνικής είναι πολλές φορές δύσκολη και ακόμα αν χρειαστεί η συνεργασία ειδικών επιστημόνων σε επικοινωνιακές μεθόδους ή με εταιρίες δημοσίων σχέσεων, θα είναι θετικό να επιλεγθούν αυτοί που είναι σχετικοί με ζητήματα διαχείρισης περιβάλλοντος και με άμεση εμπειρία σε θέματα διαχείρισης προβλημάτων χωροθέτησης μιας εγκατάστασης.

Κατά τη διάρκεια της συλλογής των πρωταρχικών βασικών στοιχείων υποδομής (υφιστάμενης κατάστασης) χρησιμοποιούνται μέθοδοι όπως τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, συλλογή πληροφόρησης και συναντήσεις εργασίας με τους κρατικούς και τοπικούς οργανισμούς, που κατέχουν τα δεδομένα. Όταν θα συλλεχθούν πληροφορίες για τα βασικά θέματα από το κοινό και τους εμπλεκόμενους φορείς ή τις ομάδες, που εκδηλώνουν ενδιαφέρον, προκειμένου να συμφωνηθούν τα κριτήρια επιλογής χώρου και η μεθοδολογία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στη περίπτωση αυτή οι οργανωμένες συναντήσεις, τα ερωτηματολόγια και άλλες τεχνικές συλλογής στοιχείων μπορεί να είναι οι κατάλληλες μέθοδοι. Η παροχή πληροφόρησης προκειμένου να κατανοήσει ο κόσμος τα βασικά θέματα και να γίνει μέτοχος μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από πληροφοριακά φυλλάδια, τηλεφωνικές γραμμές ανοικτής επικοινωνίας, ανακοινώσεις τύπου, εκθέσεις, συνέδρια κλπ. Σύμφωνα με τις οδηγίες του FEARO, 1988 περιγράφεται πως μπορεί να είναι αποτελεσματικές τρεις ειδικές μέθοδοι και συγκεκριμένα αυτές των πληροφοριακών φυλλαδίων, των ερευνών και των δημόσιων συναντήσεων.

Τα προβλήματα και οι δυσκολίες κατά τη διαδικασία της επικοινωνίας παρουσιάζονται από τους Covello et al, 1986 ; Covello, 1988 ; Kasperson and Stallen, 1991 ; Covello, 1992. Οι δυσκολίες σχετίζονται συνήθως με χαρακτηριστικά και περιορισμούς που αφορούν :

- στην εισαγωγή δεδομένων που αφορούν στους κινδύνους στην δημόσια υγεία
- στους ειδικούς και υπαλλήλους που εμπλέκονται στην αναμετάδοση πληροφοριών
- στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, όπως παρουσιάζουν τη πληροφορία
- στο κοινό, καθώς αξιολογεί, κατανοεί και παρουσιάζει τη πληροφορία

Υπάρχει η ανάγκη για κατανόηση των παραπάνω περιορισμών και οι αξιολογητές θα πρέπει να είναι ανοικτοί σε αβεβαιότητες.

4.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

4.3.1 Γενικά για τη διαχείριση συγκρούσεων

Η διαχείριση συγκρούσεων αναζητά να βελτιώσει τη ποιότητα της συμμετοχής του κοινού και να προλάβει πιθανές συγκρούσεις ή να διαχειριστεί τις ήδη υπάρχουσες μέσω :

- της αποτελεσματικής ανάμειξης του κοινού
- της λήψης μιας δίκαιης απόφασης
- την ενεργή υποστήριξη της τελικής απόφασης από όλους τους φορείς που εμπλέκονται σαν τη καλύτερη που θα μπορούσε να επιλεγεί

Σύμφωνα με τους Susskind and Cruikshank, 1988 η διαχείριση συγκρούσεων ενεργεί εκ των προτέρων προκειμένου να διευθετηθούν οι συγκρούσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και αναφέρεται στη βιβλιογραφία με τους όρους "consensus-building" (δημιουργία κοινής συναίνεσης), "mediation" (διαμεσολάβηση), "negotiation" (διαπραγμάτευση) κλπ.

Στην Αμερική από τη δεκαετία του '80 η διαχείριση συγκρούσεων (consensus-building, mediation) έχει ευρέως υιοθετηθεί ως μέθοδος και εφαρμόζεται λόγω του ότι το νομικό σύστημα παρέχει ένα δυνατό ρόλο μέσω των δικαστηρίων. Άλλες χώρες με διαφορετικά πολιτικά και νομικά συστήματα ακολούθησαν αργότερα. Οπωσδήποτε ακόμα και στη περίπτωση αυτή είναι φανερό ότι υιοθετώντας παραδοσιακές συμβουλευτικές και συμμετοχικές μεθόδους εντός μιας πρωταρχικής δυσμενής διαδικασίας λήψης αποφάσεων μπορεί να αποδειχθεί ως υψηλού-κινδύνου στρατηγική. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης έχει ως πραγματικό σκοπό ότι βοηθά στην εξεύρεση της καλύτερης διαθέσιμης απόφασης ανάλογα με τις συνθήκες.

Ένα από τα πιο σημαντικά της διαχείρισης συγκρούσεων είναι ότι εξακριβώνει πως οι εμπλεκόμενοι φορείς προσδιορίζουν και διαχειρίζονται τη πληροφορία σχετικά με το πρόβλημα του κινδύνου. Αυτό είναι το πρώτο βήμα στην διαδικασία λήψης αποφάσεων που πρέπει να αναληφθεί πριν αρχίσει η διαδικασία της αξιολόγησης, πριν την απόφαση το ποια μέθοδος παραγωγικής διαδικασίας ή τύπου εγκατάστασης θα χρησιμοποιηθεί και οπωσδήποτε πριν την επιλογή του χώρου εγκατάστασης. Το επόμενο βήμα είναι να εμπλακεί το κοινό στην αναπτυξιακή διαδικασία λήψης αποφάσεων και προσδιορισμού των βασικών αρχών και κριτηρίων που πρέπει να ακολουθηθούν στην διαδικασία της εκτίμησης και αξιολόγησης των επιπτώσεων, Petts J. και Eduljee G., 1994, 404.

Η διαχείριση συγκρούσεων με τις διαφορετικές της μορφές έχει χρησιμοποιηθεί σε πολλές περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα στην επιλογή χώρου απόθεσης ραδιενεργών αποβλήτων Kemp, 1989; Armour, 1991; Susskind, 1992. Στην πολιτεία Maine της Αμερικής ο νόμος καθιέρωσε την απαίτηση κάλυψης ποσοστού 60% από το σύνολο των κατοίκων μιας κοινότητας, το οποίο θα πρέπει να αποδεχθεί την εγκατάσταση. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε μια συμβουλευτική επιτροπή από τους κατοίκους της περιοχής προκειμένου να προσδιορίσει τα κριτήρια για την αξιολόγηση των πιθανών θέσεων χωροθέτησης. Ένας ανεξάρτητος μεσολαβητής κλήθηκε για να οργανώσει τα δεδομένα του κοινού στην σύσκεψη. Η επιτροπή έκανε προγραμματισμένες συσκέψεις με χρηματική υποστήριξη, έτσι ώστε τα άτομα που την απαρτίζουν να μπορούν να ασχοληθούν. Μετά την επιλογή των κριτηρίων του τόπου εγκατάστασης η αρμόδια αρχή γνωστοποίησε ότι θα παρείχε τουλάχιστον 1 εκατομμύριο το χρόνο ως οικονομικό κίνητρο σε όποια κοινότητα θα παρείχε το χώρο, ώστε να εκπληρώνονται τα τεχνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια που αποφασίστηκαν.

Σύμφωνα με την Susskind, 1992 στη προσπάθειά της να διαχειριστεί τις συγκρούσεις κατά τη διαδικασία χωροθέτησης ενός ΧΥΤΑ, τονίζει τα ακόλουθα σημεία :

- αναζήτησε μια φιλελεύθερη συμμετοχική διαδικασία και δημιούργησε τη στην αρχή
- αναζήτησε να επιτύχει μια συμφωνία, τη καλύτερη εναλλακτική λύση, όταν το καθεστώς της υπάρχουσας κατάστασης δεν ευνοεί
- αναζήτησε δεσμευτικές συμφωνίες, οι οποίες να επιτρέπουν συμφωνία π.χ. αν η επιτροπή παρακολούθησης εντοπίσει εκπομπές πέρα από τα νομοθετικά καθορισμένα όρια να μπορεί να σταματήσει τη λειτουργία
- να εργαστεί για να αναπτύξεις εμπιστοσύνη
- αναζήτησε αποδεκτές θέσεις μέσω της εθελοντικής διαδικασίας
- να διατηρείς εναλλακτικές λύσεις πάντα ανοικτές
- να θέτεις πραγματικά χρονοδιαγράμματα
- να υποστηρίζεις μια συναινετική διαδικασία χωροθέτησης

Βέβαια τέτοιες έννοιες φαντάζουν ουτοπικές στην διαδικασία επιλογής χώρου εγκατάστασης, ιδιαίτερα όταν αυτή αποφασίζεται από την ιδιωτική πρωτοβουλία, όπως επίσης και η εκτίμηση των επιπτώσεων. Βεβαίως η ιδέα του να συνεργαστούν οι κοινότητες προκειμένου να βρεθεί χώρος φαντάζει απραγματοποίητο για τα δεδομένα του ευρωπαϊκού χώρου. Επομένως είναι δύσκολο να διαπιστωθεί, πως η ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορεί να υιοθετήσει ευθέως τις προσεγγίσεις της διαμεσολάβησης ή διαπραγμάτευσης, όπως χρησιμοποιείται στην Αμερική. Οπωσδήποτε

είναι φανερό ότι κάποιες από τις παραπάνω προσεγγίσεις μπορούν με χρήσιμο τρόπο να ενθαρυνθούν σε άτυπη βάση.

4.3.2 Επικοινωνιακές μέθοδοι

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 ο όρος "public information", Wynne, 1992 αντικαταστήθηκε από τον όρο "risk communication". Η επικοινωνία σύμφωνα με τους ειδικούς είναι μια διαδικασία με την οποία ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι φορείς προκειμένου να προχωρήσουν σε συμφωνία. Θα μπορούσε να ειπωθεί σαν ένας τρόπος εκπαίδευσης προκειμένου να επιτευχθεί η επιθυμητή ανταπόκριση. Συγκεκριμένα για τη περίπτωση των συγκρούσεων, όπου το αντικείμενο της επικοινωνίας είναι η συμμετοχή του κοινού για να επιλυθεί η σύγκρουση τα χαρακτηριστικά μιας επιτυχής επικοινωνίας έχουν να κάνουν τόσο με την ανάμειξη του κοινού και τη διαπραγμάτευση, όσο και την απλή ανταλλαγή πληροφορίας. Άλλοι στόχοι της επικοινωνίας είναι η χρήση εξωτερικής γνώσης και εμπειρίας προκειμένου να αναπτυχθούν δημιουργικές λύσεις σε προβλήματα, η συμμετοχή στη συλλογή στοιχείων, η μείωση στις καθυστερήσεις και τα κόστη, καθιστούν δυνατό τον δυνατότητα επηρεασμού των αποφάσεων, Petts J. και Eduljee G., 1994, 397.

Προκειμένου να καθορίσουμε τις απαιτήσεις μιας αποτελεσματικής επικοινωνίας, είναι ενδιαφέρον να δούμε την οδηγία WHO, Sloan, 1993 σχετικά με την χωροθέτηση εγκαταστάσεων επικινδύνων αποβλήτων, η οποία προσδιόρισε τα ακόλουθα λάθη στην επικοινωνία με το κοινό :

- η προσπάθεια επανακαθορισμού της ημερησίας διάταξης του κοινού
- η σκληρή αντιμετώπιση
- η καθυστερημένη προσέγγιση του κοινού
- η στήριξη στα γεγονότα
- η αποτυχία να περάσει τη πληροφορία στο ακροατήριο

Έτσι σε απάντηση των προηγούμενων οι Covello and Allen, 1988 έπειτα από έρευνα στις Ηνωμένες Πολιτείες όρισαν επτά βασικούς κανόνες όπως παρουσιάζεται στο πίνακα 5, των οποίων οι βασικές συνιστώσες είναι ο σωστός χρόνος προσέγγισης, το στυλ της παρουσίασης, η αναζήτηση της εικόνας που απαιτείται να αποδωθεί, καθώς και το είδος του υλικού που θα χρησιμοποιηθεί. Οι πρακτικές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν εξίσου σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς στην επικοινωνία τους με τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς. Πολλοί από τους κανόνες φαίνονται εύκολοι και εμφανείς, αλλά ωστόσο αγνοούνται στη πράξη διότι υπάρχουν οι περιορισμοί του χρόνου, των πόρων και της απαραίτητης εξειδίκευσης. Πρέπει να προσέξουμε, όπως

επισημαίνουν, ότι δεδομένης της έλλειψης εμπιστοσύνης και της αξιοπιστίας που υπάρχει θα πρέπει η επικοινωνία για να θεωρηθεί επιτυχημένη να μην είναι αυτή της γρήγορης προσέγγισης αλλά να αποτελέσει μια δραστηριότητα μεγάλης και συνεχούς διάρκειας.

Επίσης το "Ποίος" παρέχει την επικοινωνία είναι εξίσου σημαντικό όσο και το μήνυμα. Ο Covello, 1992 αναφέρεται σε μία αμερικάνικη έρευνα του 1991 η οποία αποκαλύπτει μια ενδιαφέρουσα πληροφορία για το ποιούς θεωρεί το κοινό ως αξιόπιστους. Η έρευνα ταξινομεί τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς σε τρεις ομάδες στους πιο έμπιστους (πρώτη κατηγορία) έως τους λιγότερο έμπιστους (τελευταία κατηγορία) :

- Πρώτη κατηγορία : φυσικοί και επαγγελματίες σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας, ακαδημαϊκοί ειδικά από τα τοπικά πανεπιστήμια, πολίτες της τοπικής κοινωνίας που θεωρούνται ουδέτεροι και σωστά ενημερωμένοι, μη κερδοσκοπικοί εθελοντικοί οργανισμοί, υπάλληλοι που δεν ασχολούνται με διαχειριστικά θέματα
- Μέση κατηγορία : τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι περιβαλλοντικές ομάδες
- Κατώτερη κατηγορία : υπάλληλοι της βιομηχανίας, κυβερνητικοί υπάλληλοι, σύμβουλοι σε θέματα περιβάλλοντος από κερδοσκοπικές εταιρίες και οργανισμούς.

Η έρευνα έδειξε έλλειψη εμπιστοσύνης για τις περιβαλλοντικές ομάδες καθώς και για τη κυβέρνηση και τη βιομηχανία με την άνοδο της αξιοπιστίας προς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Η αξιοπιστία θεωρείται ότι εμπεριέχει τους εξής δείκτες : εμπάθεια, ικανότητα, ειδίκευση, τιμιότητα, αφοσίωση σύμφωνα με τους Renn and Levine, 1991 ; Covello, 1992. Η τεχνική ικανότητα δεν εξασφαλίζει απαραίτητα και τον καλό διαμεσολαβητή (communicator).

Risk Communication	Οδηγίες
1. Αποδοχή και εμπλοκή του κοινού ως νόμιμο εταίρο	<ul style="list-style-type: none"> • Δείξε σεβασμό για το κοινό • Έλα σε επαφή με την κοινότητα νωρίς • Έλα σε επαφή με τους ενδιαφερομένους • Ενέπνευσε ελκρινεία στη προσπάθεια
2. Σχεδίασε προσεκτικά και εκτίμησε τη προσπάθεια	<ul style="list-style-type: none"> • Ξεκίνα με καθαρούς στόχους • Αξιολόγησε τη πληροφορία για τους κινδύνους • Γνώρισε τις δικές σου δυνάμεις και αδυναμίες • Ταξινόμησε και ξεχώρισε το ακροατήριο • Στρατολόγησε και εκπάιδευσε καλούς διαμεσολαβητές • Επέδειξε προσπάθεια • Αξιολόγησε προσπάθειες και μάθε από τα λάθη
3. Άκουσε τις έννοιες των ανθρώπων	<ul style="list-style-type: none"> • Άκουσε προσεκτικά • Χρησιμοποίησε αρκετό χρόνο προκειμένου να ανακαλύψεις τι σκέφτεται ο κόσμος • Χρησιμοποίησε τεχνικές όπως συνεντεύξεις, έρευνες κλπ • Ανακάλυψε το ακροατήριο • Αναγνώρισε τα συναισθήματα των ανθρώπων και τις κρυφά σημεία των συνελεύσεων
4. Να είσαι τίμιος, ειλικρινής και ανοικτός	<ul style="list-style-type: none"> • Δείξε τα χαρτιά σου • Εάν δεν ξέρεις να το πεις • Επέστρεψε με απαντήσεις • Παραδέξου λάθη • Αποκάλυψε την πληροφορία του κινδύνου • Συλλογίσου με σύναιση • Συζήτησε αβεβαιότητες δεδομένων, δυνατά και αδύνατα σημεία • Ανακάλυψε τις χειρότερες περιπτώσεις
5. Συντόνισε και συνεργάσου με άλλες αξιόπιστες πηγές	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξε καλές εργασιακές σχέσεις • Συντονίσου με άλλους οργανισμούς • Χρησιμοποίησε αξιόπιστους και αξιόπιστους ενδιάμεσους • Χρησιμοποίησε της καλύτερης ποιότητας αρχές
6. Κάλυψε τις ανάγκες των μέσων μαζικής ενημέρωσης	<ul style="list-style-type: none"> • Να είσαι ανοικτός και προσβάσιμος στους ρεπόρτερς • Να σέβεσαι τις προθεσμίες • Χορήγησε κατάλληλη πληροφόρηση για τους κινδύνους ώστε να καλύψεις τις ανάγκες των μέσων μαζικής ενημέρωσης • Προετοίμασε και χορήγησε υλικό βάσης • Εξασφάλισε σχέσεις μεγάλης διάρκειας ζωής με τα ΜΜΕ
7. Μίλα ξεκάθαρα και με συναίσθημα	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποίησε απλό μη τεχνικό λόγο • Χρησιμοποίησε ζωντανές, συμπαγείς εικόνες στην επικοινωνία σε προσωπικό επίπεδο • Παραδέξου και ανταποκρίσου στα συναισθήματα του κόσμου • Παραδέξου τη θεώρηση του κοινού ως σημαντική στην αξιολόγηση του κινδύνου • Συζήτησε τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν • Επεσήμανε τις δε μπορείς να κάνεις • Υποσχέσου μόνο ότι μπορείς να κάνεις

Πίνακας 5. Οι επτά κανόνες της επικοινωνίας του κινδύνου (risk communication)
Covello and Allen, 1988

4.3.3 Μέθοδοι συμμετοχής του κοινού

Σύμφωνα με τον Westman, 1984 οι μέθοδοι συμμετοχής του κοινού ομαδοποιούνται με κριτήριο το πόσο παρέχουν στο κοινό τη δυνατότητα να επηρεάσουν την απόφαση, από την απλή παροχή πληροφόρησης όπου η ευκαιρία να επηρεαστεί το κοινό είναι αρνητική, μέχρι συμβουλευτικές δράσεις, όπου τα σχόλια του κοινού λαμβάνονται υπόψη έως και συμμετοχικές διαδικασίες, συνέδρια και συναντήσεις με την άμεση εμπλοκή του κοινού σε επιτροπές, συμβούλια κλπ. Στον πίνακα 6 παρουσιάζονται 50 διαφορετικές τεχνικές σύμφωνα με την Καναδέζικη υπηρεσία περιβάλλοντος (Canadian Federal Environmental Review Office's - FEARO), όπου είναι ταξινομημένες με βάση το στόχο που κάθε φορά θέλουμε να επιτευχθεί π.χ. από τη πρόβλεψη της πληροφορίας του κοινού έως την εξεύρεση λύσης στην διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Για να επιτύχουμε θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε συνδυασμό τεχνικών και αυτό εξαρτάται από τον διαμεσολαβητή εάν είναι ιδιωτικός ή δημόσιος φορέας, το στάδιο της ΜΠΕ, το κοινό στο οποίο απευθυνόμαστε και τους στόχους που θα πρέπει να επιτευχθούν. Ο πίνακας 7 παρουσιάζει μία επιλογή μεθόδων, που προτιμούνται στην Αγγλία με μία συνοπτική παρουσίαση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της καθεμιάς τεχνικής όπου παρουσιάζεται η ανάγκη για τη προσεκτική επιλογή και εφαρμογή των διαφορετικών μεθόδων.

ΣΚΟΠΟΣ	ΤΕΧΝΙΚΕΣ
Γνώση σχετικά με το θέμα / προτεινόμενη απόφαση	Πληροφόρηση του κοινού Διαφήμιση ; φυλλάδια ; προγράμματα εκπαίδευσης ; άμεση ταχυδρομική επικοινωνία ; εκθέσεις ; νέα συσκέψεων ; newsletters ; επικοινωνία μέσω internet ; γραπτές θέσεις και απόψεις ; δημοσιοποίηση ; δημοσιεύματα
Δυνατότητα για ενημέρωση πριν τη λήψη απόφασης	Ανατροφοδότηση της πληροφορίας με το κοινό Οδηγίες ; προφίλ τοπικών κοινοτήτων ; συγκεντρωτικές ομάδες ; συνεντεύξεις ; ερωτηματολόγια ; γραπτές απόψεις ; ανάλυση περιεχομένων; συμμετοχή μέσω υπολογιστών ; Συμβουλευτικές διαδικασίες Συναντήσεις με το κοινό ; συσκέψεις ; διαδικασία "Delphi" ; διάλογοι ; ομάδες ομιλητών ; ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές ; συμμετοχή σε τηλεοπτικά προγράμματα ; simulation / trade-off games ; τεχνική υποστήριξη ;
Έχοντας επιρροή στην απόφαση	Εκτεταμένες τεχνικές ανάμειξης του κοινού Συμβουλευτικές επιτροπές ; ειδικές αποστολές (task forces) ; εκτεταμένες σειρές συναντήσεων ;
Αναζητώντας τη συμφωνία με μια απόφαση	Συλλογικός σχεδιασμός Ρύθμιση μέσω διαιτησίας (arbitration) ; συμβιβαστικές ρυθμίσεις (conciliation) ; διευθέτηση μέσω διαμεσολαβήσεως (mediation) ; διαπραγμάτευση (negotiation)

Πίνακας 6. Μέθοδοι συμμετοχής κοινού και επιλεγμένες τεχνικές, FEARO 1988

ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΠΙΘΑΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
1. Έκθεση δηλώσεων, γραπτές δηλώσεις	Γρήγορη μέθοδος σχετικά μικρού κόστους, σχετικά απαιτείται σε κανονιστικές ρυθμίσεις	Περιορισμένη σχετικά με τη παροχή πληροφόρησης. Σχετικά λίγοι άνθρωποι θα τις δουν ή θα τις διαβάσουν - το μήνυμα θα πρέπει να μοιραστεί μέσω ιδιαίτερα ενεργών τοπικών εκπροσώπων
2. Πληροφοριακά φυλλάδια	Καλύτερη μέθοδος αν παραδοθούν στα νοικοκυριά ή διατεθούν σε δημόσιους χώρους. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διάφορα στάδια για την παροχή γενικής πληροφόρησης ή να υποστηρίξει διάφορες θέσεις και να προσκαλέσει σε κατάθεση απόψεων. Λογικό επίπεδο δημόσιας επικοινωνίας και επαφών	Άμεση αποστολή έχει κόστος. Μπορεί να καταστεί προβληματική εάν οι περιοχές κλειδιά παραλειφθούν από την αποστολή. Το στυλ της παρουσίασης μπορεί να κάνει μεγάλη ζημιά - είτε πολύ απλή ή πολύ τεχνική, είτε μη άμεσα αντιληπτό (ευκολονόητο). Η υπερβολική χρήση μπορεί να προκαλέσει κορεσμό
3. Εκθέσεις / επιδείξεις	Χρήσιμη μέθοδος στη παροχή πληροφόρησης, εκπαιδευτική διαδικασία και αποδοχή σχολίων. Καλή για έκθεση προτάσεων σε τοπικό επίπεδο. Μπορεί να πλησιάσει το κοινό που με διαφορετικά δε θα συμμετείχε. Καλύτερη αν ο αρμόδιος υπάλληλος είναι διαθέσιμος να απαντήσει σε ερωτήσεις	Σχετικά ακριβή. Εάν τα σχόλια δεν καταγραφούν ή δεν ληφθούν υπόψη τότε μπορεί να θεωρηθεί στάσιμη / χωρίς συνέχεια και ανάπτυξη σαν διαδικασία. Χρειάζεται προσοχή στην επιλογή του κατάλληλου χρόνου.
4. Επισκέψεις πεδίου π.χ. σε παρόμοιες εγκαταστάσεις	Καλή μέθοδος για να εξηγήσει τις λειτουργίες της εγκατάστασης και να δώσει μια άμεση οπτική θεώρηση, ιδιαίτερα της τεχνολογίας. Χρήσιμη για τη παροχή εκπαίδευσης και πληροφόρησης. Καλύτερη αν ο υπάλληλος πεδίου είναι ικανός να απαντήσει σε ερωτήσεις. Μπορεί να προβάλλει θέματα που προηγούμενα δεν είχαν προσδιοριστεί	Ακριβή, εξαρτάται από τη θέση της εγκατάστασης.
5. Ερωτηματολόγια	Αποτελεσματικός τρόπος προσδιορισμού των αντιλήψεων και των θεμάτων που υπάρχουν και μέθοδος συλλογής σχολίων. Χρήσιμη για να εισχωρήσει σε ευρύτερο κοινό και όχι μόνο σε αυτό που έχει εκδηλωθεί	Πολύ ακριβή και απαιτεί εξειδικευμένες ερευνητικές ομάδες. Το επίπεδο εμπιστοσύνης για τα αποτελέσματα είναι χαμηλό ιδιαίτερα στις ανοικτού τύπου ερωτήσεις
6. Ανοικτές δημόσιες συναντήσεις	Λογικός τρόπος προκειμένου να παρουσιαστούν οι προτάσεις και να δωθούν απαντήσεις, αλλά μόνο αν διευθύνεται από ανεξάρτητο άτομο	Συχνά έχει περιορισμένη αξία όταν συνδυαστεί, τόσο για να δώσει πληροφόρηση, όσο και για να συλλέξει τοποθετήσεις, καθώς υπάρχει η πιθανότητα να χαθεί ο έλεγχος. Μπορεί να κάνει περισσότερη ζημιά από καλό αν σε θέματα εμπιστοσύνης προκαλέσει εξάρσεις έτσι ώστε να οδηγήσει σε διαφωνία μεταξύ των διαφόρων ατόμων που συμμετέχουν
7. Οργανωμένες συναντήσεις	Καλή για να προσδιορίσει θέματα, να συζητήσει τις διαδικασίες, να απαντήσει σε ερωτήσεις, να αναζητήσει συμφωνίες. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σταδιακά μέσα από τη διαδικασία της ΜΠΕ. Καλή για να επιβεβαιώσει το είδος της πληροφορίας που έλαβε το κοινό, για να διορθώσει τυχόν φήμες κλπ. Καλύτερη αν διευθύνεται από ανεξάρτητο πρόσωπο με μεσολαβητικές ικανότητες. Συζητήσεις και συμφωνίες μπορούν να κρατηθούν σε πρακτικά και να χορηγηθούν φωτοτυπίες	Μπορεί να είναι δύσκολο να διευθετηθεί όσο περισσότεροι φορείς συμμετέχουν και θα είναι δύσκολο να ελεγχθούν εάν είναι πολλοί. Η πληροφόρηση από τις συναντήσεις πρέπει να είναι διαθέσιμη προκειμένου να αποφευχθούν υποψίες για συμφωνίες πίσω από τη πόρτα. Επίσης να υπάρχει διαθεσιμότητα χρόνου.

Πίνακας 7. Παραδείγματα μεθόδων συμμετοχής κοινού και αποτελεσματικότητά τους σύμφωνα με Petts J. και Eduljee G., 1994

4.4 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

4.4.1 Αγωγές πολιτών

Οι αγωγές πολιτών άρχισαν στη δεκαετία του 1970 στην Αμερική και είναι μια άλλη δυνατότητα επιβολής, πέραν της κρατικής για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που προκλήθηκαν από αποτυχίες του μηχανισμού της αγοράς. Πέρα από τις μεθόδους επίλυσης συγκρούσεων, που περιγράφηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, οι αγωγές πολιτών είναι μία επιπρόσθετη μέθοδος να λυθεί το πρόβλημα όταν η κρατική επιβολή δεν είναι πλήρης με αποτέλεσμα να μην εξασφαλίζεται η συμμόρφωση των ρυπαντών. Η μη συμμόρφωση είναι η αναγκαία συνθήκη για μια επιτυχημένη αγωγή. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 όταν η κρατική επιβολή χαλάρωσε, η ιδιωτική επιβολή δηλαδή οι αγωγές πολιτών ανέλαβε να καλύψει αυτό το έλλειμμα επιβολής των περιβαλλοντικών νόμων. Η χαλαρή κρατική επιβολή φαίνεται να έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αύξηση που παρουσίασαν οι αγωγές πολιτών, Tietenberg T., 1996. Τα δικαστήρια επιβάλλουν στον υπαίτιο να καταβάλει αποζημίωση σε περίπτωση επιτυχημένης αγωγής (αγωγές για μη συμμόρφωση που εγκρίνονται από το δικαστήριο) και οι ομάδες πολιτών ενθαρρύνονται να οδηγήσουν στη δικαιοσύνη μόνο εκείνες τις περιπτώσεις που πρέπει να παραπεμφθούν σε δίκη.

Η δυνατότητα των πολιτών να καταθέτουν αγωγές επηρεάζει τη διαδικασία να λήψης αποφάσεων της ρυπαίνουσας επιχείρησης. Καθώς προστίθενται οι αγωγές πολιτών στο στίβο της επιβολής του νόμου, αυξάνεται η αναμενόμενη ποινή για τις συμμορφούμενες επιχειρήσεις και επομένως αυξάνονται οι πιθανότητες να υποβληθεί μήνυση εναντίον μιας ρυπαίνουσας επιχείρησης ώστε να εξαναγκαστεί σε συμμόρφωση. Οι αγωγές πολιτών είναι πιθανόν να ενισχύουν την αναποτελεσματικότητα, αναγκάζοντας τις επιχειρήσεις να καλύπτουν πρότυπα, όπου το οριακό όφελος είναι σημαντικά χαμηλότερο από το οριακό κόστος. Ωστόσο, αν τα περιβαλλοντικά πρότυπα είναι είτε αναποτελεσματικώς χαμηλά είτε αποτελεσματικά, η δυνατότητα της κατάθεσης αγωγών από πολίτες οδηγεί κατ' ανάγκη σε μια πιο αποτελεσματική κατάσταση.

4.4.2 Ελληνικό νομικό πλαίσιο εφαρμογής

Το άρθρο 24 του Ελληνικού Συντάγματος του 1975 της Ε' Αναθεωρητικής Βουλής, ορίζει ότι : " (...) Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί δικαίωμα και υποχρέωση εκάστου. Δι' ιδιαιτέρων νόμων ορίζονται προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα προς προστασία και διατήρηση αυτού, ως και τα της ειδικής

προστασίας των δασών και της απαγορεύσεως μεταβολής του προορισμού τούτων (...)" . Προκειμένου να είναι αποτελεσματική η προστασία σε όλες τις βασικές της πτυχές επιβλήθηκε ο προσδιορισμός συγκεκριμένων αρχών του Συντάγματος. Ο έλεγχος βάση του Συντάγματος είναι ένα σύστημα λογικών κανόνων με αλληλουχία και συνοχή που σκοπό έχει τη διασφάλιση της φυσικής βάσης της ποιοτικής ανάπτυξης, δηλαδή την επιβίωση των οικοσυστημάτων. Συνολικά οι αρχές είναι δώδεκα, Δεκλερής Μ., 1996, και συγκεκριμένα : της δημοσίας οικολογικής τάξεως, της βιωσιμότητας, του σεβασμού της φερούσης ικανότητας τόσο των ανθρωπογενών συστημάτων όσο και των οικοσυστημάτων, την αποκατάσταση του διαταραχθέντος οικοσυστήματος, την προστασία της βιοποικιλότητας, της κοινής φυσικής κληρονομίας, της ήπιας ανάπτυξης των ευπαθών οικοσυστημάτων, της χωρονομίας, της πολιτιστικής κληρονομίας, του βιώσιμου αστικού περιβάλλοντος, του φυσικού κάλλους και της οικολογικής συνείδησης των ανθρώπων. Στη περίπτωση της συμμετοχής του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων ενδιαφέρει η τελευταία αρχή, η οποία λέει ότι οι πολίτες πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος συνεργαζόμενοι με το κράτος. Αναλύεται η αρχή αυτή στα ακόλουθα δικαιώματα :

1) Θεσπίζεται το δικαίωμα των πολιτών να λαμβάνουν πληροφορίες από την διοίκηση για κάθε ζήτημα του περιβάλλοντος, έστω και αν δεν τους αφορά προσωπικά. Αναγνωρίζεται έτσι το ενδιαφέρον τους γενικώς για την προστασία του περιβάλλοντος με την αυτονόητη σκέψη ότι μόνον με την κατάλληλη πληροφόρηση το ενδιαφέρον αυτό μπορεί να είναι χρήσιμο. Με το περιεχόμενο αυτό το δικαίωμα πληροφόρησης του πολίτη για το περιβάλλον βαίνει πολύ πέραν του θεμιτού ενδιαφέροντός του για άλλες δημόσιες υποθέσεις, όπου η αρχή της διαφάνειας της διοίκησης έχει αρκετούς περιορισμούς. Γι' αυτό παρά την ύπαρξη γενικής διατάξεως για το δικαίωμα πληροφόρησης των πολιτών στον νόμο περί της σχέσεως διοικήσεως – διοικουμένων, η νομολογία του Σ.Ε. δέχθηκε την ευθεία εφαρμογή της ειδικής Κοινοτικής Οδηγίας, που προβλέπει το ευρύτερο δικαίωμα πληροφόρησής τους στα ζητήματα του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα ιδιωτικές οργανώσεις ζητούσαν πληροφορίες και δεδομένα για τα οικοσυστήματα του ποταμού Αχελώου εξ' αφορμής του σχεδιαζομένου εκεί τεχνικού έργου. Το δικαστήριο ακύρωσε την παράλειψη της διοίκησης να δώσει τις ζητηθείσες πληροφορίες (Σ.Ε 394/1995)

2) Η παροχή συστηματικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στους πολίτες για τα θέματα του περιβάλλοντος, καθώς επίσης και την υποστήριξη της επιστημονικής έρευνας για τα θέματα αυτά. Με άλλους λόγους, η αρχή επιβάλλει την παραγωγή και διάδοση της πληροφορίας για το περιβάλλον στους πολίτες

3) Το έννομον συμφέρον των πολιτών να θέτουν σε κίνηση τον μηχανισμό της δικαστικής προστασίας του περιβάλλοντος σε περίπτωση προσβολής του. Για τον σκοπό

αυτό το έννομο συμφέρον στην ακυρωτική δίκη έχει διευρυνθεί από την νομολογία, ώστε να μην είναι μόνον οικονομικό, αλλά και ηθικό. Έτσι για παράδειγμα η νομολογία του Σ.Ε. δέχεται ότι για την βλάβη του δάσους του Σουνίου νομιμοποιείται να εγείρει δίκη όχι μόνον θιγόμενος ιδιοκτήτης, αλλά και ο κάτοικος των Αθηνών (Σ.Ε. 2281-2/1992), για τις ακτές νησιού κάθε ΟΤΑ ή κάτοικός του (Σ.Ε. 3818/1995) κ.ο.κ. Με την ίδια λογική ενθαρρύνονται όχι μόνον οι οικολογικές οργανώσεις, που είναι νομικά πρόσωπα, αλλά και οι άτυπες εταιρείες (Σ.Ε. 366/1993).

4) Τέλος το δικαίωμα των πολιτών να συμμετέχουν στην διαδικασία λήψεως των δημοσίων αποφάσεων για το περιβάλλον, είτε παρέχοντας την γνώμη τους, είτε ασκώντας διοικητικές προσφυγές, είτε συμμετέχοντας σε συλλογικά συμβουλευτικά όργανα κ.λ.π.

Τέλος βασικό ελληνικό νομοθέτημα αποτελεί ο νόμος πλαίσιο 1650/1986 για τη προστασία του περιβάλλοντος με βασικό το άρθρο 29, το οποίο ρυθμίζει ζητήματα αστικής ευθύνης στην περίπτωση περιβαλλοντικών ζημιών και προβλέπει αντικειμενική ευθύνη για το ρυπαίνοντα. Επίσης ένα άλλο βασικό ζήτημα που αντιμετωπίζει ο νόμος είναι εκείνο που αφορά τη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, την υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων ΜΠΕ για έργα με πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και την ενημέρωση των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους κατά τη διαδικασία έγκρισης της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (άρθρο 5 παρ. 2).

4.4.3 Συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων

Στην Ευρώπη οι νομοθετικές απαιτήσεις των ΜΠΕ για τη συμμετοχή του κοινού είναι περιορισμένη, ώστε να συμβάλλει σε ενεργή δημόσια συμμετοχή. Η οδηγία έχει περιορισμένη αναφορά της δημόσιας συμμετοχής, προωθώντας το ρόλο της παροχής πληροφόρησης και βοηθώντας στο να μετριαστούν οι φοβίες και να ενημερωθεί το κοινό για τα βασικά θέματα, τα οποία οι αρχές θα πρέπει να λάβουν υπόψη. Για πολλά χρόνια αυτή η περιορισμένη θεώρηση από το νόμο για τη συμμετοχική διαδικασία έκφρασης της γνώμης των πολιτών κατά τη διαδικασία δημοσιοποίησης των ΜΠΕ, ώθησε στο να υποτιμηθεί το δυναμικό της τοπικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων σχετικά με τους κινδύνους. Βεβαίως στη πράξη κάποιοι αναπτυξιακοί φορείς αναγνώρισαν την αξία της άμεσης ανάμειξης του κοινού κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αξιολόγησης πριν το τέλος της ΜΠΕ. Ωστόσο οι διαδικασίες χωροθέτησης και δημοσιοποίησης των επιπτώσεων και των μέτρων προστασίας παραμένουν για την Ελλάδα μακριά από τις διαδικασίες των διαπραγματεύσεων και διαμεσολαβήσεων που πραγματοποιούνται σε άλλες χώρες.

Τον Οκτώβριο του 1990 η υπ' αριθμ. 75308/5512/26.10.1990 Κοινή Υπουργική Απόφαση "Καθορισμός τρόπου ενημέρωσης των πολιτών και φορέων εκπροσώπησης τους για το περιεχόμενο της Μ.Π.Ε. των έργων και δραστηριοτήτων κ.λ.π." (ΦΕΚ 691 Β') κατοχύρωσε τη συμμόρφωση του εσωτερικού δικαίου της χώρας μας προς τις Κοινοτικές Οδηγίες 85/337/ΕΟΚ και 84/360/ΕΟΚ. Η κοινοτική οδηγία επιβάλλει να καταγράφεται η άποψη της Κοινής Γνώμης πριν από την υλοποίηση του έργου.

Τον Ιούλιο του 1991 εκδόθηκε η υπ' αριθ. 71961/3670 απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ για την ανάγκη ευαισθητοποίησης και συμμετοχής των πολιτών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και μάλιστα προς την κατεύθυνση της πρόληψης. Ήδη, πριν από την δημοσίευση του Ν. 1650/1986, η πρόσβαση των πολιτών στα στοιχεία της διοίκησης είχε κατοχυρωθεί (με προϋποθέσεις βέβαια) με του Ν. 1599/1986, που είχε ψηφισθεί σε εκπλήρωση άλλης συνταγματικής επιταγής (του άρθρου 10 παρ. 3 του Συντάγματος).

Σύμφωνα με την 75308/5512/26.10.1990 Κοινή Υπουργική Απόφαση πριν να εκφράσει το αρμόδιο Νομαρχιακό Συμβούλιο την επίσημη γνώμη του για ένα προγραμματιζόμενο έργο ή δραστηριότητα στην περιοχή του οφείλει μετά από επαρκή και εμπρόθεσμη γνωστοποίηση στους ενδιαφερόμενους τοπικούς φορείς (μέσω του Τύπου αλλά και έγγραφης ανακοίνωσης στο νομαρχιακό κατάστημα), να ακούσει την αποψη τους επι των αναμενόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων της σχεδιαζόμενης επένδυσης.

Δυσάρεστη είναι βέβαια η διαπίστωση ότι, ύστερα από 10 περίπου χρόνια εφαρμογής της ΚΥΑ 75308/5512, αυτή η δυνατότητα παρέμβασης μένει συχνά ανεκμετάλλευτη, ακόμα ίσως και μερικές από τις ίδιες της μη Κυβερνητικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις τοπικής εμβέλειας, το αναντικατάστατο και δημιουργικό έργο των οποίων αξίζει πάντως εδώ, για άλλη μια φορά, να τονιστεί.

Η χώρα μας επίσης με την ΚΥΑ 77921/1440/95 (ΦΕΚ 795 Β) συμμορφώθηκε με την κοινοτική οδηγία 90/313/ΕΟΚ, για την ελεύθερη πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες για το περιβάλλον, που διαθέτουν οι δημόσιες αρχές, καθώς και της ελεύθερης διάδοσης των πληροφοριών αυτών για την αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος.

Ήδη, από τα όσα προβλέπονται στις πράξεις νομοθετικού και κανονιστικού περιεχομένου στη χώρα μας, θα μπορούσε κανείς να συμπεράνει ότι είναι επαρκές το θεσμικό πλαίσιο της πρόσβασης των πολιτών στα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος που αναφέρθηκαν.

Παρά ταύτα, είναι ίσως περισσότερο αναγκαίος ο καθορισμός του ρόλου των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησης τους και κυρίως ο τρόπος της πλήρους και αποτελεσματικής ενημέρωσης τους στα θέματα περιβάλλοντος και ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία έγκρισης αναπτυξιακών έργων στην περιοχή τους.

Ειδικότερα θα πρέπει να επέλθουν οι εξής ρυθμίσεις, ΤΕΕ, 1993 :

α) η διαδικασία δημοσιοποίησης των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, που προβλέπεται στην υπ' αριθμ. 75308/5512/1190 Κοινή Υπουργική απόφαση (άρθρο 2), θα πρέπει να περιλάβει την απαίτηση για προηγούμενη κλήση (αποδεδειγμένη) των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους να λάβουν γνώση του περιεχομένου της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η κλήση αυτή δεν θα είναι απλώς φροντίδα του Νομαρχιακού Συμβουλίου, όπως σήμερα, αλλά θα αποτελεί ουσιαστικό τύπο της διαδικασίας έγκρισης της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η παράβαση του οποίου θα προκαλεί ακυρότητα της τελικής απόφασης της διοίκησης.

β) η άρνηση της διοίκησης να δώσει την πληροφόρηση που ζητείται σε θέματα περιβάλλοντος δεν θα πρέπει να βασίζεται μόνο στην επίκληση των λόγων που προβλέπονται από την Οδηγία 90/313/ΕΟΚ (άρθρο 3) και τις σχετικές διατάξεις του Ν. 1599/1986. Οι προβαλλόμενοι λόγοι εκ μέρους της διοίκησης θα πρέπει να υπόκεινται στην κρίση συλλογικού οργάνου που θα ελέγχει το βάσιμο της σχετικής άρνησης και τη συνδρομή των επικαλουμένων λόγων. Το όργανο αυτό θα πρέπει να συγκροτείται από εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, της κεντρικής διοίκησης, των φορέων εκπροσώπησης των πολιτών και του συγκεκριμένου κλάδου του επενδυτή και να προεδρεύεται από δικαστή.

4.4.4 Πρόληψη και αντιμετώπιση βιομηχανικών ατυχημάτων

Η πρόληψη και αντιμετώπιση των μεγάλων βιομηχανικών ατυχημάτων, καθώς και των συνεπειών τους στους ανθρώπους και στο περιβάλλον καλύπτονται από την κοινοτική οδηγία 82/501 (γνωστή σαν οδηγία Seveso). Η οδηγία αυτή ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία με την ΚΥΑ 18187/272 του 1988. Συναρμόδια υπουργεία είναι το ΥΒΕΤ, το ΥΠΕΧΩΔΕ, το Υπ. Εργασίας και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (Πυροσβεστικό Σώμα), ΤΕΕ, 1993.

Η μεταφορά τοξικών και ευλέκτων υλικών καθορίζεται για τις μεταφορές εκτός Ελλάδος από τη διεθνή σύμβαση A.D.R. Για τις μεταφορές εντός Ελλάδος δεν ισχύει η σύμβαση A.D.R. παρά μόνο για τις μεταφορές L.P.G. Επίσης βάσει του Κ.Ο.Κ. (αρθ. 81, παρ. 21-22) καθορίζεται η σήμανση των μεταφορικών μέσων επικινδύνων υλικών (ΚΥΑ 31246/509/1977).

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 18187/272 το σύνολο σχεδόν των βιομηχανιών που υποχρεούνται να έχουν υποβάλει τις απαραίτητες μελέτες. Εκκρεμεί η αξιολόγηση σχεδόν του συνόλου των μελετών που υπεβλήθησαν, από τα συναρμόδια υπουργεία. Πρακτικά δεν υπάρχει η απαραίτητη υποδομή, προδιαγραφές και ικανός αριθμός ειδικευμένου

προσωπικού. Οι θεσμικές προβλέψεις από την ελληνική νομοθεσία για τα βιομηχανικά ατυχήματα είναι οι ακόλουθες :

- Ν. 4026/1912 «Περί των όρων ιδρύσεως, βιομηχανικών εργοστασίων»
- Α.Ν. 207/1967 «Περί εγκαταστάσεως και λειτουργίας βιομηχανιών, βιοτεχνιών, πάσης φύσεως μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθηκών και περί άλλων συναφών διατάξεων»
- Ν. 1515/1985 «Ρυθμιστικό σχέδιο και πρόγραμμα προστασίας περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας»
- Ν. 1650/1986 «Καθορισμός μέτρων και περιορισμών για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης που περικλείουν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες»
- ΚΥΑ 31246/509/1977 (ΚΟΚ άρθρο 31, παρ. 21-22, σχετικά με τη σήμανση των μεταφορικών μέσων επικινδύνων υλικών»
- Οδηγίες 82/501/ΕΟΚ, 87/216/ΕΟΚ, 88/610 «Περί του κινδύνου ατυχημάτων μεγάλης έκτασης που περικλείουν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες»
- Διεθνής Σύμβαση ADR (European Agreement Concerning the international Carriage of Dangerous Goods by Roads)

Σχετικά με τη διάγνωση των περαιτέρω αναγκών και τις απαιτούμενες υποδομές και έργα περιβάλλοντος μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα, ΤΕΕ, 1993 :

Κυριότερη καινοτομία της οδηγίας 88/610 είναι η υποχρεωτική ενημέρωση του κοινού για τους πιθανούς κινδύνους. Σαν γενικό συμπέρασμα σχετικά με το περιεχόμενο της νέας οδηγίας 82/501, όπως τροποποιήθηκε από την 88/610 και παρά το γεγονός ότι κατά κοινή ομολογία υπάρχουν σοβαρά προβλήματα εφαρμογής σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη, είναι ότι γίνεται "αυστηρότερη". Κύρια επιπλέον στοιχεία της νέας οδηγίας είναι :

Για την πρόληψη των μεγάλων ατυχημάτων απαιτούνται η σύνταξη προδιαγραφών που να αφορούν :

- τα κατασκευαστικά στοιχεία των εγκαταστάσεων
- τις λειτουργίες διαδικασίες των εγκαταστάσεων
- τα μέτρα ασφαλείας
- τα μέσα και τις διαδικασίες καταστολής ατυχημάτων
- τις μεθόδους συντάξεως των μελετών επικινδυνότητας και επιπτώσεων
- τους περιοδικούς ελέγχους των εγκαταστάσεων

Η δημιουργία σώματος ελεγκτών. Καθήκοντα των ελεγκτών θα είναι η παρακολούθηση της καλής εφαρμογής της νομοθεσίας, που αφορά τα μεγάλα ατυχήματα, ο προγραμματισμός και σχεδιασμός και η αξιολόγηση των αναγκαίων μελετών (μέτρο 1.2)

Η διενέργεια τακτικών ελέγχων στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις σχετικά με την ασφάλεια τους. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δημιουργία της κατάλληλης τεχνικής υποδομής για τη διενέργεια των ελέγχων. Στο ίδιο έργο, αν και δεν αποτελεί πρόληψη, περιλαμβάνεται και η συμπλήρωση της υποδομής του ΠΕΡΠΑ (ΥΠΕΧΩΔΕ) για τη διενέργεια μετρήσεων κατά τη διάρκεια ή μετά από ατυχήματα (μέτρο 1.3).

Για τη μείωση των επιπτώσεων από πιθανά μεγάλα ατυχήματα απαιτούνται :

Εξοπλισμός της ομάδας καταστολής του Πυροσβεστικού Σώματος. Αν και ο υπάρχων εξοπλισμός κρίνεται ικανοποιητικός επιβάλλεται συνεχής ανανέωση και συμπλήρωση με νέες τεχνολογίες.

Δημιουργία περιφερειακών κέντρων επιχειρήσεων. Στα κέντρα θα υπάρχουν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για τις εγκαταστάσεις αρμοδιότητάς τους.

Ενημέρωση των κατοίκων. Οι τρόποι και ο βαθμός ενημέρωσης θα ποικίλει ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες. Αφορά μόνο την ενημέρωση των κατοίκων πριν την εκδήλωση του ατυχήματος (μέτρο 1.6)

Εγκατάσταση συστημάτων ειδοποίησης. Τα σχετικά συστήματα αφορούν την έγκαιρη ειδοποίηση κατά την εκδήλωση του ατυχήματος. Περιλαμβάνουν τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, ηχητικούς συναγερμούς εκτός της εγκατάστασης, μετάδοση οδηγιών σε ειδικές ραδιοφωνικές συχνότητες κλπ (μέτρο 1.7)

Δημιουργία ειδικών χώρων σταθμεύσεως για τις οδικές και σιδηροδρομικές μεταφορές. Στους χώρους αυτούς θα είναι δυνατό να σταθμεύουν, χωρίς όμως να χρησιμοποιούνται σαν αποθηκευτικοί χώροι, οχήματα που μεταφέρουν επικίνδυνες ουσίες. Οι χώροι θα βρίσκονται σε επιλεγμένες περιοχές και θα πληρούν τους απαιτούμενους όρους ασφαλείας (μέτρο 1.8)

Εκτέλεση έργων για τη μείωση της επικινδυνότητας, αλλά και γενικά για την εφαρμογή της οδηγίας SEVESO στις διάφορες βιομηχανίες. Τα έργα ποικίλουν από βιομηχανία και δεν είναι δυνατό να καθοριστούν. Η εκτίμηση του κόστους είναι μέση τιμή ανά βιομηχανία (μέτρο 1.10) και αφορά κυρίως τις πλέων επικίνδυνες περιοχές σε κάθε μονάδα.

Χωροταξικές επεμβάσεις. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη εφαρμογή των επεμβάσεων είναι η αξιολόγηση των μελετών επικινδυνότητας. Εκτιμάται ότι παρόμοιες επεμβάσεις θα χρειασθούν μόνο στις βιομηχανίες που είναι εγκατεστημένες σε κατοικημένες περιοχές. Επίσης πιθανόν να χρειασθούν επεμβάσεις στο οδικό δίκτυο. Τέλος ίσως χρειασθούν μεταφορές δραστηριοτήτων που συγκεντρώνουν μεγάλο πλήθος ατόμων (αθλητικές εγκαταστάσεις, σχολεία, αγορές κλπ) (μέτρο 1.11).

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ - Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

5.1 Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ : Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

Όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 1.1.1 η Ελλάδα προκειμένου να επιτύχει την ισόρροπη ανάπτυξη του ολόκληρου τον ελληνικό χώρο, παράλληλα με τους βασικούς προσανατολισμούς της Ε.Ε. και να ενισχύσει την οικονομική και περιφερειακή της ανάπτυξη που θα εξασφαλίσουν ανταγωνιστικότητα στις διεθνείς αγορές σύμφωνα με τις προτεραιότητες κάθε περιοχής, δαπανά μεγάλα ποσά για κατασκευή παραγωγικών έργων, δίνει δάνεια για την περιφερειακή ανάπτυξη της βιομηχανίας και του τουρισμού, για την ανάπτυξη ΒΙ.ΠΕ κ.α. Ένας από τους κυρίαρχους στόχους της διαφαίνεται η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, η προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων και προηγμένων τεχνολογιών και η αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων με παράλληλη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος. Η σύγχρονη τεχνολογία έχει αποδείξει ότι μπορούν να συνυπάρχουν η βιομηχανία με το καθαρό περιβάλλον. Αρκεί οι υπάρχοντες κανόνες να τηρούνται από τους παραγωγούς και η πολιτεία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της να μεριμνά με σοβαρότητα και συνέπεια και να ελέγχει την εφαρμογή τους.

Οι πρόσφατες επιλογές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην βιομηχανία περιλαμβάνουν την ανάπτυξη του τομέα των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών όπου είναι και οι κλάδοι αιχμής της Ε.Ε και τους στηρίζει με σημαντικές χρηματοδοτήσεις σε προγράμματα έρευνας και τεχνολογίας. Οι επιλογές αυτές προεβλέπονταν και από τις ισχυρές βιομηχανικά χώρες της Ευρώπης, ώστε να όψουν την ανταγωνιστικότητα τους απέναντι στις Η.Π.Α. και στην Ιαπωνία. Η βιομηχανία της χώρας μας δεν ευνοείται από τις παραπάνω επιλογές της Ε.Ε. Μπορεί και επενδύει στους κλάδους εκείνους που παραδοσιακά στήριξαν την ελληνική βιομηχανία, και σήμερα βρίσκονται σε μια πορεία ανάκαμψης με σταθερά χαραγμένους αναπτυξιακούς ορίζοντες. Από την άλλη ο τουρισμός αποτελεί ένα εξίσου σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης για την Ελλάδα που μπορεί να διασφαλίσει για τη χώρα μια θετική πορεία εξέλιξης. Στα πλαίσια αυτά η Ελληνική Κυβέρνηση βρίσκεται σε διάλογο με οργανωμένους φορείς, για θέματα απασχόλησης βιομηχανικής πολιτικής και περιβαλλοντικής με σπώτερο στόχο να συμφιλιωθεί η κοινή γνώμη με τη βιομηχανία. Αυτός ο διάλογος κεντράρεται σε γενικές και ξεδιδικευμένες αρχές και πρέπει να καταλήγει στη διαμόρφωση συγκεκριμένων κοινοπραξιών νόμων για την υποβοήθηση της χωροταξικής πολιτικής που θα πρέπει να είναι ποτέ άλλοτε επιβεβλημένη. Θα πρέπει ακόμα και σε περιπτώσεις που οι περιοχές να

συνυπάρχουν αρμονικά δράσεις βιομηχανικής και τουριστικής δραστηριότητας, χωρίς να αφήνεται περιθώριο αποκλεισμού, αλλά αντίθετα να αναδεικνύεται ο σεβασμός στο περιβάλλον και την ιστορική μας πολιτιστική κληρονομιά.

Η ελληνική μεταλλευτική βιομηχανία αποτελεί ίσως τον μοναδικό κλάδο που με τον ισχυρό εξαγωγικό του χαρακτήρα μπορεί να ενταχθεί σε ένα ευρωπαϊκό προσανατολισμό και να αποκτήσει παραγωγική παγκοσμιότητα. Ήδη η Ελλάδα έχει επιδείξει συγκριτικά πλεονεκτήματα και σημαντικές επιδόσεις στην εκμετάλλευση συγκεκριμένων ορυκτών πρώτων υλών, κατέχοντας σήμερα πρωτεύουσες θέσεις στην παραγωγή Βωξίτη (πρώτη ύλη για την μεταλλουργία αλουμινίου), βιομηχανικών ορυκτών (μπετονίτης, λευκόλιθος) και μαρμάρων. Η μεταλλευτική βιομηχανία αποτελεί ακόμη και σήμερα ένα δυναμικό και αξιόπιστο κλάδο, ο οποίος μπορεί να είναι η ελληνική επιλογή σε ότι αφορά στο βιομηχανικό παρόν και μέλλον της Ε.Ε. Οι προοπτικές που διαγράφονται είναι άριστες, με την προϋπόθεση ότι ο ελληνικός μεταλλευτικός κλάδος θα αναπτύξει νέες τεχνολογίες παραγωγής για την είσοδο του στην βιομηχανία των νέων υλικών προϊόντων, υψηλής προστιθέμενης αξίας και φιλικών στο περιβάλλον. Τα φυσικά ορυκτά μπορούν να αποτελέσουν βασικές πρώτες ύλες σε εφαρμογές και προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, και στην παραγωγή των νέων υλικών της κατασκευαστικής βιομηχανίας (Αρβανιτίδης Ν., 1996).

5.2 ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ ΣΤΗΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Το παράδειγμα της βιομηχανίας χρυσού TVX επιλέχθηκε διότι είναι η πιο σημαντική ελληνική περίπτωση βιομηχανικής μεταλλευτικής περιφερειακής ανάπτυξης της τελευταίας δεκαετίας στην Ελλάδα, βρίσκεται σε εξέλιξη και θα πρέπει να αντιμετωπίσει τη πρόκληση της σύνθετης αξιοποίησης διαφορετικού χαρακτήρα αναπτυξιακών τάσεων μιας περιοχής με την ισόρροπη συνύπαρξή τους. Η πρόταση ίδρυσης και λειτουργίας της μεταλλουργίας χρυσού στη ΒΑ Χαλκιδική έρχεται δυναμικά να εδραιώσει τον ρόλο της ελληνικής μεταλλευτικής βιομηχανίας στην Ε.Ε. Η παγκόσμια κλάση των μεταλλείων Κασσάνδρας, η εφαρμογή μιας πρωτόγνωρης για την Ευρώπη μεταλλουργικής τεχνολογίας και η παγκοσμιότητα της βιομηχανίας χρυσού, διεθνοποιούν και ισχυροποιούν τη θέση της ελληνικής μεταλλευτικής βιομηχανίας και την καθιστούν κυρίαρχη σε αντίστοιχες εξελίξεις στην Βαλκανική.

Παράλληλα τα μεταλλεία Κασσάνδρας αποτελούν τη χαρακτηριστική περίπτωση, όπου η ορθολογική αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου θα πρέπει να συνδεθεί με την δυναμική ανάπτυξη του τουρισμού και του μοναδικού αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της

περιοχής. Η ανάπτυξη αυτή θα πρέπει να στηριχθεί στην συνύπαρξη της μεταλλευτικής, της τουριστικής και της πολιτιστικής βιομηχανίας και να καταστεί πιλότος αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών δράσεων στον ίδιο μικρό γεωγραφικό χώρο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα υπάρχουν αρκετά παραδείγματα όπου η εκμετάλλευση ορυκτών πρώτων υλών υλοποιείται εδώ και αρκετά χρόνια χωρίς να έχει παρεμποδίσει την τουριστική αξιοποίηση. Στο περιβάλλον των Δελφών, ίσως το σημαντικότερο αρχαιολογικό κέντρο της χώρας λειτουργεί σημαντικός αριθμός μεταλλείων Βωξίτη. Στην Μήλο και στην Σαντορίνη, δύο από τα πλέον τουριστικά νησιά του Αιγαίου και για τα αρχαιολογικά τους αξιοθέατα, υπάρχει ευρεία επιφανειακή εκμετάλλευση ορυκτών πόρων. Ακόμη και στην ίδια την Χαλκιδική η μακρόχρονη λειτουργία των μεταλλείων Λευκολίθου στην Γερακινή δεν έχουν παρεμποδίσει την τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής, ούτε την αξιοποίηση της παρακείμενης Ολύμπου. Αντίστοιχα αξιόπιστα παραδείγματα υπάρχουν και σε άλλες χώρες του κόσμου όπως για παράδειγμα στη Σκανδιναβία και Βόρειο Αμερική (Αρβανιτίδης Ν., 1996).

5.2.1 Η Επιλογή του συγκεκριμένου υποδείγματος

Πέρα από την σπουδαιότητα της αναπτυξιακής διάστασης της επένδυσης σημαντικό ρόλο για την ομαλή της ανάπτυξη διαδραματίζει το γεγονός της αποδοχής του έργου και της συνεργασίας, διαφάνειας, εδραίωσης της εμπιστοσύνης, συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων μεταξύ της τοπικής κοινωνίας του Στρυμωνικού κόλπου, της κρατικής διοίκησης, της εταιρείας TVX, τους αναπτυξιακούς φορείς, των ερευνητικών ινστιτούτων και όλων των φορέων που εμπλέκονται στο αναπτυξιακό αυτό έργο.

Στο πλαίσιο αποδοχής της ίδρυσης και λειτουργίας της βιομηχανίας παραγωγής χρυσού καταγράφηκαν φορείς που διαφοροποιήθηκαν κάθετα στο θέμα της χωροθέτησης του εργοστασίου χρυσού, αμφισβήτησαν την φιλική προς το περιβάλλον τεχνολογία της μεταλλουργίας χρυσού, ισχυρίστηκαν ότι οι σημαντικές αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θα υπάρξουν θα πλήξουν την τουριστική και την αρχαιολογική αξιοποίηση της περιοχής. Δημιούργησαν σημαντικές προστριβές, παρεμπόδησαν με διάφορες μεθόδους την ομαλή διεξαγωγή των ερευνητικών εργασιών του έργου και συνέστησαν επιτροπές αγώνα κατά της επένδυσης. Τελικά σήμερα η εταιρεία TVX, έπειτα από μία πενταετία λειτουργίας (1996-2001), έχοντας εξασφαλίσει τη κρατική αδειοδότηση και λίγο πριν τη φάση κατασκευής και λειτουργίας του εργοστασίου, για να καθορίσει την περαιτέρω στρατηγική της θα πρέπει να περιμένει την απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας του Ελληνικού κράτους, στο οποίο προσέφυγε σαν τη μόνη λύση ακύρωσης της επένδυσης στη περιοχή ο Δήμος Σταγείρων-Ακάνθου μέλος της Επιτροπής Αγώνα

κατά της επένδυσης, στον οποίο τελικά χωροθετήθηκε η μεταλλουργία χρυσού και η λίμνη τελμάτων των αποβλήτων.

Από τα παραπάνω φαίνεται πόσο πραγματικά σημαντική και κρίσιμη στη περίπτωση της μεταλλουργίας χρυσού TVX είναι η σπουδαιότητα της διάστασης της κοινής αποδοχής του έργου από όλους τους φορείς της περιοχής εμβέλειάς του και η συγκρουσιακή ανάλυση και διαχείριση είναι η μέθοδος εκείνη που θα πρέπει να συνυπάρχει μαζί με άλλες μεθόδους εφαρμογής στη διαδικασία χωροθέτησης και συγκεκριμένα με τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου και μάλιστα από τα πρώτα στάδια της λήψης αποφάσεων. Προκειμένου να δωθεί η διάσταση της συγκρουσιακής ανάλυσης ως διαδικασία κατανόησης περιφερειακών προβλημάτων περιβαλλοντικού χαρακτήρα επιλέχθηκε για όλους τους παραπάνω λόγους που αναφέραμε η περίπτωση της μεταλλουργίας χρυσού.

Στα επόμενα κεφάλαια παρουσιάζουμε, όσο το δυνατόν συνοπτικά, το ιστορικό της επένδυσης, τα εναλλακτικά σενάρια ανάπτυξης της περιοχής, τις διαδικασίες της επιλογής θέσης, τις μελέτες επιπτώσεων στο περιβάλλον και της διαδικασίας αδειοδότησης του έργου, το ιστορικό λήψης αποφάσεων και τα επίμαχα σημεία της σύγκρουσης, τη θέση και τα έργα της εταιρίας προκειμένου να καταξιωθεί θετικά στη τοπική κοινωνία, τους εμπλεκόμενους φορείς και τη θετική ή αρνητική στάση τους στην επένδυση και τέλος καταλήγουμε σε συμπεράσματα και κατευθύνσεις που προκύπτουν από την παραπάνω ανάλυση.

5.2.2 Η μεθοδολογία προσέγγισης

Η ανάπτυξη των επόμενων κεφαλαίων βασίστηκε σε προσωπικές συνεντεύξεις σε ανθρώπους με υπεύθυνες θέσεις στη κρατική διοίκηση και σε στελέχη της εταιρίας TVX, σε δύο πρότυπα ερωτηματολόγια, ένα γενικό πληροφοριακό για την εταιρία TVX και ένα συγκρουσιακής ανάλυσης που απευθύνθηκε σε εκπροσώπους φορέων στη περιοχή της ΒΑ Χαλκιδικής με επιτόπια έρευνα (τα οποία συπεριλαμβάνονται στο παράρτημα), σε ανάλυση δημοσιευμάτων του τύπου τη περίοδο από Οκτώβριο 1995 έως Ιούλιο 2001, σε ανακοινώσεις δελτίων τύπου των εμπλεκόμενων φορέων, σε επικοινωνιακό υλικό της εταιρίας TVX, στη μελέτη επιλογής θέσης εγκατάστασης της μονάδας μεταλλουργίας χρυσού από ΙΓΜΕ-ΙΠΑ, στη μελέτη για τη σύνθετη αξιοποίηση των τουριστικών και άλλων πλουτοπαραγωγικών πόρων της ευρύτερης περιοχής των μεταλλείων Κασσάνδρας από INDECO-ΥΠΟΔΟΜΗ και στις μελέτες επιπτώσεων των έργων από τη TVX, καθώς και σε αξιοποίηση στοιχείων από άλλες βιβλιογραφικές πηγές.

5.3 ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ

Στη συνέχεια παρουσιάζεται συνοπτικά το ιστορικό της επένδυσης σύμφωνα με εισήγηση των Κωνσταντινίδη Ι. και Τζάμου Σ., 1996.

Η μεταλλευτική δραστηριότητα στην Β.Α. Χαλκιδική χρονολογείται από τον 4 π.Χ. αιώνα, όπου ο άργυρος και ο χρυσός συνετέλεσαν στην ανάπτυξη του Μακεδονικού Κράτους επί εποχής του Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου, όπως μαρτυρούν οι αρχαίες στοές εκμεταλλεύσεως και εκκαμινεύσεως.

Η δραστηριότητα συνεχίσθηκε και στους Ρωμαϊκούς Χρόνους, ενώ στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας τα Μαντεμοχώρια απολάμβαναν ειδικών προνομίων αυτοδιοίκηση από την Υψηλή Πύλη με υποχρέωσή τους να παραδίδουν σημαντικές ποσότητες αργύρου.

Ο πολυμεταλλικός χαρακτήρας των κοιτασμάτων της περιοχής κύρια του Μαντέμ Λάκκου και των Μαύρων Πετρών επέτρεψε τη λειτουργία των μεταλλείων μέχρι σήμερα, προσαρμόζοντας της παραγωγή τους κάθε φορά σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αγοράς.

Το 1927 τα Μεταλλεία εντάσσονται στο μεταλλευτικό τμήμα της Α.Ε.Ε.Χ.Π. & Λ, ενώ από το 1976 λειτουργεί και το μεταλλείο της Ολυμπιάδος, όπου έχει το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ύπαρξης του χρυσοφόρου αρσενοπυρίτη.

5.3.1 Ιστορικό πώλησης (Επωνυμία - Αποφάσεις Εκκαθάρισης)

Τα πωληθέντα μεταλλεία Κασσάνδρας, προέκυψαν από την εκκαθάριση της εταιρείας «ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ» (Α.Ε.Ε.Χ.Π. & Λ) με την απόφαση αρ. 4299/92 του Εφετείου Αθηνών.

Με την μεταγενέστερη απόφαση 7714/92 του ιδίου εφετείου, διατάχθηκε η πώληση της αυτοτελούς μονάδας με βάση το άρθρο 46α του Ν. 1892/90. Και στις δύο περιπτώσεις εκκαθαρίστρια εταιρεία, είναι η «ΕΘΝΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Α.Ε.», θυγατρική της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ. Την Α.Ε.Ε.Χ.Π. & Λ. έθεσαν σε εκκαθάριση οι πιστώτριες τράπεζες ΕΤΕ και ΕΤΒΑ στις 23-4-92.

Ανάλυση χρέους

ΕΘΝΙΚΗ	7.757.000.000
ΕΤΒΑ	3.509.000.000
ΤΡΙΤΟΙ	9.456.000.000
Σύνολο χρέους	20.722.000.000

Για τις ανάγκες της εκκαθάρισης η ΕΘΝΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ δαπάνησε τα εξής ποσά (μέχρι 16-9-95):

Ανάλυση δαπανών

Τράπεζες (Δάνεια)	11.151.000.000
Δημόσιο (καλύπτει ΙΚΑ+Ασφαλ. Οργανισμούς)	5.124.000.000
Λοιποί πιστωτές	370.000.000
Σύνολο δαπανών	16.645.000.000

Μόνο για τις ανάγκες λειτουργίας των μεταλλείων χρειάζονταν το ποσό των 300.000.000 δραχμών το μήνα.

5.3.2 Μεταλλευτικά κέντρα και μεταλλειοκτησία

Τα μεταλλευτικά κέντρα δραστηριότητας των μεταλλείων Κασσάνδρας βρίσκονται κοντά στα χωριά Στρατώνι και Ολυμπιάδα του Β.Α άκρου της Χαλκιδικής. Η εταιρεία έχει 23 ιδιωτικές παραχωρήσεις, 10 μισθωμένες παραχωρήσεις, και 1 μισθωμένο Δημόσιο μεταλλείο (πρώην ΥΒΕΤ, αρμόδια Δ/ση Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών).

5.3.3 Παραγόμενα προϊόντα και ποιότητες μεταλλευμάτων

Τα παραγόμενα προϊόντα είναι εμπλουτίσματα θειούχου μολύβδου, θειούχου ψευδαργύρου και σιδηροπυρίτου από τα μεταλλεία Μαντέμ Λάκκου, Μαύρων Πετρών και Ολυμπιάδας. Ο σιδηροπυρίτης της Ολυμπιάδας είναι χρυσοφόρος. Η μέση περιεκτικότητα κατά το 1993 ήταν σε Μόλυβδο (Pb) 6,99%, σε Ψευδάργυρο (Zn) 6,26%, και σε χρυσό 10,6 γραμμάρια ανά τόνο για το μεταλλείο Ολυμπιάδας.

Το σύνολο παραγωγής σε εμπλουτίσματα από τις αρχές του αιώνα μέχρι σήμερα, είναι της τάξης των 9.100.000 τόνοι σιδηροπυρίτη, 640.000 τόνοι θειούχου μολύβδου και 865.000 τόνοι θειούχου ψευδαργύρου.

5.3.4 Προβλήματα της παλαιάς Εταιρείας

Κύριο πρόβλημα ήταν η κατακόρυφη πτώση των τιμών ψευδαργύρου και μολύβδου και η υποκατάσταση του σιδηροπυρίτου σαν πρώτης ύλης για την λιπασματοβιομηχανία. Η παγκοσμιοποίηση του εμπορίου και η ραγδαία εξέλιξη στις Ανατολικές Χώρες με την εξαγωγή από αυτές βασικών μετάλλων με συνέπεια την αύξηση των παγκοσμίων αποθεμάτων με παράλληλη σταθερή ως μειούμενη την κατανάλωση, λόγω σταθερής υποκατάστασης αυτών των προϊόντων, ανάγκασε πολλές δυτικές εταιρείες στη δραστική μείωση της παραγωγής. Πρόσθετος αρνητικός παράγοντας ήταν και ο μεγάλος αριθμός του προσωπικού.

Το βασικό πρόβλημα της παλαιάς εταιρείας ήταν η υπερχρέωσή της, που οφειλόταν στην έλλειψη κεφαλαίων για :

- εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού παραγωγής και αύξησης της παραγωγικότητας
- εκτέλεση ερευνών για εντοπισμό νέων αποθεμάτων, γεγονός που επιτάχθηκε από την πτώση των τιμών πωλήσεως των συμπυκνωμάτων και την παρατεταμένη διάρκεια διακύμανσής τους σε χαμηλά επίπεδα.

5.3.5 Βιωσιμότητα των Μεταλλείων – Μεταλλουργία Χρυσού

Η παραγωγή τριών προϊόντων και η εμπορευσιμότητα δύο από αυτά, σε συνδυασμό με τις τιμές πωλήσεως (δεν προβλέπεται στο μέλλον να επανέλθουν στα παλαιά επίπεδα) και το κόστος παραγωγής τους, καθώς και οι λόγοι που αναφέρθηκαν πιο πάνω δείχνουν ότι η μεταλλευτική δραστηριότητα από μόνη της δεν καθιστούσε την εταιρία βιώσιμη.

Αυτό διαφαίνεται από το 1985, όταν γίνονταν προσπάθειες από τον παλαιό ιδιοκτήτη για συμμετοχή ξένων εταιριών στο Μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας.

Παράλληλα από τις αρχές της δεκαετίας του '80 με την ίδρυση της METBA (θυγατρικής κύρια της ΕΛΕΒΜΕΕ) εξετάζοντας τη δυνατότητα καθετοποίησης της παραγωγής με ίδρυση μεταλλουργίας Μολύβδου και Ψευδαργύρου που θα στηρίζονταν κύρια στην εξαγωγή αυτών των μετάλλων με τη μέθοδο της οξειδωτικής φρύξεως.

Οικονομικοί κύρια λόγοι οδήγησαν στην εγκατάλειψη αυτής της ιδέας και την προώθηση εκείνης που αφορά την ίδρυση μεταλλουργίας Χρυσού, που προωθήθηκε από τον ίδιο φορέα METBA με επιλογή της νέας τότε τεχνολογίας της Υδατικής Οξειδωσης Υπό Πίεση. Η μέθοδος αυτή είναι σημαντικά ακριβότερη τόσο σε ύψος επένδυσης, όσο και σε λειτουργικό κόστος ενώ θεωρείται σήμερα ως η πλέον ασφαλέστερη από περιβαλλοντική σκοπιά και έχει τεκμηριωθεί από τη διεθνή πρακτική, αφού εφαρμόζονται σε έξι εργοστάσια από πλήθος ερευνητικών εργασιών που έχουν γίνει, από δημοσιεύσεις ξένων και Ελλήνων ερευνητών κ.λ.π.

5.3.6 Νομοθεσία για Διαγωνισμό

Η διαδικασία για την πώληση των μεταλλείων Κασσάνδρας στηρίχθηκε νομοθετικά στο άρθρο 46α του Ν. 1892/90 και στο άρθρο 14 του Ν. 2000/91 και συμπληρώθηκε με το άρθρο του Ν.2224/94. Η TVX συμμετείχε και ανακηρύχθηκε πλειοδότης στον τρίτο διαγωνισμό.

5.3.7 Πωληθέντα Στοιχεία

- Το σύνολο του ενεργητικού της αυτοτελούς μονάδας παραγωγής «Μεταλλεία Κασσάνδρας», (τα μεταλλευτικά έργα που έχουν αναπτυχθεί για τις ανάγκες της παραγωγής, όλα τα εργοστάσια εμπλουτισμού, καθώς και βοηθητικές εγκαταστάσεις – εργοστάσια και λίμνες τελμάτων, εγκαταστάσεις φόρτωσης πλοίων κ.λ.π.)
- Τα Μεταλλεία Χαλκού Μακεδονίας Α.Ε. 100% θυγατρική της Α.Ε.Ε.Χ.Π. & Λ.

5.3.8 Διαγωνισμοί

Οι πλειοδοτικοί διαγωνισμοί που έγιναν στις 25.9.92 και 14.12.92 και αφορούσαν το ενεργητικό της εταιρείας «Μεταλλεία Κασσάνδρας» υπήρξαν άγονοι γιατί η εκμετάλλευση μόνο των μεταλλείων δεν ήταν κερδοφόρος.

Στο τρίτο διαγωνισμό που έγινε στις 20.12.94 (υποβολή προσφορών) συμπεριλήφθη και η παράλληλη δημιουργία μονάδας μεταλλουργίας Χρυσού, ώστε συνολικά η επένδυση να είναι βιώσιμη.

5.3.9 Κριτήρια αξιολόγησης προσφορών

Για την αξιολόγηση συνεκτιμήθηκαν το προσφερόμενο τίμημα, το επιχειρηματικό σχέδιο, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, οι θέσεις εργασίας, ο βαθμός ασφάλειας της παραγωγικής μεθόδου ως προς την προστασία του περιβάλλοντος, οι παρεχόμενες εγγυήσεις και η φερεγγυότητα του επενδυτού με τραπεζικά κριτήρια. Επίσης έγινε γνωστό από την Κυβέρνηση στους υποψήφιους επενδυτές, ότι η επένδυση είχε ενταχθεί στο εγκεκριμένο από την Ε.Ε., Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τη Βιομηχανία του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και ότι θα εξασφαλιζονταν οι απαιτούμενες άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας σύμφωνα με το Νόμο.

5.3.10 Συμμετοχή στον τελικό διαγωνισμό

Υπόβαλλαν προσφορές οι :

- «TVX GOLD INC», με έδρα τον Καναδά και
- Η «NEW CREST MINING LIMETED» με έδρα την Αυστραλία.

5.3.11 Αξιολόγηση προσφορών

Στις 30.1.95 υπεβλήθη από τον εκκαθαριστή «Συνοπτική Έκθεση Αξιολόγησης» προς τους πιστωτές ΕΤΕ και ΕΤΒΑ, η ΕΤΕΒΑ και το τμήμα Μηχανικών Μεταλλείων ΕΜΠ χρησιμοποιήθηκαν σαν Σύμβουλοι, ειδικός και τεχνικός αντίστοιχα.

5.3.12 Ανάδειξη Πλειοδότη

Με βάση την παράγραφο 7α άρθρου 46α του Ν.1892/90, την παρ.2 άρθρου 53 του Ν.2224/94 όπως ερμηνεύθηκαν με την παρ.2 άρθρο 2 του Ν.2302/95, αναδείχθηκε πλειοδότη η TVX GOLD INC την 1-3-95, με ορισμένες προϋποθέσεις, που αφορούσαν διευκρινήσεις και βελτιώσεις όρων της προσφοράς της.

Οι διευκρινήσεις και βελτιώσεις των όρων δόθηκαν με επιστολές της TVX προς την εκκαθαρίστρια μετά από διαπραγματεύσεις με εκπροσώπους φορέων εργαζομένων (ΓΣΕΕ, Ε.Κ., Ομοσπονδία κ.λ.π.) Τ.Α, των Βουλευτών της Χαλκιδικής, της TVX, υπό την αιγίδα της πολιτικής ηγεσίας του πρώην ΥΒΕΤ. Στις 20-6-95 η TVX γνωστοποίησε με επιστολή της ότι η εταιρεία «TVX HELLAS A.E ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ» θα είναι η εταιρεία που θα συμβληθεί με την εκκαθαρίστρια Εθνική Κεφαλαίου και το Ελληνικό Δημόσιο και θα εκτελέσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σχετική σύμβαση.

5.3.13 Επιχειρηματική αξιοπιστία επενδυτή

Στοιχεία που συνθέτουν την εικόνα της μητρικής εταιρείας TVX GOLD INC είναι :

Η TVX είναι διεθνής μεταλλευτική εταιρεία με έδρα τον Καναδά και εμφανίζει σημαντική παραγωγική δραστηριότητα σε έξι (6) ορυχεία χρυσού που λειτουργούν στη Βόρεια και Νότια Αμερική.

Κατέχει : α) 50% του ορυχείου χρυσού και αργυρού LA COIPA της Χιλής, β) τμήμα των Μεταλλείων χρυσού NOVO ASTRO, GRIXAS και BRASILIA στη Βραζιλία, γ) 60% του ορυχείου CASA BERARDI στον Καναδά, δ) το MINARAL HILL στην Μοντάνα των ΗΠΑ.

Η εταιρία δηλώνει ότι θα αρχίσουν εκμεταλλεύσεις με α) 50% συμμετοχή στο ορυχείο BRITANNIA στη MANITOBA του Καναδά, β) 90,5% συμμετοχή του μεταλλείου KASPERSCHE KORY της Τσεχίας, γ) 92% συμμετοχή στο μεταλλείο PACHICNTZA του EGUANTOR και ερευνά και μελετά αντίστοιχα projects στην Αργεντινή, Χιλή, Περού, Βραζιλία και Equantor.

Οι μετοχές της εταιρείας είναι εισηγμένες στα Χρηματιστήρια του Τορόντο και Νέας Υόρκης. Το Δεκέμβριο του 1993 η κεφαλαιακή χρηματιστηριακή αξία της εταιρείας στο Χρηματιστήριο του Τορόντο ήταν 1,2 δις δολ. ΗΠΑ.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ο κύκλος εργασιών και τα αντίστοιχα κέρδη μετά από φόρους σε εκατ. δολ. ΗΠΑ.

Έτος	1992	1993	1994
Κύκλος Εργασιών	152,4	163,4	115,7
Κέρδη μετά φόρων	10,4	15,7	19,2

5.3.14 Βασικά χαρακτηριστικά πρότασης TVX

Με βάση την οικονομική, τεχνική (ΕΤΕΒΑ, ΕΜΠ) αξιολόγηση των προσφορών και τους όρους της διακήρυξης, τις βελτιώσεις που προέκυψαν από τις επαφές της πολιτικής ηγεσίας του ΥΒΕΤ και του πλειοδότη TVX, τα βασικά χαρακτηριστικά της προσφοράς είναι :

Τίμημα

Το τίμημα ανέρχεται σε 11 δις δραχμές

- α. 4,5 δις καταβάλλονται στην εκκαθαρίστρια με την υπογραφή της σύμβασης
- β. Το υπόλοιπο σε 5 ετήσιες δόσεις με επιτόκιο ίσο με εκείνο των εντόκων γραμματίων του δημοσίου.
- γ. Κάθε έτος θα καταβάλλονται οι τόκοι του συνολικού οφειλομένου ποσού.

Διασφάλιση θέσεων εργασίας

- α. Η TVX αναλαμβάνει να συνεχίσει τις εργασιακές σχέσεις 550 μισθωτών για τις ανάγκες των μεταλλείων, των εργοστασίων, των ερευνών κ.λ.π. εκτός της Μεταλλουργίας Χρυσού. Θα διατηρηθούν επί τριετία.
- β. Πρόσθετα θα προσληφθούν 50 μισθωτοί μέσα σε 15 μήνες για να εκπαιδευθούν σε ειδικότητες της Μεταλλουργίας χρυσού. Θα διατηρηθούν επί τριετία από της πρόσληψης.
- γ. Θα προσφέρει εργασία σε 150 μισθωτούς που θα έχουν απολυθεί για να απασχοληθούν σ' όλη τη διάρκεια κατασκευής του εργοστασίου, από τους εργολάβους.
- δ. Οι αποζημιώσεις 200 μισθωτών θα κατατεθούν από την εκκαθαρίστρια σε τοκοφόρο λογαριασμό της Εθνικής Τράπεζας διάρκειας 5 ετών για να χρησιμοποιηθούν όταν απαιτηθεί.

Επενδύσεις

Το ύψος των επενδύσεων ανέρχεται στο ποσό των 204,3εκ. δολ. ΗΠΑ και αναλύονται :

- α. Εκσυγχρονισμός και επέκταση μεταλλείων : 47εκ. δολ. ΗΠΑ.
- β. Κατασκευή εργοστασίου χρυσού : 150 εκ. δολ. ΗΠΑ.
- γ. Μελέτη προστασίας περιβάλλοντος: 3εκ. δολ. ΗΠΑ (άρθρο 12.03) (υφισταμένη κατάσταση).
- δ. Υλοποίηση προγράμματος περιβαλλοντικής αποκατάστασης : 4,3εκ. δολ. ΗΠΑ.

Εμπράγματα Ασφάλειες / Εγγύηση

- α. Υποθήκη επί παντός περιουσιακού στοιχείου και για το οφειλόμενο πάντα ποσό.
- β. Εγγυητική επιστολή ποσού 2,6 δις δραχμών για την καλή εκτέλεση και κατασκευή της μονάδας μεταλλουργίας χρυσού μέσα σε 2 χρόνια από την προέγκριση χωροθέτησης.
- γ. Εγγύηση της μητρικής "TVX GOLD INC".

5.3.15 Υποχρεώσεις Δημοσίου

Το Δημόσιο δεσμεύθηκε να χορηγήσει τις απαραίτητες άδειες σύμφωνα με το νόμο.

Αν δεν γίνει το εργοστάσιο μέσα στις προθεσμίες που καθορίζονται από τη σύμβαση, από υπαιτιότητα του Δημοσίου, παύει η υποχρέωση για τους 50+150 εργαζόμενους και επιστρέφεται η εγγυητική των 2,6 δις δρχ.

Το Ελληνικό Δημόσιο αναλαμβάνει την επιδότηση, κατά 50% του ημερομισθίου ή μικτού μισθού μετά των ασφαλιστικών εισφορών και επιβαρύνσεων 100 μισθωτών από τους 550 (τη μισθοδοσία 50 για έξι μήνες και άλλων 50 επί τρία έτη από της υπογραφής).

Απαιτούμενες ενέργειες του Δημοσίου

Όπως προκύπτει από τη σύμβαση, το Ελληνικό Δημόσιο υποχρεούται να φροντίσει εντός ορισμένου χρόνου και σύμφωνα με τη νομοθεσία για τα πιο κάτω:

- Την κύρωση της επιχορήγησης 35% κατά τις διατάξεις του Ν. 1892/90 (GRANDS)
- Την προστασία της επένδυσης με την υπαγωγή της στις διατάξεις του Ν.2687/53.
- Την κύρωση της σύμβασης και του παραρτήματος III.
- Την χορήγηση της απαιτούμενης ηλεκτρικής ενέργειας με εκτέλεση των απαιτούμενων έργων από τη ΔΕΗ.

Για την υλοποίηση των παραπάνω επιβάλλεται ο συντονισμός των εμπλεκόμενων αρμοδίων Υπουργείων ΥΠΕΘΟ, ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ, ΕΡΓΑΣΙΑΣ και Οργανισμών όπως, ΔΕΗ, ΟΑΕΔ, με τις περιφερειακές μονάδες καθώς και οι Υπηρεσίες της Νομαρχίας Χαλκιδικής.

Πρόσθετα η TVX οφείλει να συνεργασθεί εποικοδομητικά με όλους τους παραπάνω, τηρώντας την ισχύουσα Ελληνική Νομοθεσία και υποβάλλοντας έγκαιρα όλες τις προβλεπόμενες μελέτες και δικαιολογητικά.

5.3.16 Επιχορήγηση

Η προβλεπόμενη επένδυση είναι ύψους τουλάχιστον 204εκ δολ. Πρόκειται για την μεγαλύτερη επένδυση στον τομέα τα τελευταία χρόνια. Από αυτά το 40% θα είναι ίδια κεφάλαια, το 35% κρατική επιχορήγηση, και το 25% τραπεζικός δανεισμός. Η πρώτη δόση θα δοθεί αφού επενδυθεί το 50% των ιδίων κεφαλαίων και εγκριθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση, με την ολοκλήρωση του έργου να απασχολούν 600 εργαζόμενους και 477 για τα 10 επόμενα χρόνια.

5.3.17 Οφέλη της περιοχής και της Ελληνικής Οικονομίας

Από την προωθούμενη επένδυση προκύπτουν τα ακόλουθα οφέλη όπως και παρατίθενται :

- Συνολικό ύψος επένδυσης 65 δις περίπου.
- Είσοδος της χώρας τους παραγωγούς χρυσού με ετήσια παραγωγή 9.3 τόνων χρυσού αξίας 30 δις δρχ. και 70 τόνων αργύρου αξίας 3 δις δρχ.
- Άμεσο συναλλαγματικό όφελος περίπου 15 δις από υποκατάσταση εισαγωγών.
- Εξασφάλιση τουλάχιστον 600 θέσεων εργασίας για 15 έτη.
- Έμμεση στήριξη της απασχόλησης 3.000 κατοίκων της περιοχής
- Συνεισφορά στην οικονομία της περιοχής από μόνο τη μισθοδοσία του προσωπικού 3,5 δις περίπου με τη σύγχρονη εξάλειψη του κόστους αυτού από το Δημόσιο από επιδόματα ανεργίας. Ακόμη στήριξη του Ασφαλιστικού συστήματος από της συνέχιση της δραστηριότητας.
- Άμεσο συναλλαγματικό όφελος από την εξαγορά 11 δις δρχ.
- Ωφέλεια από ενέργειες άμεσης επέμβασης αποκατάστασης περιβάλλοντος 1 δις δρχ. πέραν των γενικών υποχρεώσεων.
- Άμεσα οφέλη του Δημοσίου από καταβολή φόρων από μισθωτές Υπηρεσίες και οικονομικές δραστηριότητες της εταιρίας (ΦΠΑ κ.λ.π.).
- Απαλλαγή του Δημοσίου από το κόστος εκκαθάρισης.
- Περιορισμός της ανεργίας του Νομού που με σημερινά στοιχεία υπερβαίνει κατά μέσο όρο το 8%.
- Οικονομική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής λόγω ανάπτυξης τοπικών δραστηριοτήτων.
- Δημιουργία ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος.

5.3.18 Απασχόληση

Από τη Σύμβαση προβλέπεται η απασχόληση 550 και 50 εργαζομένων για τρία τουλάχιστον χρόνια και η απασχόληση άλλων 150 στους εργολάβους κατά τη διάρκεια της κατασκευής του εργοστασίου. Επιπρόσθετα, από την απόφαση υπαγωγής στο Ν.1892/90 προβλέπεται η διατήρηση 477 για τα πρώτα 10 χρόνια λειτουργίας του εργοστασίου χρυσού.

Η αναγκαία απομάκρυνση 336 από τους εργαζόμενους σήμερα, από σύνολο 886 (550 θα απασχοληθούν στην επένδυση με υποχρέωση τριών ετών), ήταν το κομβικό σημείο που είχαν επικεντρωθεί οι εκπρόσωποι των εργαζομένων (Συνδικαλιστικό Κίνημα),

της Τ.Α., και των βουλευτών του Ν. Χαλκιδικής, με συνέπεια να αντιπóθενται στην προώθηση της επένδυσης.

Με την υιοθέτηση από την Κυβέρνηση των μέτρων «Κοινωνικής Προστασίας», για τους μέχρι τώρα εργαζόμενους που δεν θα απασχοληθούν στο μέλλον στην υπόψη επένδυση εξασφαλίσθηκε η «εργατική αποδοχή», με μέτρα ανάλογα με εκείνα του «Σκαραμαγκά».

Τα μέτρα περιγράφονται σε τροπολογία που προωθήθηκε στο Νόμο «Συγχώνευση του κλάδου σύνταξης του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εταιρειών Λιπασμάτων (ΤΕΑΠΕΛ) στο Τομέα Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών που λειτουργεί στο ΙΚΑ (ΙΚΑ-ΤΕΑΜ) και ρύθμιση άλλων θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης (Νόμος 2335/95 ΦΕΚ 185/6-9-95).

Οι διαπραγματεύσεις για τα θέματα προσωπικού περατώθηκαν τον Αύγουστο 1996 και απασχόλησαν την πολιτική ηγεσία του ΥΒΕΤ και την Κυβέρνηση επί επτά μήνες (ΟΑΕΔ - ΥΠ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΥΠΕΘΟ - ΥΠ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ).

5.3.19 Περιβάλλον

Με την μεταλλευτική δραστηριότητα και την ίδρυση της μεταλλουργίας Χρυσού η Πολιτεία εξέτασε την περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής, με βάση μελέτες από διάφορους Φορείς (ΕΜΒΕ, ΙΓΜΕ, ΕΜΠ, αρμόδιοι Υπουργείων) και πρέπει να εγγυηθεί με τον αποτελεσματικό έλεγχο και την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, ότι αυτές οι δραστηριότητες δε θα έχουν συνέπειες, ούτε θα επιβεβαιώσουν κάποιους ισχυρισμούς που είναι :

- Η μόλυνση των νερών της περιοχής.
- Η επιδείνωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη μέχρι τώρα ύπαρξη στο υπέδαφος της Χαλκιδικής τουλάχιστον τα τελευταία 20 εκατ. χρόνια μικτών θειούχων μεταλλευμάτων που περιέχουν μόλυβδο, ψευδάργυρο, αρσενικό, μαγγάνιο, θείο κ.λ.π. από τη μεταλλευτική δραστηριότητα τα τελευταία 2.000 χρόνια και από τη δημιουργία της Μεταλλουργίας Χρυσού.
- Η πιθανή καταστροφική διαβρωτική εξαλλοίωση των αρχαιολογικών ευρημάτων της ευρύτερης περιοχής.
- Οι επιπτώσεις σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες όπως ο τουρισμός, η αλιεία κ.λ.π.

5.4 ΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Οι βασικοί άξονες της στρατηγικής παρέμβασης στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης στην υπο μέλετη περιοχή προσανατολίζονται σε δύο βασικούς αναπτυξιακούς άξονες, INDECO-ΥΠΟΔΟΜΗ, 1997:

⇒ Την βιώσιμη τοπική οικονομική ανάπτυξη, με ειδικούς στόχους:

- Την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης
- Επενδύσεις σε παραγωγικά έργα και δημόσιες υποδομές
- Ολοκληρωμένες δράσεις για την προσέλκυση νέων επιχειρήσεων και την υποστήριξη των υφιστάμενων

⇒ Τη διαχρονική βελτίωση της ποιότητας ζωής, με ειδικούς στόχους:

- Την αναβάθμιση και τόνωση υπηρεσιών που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής μακροπρόθεσμα
- Τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος και των βασικών υποδομών της περιοχής

Η μελέτη INDECO-ΥΠΟΔΟΜΗ, 1997 που πραγματοποιήθηκε ειδικά για την περιοχή των μεταλλείων Κασσάνδρας εκπονήθηκε σε τρεις φάσεις :

ΦΑΣΗ Α΄: “ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ”

ΦΑΣΗ Β΄: “ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ”

ΦΑΣΗ Γ΄: “ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ”

Συνοπτικά από τη μελέτη αυτή προέκυψε ότι η περιοχή του Στρυμονικού Κόλπου αποτελεί μια φθίνουσα αγροτική περιοχή με κλιμακούμενη τουριστική ανάπτυξη και με σποραδικές εστίες συγκέντρωσης δράσεων στον δευτερογενή τομέα – μεταλλευτική δραστηριότητα στη νότια ζώνη του κόλπου, κατασκευαστική δραστηριότητα στη βόρεια. Επίσης η δρομολόγηση, με την υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων της TVX Hellas A.E. στα Μεταλλεία Κασσάνδρας, ενός νέου διαχειριστικού προτύπου για την αξιοποίηση μεγάλου τμήματος των πλουτοπαραγωγικών πόρων της περιοχής σηματοδοτείται και από πρωτεύουσες εξελίξεις για την οργάνωση και προστασία των υπολοίπων παραμέτρων που επηρεάζουν τον τοπικό αναπτυξιακό δυναμικό. Η χρήση ειδικής τεχνολογίας για την επεξεργασία του δυσκατέργαστου χρυσοφόρου συμπυκνώματος της Ολυμπιάδας αποτελεί σημεία ειδικής μέριμνας – από αρμόδιους θεσμικούς φορείς και την TVX Hellas A.E. – ως προς την αλληλεπίδραση της μεταλλευτικής δραστηριότητας με το τοπικό οικοσύστημα, καθώς και με τα δίκτυα των υφιστάμενων τεχνικών αλλά και των κοινωνικών υποδομών.

Οι τεχνικο-οικονομικές πτυχές της επενδυτικής και λειτουργικής δραστηριότητας των εγκαταστάσεων στα Μεταλλεία Κασσάνδρας ενδιαφέρουν στο βαθμό που συνδέονται άμεσα με τη διάρθρωση του τοπικού προϊόντος, λόγω της άμεσης και έμμεσης επίδρασης στο τοπικό εισόδημα, στην ένταση της ζήτησης και της απασχόλησης, και τέλος, στις δραστηριότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, είτε μέσω της προώθησης βιομηχανικών υπεργολαβιών ή της υποκίνησης της δημιουργίας δορυφορικών επιχειρήσεων εξυπηρέτησης μεταλλείων, είτε μέσω άλλων έμμεσων τρόπων αξιοποίησης των αντισταθμιστικών και πολλαπλασιαστικών ωφελημάτων από τη λειτουργία των μονάδων εξόρυξης και παραγωγής.

Με δεδομένη τη θεσμική παρουσία της πολιτείας και της συνεπούς τήρησης των διατάξεων που θέτει η κείμενη νομοθεσία σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας, η Β' Φάση της μελέτης προτείνει τους δύο βασικούς στρατηγικούς άξονες :

⇒ Ισόρροπη και βιώσιμη τοπική οικονομική ανάπτυξη, με ειδικούς στόχους:

- Την ενδυνάμωση του παραγωγικού ιστού μέσω δράσεων δικτυακής μορφής και συνεργητικής απόδοσης.
- Την ορθολογική κατανομή των δαπανών υποδομής με γνώμονα τη χωροταξική διάταξη των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων.
- Την ορθολογική αξιοποίηση του φυσικού – ορυκτού πλούτου και την μερική επανεπένδυση του πλεονάσματος από την εκμετάλλευση των μεταλλευτικών προϊόντων στον τόπο παραγωγής τους.
- Την υιοθέτηση των βέλτιστων διαθέσιμων πρακτικών και προτύπων (Best Industry Practice & Standards) στον κλάδο της μεταλλουργίας διεθνώς.

⇒ Διαχρονική βελτίωση της τοπικής ποιότητας ζωής, με ειδικούς στόχους:

- Την ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού μέσω της αναβάθμισης των κοινωνικών υποδομών και των μηχανισμών υποδοχής και συγκράτησης πληθυσμού.
- Τη θεσμοθέτηση ειδικού φορέα περιβαλλοντικής παρακολούθησης και διαχείρισης και τη θέσπιση συστήματος κριτηρίων και δεικτών τοπικής περιβαλλοντικής ποιότητας (Quality Benchmarking).
- Την αξιοποίηση εθελούσιων μεθόδων υλοποίησης κοινών δράσεων και πρωτοβουλιών ως επίμετρο των ρυθμιστικών παρεμβάσεων στον τομέα της εκμετάλλευσης του ορυκτού πλούτου και της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Οι προτεινόμενοι στόχοι ανταποκρίνονται στις προκλήσεις που απορρέουν από τις νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στη περιοχή μελέτης, όμως η επιτευξιμότητα τους εξαρτάται από τη δέσμευση των εμπλεκόμενων φορέων να λειτουργήσουν συναινετικά.

Τέλος η διαμόρφωση του περιεχομένου του προτεινόμενου Προγράμματος Παρέμβασης στη περιοχή μελέτης κλιμακώνεται σε τέσσερα στάδια διαδοχικής εξειδίκευσης του αναλυτικού πεδίου ως εξής:

- Σύνοψη της συμβατότητας, όπου επιχειρείται η απογραφή της συγκριτικής θεώρησης των δύο βασικών οικονομικών δραστηριοτήτων της περιοχής μελέτης, του τουρισμού και της μεταλλευτικής δράσης, βάσει των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης,
- Σκιαγράφηση του παρεμβατικού πλαισίου μέσω της διευκρίνησης της μεθοδολογικής προσέγγισης (στρατηγικό πλαίσιο, βασικές παραδοχές, κριτήρια επιλογής δράσεων) και του τρόπου διάρθρωσης του Προγράμματος,
- Αναλυτική περιγραφή των έργων και ενεργειών που συγκροτούν το Πρόγραμμα με σαφή προσδιορισμό της σκοπιμότητας και του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου τους,
- Εκ-των-προτέρων αξιολόγηση του Προγράμματος σε συνάρτηση με την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του και της επίδρασης του στο τοπικό αναπτυξιακό πεδίο.

Η προτεινόμενη παρέμβαση έχει οργανωθεί στα πρότυπα των χρηματοδοτούμενων από την Ε.Ε. τομεακών και περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, ανά Υποπρόγραμμα, Μέτρο και Έργο. Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει 5 Υποπρογράμματα, 10 Μέτρα, 75 Έργα, συνολικού εκτιμώμενου προϋπολογισμού 23,2 δις. δρχ. Η εξειδικευμένη εκδοχή του Προγράμματος που προτείνεται ως βραχυπρόθεσμη παρέμβαση συνίσταται από 5 δράσεις, συνολικού κόστους 6,15 δις δρχ. (δημόσια δαπάνη 2,48 δις δρχ.).

Εκτιμάται ότι η ολοκληρωτική εφαρμογή του Προγράμματος Παρέμβασης θα αποφέρει τη δημιουργία σημαντικού αριθμού νέων θέσεων εργασίας (σύνολο νέων θέσεων αφορά τη πρόσκαιρη, άμεση και έμμεση απασχόληση) στη περιοχή μελέτης, όπως και ενίσχυσης του τοπικού εισοδήματος. Σημαντικότερες από την άποψη της μεγαλύτερης συμβολής θεωρούνται οι παρεμβάσεις ενίσχυσης των παραγωγικών υποδομών καθώς υφίσταται αμεσότερη συσχέτιση με την απασχόληση.

Παραταύτα η υλοποίηση του ολοκληρωμένου Προγράμματος Παρέμβασης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την δυνατότητα ένταξης του στο χρονοδιάγραμμα και τις διαδικασίες του εθνικού αναπτυξιακού σχεδιασμού, με συνέπεια να υφίσταται η χρησιμότητα επισήμανσης έργων και ενεργειών με δυνατότητα άμεσης δρομολόγησης, βραχυχρόνιου ορίζοντα υλοποίησης, συμπιεσμένου προϋπολογισμού (σε σχέση με το ολοκληρωμένο πρόγραμμα), και αυτόνομης λειτουργικότητας, και οι οποίες θα αναδεικνύουν τις προσδοκώμενες ωφέλειες από τη συμβατή ανάπτυξη των πλουτοπαραγωγικών πόρων της περιοχής, με τελικό αποτέλεσμα την ενίσχυση της τοπικής ανταγωνιστικότητας.

5.4.1 Βασικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής

Από την εξέταση του Πίνακα 8 και 9, βλέπε παράρτημα, προκύπτουν οι ακόλουθες διαπιστώσεις, INDECO-ΥΠΟΔΟΜΗ, 1997:

- ⇒ Οι παρεμβάσεις που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών των συντελεστών της παραγωγής της οικονομίας της περιοχής μελέτης, χρησιμοποιούν :
 - Τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και την προσαρμογή τους στα πλεονεκτήματα του φυσικού περιβάλλοντος
 - Διακριτές δράσεις ανάπτυξης του τουρισμού, της μεταποίησης και της εξόρυξης, μέσω της αξιοποίησης των φυσικών διαθεσίμων της περιοχής.
 - Την συμβολή της βασικής υποδομής στην μεταβολή των διατοπικών ισορροπιών, θεωρώντας ότι η οικονομική σημασία της είναι καθοριστική για την διαρθρωτική μεταρρύθμιση της τοπικής οικονομίας, με γνώμονα την κατανομή των διαθέσιμων κονδυλίων σε έργα σύμφωνα με το κριτήριο της υπολειπόμενης υποδομής.
- ⇒ Η στήριξη της πλευράς της ζήτησης της τοπικής οικονομίας προέρχεται, κυρίως, από την ενίσχυση των τουριστικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- ⇒ Η καθετοποίηση των δυναμικών κλάδων παραγωγής, η μεταφορά τεχνογνωσίας, και η προσαρμογή στο τεχνολογικό περιβάλλον όπως αυτό εξελίσσεται διεθνώς, που συντελούν στην ανάπτυξη των σχετιζόμενων και υποστηριζόμενων κλάδων υπόκειται σύμφωνα με τα τρέχοντα αναπτυξιακά προγράμματα της περιοχής μελέτης, κυρίως σε εξωγενείς παράγοντες και προϋποθέτει για την εφαρμογή της παρεμβάσεις μεγαλύτερης κλίμακας
- ⇒ Η διαφοροποίηση της προσφερόμενης τουριστικής υπηρεσίας, όπως και η επιχορήγηση συγκεκριμένων κλάδων μεταποίησης, σχεδιάζεται με στόχο την ενίσχυση της στρατηγικής των επιχειρήσεων, διάρθρωση και αντιπαλότητα.

Γενικά οι χρηματοδοτήσεις που αξιοποιούνται για την τοπική ανάπτυξη είναι υψηλότερες κατά κεφαλή σε έργα τεχνικής υποδομής (π.χ., κτιριακά, συγκοινωνιακά - μεταφορών) και υπηρεσιών (εκπαιδευτικά ιδρύματα, νοσηλευτικά ιδρύματα, κοινωνικά, πολιτιστικά κέντρα κλπ.), ενώ ακολουθούν οι χρηματοδοτήσεις για την διαμόρφωση κατάλληλης πολιτικής κινήτρων για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στη περιοχή, κυρίως στις μεταποιητικές και τουριστικές δραστηριότητες.

Οι τοπικοί φορείς που συμμετέχουν στον αναπτυξιακό προγραμματισμό, κατά την προσέγγιση είτε των προβλημάτων είτε των προτάσεων παρέμβασης, δίνουν σχεδόν αποκλειστική έμφαση σε επιμέρους έργα τεχνικής και κοινωνικής υποδομής (δρόμοι,

λιμάνια, νοσοκομεία κλπ.), ενώ τα θέματα της "άυλης" υποδομής παρουσιάζονται σχετικά υποτονισμένα.

Πέραν αυτού όμως, παρατηρούνται από την μελέτη του πίνακα 9 των Παραμέτρων Αναπτυξιακής Παρέμβασης, ελλείψεις δράσεων που θα αντιμετώπιζαν με συνολικό τρόπο τις *Απειλές* και τις *Αδυναμίες* της περιοχής μελέτης, θα ενίσχυαν το άθροισμα των *Δυνάμεων* της και θα αξιοποιούσαν τις *Ευκαιρίες* υπό έναν ολοκληρωμένο και συνεκτικό σχεδιασμό.

Η μερική αυτή κάλυψη των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών από τα αναπτυξιακά προγράμματα της περιοχής μελέτης, δεν σημαίνει ότι τα καθιστά ανεπαρκή για την προαγωγή της αναπτυξιακής διαδικασίας. Είναι διαπιστωμένο από μελέτες ότι τα περιφερειακά κίνητρα επενδύσεων και οι δημόσιες δαπάνες (ΠΔΕ) ασκούν σημαντική επίδραση στο σχηματισμό κεφαλαίου. Ωστόσο τα αποτελέσματα της πολιτικής κινήτρων θα ήταν πολλαπλάσια εάν συνοδεύονταν από ορθολογικότερη κατανομή των δαπανών υποδομής, βάσει του ολοκληρωμένου σχεδιασμού που προαναφέρθηκε.

Η περιφερειακή και κατ' επέκταση η τοπική διοικητική διάρθρωση παρουσιάζει ορισμένες οργανωτικές αδυναμίες και δεν συμβάλλει στον βαθμό που θα μπορούσε στην ενεργοποίηση των παραγωγικών συντελεστών, στην αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα και των τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών. Σε ότι αφορά τις πρακτικές σχεδιασμού μέχρι σήμερα δεν έχουν εδραιωθεί τόσο θεσμικά όσο και στο πεδίο εφαρμογής, τα οργανωτικά εκείνα πλαίσια και οι μηχανισμοί που επιτρέπουν την αυτονομία δράσης περιφερειακών και τοπικών φορέων.

Ως εκ τούτου, είναι πολύ πιθανό ότι δεν εφαρμόστηκαν βασικές αρχές της ορθολογικής σχεδιαστικής πρακτικής με αποτέλεσμα το συνολικό πρόγραμμα της αναπτυξιακής παρέμβασης να μην ανταποκρίνεται σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική θεώρηση των αδυναμιών και ευκαιριών της περιοχής μελέτης, παρόλο που αντιμετωπίζει το ζήτημα της ανάπτυξης με μεθοδολογικά ορθή πρακτική.

5.4.2 Τα σενάρια ανάπτυξης της περιοχής

Σύμφωνα με τη μελέτη ΙΠΑ - ΙΓΜΕ, 1997 η τελική επιλογή θέσης εγκατάστασης θα πρέπει να συνοδευτεί άμεσα από μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή παρέμβαση στην περιοχή του συνδυασμού που θα επιλεγεί, η οποία θα αφορά:

- Την στήριξη της τουριστικής ανάπτυξης με έμφαση στις ειδικές μορφές τουρισμού, στις οποίες έχει συγκριτικό πλεονέκτημα η ευρύτερη περιοχή : μεταλλευτική αρχαιολογία και παράδοση, αρχαιολογικοί πόροι, το ειδικό βάρος της περιοχής ως γενέτειρας του

Αριστοτέλη, λαϊκός πολιτισμός. Τα πλεονεκτήματα αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο μιας Πολιτιστικής Τεχνόπολης.

- Την περιβαλλοντική προστασία, την αποκατάσταση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, την βελτίωση του βιομηχανικού περιβάλλοντος και την συνεχή παρακολούθηση των περιβαλλοντικών παραμέτρων.

Η παρέμβαση αυτή, θα συμβάλλει ουσιαστικά στην προώθηση της χωρικά και κλαδικά ισόρροπης, αλλά και βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής και θα διασφαλίσει τόσο τη νέα επένδυση, όσο και τις υφιστάμενες θέσεις εργασίας στη μεταλλευτική δραστηριότητα.

Οι βασικές παράμετροι οι οποίες πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη στην λήψη της απόφασης για την τελική επιλογή συνδυασμού μονάδας επεξεργασίας χρυσού και λεκάνης απόθεσης αποβλήτων θα είναι:

- η επίδραση της επιλογής στην λειτουργία της επιχείρησης, στην υλοποίηση της επένδυσης, στην διασφάλιση υφιστάμενων και των νέων θέσεων εργασίας.
- ο χρόνος έναρξης της λειτουργίας της νέας μονάδας, της οριστικής επίλυσης των εκκρεμοτήτων και της ολοκλήρωσης των αναγκαίων διαδικασιών και υποδομών.
- οι επιδράσεις της διαδικασίας επιλογής των θέσεων εγκατάστασης στο γενικότερο επενδυτικό και επιχειρηματικό κλίμα.
- το κόστος ακύρωσης της επένδυσης.
- ο συνολικός αναπτυξιακός σχεδιασμός της περιοχής, μέσω:
- της διασφάλισης της συμβατότητας της μεταλλευτικής δραστηριότητας με τις λοιπές οικονομικές δραστηριότητες,
- της ανάπτυξης νέων ή συμπληρωματικών δραστηριοτήτων στην περιοχή.

Το αναπτυξιακό πρότυπο της περιοχής προσδιορίζεται από μια σειρά παραγόντων που ομαδοποιούνται στις ακόλουθες κατηγορίες :

- Στην κλαδική ειδίκευση και τον παραγωγικό προσανατολισμό των επιμέρους δήμων και κοινοτήτων.
- Στις θεσμοθετημένες χρήσεις γης.
- Στην διαμόρφωση των τοπικών πλεονεκτημάτων και στους υπάρχοντες φυσικούς και περιβαλλοντικούς πόρους.
- Στις αναπτυξιακές επιλογές των κατοίκων και των φορέων τους.
- Στην συνέργεια των αναπτυξιακών παραγόντων.

Στην ευρύτερη περιοχή δύο είναι οι "προωθητικές δραστηριότητες".

- I. Η μεταλλευτική δραστηριότητα
- II. Ο τουρισμός

Και οι δύο προωθητικές δραστηριότητες έχουν δημιουργήσει μια σειρά από συμπληρωματικές δραστηριότητες που στηρίζουν σήμερα την οικονομική ζωή της περιοχής.

Συγκεκριμένα, η μεταλλευτική δραστηριότητα έχει προκαλέσει την εγκατάσταση και ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων, που αφορούν τόσο τον δευτερογενή τομέα (κατασκευές, επισκευαστικές δραστηριότητες, συνεργεία κλπ.), όσο και τον τριτογενή (ενοικίαση ξενοδοχείων και κατοικιών, εστιατόρια, καθαριότητα, κλπ.).

Η μεταλλευτική δραστηριότητα έχει την δυνατότητα να στηρίξει και νέες τοπικές επιχειρήσεις σε συμπληρωματικές δραστηριότητες, που αφορούν τις μεταφορές, την αξιοποίηση προϊόντων ή παραπροϊόντων της εξόρυξης, τον μεταλλευτικό τουρισμό και την βιομηχανική αρχαιολογία.

Ο τουρισμός έχει ήδη προσελκύσει μια σειρά από συμπληρωματικές δραστηριότητες στις περιοχές έντονης τουριστικής ανάπτυξης (εμπορικά καταστήματα, γραφεία ταξιδίων, γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων κλπ.).

Οι δυνατότητες ενίσχυσης της τουριστικής δραστηριότητας της περιοχής εστιάζονται στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού σε συνδυασμό με την στήριξη της παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων, στις πολιτιστικές δραστηριότητες, στην προσέλκυση τουριστών υψηλών εισοδημάτων, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Ως ιδιαίτερες δυνατότητες, που βρίσκονται στο στάδιο της διερεύνησης ή έχουν συζητηθεί από τοπικούς φορείς, μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

- Πολιτιστικός Τουρισμός, Οργανωμένοι Αρχαιολογικοί Χώροι, Αριστοτελικό Κέντρο.
- Μεταλλευτικός Τουρισμός – Βιομηχανική Αρχαιολογία.
- Ιππικός Τουρισμός.
- Αθλητικό – Προπονητικό Κέντρο.

Η ανάπτυξη τόσο των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όσο και των συμπληρωματικών – δορυφορικών δραστηριοτήτων της μεταλλευτικής δραστηριότητας, απαιτεί συστηματική διερεύνηση της βιωσιμότητας των προτάσεων, των απαιτούμενων υποδομών, της οργάνωσης της λειτουργίας των δραστηριοτήτων, του μάρκετινγκ, την εξεύρεση χρηματοδότησης.

5.5 Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ

Το Εργοστάσιο Χρυσού θα κατασκευασθεί δίπλα στο χώρο όπου σήμερα βρίσκονται οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις εμπλουτισμού Ολυμπιάδας (σε απόσταση 2.2 χλμ. από την κοινότητα Ολυμπιάδας), σε επαφή και πίσω από το εργοστάσιο

εμπλουτισμού, αξιοποιώντας τις υπάρχουσες υποδομές και βοηθητικές εγκαταστάσεις. Η θέση που επελέγη για την εγκατάσταση του χώρου απόθεσης τελμάτων της παραγωγικής διαδικασίας, βρίσκεται στη λεκάνη απορροής του ρέματος Κηπουρίστρα. Η θέση του φράγματος βρίσκεται σε απόσταση πέντε (5) χιλιομέτρων περίπου από τα διοικητικά όρια του οικισμού Ολυμπιάδας και δεν είναι ορατή.

Η επιλογή της θέσης του Εργοστασίου Χρυσού και της μονάδας διαχείρισης τελμάτων υπήρξε προϊόν εξαντλητικής διερεύνησης εναλλακτικών θέσεων στην ευρύτερη περιοχή. Η διερεύνηση διενεργήθηκε από δύο ανεξάρτητους μελετητικούς φορείς - Ερευνητικά Ινστιτούτα το ΙΓΜΕ και το ΙΠΑ, στα οποία ανατέθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης η εκπόνηση της σχετικής μελέτης και από τη διεθνούς εμπειρίας εταιρεία Knight Piesold Ltd. (KPL), συμβούλου της TVX, εξειδικευμένη σε θέματα Σχεδιασμού Φραγμάτων και Περιβαλλοντικής διαχείρισης καταλοίπων στη Μεταλλευτική Βιομηχανία.

Η επιλογή της θέσης προέκυψε ως εξής :

Στην Α΄ φάση της μελέτης αξιολογήθηκαν 14 περιοχές από τις οποίες προκρίθηκαν οι 7. Στη Β΄ φάση της μελέτης αξιολογήθηκαν σε βάθος οι 3 από τις 7 προκριθείσες θέσεις με κριτήρια Περιβαλλοντικά, Γεωτεχνικά, Τεχνολογικά, Κοστολογικά, Αναπτυξιακά και Χωροταξικά. Διερευνήθηκαν δε 5 λύσεις – συνδυασμοί (3 στο Βορρά και 2 στο Νότο). Από τα πορίσματα των πιο πάνω εγγράφων και μελετών, προκύπτει ότι δύο χώροι, ένας στο Βορρά (θέση Κηπουρίστα) και ένας στο Νότο (θέση Εκκλησιαστικός Μύλος) είναι συνυπολογιζομένων όλων των κριτηρίων, ισοδύναμα οι καλύτεροι.

Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι ο συνδυασμός που προβλέπει τη δημιουργία της μονάδας Μεταλλουργίας Χρυσού πλησίον της υπάρχουσας μονάδας εμπλουτισμού στην Ολυμπιάδα και την κατασκευή του φράγματος απόθεσης απορριμάτων στην Κηπουρίστα (με υδραυλική μεταφορά του πολφού των αποβλήτων) δεν αξιολογήθηκε πλήρως. Ο συνδυασμός αυτός, όπως αναφέρουν και οι ίδιοι οι μελετητές, υπερέχει περιβαλλοντικά, γεγονός που τον καθιστά ιδιαίτερα ενδιαφέροντα.

5.5.1 Τα κριτήρια επιλογής της θέσης χωροθέτησης

Στα πλαίσια της Β' φάσης του ΙΓΜΕ-ΙΠΑ, στις τρεις θέσεις πρώτης επιλογής (Κηπουρίστα, Τσέρνοβο, Εκκλησιαστικός Μύλος), οι οποίες προέκυψαν από την Α' φάση της μελέτης, εξετάστηκαν οι περιβαλλοντικές παράμετροι. Ειδικότερα αξιολογήθηκαν ειδικά στοιχεία, τα οποία αφορούσαν στη γεωλογική δομή, στη πανίδα-χλωρίδα και στην εκτίμηση πιθανών περιβαλλοντικών κινδύνων και επιπτώσεων από κάθε είδους δραστηριότητες, ώστε να αναδειχθούν οι ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, για να μπορεί να γίνει βαθμολόγηση των διαφορετικών λεκανών και θέσεων μεταλλουργίας.

Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για την συγκριτική βαθμολόγηση είναι η υφιστάμενη περιβαλλοντική κατάσταση σε κάθε λεκάνη, η πληθυσμιακή πυκνότητα του χώρου εκφόρτισης του κυρίου ρέματος, η έκταση της αντίστοιχης λεκάνης, οι πιθανές επιπτώσεις στους υδροφορείς, το μέγεθος της περιβαλλοντικής αλλοίωσης, η ασφάλεια των κατασκευών, οι επιπτώσεις από μεταφορές και η οπτική ρύπανση. Τα αποτελέσματα της βαθμολόγησης των κριτηρίων και η συνολική αξιολόγηση φαίνονται στον Πίνακα 10.

Η βαθμολόγηση των τριών θέσεων (Κηπουρίστας, Τσέρνοβο, Εκκλησιαστικός Μύλος) στη Β' φάση, ακολούθησε τους κανόνες που περιγράφονται στην σύμβαση που υπεγράφη μεταξύ του Υπουργείου Ανάπτυξης, του Ι.Γ.Μ.Ε και του Ι.Π.Α. Η μέθοδος που ακολουθήθηκε είναι η πολυ-κριτηριακή ανάλυση δηλαδή αξιολόγηση των θέσεων χωροθέτησης βάση συγκεκριμένων κριτηρίων σε ορισμένη κλίμακα βαθμονόμησης.

Και οι τρεις θέσεις χωροθέτησης βαθμολογήθηκαν βάση μιας κλίμακας τεσσάρων βαθμίδων, φθίνουσας σημασίας, με αποτέλεσμα μικρές βαθμολογίες να αντιστοιχούν σε καλές θέσεις και μεγάλες βαθμολογίες σε κακές θέσεις.

Ακολούθως στην βαθμολογία κάθε θέσης και για κάθε κριτήριο έγινε αναγωγή σε δεκαδική κλίμακα, ώστε τα αποτελέσματα να είναι δυνατόν να προστεθούν στον τελικό πίνακα με τα άλλα κριτήρια, η βαθμολόγηση των οποίων είναι μαθηματική σε δεκαδική κλίμακα.

Τα περιβαλλοντικά κριτήρια, τα οποία ελήφθησαν υπόψη για τη βαθμολόγηση είναι τα παρακάτω :

- Υφιστάμενη περιβαλλοντική κατάσταση σε κάθε λεκάνη
- Εκφόρτιση κυρίου ρέματος
- Έκταση λεκάνης απορροής
- Πιθανές επιπτώσεις στους υδροφορείς
- Περιβαλλοντική αλλοίωση - Οικότοποι
- Ασφάλεια κατασκευών
- Επιπτώσεις από μεταφορές
- Οπτική ρύπανση

Στη φάση αυτή όμως αξίζει να αναφέρουμε ότι εξετάζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια και σε μεγαλύτερη κλίμακα, οι ακόλουθες περιβαλλοντικές παράμετροι, που προέκυψαν από συμπληρωματικές εργασίες της μελέτης αυτής και που δεν είχαν ουσιαστικά αντιμετωπισθεί κατά την Α' φάση. Πιο συγκεκριμένα αντιμετωπίστηκαν διεξοδικότερα τα παρακάτω θέματα :

- Στοιχεία ειδικών λιθοοψικών, λιθοστρωματογραφικών και τεκτονικών χαρακτηριστικών των πετρωμάτων και γεωμορφολογικής διάρθρωσης κάθε ενός προεπιλεγμένου λεκάνιου χώρου
- Ειδικές παρατηρήσεις στους χώρους των φραγμάτων και των θέσεων εγκατάστασης της μεταλλουργίας καθώς δε και επισήμανση αντίστοιχων προβλημάτων
- Στοιχεία πανίδας - χλωρίδας και αξιολόγηση των επιπτώσεων στους βιότοπους από την εγκατάσταση της μεταλλουργίας και τέλματος
- Αναφορά στην απουσία αρχαιοτήτων στους χώρους εγκατάστασης καθώς και στο μικροπεριβάλλον τους
- Εκτίμηση πιθανών κινδύνων ρύπανσης επιφανειακών και υπογείων υδροφορέων και προτάσεις λήψης μέτρων για την προστασία τους
- Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων από προτεινόμενους δανειοθαλάμους και ειδικά τεχνικά έργα (διάνοιξης δρόμων, υδραυλικά και αποχετευτικά δίκτυα, εγκαταστάσεις εξουδετέρωσης κλπ.)

Σκοπός όλων των παραπάνω είναι η ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής, η δε συγκριτική αξιολόγησή τους θα συμβάλλει στην πληρέστερη και ορθολογικότερη προσέγγιση του προβλήματος. Η αξιολόγηση στηρίζεται στην επιστημονική παρατήρηση και στη μελέτη και συσχέτιση των διαφορετικών παραμέτρων, με στόχο να βρεθεί η πλέον κατάλληλη θέση από περιβαλλοντική, τεχνική και οικονομική πλευρά, έτσι ώστε να επιτρέψει την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, χωρίς περιβαλλοντική υποβάθμιση της ευρύτερης περιοχής εγκατάστασης, με επακόλουθο αποτέλεσμα, την κοινωνική και τουριστική απαξίωσή της.

Τα οκτώ περιβαλλοντικά κριτήρια ως προς τα οποία αξιολογήθηκαν οι τρεις θέσεις χωροθέτησης αφορούν :

- Το κριτήριο *"Υφιστάμενη κατάσταση σε κάθε λεκάνη"* περιγράφει την ήδη υπάρχουσα κατάσταση όσον αφορά χρήσεις γης, δασοκάλυψη, φυσικό κάλλος, ρύπανση και αρχαιολογικό ενδιαφέρον, ώστε να μην προτιμηθούν "καθαρές" περιοχές (πράσινα πεδία)
- Το κριτήριο *"Εκφόρτιση κυρίου ρέματος"* έχει σχέση με το μέγεθος των λεκανών, το ύψος των βροχοπτώσεων και την πληθυσμιακή πυκνότητα της περιοχής, που εκφορτίζει ο κάτω ρους του ρέματος για κάθε θέση
- Το κριτήριο *"Έκταση λεκάνης απορροής"* αναφέρεται στη πιθανότητα ακραίας πλημμυρικής κατάστασης

- Το κριτήριο "Επιπτώσεις στους υδροφορείς" αφορά την πιθανότητα ρύπανσης των νερών και σχετίζεται άμεσα με τις συνθήκες διαπερατότητας για κάθε λεκάνη, τα είδη των υδροφορέων και το είδος του γαιουποστρώματος
- Το κριτήριο "Περιβαλλοντική αλλοίωση" σχετίζεται άμεσα με την συνολική επιφάνεια της λεκάνης κατάκλυσης αποβλήτων, η οποία αντιπροσωπεύει και το μέγεθος της περιβαλλοντικής αλλοίωσης καθώς δε τη θέση ταυτής στον ευρύτερο οικότοπο.
- στ) Το κριτήριο "Ασφάλεια των κατασκευών" λαμβάνει υπόψη την κατάσταση του υποβάθρου κάθε μιας λεκάνης απόθεσης αποβλήτων
- Το κριτήριο "Επιπτώσεις από μεταφορές" λαμβάνει υπόψη της τη περιβαλλοντική επιβάρυνση από μεταφορές υλικών και διάνοιξη νέων δρόμων.
- Το κριτήριο "Οπτική επιβάρυνση" αναφέρεται στην επιβάρυνση που δέχεται κάθε περιοχή ανάλογα με τη θέση της και την επικρατούσα γεωμορφολογία της ευρύτερης περιοχής.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και βαθμονόμησης των κριτηρίων φαίνονται στον Πίνακα 10. Με βάση τα αποτελέσματα του πίνακα αυτού η σειρά κατάταξης των θέσεων και ο χαρακτηρισμός τους έχει ως εξής :

- Εκκλησιαστικός Μύλος μέτρια έως καλή
- Κηπουρίστας μέτρια έως καλή
- Τσέρνοβο μέτρια

Γενικά φράγματα είναι αποδεκτά και στις τρεις θέσεις και οι διαφορές που παρουσιάζονται στα περισσότερα κριτήρια είναι θέμα κόστους.

Επίσης χρησιμοποιήθηκαν και αναπτυξιακές και χωροταξικές παράμετροι για την επιλογή της καλύτερης θέσης χωροθέτησης, οι οποίες αξιολογήθηκαν με τη μέθοδο SWOT βλέπε Πίνακα 11, ΙΓΜΕ - ΙΠΑ, 1997.

Πίνακας 10 : Βαθμολόγηση Β' φάσης με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια, ΙΓΜΕ - ΙΠΑ, 1997

Α/Α	ΘΕΣΗ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΠΕΡΙΒ/ΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΚΦΟΡΤΙΣΗ ΚΥΡΙΟΥ ΡΕΜΑΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ ΛΕΚΑΝΗΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΥΔΡΟΦΟΡΕΙΣ	ΠΕΡΙΒ/ΚΗ ΑΛΛΟΙΩΣΗ - ΟΙΚΟΤΟΠΟΙ	ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΟΠΤΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ Σ 1-4	
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ		2	1	1	2	2	2	2	2		
1.	ΚΗΠΟΥΡΙΣΤΑΣ	Πράσινο Πεδίο	Εντός κατοικημένης περιοχής	5 km ²	Μικρό βάθος ελεύθερου υδροφόρα. Υψηλή διαπερατότητα Μη αργιλικό υπόστρωμα.	Καταστροφή δάσους έκτασης 515στρ. Διακοπή συνέχειας οικοτόπου.	Ζώνες υψηλής παραμόρφωσης. Μεγάλη σεισμική επικινδυνότητα. Μεγάλο πάχος χονδρόκοκκου μανδύα αποσάθρωσης.	Υδραυλική μεταφορά	Καμία οπτική επιβάρυνση.		
		4	3	1	3	3	3	2	1	36	2.57
2.	ΤΣΕΡΝΟΒΟ	Πράσινο Πεδίο	Εντός κατοικημένης περιοχής	9 km ²	Μικρό βάθος ελεύθερου υδροφόρα. Υψηλή διαπερατότητα Μη αργιλικό υπόστρωμα.	Καταστροφή δάσους έκτασης 851στρ. Διακοπή συνέχειας οικοτόπου.	Ζώνες υψηλής παραμόρφωσης. Μεγάλη σεισμική επικινδυνότητα. Μεγάλο πάχος χονδρόκοκκου μανδύα αποσάθρωσης.	Υδραυλική μεταφορά	Καμία οπτική επιβάρυνση.		
		3	3	3	4	4	3	2	1	40	2.86
3.	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΥΛΟΣ	Φαιό Πεδίο	Εκτός κατοικημένης περιοχής	8,9 km ²	Απουσία ελεύθερου υδροφόρα. Χαμηλή διαπερατότητα Αργιλικό υπόστρωμα.	Καταστροφή δάσους έκτασης 443στρ. Μη διακοπή συνέχειας οικοτόπου.	Ρηγμάτωση σε ορισμένα τμήματα της λεκάνης. Μικρότερη σεισμική επικινδυνότητα σε σχέση με τις λεκάνες 1 & 2. Μικρό πάχος λεπτόκοκκου μανδύα αποσάθρωσης.	Οδική μεταφορά	Μικρή οπτική επιβάρυνση.		
		2	1	3	2	2	1	4	2	30	2.14

Πίνακας 11 . Ανάλυση πλεονεκτημάτων – προοπτικών – προβλημάτων και κινδύνων (SWOT analysis) για τους συνδυασμούς υψηλής κάλυψης των κριτηρίων, ΙΠΑ-ΙΓΜΕ, 1997

Συνδυασμοί	Πλεονεκτήματα	Προοπτικές	Προβλήματα	Κίνδυνοι
MEX Κηπουρίστα Τσέρνοβο Με υδραυλική Μεταφορά ΛΑΑ Κηπουρίστα	<p>Σχετικά μειωμένες περιβαλλοντικές οχλήσεις Ο περιορισμός της ζώνης μεταλλευτικής δραστηριότητας, που συνιστά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πλεονέκτημα για τον καλύτερο αναπτυξιακό και φυσικό σχεδιασμό της υπόλοιπης περιοχής • Πλεονέκτημα για την καλύτερη χωροταξική οργάνωση της περιοχής εκμετάλλευσης <p>Μικρότερος κίνδυνος μονοειδίκευσης και προβλημάτων μετά το πέρας της μεταλλευτικής δραστηριότητας Διαθεσιμότητα νερού για την παραγωγική διαδικασία Δυνατότητες βελτίωσης του περιβάλλοντος, λόγω χρήσης των επιβαρυμένων υδάτων του μεταλλείου</p>	<p>Ενίσχυση συμπληρωματικών δραστηριοτήτων Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού-μεταλλευτική αρχαιολογία-ιστορικές διαδρομές</p>	<p>Πρόβλημα συνύπαρξης με υλοτομική δραστηριότητα Παρέμβαση σε δασική περιοχή για δημιουργία μονάδας επεξεργασίας χρυσού, λεκάνης απόθεσης αποβλήτων και οδού μετακίνησης εργαζόμενων Κυκλοφορία οχημάτων μεταφοράς προσωπικού, μηχανημάτων κλπ.</p>	<p>Αντιδράσεις τοπικών φορέων</p>
MEX Κηπουρίστα Τσέρνοβο Με υδραυλική μεταφορά ΛΑΑ Τσέρνοβο	<p>Σχετικά μειωμένες περιβαλλοντικές οχλήσεις Ο περιορισμός της ζώνης μεταλλευτικής δραστηριότητας, που συνιστά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πλεονέκτημα για τον καλύτερο αναπτυξιακό και φυσικό σχεδιασμό της υπόλοιπης περιοχής • Πλεονέκτημα για την καλύτερη χωροταξική οργάνωση της περιοχής εκμετάλλευσης <p>Μικρότερη επιβάρυνση οικιστικού δικτύου. Μικρότερος κίνδυνος μονοειδίκευσης και προβλημάτων μετά το πέρας της μεταλλευτικής δραστηριότητας Διαθεσιμότητα νερού για την παραγωγική διαδικασία Δυνατότητες βελτίωσης του περιβάλλοντος, λόγω χρήσης των επιβαρυμένων υδάτων του μεταλλείου</p>	<p>Ταχύτερη δημιουργία συμπληρωματικών δραστηριοτήτων Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού-μεταλλευτική αρχαιολογία-ιστορικές διαδρομές</p>	<p>Πρόβλημα συνύπαρξης με υλοτομική δραστηριότητα Παρέμβαση σε δασική περιοχή (μεγαλύτερη από την περίπτωση του Σ21β) για δημιουργία μονάδας επεξεργασίας χρυσού, λεκάνης απόθεσης αποβλήτων και οδού μετακίνησης εργαζόμενων Κυκλοφορία οχημάτων μεταφοράς προσωπικού, μηχανημάτων κλπ.</p>	<p>Αντιδράσεις τοπικών φορέων</p>

Συνδυασμοί	Πλεονεκτήματα	Προοπτικές	Προβλήματα	Κίνδυνοι
MEX Τσαρκιά Λάκκος Μεταφορά με υφιστάμενο οδικό δίκτυο	<p>Ο ισχυρότερος περιορισμός της ζώνης μεταλλευτικής δραστηριότητας, σε σχέση με τον συνδυασμό 2, που συνιστά:</p> <ul style="list-style-type: none"> Πλεονέκτημα για τον καλύτερο αναπτυξιακό και φυσικό σχεδιασμό της υπόλοιπης περιοχής Πλεονέκτημα για την καλύτερη χωροταξική οργάνωση της περιοχής εκμετάλλευσης <p>Ελαχιστοποίηση κυκλοφοριακών και περιβαλλοντικών δυσμενών επιπτώσεων λόγω της απουσίας οδικών μεταφορών</p> <p>Περιορισμός επέμβασης στο φυσικό περιβάλλον λόγω της ύπαρξης διαθέσιμης έκτασης για την ανέγερση του εργοστασίου</p> <p>Δυνατότητες βελτίωσης του περιβάλλοντος, λόγω χρήσης των επιβαρυμένων υδάτων του μεταλλείου</p> <p>Χαμηλό κόστος ίδρυσης και λειτουργίας της μονάδας επεξεργασίας χρυσού, λόγω της γειτνίασης της μονάδας με την μονάδα εμπλουτισμού</p>	<p>Ταχύτερη υλοποίηση επένδυσης</p> <p>Δημιουργία συμπληρωματικών δραστηριοτήτων</p> <p>Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού-μεταλλευτική αρχαιολογία-ιστορικές διαδρομές</p> <p>Δυνατότητα δημιουργία Πολιτιστικής Τεχνόπολης (βλ. Παράρτημα)</p>	<p>Παρέμβαση σε δασική περιοχή, μόνο όσον αφορά την λεκάνη απόθεσης αποβλήτων</p> <p>Επιβάρυνση του οικιστικού περιβάλλοντος, κυρίως σε σχέση με τα Καλύβια Βαρβάρας</p> <p>Πρόβλημα συμβατότητας με την υλοτομική δραστηριότητα στην περιοχή της λεκάνης απόθεσης αποβλήτων</p>	<p>Αντιδράσεις τοπικών φορέων</p>
MEX Κηπουρίστα Τσέρνοβο Με υδραυλική μεταφορά ΛΑΑ Τσέρνοβο	<p>Συνάφεια με το αναπτυξιακό πρότυπο της περιοχής</p> <p>Δημιουργία εξωτερικών οικονομιών</p> <p>Δημιουργία οικονομιών συγκέντρωσης</p> <p>Διαφαινόμενη διασφάλιση κοινωνικής συναίνεσης</p>	<p>Ανάδειξη της περιοχής σε μείζον μεταλλευτικό κέντρο</p> <p>Ενίσχυση αστικών λειτουργιών</p> <p>Ενίσχυση συμπληρωματικών δραστηριοτήτων στην ζώνη Αρναίας-Στρατωνίου</p> <p>Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικής μορφής τουρισμού, μεταλλευτική αρχαιολογία, μεταλλευτικές διαδρομές, επισκέψιμες στοές</p>	<p>Επιβάρυνση του κύριου οδικού άξονα που οδηγεί στην προ του Άθω περιοχή</p> <p>Αυξημένο κόστος λειτουργίας της μονάδας επεξεργασίας χρυσού, λόγω της χωροθέτησης της</p> <p>Ανάγκες βελτίωσης του υπάρχοντος οδικού δικτύου</p>	<p>Μονοειδίκευση της περιοχής</p> <p>Αποκοπή της προ του Άθω περιοχής από Θεσσαλονίκη και Καβάλα</p>

5.5.2 Τελικό συμπέρασμα

Το πρόβλημα της επιλογής της θέσης εγκατάστασης μονάδας μεταλλουργίας χρυσού και λεκάνης απόθεσης αποβλήτων είναι εξαιρετικά πολυσύνθετο, όπως τελικά προκύπτει από τις μελέτες, διότι δεν περιορίζεται μόνο στην επιλογή εναλλακτικών θέσεων εγκατάστασης μονάδας μεταλλουργίας χρυσού και λεκάνης απόθεσης αποβλήτων, αλλά και στην διερεύνηση μιας σειράς συναφών σημαντικών παραγόντων, όπως ο τρόπος μεταφοράς του εμπλουτισμένου μεταλλεύματος για την τροφοδοσία της μονάδας μεταλλουργίας χρυσού, ο τρόπος μεταφοράς των αποβλήτων, ο χώρος εξόρυξης των απαραίτητων για την παραγωγική διαδικασία ασβεστολιθικών υλικών και ο τρόπος μεταφοράς τους κ.τ.λ. Έτσι, αντικείμενο έρευνας αποτέλεσαν μιας σειρά από συνδυασμούς θέσεων, στους οποίους λαμβάνεται υπ' όψη το σύνολο των προαναφερόμενων παραγόντων.

Για την αξιολόγηση των συνδυασμών αυτών έγινε μια σειρά από γεωλογικές, γεωτεχνικές, σεισμοδυναμικές, υδρογεωλογικές και περιβαλλοντικές μελέτες. Επίσης, σημαντική παράμετρο στην αξιολόγηση αποτέλεσε το γεγονός ότι στην περιοχή υπάρχει συναφής μεταλλευτική δραστηριότητα, με μεγάλο αριθμό απασχολουμένων και με βασικές υποδομές με συγκεκριμένη χωροθέτηση. Επιπλέον, στη συνολική αξιολόγηση ελήφθησαν υπ' όψη τα αναπτυξιακά, χωροταξικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των επιμέρους κοινοτήτων της περιοχής.

Οι βασικές παράμετροι αξιολόγησης των συνδυασμών θέσεων ομαδοποιήθηκαν σε τρεις κατηγορίες, που είναι οι εξής:

- I. Γεωτεχνικές και Περιβαλλοντικές Παράμετροι
- II. Κοστολογικές και Τεχνολογικές Παράμετροι
- III. Αναπτυξιακές και Χωροταξικές Παράμετροι

Από τις επιμέρους αξιολογήσεις των ομάδων εργασίας του ΙΓΜΕ και του ΙΠΑ, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τους συνδυασμούς, που διερευνήθηκαν στην Β' Φάση της Μελέτης.

A. Συνδυασμός με μονάδα μεταλλουργίας χρυσού πλησίον της μονάδας εμπλουτισμού και λεκάνη απόθεσης αποβλήτων στον Κηπουρίστα (θέση 7). Λόγω της έλλειψης τεκμηρίωσης για την τεχνολογική εφικτότητα της υδραυλικής μεταφοράς των αποβλήτων, δεν αξιολογήθηκαν πλήρως οι κοστολογικές και τεχνολογικές παράμετροι και οι Ομάδες Εργασίας δεν προχώρησαν στη συνολική αξιολόγηση του συνδυασμού αυτού. Σύμφωνα με τις υπόλοιπες δύο ομάδες παραμέτρων αξιολόγησης ο συνδυασμός, είναι επιλέξιμος με τα πλεονεκτήματα και τα προβλήματα που επισημαίνονται στην ανάλυση, υπό την αίρεση τεχνολογικής και κοστολογικής επάρκειας.

Β. Συνδυασμός με μονάδα μεταλλουργίας χρυσού μεταξύ των θέσεων Κηπουρίστα και Τσέρνοβο (θέσεις 7 και 8 αντίστοιχα) και λεκάνη απόθεσης αποβλήτων στο Τσέρνοβο (θέση 8). Ο συνδυασμός αυτός, θεωρείται επιλέξιμος, όμως υστερεί συγκριτικά και στις τρεις κατηγορίες των παραμέτρων αξιολόγησης.

Γ. Συνδυασμός με μονάδα μεταλλουργίας χρυσού μεταξύ των θέσεων Κηπουρίστα και Τσέρνοβο (θέσεις 7 και 8 αντίστοιχα) και λεκάνη απόθεσης αποβλήτων στον Κηπουρίστα (θέση 7). Ο συνδυασμός αυτός θεωρείται επιλέξιμος με προβάδισμα κυρίως στην 2η ομάδα κριτηρίων, όσον αφορά το λειτουργικό κόστος και στην 3η ομάδα όσον αφορά κυρίως τις χωροταξικές – κυκλοφοριακές παραμέτρους.

Δ. Συνδυασμός με λεκάνη απόθεσης αποβλήτων στον Εκκλησιαστικό Μύλο (θέση 2) και μονάδα μεταλλουργίας χρυσού ΒΔ/κά, ,ε νέα χάραξη δρόμου για τη μεταφορά χρυσοφόρων καταλοίπων. Ο συνδυασμός αυτός θεωρείται επιλέξιμος με προβάδισμα, στην 1η ομάδα κριτηρίων και το αναπτυξιακό τμήμα της 3ης ομάδας, και συγχρόνως ικανοποιεί σημαντικά την 2η ομάδα κριτηρίων, ιδίως όσον αφορά το κόστος επένδυσης.

Ε. Συνδυασμός με λεκάνη απόθεσης αποβλήτων στον Εκκλησιαστικό Μύλο (θέση 2) και μονάδα μεταλλουργίας χρυσού ΒΔ/κά, με την υφιστάμενη χάραξη. Ο συνδυασμός αυτός δεν θεωρείται επιλέξιμος βάσει της 2ης ομάδας παραμέτρων αξιολόγησης ενώ παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα και στο χωροταξικό τμήμα της 3ης ομάδας.

Τελικά προκύπτει :

1η ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

Στην πρώτη Ομάδα Συνδυασμών οι ομάδες μελέτης εντάσσουν δύο πρακτικά ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις, με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους, καθώς και με τις προϋποθέσεις που επισημάνθηκαν στην ανάλυση. Οι συνδυασμοί αυτοί είναι ο Γ΄ και ο Δ΄.

2η ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

Στην ομάδα αυτή εντάσσεται ο Β΄ Συνδυασμός, ο οποίος είναι επιλέξιμος, αλλά υστερεί σε σχέση με τους δύο προηγούμενους και στις τρεις ομάδες παραμέτρων. Από τους υπόλοιπους συνδυασμούς που εξετάστηκαν, ο Ε΄ Συνδυασμός δεν θεωρείται επιλέξιμος, ενώ για τον Α΄ Συνδυασμό μένει ανοικτό το θέμα της επίλυσης της υδραυλικής μεταφοράς αποβλήτων.

5.6 Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η κατάθεση της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ΜΠΕ από την TVX Hellas για την εγκατάσταση του εργοστασίου Χρυσού στην περιοχή της κοινότητας Ολυμπιάδας Χαλκιδικής, αποτελεί ένα ορόσημο μεγάλης σημασίας στην πρόοδο του όλου επενδυτικού σχεδίου της εταιρίας. Με την κατάθεση και την έγκριση της ΜΠΕ από τις αρμόδιες υπηρεσίες στις οποίες υποβλήθηκε, θα ολοκληρωθεί η πρώτη φάση μιας μακρόχρονης όσο και επίμονης προσπάθειας για την αξιοποίηση των χρυσοφόρων κοιτασμάτων της περιοχής. Μετά την έγκριση της ΜΠΕ και την ολοκλήρωση της διαδικασίας αδειοδότησης, η επένδυση εισέρχεται ουσιαστικά στη φάση της κατασκευής του εργοστασίου.

Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ΜΠΕ θα πρέπει να ανταποκρίνεται πλήρως προς τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και ειδικότερα σε όλες τις προβλεπόμενες ρυθμίσεις από την Ελληνική νομοθεσία και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και τη λειτουργία βιομηχανικών εγκαταστάσεων.

Η εκπόνηση της μελέτης ΜΠΕ στηρίχθηκε σε μακροχρόνια επεξεργασία και ανάλυση στοιχείων των αρχικών μελετών σκοπιμότητας της εταιρίας της μελέτης του ΙΓΜΕ και ΙΠΑ, καθώς και σειρά ολόκληρης εξειδικευμένων μελετών και ερευνών που πραγματοποιήθηκαν από έγκυρους ελληνικούς και διεθνείς οίκους Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα, για την αποτίμηση των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών της ευρύτερης περιοχής μελέτης του Έργου.

Παράλληλα, για τον ακριβή καθορισμό του μεταλλευτικού δυναμικού του κοιτάσματος Ολυμπιάδας εκτελέστηκαν πάνω από 750 ερευνητικές πυρηνοληπτικές γεωτρήσεις συνολικού μήκους 91,5 km.

Στην τελική διαμόρφωση της μελέτης ΜΠΕ και τη διατύπωση του πλαισίου των μέτρων προστασίας και αναβάθμισης του περιβάλλοντος ελήφθησαν υπ' όψη οι παρατηρήσεις όλων των αρμοδίων δημοσίων υπηρεσιών καθώς και οι όροι που τέθηκαν από αυτές στις χορηγηθείσες μέχρι σήμερα άδειες και εγκρίσεις για το Έργο Ολυμπιάδας.

Η περιοχή ανάπτυξης του έργου της Ολυμπιάδας παρουσιάζεται στο σχήμα 4.

Σχήμα 4: Περιοχή ανάπτυξης Εργου Ολυμπιάδας

5.7 Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΤΥΧ

Τα τεχνικά και οικονομικά μεγέθη του έργου Ολυμπιάδας το κατατάσσουν ως τη μεγαλύτερη ιδιωτική επένδυση των τελευταίων δεκαετιών στον τομέα της μεταλλευτικής βιομηχανίας στην Ελλάδα. Με βάση τους προγραμματιζόμενους του μεταλλεύματος, υπολογίζεται ότι η συνολική διάρκεια λειτουργίας του έργου θα είναι τουλάχιστον 18 έτη, ενώ θα προηγηθεί και κατασκευαστική περίοδος δύο ετών περίπου. Φυσικά οι έρευνες για την αύξηση των αποθεμάτων θα συνεχισθούν.

Το ύψος της επένδυσης του Έργου Ολυμπιάδας θα ανέλθει σε 80 δισ δρχ. και κατά το στάδιο πλήρους λειτουργίας του θα απασχολούνται 466 άτομα, ενώ η ανάπτυξη της μεταλλευτικής δραστηριότητας στην περιοχή συνεπάγεται τη δημιουργία 940 θέσεων δευτερογενούς απασχόλησης.

Οι νέες κτιριακές εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός του έργου Ολυμπιάδας θα καταλάβουν στο σύνολο τους 40 στρέμματα, ενώ 300 στρέμματα περίπου που καταλαμβάνουν η σημερινή λίμνη τελμάτων και ο χώρος που έχουν εναποτεθεί οι σωροί σιδηροπυρίτη, θα αποκατασταθούν οριστικά μετά την κατεργασία των παραπάνω υλικών στο Εργοστάσιο Χρυσού.

Αρχαιολογία

Λόγω των μέτρων που έχουν ληφθεί κατά το σχεδιασμό του έργου, της γεωμορφολογίας της περιοχής αλλά και της σημαντικής απόστασης τους οι νέες εγκαταστάσεις δεν αναμένεται να είναι ορατές από το χώρο των αρχαίων Σταγείρων ή τον οικισμό της Ολυμπιάδας.

Η περιοχή των θέσεων όπου χωροθετείται το Εργοστάσιο Χρυσού απέχει 3,4 χιλιόμετρα από τον κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο των αρχαίων Σταγείρων, ενώ ο χώρος απόθεσης τελμάτων βρίσκεται στην Κηπουρίστρα, σε θέση απόλυτα οπτικά απομονωμένη από την παράκτια ζώνη και σε απόσταση 5,5 χιλιόμετρα από τα αρχαία Στάγειρα.

Για το λόγο αυτό στο σχεδιασμό του έργου δίνεται προτεραιότητα στην κατεργασία των σωρών σιδηροπυρίτη και των τελμάτων που υπάρχουν σήμερα, συμβάλλοντος έτσι καθοριστικά στην οριστική περιβαλλοντική αποκατάσταση έκτασης 300 στρεμμάτων στην πεδινή περιοχή Ολυμπιάδας.

Στο πρόγραμμα της εταιρίας περιλαμβάνεται η δημιουργία αρχαιολογικών περιπάτων και μεταλλευτικού μουσείου που θα αξιοποιήσουν τη μακρόχρονη μεταλλευτική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής ενώ οι αρχαιολογικές έρευνες που διενεργούνται με δαπάνες της εταιρίας θα συνεχισθούν.

Μέθοδος κατεργασίας πυριτών – Διαχείριση τελμάτων

Μετά από πολύμηνες δοκιμές με στόχο την εξεύρεση της βέλτιστης περιβαλλοντικής τεχνολογικής μεθόδου, για την κατεργασία των χρυσοφόρων πυριτών Ολυμπιάδας επελέγη ο συνδυασμός της βιοξειδωσης και της υδατικής οξειδωσης υπό πίεση (αυτόκλειστο).

Η οξειδωτική κατεργασία θα γίνεται σε δύο στάδια : Το πρώτο στάδιο η κατεργασία του συμπυκνώματος σιδηροπυρίτη θα γίνεται με τη μέθοδο της βιοξειδωσης και ακολούθως, με τη μέθοδο της υδατικής οξειδωσης υπό πίεση.

Από τα αποτελέσματα των εργαστηριακών δοκιμών σε στερεά κατάλοιπα του Έργου Ολυμπιάδας και τη διεθνή βιομηχανική εμπειρία από την υδρομεταλλουργική κατεργασία παρομοίων σιδηροπυριτών, τεκμηριώνεται σαφώς ότι με την επιλεγείσα τεχνολογία οξειδωτικής κατεργασίας και την ενσωμάτωση στην παραγωγική διαδικασία των βέλτιστων τεχνικών διαχείρισης και κατεργασίας των παραγομένων διαλυμάτων, διασφαλίζεται η παραγωγή αδρανών και περιβαλλοντικά σταθερών καταλοίπων.

Ο σχεδιασμός της μονάδας διαχείρισης των καταλοίπων έγινε από τη διεθνή εταιρεία συμβούλων Knight and Piesold σε συμφωνία με τις ισχύουσες Ελληνικές και διεθνείς προδιαγραφές.

Επιπλέον, στο χώρο απόθεσής τους, σε συμφωνία με τους όρους της Προέγκρισης Χωροθέτησης του Έργου, θα αναερθεί λιθόρριπτο φράγμα ύψους 104 μέτρων, στο δε πυθμένα του χώρου απόθεσης θα τοποθετηθεί αδιαπέρατη πλαστική μεμβράνη.

Επίσης, θα κατασκευασθεί σύστημα αποστράγγισης για την περισυλλογή των στραγγισμάτων που προκύπτουν κατά την αποδοχή συμπύκνωση των αποτιθέμενων τελμάτων.

Με την επιλεγείσα μέθοδο διάθεσης τελμάτων εξασφαλίζεται η μειωμένη διαπερατότητα κατά την κατακόρυφο διεύθυνση, η οποία, με την πάροδο του χρόνου λειτουργίας του χώρου απόθεσης, μειώνεται περαιτέρω λόγω της συμπύκνωσης των στερεών και της αφύγρανσής τους. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η γεωτεχνική σταθερότητα και συνεκτικότητα των αποτιθέμενων στείρων που σε συνδυασμό με την στεγανοποίηση του χώρου απόθεσης και τη σύσταση των στερεών καταλοίπων, εξασφαλίζουν την αποτελεσματική προστασία της ποιότητας των υδατικών πόρων. Παράλληλα, η σύσταση της υδατικής φάσης η οποία ανακυκλώνεται στην παραγωγική διαδικασία, πληρεί τις προδιαγραφές νερών άρδευσης στο Ν. Χαλκιδικής.

Γενικά μέτρα προστασίας περιβάλλοντος

Στα μέτρα και τις παρεμβάσεις που έχουν ενσωματωθεί στον σχεδιασμό του έργου για την προστασία πολλαπλών παραμέτρων περιβάλλοντος, τόσο κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας, όσο και μετά την παύση της δραστηριότητας και την αποκατάσταση της περιοχής περιλαμβάνονται :

- Η χωροθέτηση των νέων εγκαταστάσεων με τέτοιο τρόπο ώστε να μειωθεί κατά το δυνατόν η κατάληψη φυσικών, αδιατάρακτων περιοχών.
- Η μεταφορά των εξορυσσόμενων πρώτων υλών από το υπόγειο μεταλλείο προς τη μονάδα επεξεργασίας μέσω της υπόγειας κεκλιμένης στοάς ταινιοδρόμου.
- Η υιοθέτηση του συγκεκριμένου συνδυασμού υδρομεταλλουργικής κατεργασίας βιοξειδωση/υδατική οξείδωση υπό πίεση με την οποία εξασφαλίζεται η μέγιστη αξιοποίηση των χρυσοφόρων σιδηροπυριτών Ολυμπιάδας διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την παραγωγή περιβαλλοντικά αδρανών στερών καταλοίπων.
- Η κατά προτεραιότητα επεξεργασία από τη Μεταλλουργία Χρυσού των υφιστάμενων σωρών σιδηροπυρίτη και τελμάτων, ώστε να μειωθεί η περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής και να εξασφαλισθεί η οριστική εξυγίανση και αποκατάσταση της.
- Η στεγάνωση του χώρου απόθεσης τελμάτων με τη χρήση κατάλληλου αδιαπέρατου υλικού και η κατασκευή συστήματος συλλογής στραγγιδίων, ώστε να αποκλείεται η διήθηση της υδατικής φάσης στον υπόγειο υδροφόρα.
- Η μέγιστη δυνατή ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση νερού και πρώτων υλών, γεγονός που πολλές φορές οδήγησε σε λύσεις μεγαλύτερου τεχνολογικού κόστους.
- Η προβλεπόμενη εφαρμογή ενός εκτεταμένου προγράμματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης.
- Η κατάρτιση από το φορέα του Έργου αναλυτικού προγράμματος αποκατάστασης και ανάπλασης των περιοχών που φιλοξενούν επιμέρους εγκαταστάσεις μετά την ολοκλήρωση της φάσης λειτουργίας τους.

Παύση λειτουργίας και αποκατάσταση χώρου απόθεσης

Η φιλοσοφία που υιοθετήθηκε από την Εταιρεία, από πλευράς περιβαλλοντικής πολιτικής για τον σχεδιασμό, τη λειτουργία και την παύση του, καθώς και την περιβαλλοντική αποκατάσταση των περιοχών επέμβασης, καθορίστηκε με βάση την ικανοποίηση των παρακάτω τριών θεμελιωδών κριτηρίων :

- Το κριτήριο της γεωτεχνικής σταθερότητας.

- Το κριτήριο της γεωχημικής σταθερότητας και
- Το κριτήριο της συμβατότητας της περιβαλλοντικής αποκατάστασης των περιοχών επέμβασης ως προς τις χρήσεις γης και το φυσικό περιβάλλον.

Τα παραπάνω κριτήρια αποτελούν την ικανή και αναγκαία συνθήκη που θα επιτρέψουν στην Εταιρεία την απόδοση της περιοχής μετά την παύση του Έργου σε μια κατάσταση συμβατή με την αρχικά παραληφθείσα ή συμβατή με μια μελλοντική αποδεκτή εναλλακτική χρήση.

Για την έρευνα και ανάπτυξη νέων πρότυπων μεθόδων αποκατάστασης περιβάλλοντος πραγματοποιείται ερευνητικό πιλοτικό πρόγραμμα, διάρκειας 21 μηνών με σκοπό την ανάπτυξη νέων μεθόδων για την αποκατάσταση χώρων, στους οποίους υπάρχουν μεταλλευτικά κατάλοιπα (χώροι απόθεσης) με θέμα :

«Ανάπτυξη και εφαρμογή χαμηλού κόστους γεωφραγμών για την περιβαλλοντική ασφαλή διαχείριση Θειούχων Μεταλλευτικών Απορριμμάτων (ΓΕΩΠΕΔΑ)»

Το πρόγραμμα συνολικού προϋπολογισμού 84.000.000 δρχ., επιδοτείται από το Υπουργείο Ανάπτυξης και πραγματοποιείται σε συνεργασία με το Εργαστήριο Μεταλλουργίας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Για την εφαρμογή του εξετάζονται τέσσερις διαφορετικοί συνδυασμοί υλικών (στεγανά καλύμματα). Τα υλικά αυτά θα χρησιμοποιηθούν, μελλοντικά, για να καλύψουν χώρους απόθεσης. Ο συνδυασμός που θα επιλεγεί, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των δοκιμών, αναμένεται να είναι αυτός που θα εξασφαλίζει τη μεγαλύτερη προστασία του περιβάλλοντος.

Οι πιλοτικές δοκιμές γίνονται σε τέσσερις ειδικές διατάξεις που σκεπάζονται με άμμο (στρώμα αποστράγγισης) και χώμα (εδαφικό υλικό). Κάτω από το όλο σύστημα, έχουν τοποθετηθεί ειδικές, στεγανές λεκάνες (λυσίμετρα), στις οποίες θα μαζεύονται (αποστραγγίζονται) τα νερά της βροχής (κάθε διάταξης). Τα στραγγίσματα εάν υπάρξουν, θα οδηγούνται σε ειδικό δοχείο όπου θα καταγράφεται η ποσότητα τους, θα δειγματίζονται και θα εξετάζεται η ποιότητά τους. Τα αποτελέσματα των παραπάνω μετρήσεων θα αξιολογούνται από το επιστημονικό προσωπικό της εταιρίας προκειμένου να αποτελέσουν τη βάση για την τεκμηριωμένη επιλογή των καταλληλότερων τρόπων αποκατάστασης των χώρων απόθεσης Στρατωνίου. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι πιλοτικές δοκιμές πραγματοποιούνται σε παλιό χώρο απόθεσης μπάζων στο Στρατώνι.

Έλεγχος ποιότητας περιβάλλοντος

Σε όλη τη διάρκεια της περιόδου κατασκευής και λειτουργίας του Έργου, αλλά και μετά την παύση των εργασιών και την ολοκλήρωση των έργων αποκατάστασης,

προβλέπεται η εφαρμογή ενός Προγράμματος Παρακολούθησης της Ποιότητας του Περιβάλλοντος.

Το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα, το οποίο θα οριστικοποιηθεί με την Έγκριση των Περιβαλλοντικών όρων από τις αρμόδιες υπηρεσίες θα περιλαμβάνει μέτρηση και παρακολούθηση:

- Της ποιότητας των περιβαλλοντικών παραμέτρων (ακουστικό και ατμοσφαιρικό περιβάλλον, επιφανειακά και υπόγεια νερά, θαλάσσιο περιβάλλον, εδάφη, μετεωρολογία, βιοκοινότητες, οικοσυστήματα) στην άμεση και ευρύτερη περιοχή του Έργου.
- Της ποιότητας των αερίων, υγρών και στερεών αποβλήτων σε περιοδική βάση.
- Της ποιότητας των στραγγισμάτων του φράγματος του χώρου απόθεσης τελμάτων και των επιφανειακών απορροών.

Στους επόμενους πίνακες 12 και 13, για το έτος 1996 μπορούμε να δούμε ενδεικτικά τα ερευνητικά προγράμματα περιβαλλοντικού περιεχομένου στα οποία συμμετέχει η εταιρία και των έργων περιβαλλοντικής παρέμβασης της εταιρίας στη περιοχή μελέτης

Θέμα	Συνεργαζόμενοι Φορείς	Πρόγραμμα
Χημική σταθερότητα των ιχνοστοιχείων στα Κατάλοιπα Μεταλλουργικών διεργασιών	Imperial College – Royal School of Mines, Μεταλλευτικές Εταιρείες, Πανεπιστήμια	Mineral Industry Research Organization (MIRO)
Μελέτη / Ανάπτυξη Μεθόδων αποκατάστασης Εδαφών από Μεταλλεία Μικτών Θειούχων Πολυμεταλλικών Ορυκτών.	ΕΜΠ, Μεταλλευτικές Εταιρείες, Πανεπιστήμια	ROLCOSMOS
Πιλοτικό Ερευνητικό Πρόγραμμα για την Ανάπτυξη Παθητικών Συστημάτων Κατεργασίας Ώξιων Νερών Μεταλλείου	ΕΜΠ	ΠΑΒΕ

Πίνακας 12 : Συμμετοχή της TVX HELLAS σε Ερευνητικά Προγράμματα Περιβαλλοντικού Περιεχομένου με επίδραση στη ευρύτερη Περιοχή Μελέτης.

Έργο	Προϋπολογισμός .000 €	Περιοχή Άμεσης επίδρασης
Έργα αποκατάστασης περιβάλλοντος		
Αποκατάσταση καθιζήσεων και αναδάσωση της περιοχής Λειβαδάκια	8.787	Κοινότητα Στρατονίκης
Καθαρισμός ρεμάτων Κοινότητας Στρατωνίου	5.657	Κοινότητα Στρατωνίου
Επιφανειακή εκτροπή των νερών του χειμάρρου Γιαννάβου και Εικοσάρας	6.152	Μαντέμ Λάκκος
Εκκένωση Λιμνών Α&Β Σεβαλιέ	37.216	Μαντέμ Λάκκος
Μερικό Σύνολο	57.812	
Έργα προστασίας περιβάλλοντος		
Κατασκευή φράγματος στο χώρο αποβλήτων Σεβαλιέ	20.309	Μαντέμ Λάκκος
Επεξεργασία υδάτων εργοστασίου εμπλουτισμού Στρατωνίου	3.211	Κοινότητα Στρατωνίου
Κατασκευή διαφραγματικού τοίχου στις λίμνες τελμάτων Νο1 και Νο2	62.677	Μαντέμ Λάκκος
Ανύψωση φράγματος στο Καρακόλι	32.538	Μαντέμ Λάκκος
Εγκατάσταση πυρασφάλειας	45.128	Κοινότητες Ολυμπιάδας Στρατωνίου, Μαντέμ Λάκκος
Ζώνες Πυρασφάλειας	3.560	Κοινότητα Στρατωνίου
Μετεωρολογικός Σταθμός και ροομέτρηση επιφανειακών υδάτων	12.519	Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης
Χαρτογράφηση περιβάλλοντος	22.012	Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης
Περιβαλλοντική Μελέτη Ευρύτερης Περιοχής	51.942	Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης
Αναβάθμιση του κυκλώματος συλλογής και κατεργασίας νερών μεταλλείου Μ. Λάκκου – Μ. Πετρών ¹		Μαντέμ Λάκκος, Μαύρες Πέτρες
Βελτίωση Διαχείρισης στερεών υπολειμμάτων Στρατωνίου / Ολυμπιάδας		Κοινότητες Ολυμπιάδας, Στρατωνίου
Μερικό Σύνολο	253.896	
Σύνολο	311.708	

Πίνακας 13 : Έργα Περιβαλλοντικής Παρέμβασης της TVX HELLAS στην Περιοχή Μελέτης (ολοκληρωθέντα το 1996).

¹ Δεν αναφέρεται ο προϋπολογισμός των συγκεκριμένων έργων.

5.8 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Δεδομένου ότι το βασικό πρόβλημα στις διαπραγματεύσεις δε βρίσκεται στις αντιμαχόμενες θέσεις, αλλά στη σύγκρουση ανάμεσα στις ανάγκες, στις επιθυμίες, στις ανησυχίες και στους φόβους της κάθε πλευράς καταλαβαίνουμε ότι θα πρέπει να εξετάζουμε τι υπάρχει πίσω από το πρόβλημα. Αυτές οι επιθυμίες και ανησυχίες συνιστούν τα συμφέροντα. Τα συμφέροντα αποτελούν κίνητρα για τους ανθρώπους και είναι αυτά που δρουν αθόρυβα πίσω από τη βοή των θέσεων. Η θέση είναι κάτι που έχει αποφασιστεί. Τα συμφέροντα είναι ο λόγος που οδηγεί μια πλευρά στη συγκεκριμένη απόφαση. Εξετάζοντας τα συμφέροντα αντί για τις θέσεις, οι δύο πλευρές μπορεί να καταφέρουν να βρουν μία λύση. Η προσπάθεια συμβιβασμού των συμφερόντων αντί των θέσεων αποδίδει για δύο λόγους. Πρώτον, επειδή για κάθε συμφέρον υπάρχουν συνήθως πολλές πιθανές θέσεις που θα μπορούσαν να το ικανοποιήσουν. Δεύτερον, ο συμβιβασμός των συμφερόντων αποδίδει περισσότερο από το συμβιβασμό των θέσεων, μια και πίσω από τις αντιμαχόμενες θέσεις βρίσκονται πολύ περισσότερα κοινά παρά συγκρουόμενα συμφέροντα (Fisher R., Ury W., Patton B., 1981).

Στον επόμενο πίνακα προσδιορίζουμε τις θέσεις των δύο πλευρών σχετικά με το θέμα της μεταλλουργίας χρυσού, όπως δημοσιοποιείται από την εφημερίδα Κυριακάτικη στις 24 Ιουνίου 2001 και 8 Ιουλίου 2001 αντίστοιχα.

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ Κυριακάτικη, 24 Ιουνίου 2001	ΘΕΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ από το πρόεδρο της εταιρίας TVX Hellas Κυριακάτικη, 8 Ιουλίου 2001
<p>"Αν δεν υπήρχαν οι μαζικοί, διαρκείς και σκληροί αγώνες των κατοίκων της ΒΑ Χαλκιδικής (που κόστισαν σε δεκάδες από αυτούς βαριές ποινές), αν δεν υπήρχαν οι φωνές των οικολογικών οργανώσεων και ορισμένων φωτισμένων επιστημόνων (χημικών, μηχανικών και νομικών) κανείς δε θα ήξερε για το σχεδιαζόμενο περιβαλλοντικό έγκλημα με τη κατασκευή και λειτουργία του εργοστασίου χρυσού στην Ολυμπιάδα Χαλκιδικής (...) Μοιραία η ευθύνη της αξιολόγησης των οικονομικών και των περιβαλλοντικών δεδομένων πέρασε στους άμεσα ενδιαφερόμενους κατοίκους της ΒΑ Χαλκιδικής, στην αριστερά, τις αντιεξουσιαστικές ομάδες και τις οικολογικές οργανώσεις (...) Η πιθανή ματαίωσή του από το Συμβούλιο Επικρατείας θα είναι μια μεγάλη νίκη, όσον αγωνίστηκαν με κάθε μέσο τα τελευταία χρόνια"</p>	<p>"Διαβάζοντας τη θέση αυτή διαμορφώνεται η εντύπωση, ότι η αξιοποίηση του εθνικού μας πλούτου συνιστά έγκλημα, ότι η πληθώρα μελετητών και ειδικών επιστημόνων που συμμετείχαν στο σχεδιασμό του έργου είναι τουλάχιστον αδαείς με πολύ χαμηλά και ταπεινά επιστημονικά κριτήρια, οι αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες δεν επιτελούν το έργο τους και ότι ο τουρισμός αποτελεί τη βέλτιστη και μοναδική ανάπτυξη που αξίζει η ΒΑ Χαλκιδική, αλλά και η Ελλάδα γενικότερα ανεξάρτητα της παρουσίας ή μη άλλων πλουτοπαραγωγικών πηγών στη χώρα. Επίσης ότι η μικρή ομάδα που αντιδρά στην αξιοποίηση του εθνικού πλούτου εκφράζει τη τοπική κοινωνία της Χαλκιδικής και δεν την εκπράζουν η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, ο Δήμος Παναγιάς, τα συμβούλια του Στρατωνίου, το Εργατικό Κέντρο Χαλκιδικής, τα εργατικά σωματεία και η ΓΣΕΕ, που παρενέβησαν υπέρ της δημιουργίας του έργου. Και επίσης ότι η θετική εισήγηση του αξιότιμου εισηγητή κατά την εκδίκαση της υποθέσεως στο Συμβούλιο Επικρατείας αποτελεί και αυτή συμμετοχή στο έγκλημα, ενώ η μονόπλευρη υιοθέτηση των απόψεων, που αναπτύχθηκαν στο ακροατήριο από την έγκριτη δικηγόρο του αιτούντος δήμου είναι η μόνη ορθή και αντικειμενική ενημέρωση"</p>

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
<p>"Από κάθε τόνο της εξόρυξης των μεταλλευμάτων της Ολυμπιάδας, η TVX θα αποσπάσει 2 περίπου γραμμάρια χρυσού καθαρότητας 90%. Μετά ο χρυσός θα φύγει για τις ειδικές βιομηχανίες ραφινάρισματος, θυματρικές της πολυεθνικής σε βόρειες χώρες και μετά θα πωληθεί στη διεθνή αγορά. Το Ελληνικό Δημόσιο δεν προβλέπει να εισπράξει δραχμή. Ούτε από royalties (δικαιώματα), ούτε από φόρους. Μέχρι όμως να φυγαδευτεί το χρυσάφι, θα συμβούν πολύ χειρότερα και ακριβότερα πράγματα από τα διαφυγόντα κέρδη του Δημοσίου : Ένα υδροβόρο (150 κυβικά μέτρα νερό κάθε ώρα) και ενεργοβόρο σύστημα θα επεξεργάζεται καθημερινά πάνω από 2700 τόνους μεικτά θειούχα πολυμεταλλεύματα, από τα οποία παράγονται συμπτυκνώματα γαληνίτη και σφαλερίτη (όπως μέχρι σήμερα) και αρσενοπυρίτη (που εδώ και χρόνια συγκεντρώνεται και στοκάρεται) ο οποίος θα αποτελέσει την πρώτη ύλη της μεταλλουργίας χρυσού "</p>	<p>"Το έργο της Ολυμπιάδας δεν έχει ως στόχο μόνο την ανάκτηση πολύτιμων μετάλλων. Αντίθετα αποτελεί τη συνέχεια μιας υφιστάμενης μεταλλευτικής δραστηριότητας για την εξόρυξη βασικών θειούχων μεταλλευμάτων στη περιοχή της ΒΑ Χαλκιδικής που συνιστούν το 20% κατά βάρος του εξορυσσόμενου μεταλλεύματος και συνεισφέρουν κατά 40% στα έσοδα του έργου. Οι υφιστάμενες μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Ολυμπιάδας λειτούργησαν την περίοδο 1972 έως 1995 για την παραγωγή θειούχων συμπτυκνωμάτων βασικών μετάλλων. Τα μέχρι σήμερα γνωστά αποθέματα απέρχονται σε 11,52εκ τόνους και σε αυτά πρέπει να προστεθούν και 2,41εκ τόνοι τελμάτων εμπλουτισμού από την υφιστάμενη λίμνη τελμάτων, καθώς και 0,29 εκ τόνοι συμπτυκνώματος σιδηροπυρίτη, κατάλοιπα της προγενέστερης μεταλλευτικής δραστηριότητας που βρίσκονται επι δεκαετίες αποθηκευμένα στη περιοχή. Αυτά θα αξιοποιηθούν ως πηγή πολύτιμων μετάλλων, μετά δε την κατεργασία τους οι χώροι που σήμερα καταλαμβάνουν έκτασης 300 περίπου στρεμμάτων, θα αποκατασταθούν οριστικά και θα πάψουν να αποτελούν εστία πιθανής ρυπάνσεως."</p>
<p>"Η πολυεθνική εταιρεία TVX ανενόχλητη θα κατέστρεφε την ευρύτερη περιοχή των αρχαίων Σταγείρων, χιλιάδες στρέμματα δασών (από τα ωραιότερα της Ευρώπης) θα χάνονταν, θα μόλυνε το έδαφος και τα νερά (και του Στρυμονικού) με άπειρα δηλητήρια και μετά από λίγα χρόνια (αφορολόγητης) εξαγωγής μερικών τόνων χρυσού θα αποχωρούσε (...) Το σχέδιο των Ελληνικών Κυβερνήσεων ήταν να πουλήσουν τα μεταλλεία (ιδιωτικοποιήσουν), όσο το δυνατόν πιο γρήγορα ώστε να απαλλαγούν από τα χρέη τους, να αποφύγουν τις μεγάλες ευθύνες και το κόστος που απαιτεί η διαχείριση μιας (ήδη) τόσο ρυπογόνου και τόσο εκτεταμένης βιομηχανίας. Τα μεταλλεία με το παλιό μεσοπολεμικό παραχωρητήριο διαθέτουν μεταλλευτικά δικαιώματα σε έκταση 314.000στρ έκταση που χρόνο με το χρόνο επιβαρύνεται με βουνά αρσενικού και άλλων τοξικών αποβλήτων (...) Η ιδέα των χρυσορυχείων δεν ήταν καινούργια. Επιχειρήθηκε να περάσει στα τέλη του '80 χωρίς επιτυχία πάλι λόγω περιβαλλοντικού κόστους, όταν τα μεταλλεία ανήκαν στο Δημόσιο υπό την κηδεμονία της Εθνικής Τράπεζας (...) Λίγοι από τους πολιτικούς και τους επιστήμονες κάθησαν να μελετήσουν τη σκοπιμότητα και τις λεπτομέρειες της μεγάλης επένδυσης καθώς και τη σύμβαση με τη TVX (...) Στις "Σκουριές" αρχαίες και νεότερες, όπως λένε οι κάτοικοι τις συγκεντρώσεις των τοξικών αποβλήτων, δεν υπάρχει περίπτωση να ευδοκιμήσει κανενός είδους τουριστική ανάπτυξη. Ποιός θα πάει για μπάνιο στις παραλίες του Στρατωνίου, όταν ξέρει ότι οι αμμουδιές και τα ήρεμα νερά του είναι γεμάτα δηλητήρια και ποιός θα τολμήσει να απολαύσει τη φύση δίπλα σε τοξικά απόβλητα, σε ογκώδεις εγκαταστάσεις, ανάμεσα σε διερχόμενα φορτηγά φορτωμένα με τόνους κάθε είδους επικινδύνων υλικών και χημικών ουσιών, "</p>	<p>"Σχετικά με τα σχόλια περί καταστροφής μεγάλων εκτάσεων δασών και αρχαιολογικών χώρων, αξίζει να σημειωθεί ότι λόγω της σημαντικότητας του θέματος το Ελληνικό Δημόσιο ανέθεσε το 1996 σε κρατικούς ερευνητικούς φορείς (ΙΓΜΕ, ΙΠΑ) την εκπόνηση μελέτης για την επιλογή της βέλτιστης θέσης εγκατάστασης του σχεδιαζόμενου εργοστασίου χρυσού και της μονάδας διάθεσης των καταλοίπων της παραγωγικής διαδικασίας. Παράλληλα στο πλαίσιο σχεδιασμού του έργου και για τον καθορισμό των μέτρων προστασίας περιβάλλοντος η TVX ανέθεσε σε έγκριτους ελληνικούς και διεθνείς φορείς ερευνητικούς φορείς, πανεπιστημιακά ιδρύματα και εταιρίες συμβούλων, την εκπόνηση σημαντικού μελετών για την αποτίμηση της υφιστάμενης περιβαλλοντικής κατάστασης. Από διεπιστημονική ομάδα ανεξάρτητων μελετητών εκπονήθηκε υπερδωδεκάμηνη οικολογική μελέτη βάσης της περιοχής. Παράλληλα εκπονήθηκαν υδρογεωλογικές, υδρολογικές και υδροχημικές μελέτες, γεωτεχνικές έρευνες, μελέτες οπτικού επηρεασμού κλπ. Με βάση τα πορίσματα των ως άνω μελετών, και με κριτήριο την ελαχιστοποίηση της επέκτασης σε αδιατάρακτες περιοχές και την κατά το δυνατόν αξιοποίηση περιοχών επιβαρηνμένων από τη προγενέστερη μεταλλευτική δραστηριότητα του προκατόχου μας, επελέγη η χωροθέτηση του εργοστασίου χρυσού στην περιοχή των υφιστάμενων εγκαταστάσεων εμπλουτισμού Ολυμπιάδας και του χώρου εναπόθεσης των καταλοίπων της μεταλλευτικής επεξεργασίας (της λίμνης τελμάτων) στη περιοχή της Κηπουρίστρας. Η σχετική μελέτη ΜΠΕ της TVX Hellas υποβλήθηκε στο ΥΠΕΧΩΔΕ το Νοέμβριο του 1998 και η απόφαση προέγκρισης χωροθέτησης εκδόθηκε τον Μάιο του 1999 μετά από εξαντλητική αξιολόγηση της μελέτης από τα πέντε συναρμόδια υπουργεία ΠΕΧΩΔΕ, Ανάπτυξης, Υγείας, Γεωργίας και Πολιτισμού".</p>

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
	<p>"Όσον αφορά την αρχαιολογία, για την οριστική έγκριση της χωροθέτησης εκπονήθηκαν από τις αρμόδιες εφορείες κλασικών και βυζαντινών αρχαιοτήτων, σύμφωνα με τις υποδείξεις του ΚΑΣ εκτεταμένες ανασκαφικές και γεωφυσικές έρευνες στην ευρύτερη περιοχή του έργου, συνολικού κόστους 200εκ δρχ δαπάνη εξ' ολοκλήρου της εταιρίας. Τα αποτελέσματα των αρχαιολογικών ερευνών αξιολογήθηκαν από τις αρμόδιες αρχαιολογικές υπηρεσίες και το ΚΑΣ για τον ακριβή καθορισμό της διάταξης του έργου."</p>
<p>"Η μέθοδος για την απόσπαση του χρυσού που θα εφαρμοστεί είναι της κυάνωσης. Κάθε χρόνο η εταιρεία θα χρησιμοποιεί 250 τόνους κυανιούχου νατρίου, 680 τόνους πυκνού θειικού οξέος και 100 τόνους υδροχλωρικού οξέος, τους οποίους και θα μεταφέρει στη περιοχή ίσως με πλοία, που θα ξεφορτώνουν τα δηλητηριώδη υλικά στην προβλήτα που προβλέπεται να κατασκευαστεί στην παραλία της Ολυμπιάδας καταστρέφοντάς την.</p> <p>Για να εξουδετερωθούν αυτά τα οξέα και άλλα παραπροϊόντα απαιτούνται 328.000 τόνοι, κάθε χρόνο, ασβεστολίθου και 44.000 τόνοι υδραβεστίου, τα οποία θα προέρχονται από περίπου 60.000 τόνους ασβεστολίθου. Τα υλικά αυτά θα παράγονται επιτόπου, ή από κάπου αλλού, σχετικά κοντά στη βιομηχανία και ο καθένας μπορεί να αντιληφθεί πόσα άλλα βουνά και δάση πρόκειται να καταστραφούν.</p> <p>Μόνο από τη χρήση του ασβεστολίθου για την εξουδετέρωση των οξέων θα απελευθερώνονται κάθε χρόνο 86.000.000 κυβικά μέτρα διοξειδίου του άνθρακα που θα έρθει να προστεθεί στην μηνιαία παραγωγή των 110 τόνων διοξειδίου από τις καύσεις πετρελαίου και βενζίνης της βιομηχανίας.</p> <p>Στην ατμόσφαιρα θα εκπέμπονται επίσης και τεράστιες ποσότητες υδροκυανίου από το γιγαντιαίο τέλμα των αποβλήτων της Κηπουρίστρας (3,5χλμ. από τη παραλία και την Ολυμπιάδα) εστιάζεται το μείζον πρόβλημα."</p>	<p>"Σχετικά με τη παραγωγική διαδικασία που επελέγη για τη κατεργασία των χρυσοφόρων πυριτών σημειώνεται, ότι η προτεινόμενη μέθοδος ανάκτησης χρυσού με την εφαρμογή της εκχύλισης με κυάνιο, αποτελεί τη μόνη διεθνώς εφαρμοζόμενη βιομηχανική μέθοδο για την ανάκτηση χρυσού από ορυκτές πρώτες ύλες. Εφαρμόζεται σε όλες ανεξαιρέτως τις χώρες παραγωγής χρυσού (ΗΠΑ, Αυστραλία, Καναδά κλπ). Μονάδες κυάνωσης υπάρχουν βέβαια και στην Ευρώπη (Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία κ.α.) με πλέον πρόσφατη εφαρμογή τη μονάδα El Valle, που αδειοδοτήθηκε το 1998 στην Ισπανία.</p> <p>Σύμφωνα με την ισχύουσα πρακτική για τη προστασία του περιβάλλοντος σε όλες τις σύγχρονες μονάδες, μετά την ανάκτηση του χρυσού και πριν την απόθεση των παραγομένων καταλοίπων σε ειδικά σχεδιασμένες και στεγανοποιημένες "λίμνες τελμάτων", όπως αυτή της Κηπουρίστρας, εφαρμόζονται σύγχρονες τεχνικές καταστροφής κυανιόντων, η επικρατέστερη των οποίων είναι η μέθοδος INCO, που εφαρμόζεται μεταξύ των άλλων και στη μονάδα του Rio Natcca στην Ισπανία.</p> <p>Σύμφωνα με τη πρόσφατη δημοσίευση στο διαδίκτυο του Prof. Kortz μελέτες, του οποίου προτείνεται ως χρήσιμη βιβλιογραφία στις θέσεις σας προκύπτει σαφώς ότι όταν εφαρμόζονται "κλειστά" συστήματα ανακύκλωσης του νερού διεργασίας και τεχνικές καταστροφής ελεύθερων κυανιόντων, εξασφαλίζονται οι απαιτούμενες συνθήκες προστασίας του περιβάλλοντος κατά την ανάκτηση χρυσού με κυάνωση. Και αυτά είναι ακριβώς τα μέτρα που λαμβάνει η μεταλλευτική βιομηχανία σήμερα, μέτρα που οι συντάκτες του άρθρου πιθανόν να αγνοούν, δεδομένου ότι εσφαλμένα εκτιμούν ότι η εφαρμογή τους δεν είναι εφικτή οικονομικά για τη μεταλλευτική βιομηχανία.</p>
<p>"Διεθνώς οι κυβερνήσεις κλείνουν το ένα μετά το άλλο τα μεταλλεία χρυσού. Τα κοιτάσματα, άλλωστε, μπορούν να μείνουν στη θέση τους έως ότου βρεθεί μια πραγματικά "καθαρή" τεχνολογία εξόρυξης και επεξεργασίας.</p> <p>Ο χρυσός δεν είναι αναγκαίος για τον πλανήτη. Αναγκαία όμως είναι τα δάση, τα νερά και η γη. Γι' αυτό ο πρώην πρόεδρος Μπιλ Κλίντον, προβάλλοντας προφανώς το οικολογικό του πρόσωπο, παραβρέθηκε στο κλείσιμο του μεταλλείου χρυσού στο Εθνικό Πάρκο του Γελοουστόουν λέγοντας ότι : Το Πάρκο αξίζει περισσότερο από το χρυσό που περιέχει. Το μεταλλείο κλείνει επειδή η τεχνολογία ακόμη δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Είναι μάλλον αστείο να πιστέψει κανείς ότι οι ελληνικές κυβερνήσεις και η TVX βρήκαν τη λυδία λίθο ώστε να παράγουν χρυσό διατηρώντας την ισορροπία της φύσης."</p>	<p>"Οι ισχυρισμοί ότι η χρήση κυανίου έχει απαγορευτεί στην Ευρώπη είναι ανακριβείς. Το συνολικό κύκλωμα κατεργασίας χρυσοφόρων πυριτών, που εφαρμόζεται στο έργο Ολυμπιάδας με την εν σειρά συνδυασμό των δύο υδρομεταλλουργικών μεθόδων οξειδωτικής κατεργασίας ακολουθούμενο από το στάδιο της κυάνωσης, καταστροφή κυανιόντων, ανακύκλωση νερού διεργασίας και διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, έχει συμπεριληφθεί στις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές για τη παραγωγή χρυσού από θειούχα μεταλλεύματα. Τούτο αποτελεί συμπέρασμα που υιοθετήθηκε ρητά από το Ινστιτούτο της Σεβίλης IPTS - Institute for Prospective Technological Studies που αποτελεί ερευνητικό κέντρο JRC - Joint Research Center. Το Ινστιτούτο Σεβίλης ασχολείται με την ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνικών για τη βιώσιμη ανάπτυξη.</p>

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
	<p>"Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία (Mudder, 1999) η χρήση κυανίου στη μεταλλευτική βιομηχανία αποτελεί μόνο το 18% από τη συνολική παραγωγή κυανίου διεθνώς. Κυριότερος καταναλωτής είναι η βιομηχανία πλαστικών, ενώ ο μεγαλύτερος παραγωγός κυανίου στην Ευρώπη, η Degussa Huts, βρίσκεται στην Κολωνία της Γερμανίας, χωρίς να αντιμετωπίζει προβλήματα από το γερμανικό κράτος ή τις περιβαλλοντικές οργανώσεις."</p>
<p>"Η σύμβαση του Ελληνικού Δημοσίου με τη TVX υπερψηφίστηκε στη Βουλή, χωρίς συνοδευτικές μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, δίχως ανάλυση των οικονομικών της στοιχείων. Μόνο το ΚΚΕ διαχώρισε πλήρως τη θέση του (...) Με την επιχειρούμενη προσθήκη της βιομηχανίας χρυσού, μεγάλες εκτάσεις, που έχουν ενταχθεί στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα NATURA 2000 ή σε άλλα περιβαλλοντικά προγράμματα, ακόμα και σπουδαίοι αρχαιολογικοί χώροι ή χώροι ανασκαφών (στην πατρίδα του Αριστοτέλη) εγκαταλείπονται οριστικά στην κακή τους μοίρα. Ειδικά για τη θέση Κηπουρίστρα, όπου προβλέπεται η δημιουργία του νέου τέλματος (λίμνη απόθεσης δηλητηρίων της βιομηχανίας χρυσού) επιφάνειας περίπου 1km² σύμφωνα με τον Επ. Καθ. του ΕΜΠ Χατζημήτρο Κ., (...) η "Χαράδρα Κηπουρίστρα Στρατωνικού" είναι τοπίο που παραπέμπει στην εικόνα, που έχουμε για την παρθένα προϊστορική φύση και η κατάσταση του χαρακτηρίζεται ως Φυσική/Αρίστη. Είναι σημαντικό οικοσύστημα με σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας. Η περιοχή αυτή προτάθηκε στο ΥΠΕΧΩΔΕ για να κηρυχθεί ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (21/6/1999). Αλλά το ΥΠΕΧΩΔΕ ενέταξε την Κηπουρίστρα και την ευρύτερη περιοχή των Δήμων Σταγειρών-Ακάνθου στο ... πρόγραμμα δημιουργίας σεληνιακού και δηλητηριώδους τοπίου."</p>	<p>"Η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου Ολυμπιάδας από τη TVX υποβλήθηκε στο ΥΠΕΧΩΔΕ τον Νοέμβριο του 1999 και εγκρίθηκε το Σεπτέμβριο του 2000, μετά από θετική γνωμοδότηση των πέντε συναρμόδιων υπουργείων και θετική εισήγηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χαλκιδικής με πλειοψηφία 18 υπέρ, 2 κατά και 1 λευκή ψήφο. Στον σχεδιασμό του έργου συμπεριλήφθησαν όλα τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος που υπαγορεύονται από την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης δεδομένου ότι :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το εργοστάσιο χρυσού θα ανεγερθεί σε περιοχή όχι απλώς νομοθετικά χαρακτηρισμένη ως βιομηχανική αλλά και ευρύτητα διαταραγμένη από τη προγενέστερη μεταλλευτική δραστηριότητα • Η "λίμνη εναποθέσεως των τελμάτων" προκαλεί κατ' ανάγκη επέμβαση σε δασική περιοχή με την αποψίλωση τμήματος δασικής εκτάσεως, όμως πρόκειται για περιορισμένη έκταση που καλύπτει το 0.3% της δασικής εκτάσεως του συμπλέγματος φυλλοβόλων δασών Αρναίας • Δεν θίγονται οποιαδήποτε είδη σπάνια ή μοναδικά, η απόσταση από οικοτόπους προτεραιότητας της οδηγίας Natura 2000 92/43/ΕΟΚ είναι 5,5χλμ από το εργοστάσιο χρυσού και 2,5χλμ από τη μονάδα διαχείρισης τελμάτων στην Κηπουρίστρα • Μετά τη πλήρωση της "λίμνης τελμάτων" η περιοχή θα αποκατασταθεί και θα επαναφυτευθεί με αυτόχθονα είδη χλωρίδας και θα ανακτήσει το φυσικό της χαρακτήρα, όπως προβλέπουν οι μελέτες και οι εγκεκριμένοι περιβαλλοντικοί όροι."
<p>"Στην ουσία κανένας, ούτε και οι μελέτες που παρουσίασε η εταιρεία (και αποδέχθηκε ασμένως το ΥΠΕΧΩΔΕ και η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση) δεν δίνουν καμία εγγύηση ασφαλείας. Τα σωρευμένα (πάνω από 40.000 τόνοι το χρόνο) τοξικά στοιχεία - κυανικό νάτριο, υδροκυάνιο, οξειδία του αρσενικού, κυανιούχα άλατα που θα παράγονται από τη χρήση των τεραστίων ποσοτήτων κυανίου, υδροκυανίου, καυστικής ποτάσας, θειικού καδμίου κλπ. θα αποτελέσουν διαχρονική και σταθερή πηγή για το έδαφος και τα νερά. Οι χημικές αντιδράσεις θα είναι ανεξέλεγκτες."</p>	<p>"Για τη παρακολούθηση και τον έλεγχο τήρησης των περιβαλλοντικών όρων εκτός των αρμοδίων υπηρεσιών και φορέων συστήνονται και λειτουργούν δαπάνη της εταιρίας δύο ανεξάρτητες επιτροπές, πενταμελής και επταμελής αντίστοιχα, οι οποίες θα στελεχωθούν με εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκπροσώπους των αρμοδίων υπηρεσιών και έγκριτους εκπροσώπους της πανεπιστημιακής κοινότητας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταβάλλεται από την εταιρεία με την έναρξη της κατασκευής του έργου εγγύηση τριών δισεκατομμυρίων δραχμών για τη συμμόρφωση με τους όρους αποκατάστασης του περιβάλλοντος σύμφωνα με την εγκριθείσα μελέτη • Είναι σαφές ότι μόνο η δημιουργία του εργοστασίου χρυσού θα αποτρέψει τη περαιτέρω βλάβη του περιβάλλοντος από τη παρούσα ανεξέλεγκτη κατάσταση για την οποία η εταιρεία δε φέρει καμμία ευθύνη."

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
<p>"Το περίφημο φράγμα ή η στεγανοποίηση του πυθμένα του τέλματος στην πραγματικότητα δεν σημαίνουν τίποτα, παρά μόνο ίσως την επιβράδυνση του ρυθμού της μόλυνσης. Όταν μιλάμε για εκατομμύρια τόνους δηλητηρίων είναι τουλάχιστον αφελές να πιστέψουμε ότι θα αντιμετωπιστούν με "γεωμεμβράνες" πάχους 1,5 χιλιοστού, όπως ισχυρίζεται η TVX. Ο λέκτορας της ΠΣΑΠΘ Τριανταφυλλίδης Γ., επισημαίνει "... πρόκειται για πρόχειρες κατασκευές, συνήθως από στείρα υλικά της εξορυκτικής διεργασίας, οπότε είναι αμφίβολο πόσο μπορούν να χαρακτηριστούν απόλυτα ασφαλή. Κατά τα τελευταία 35 χρόνια διεθνώς τα φράγματα αυτά αστοχούν με ρυθμό ένα το χρόνο και προκαλούν ανεπανόρθωτες περιβαλλοντικές καταστροφές λόγω της τοξικότητας του περιεχομένου τους (Baia Mare Ρουμανίας, Aitik Σουηδίας κλπ. (...)) Πουθενά σχεδόν στο κόσμο δε παρατηρούνται απόλυτα αδιαβροχοποιημένα τέλματα..."</p> <p>(...) Αλλά και μια οποιαδήποτε μπόρα μπορεί να ξεχειλίσει το τέλμα και να στείλει τα δηλητήρια απ' ευθείας στην Ολυμπιάδα, στα χωριά Καλύβια και Βαρβάρα, και φυσικά στα νερά του Στρυμονικού. Σε περίπτωση υπερχειλίσης δεν αρκεί, όπως στα φράγματα καθαρού νερού, μια σωστή τεχνική παροχέτευσης. Η υπερχειλίση στα απόβλητα της βιομηχανίας χρυσού, όπως και το οποιοδήποτε ρήγμα του φράγματος, από ένα σεισμό π.χ. θα σημάνει ανυπολόγιστη καταστροφή."</p>	<p>"Κατά το σχεδιασμό της λίμνης τελμάτων έχουν ληφθεί όλα τα απαιτούμενα από τις ισχύουσες διεθνείς προδιαγραφές μέτρα πρόληψης και προστασίας του περιβάλλοντος υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας και συνθήκες έντονης σεισμικής δόνησης ή σημαντικών πλημμυρικών φαινομένων. Υπογραμμίζεται ότι ο σχεδιασμός του φράγματος ικανοποιεί τις αυστηρότερες διεθνείς αντισεισμικές και αντιπλημμυρικές προδιαγραφές, ακριβώς για να αντιμετωπιστούν περιπτώσεις αστοχίας όχι "από μια οποιαδήποτε μπόρα", που επισημαίνει ο λέκτορας του ΠΣΑΠΘ. Για τη προστασία του περιβάλλοντος ελήφθησαν επιπλέον μέτρα, στεγανοποίηση χώρου απόθεσης, διπλό σύστημα συλλογής στραγγιδίων κλπ, που και αν ακόμα υπήρχε ρυπαντής δεν θα επέτρεπε τη μεταφορά του στο έδαφος και στον υδροφόρο ορίζοντα. Τέλος για την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια της κατασκευής και λειτουργίας του έργου Ολυμπιάδας έχουν επιβληθεί στην εταιρία ιδιαίτερα αυστηροί περιβαλλοντικοί όροι."</p>
<p>"Η διεθνής εμπειρία αποδεικνύει την επικινδυνότητα, τα ατυχήματα, τις καταστροφές και δικαιολογεί την αντίδραση στα έργα."</p>	<p>"Για τη τήρηση του προγράμματος παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων εκτιμάται ότι θα εκτελούνται πάνω από 20.000 μετρήσεις το χρόνο σε δείγματα επιφανειακών και υπογείων υδάτων, εδάφων, αιωρούμενης σκόνης κλπ., ενώ τα περιβαλλοντικά όρια τα οποία έχουν τεθεί υπερκαλύπτουν τις αυστηρότερες προδιαγραφές της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας."</p>
<p>"Προφανώς, όπως και το ΣτΕ φαίνεται να κρίνει, η επιδοτούμενη σε μεγάλο βαθμό από το Ελληνικό Δημόσιο οικονομική επένδυση της TVX πέρα από την οικολογική καταστροφή και ορισμένες θέσεις εργασίας δεν θα άφηνε κανένα κέρδος στη λεγόμενη εθνική οικονομία, (...) Η μεταλλουργία χρυσού δεν συνιστά ένα έργο υποδομής που θα προάγει την εθνική οικονομία. Μετά την εξάντληση των μεταλλευμάτων και την αποχώρηση της εταιρείας, θα μείνουν στη χώρα οι άνεργοι, μια κατεστραμμένη ευρύτατη περιοχή και εκατομμύρια τόνων τοξικών και άλλων επικινδύνων αποβλήτων - που θα επιβαρύνουν το Ελληνικό Δημόσιο για τη συντήρηση των λιμνών αποβλήτων (...) Με τη πώληση των μεταλλείων το Δημόσιο θα μπάλωνε μέρος των ελλειμμάτων του. Για να καταστήσει το σχέδιο πώλησης περισσότερο ελκυστικό η κυβέρνηση παραχώρησε στους ενδιαφερόμενους εκτός από τα παραδοσιακά μεταλλευτικά δικαιώματα (για την εξόρυξη μεικτών θειούχων μεταλλευμάτων) και το επιπλέον δικαίωμα ανάπτυξης βιομηχανίας παραγωγής χρυσού (...) Θα δημιουργηθεί ένας αδιευκρίνιστος αριθμός θέσεων εργασίας, ο</p>	<p>"Το προγραμματιζόμενο έργο Ολυμπιάδας θα συμβάλλει αποφασιστικά στη μείωση της ανεργίας στην περιοχή με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, άμεσα και έμμεσα, καθώς και στην εγκατάσταση νέου ανθρώπινου δυναμικού με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδικευμένες γνώσεις, που θα συμβάλλει στη συνολική ανύψωση του κοινωνικού και οικονομικού επιπέδου της περιοχής. Σύμφωνα με τη μελέτη του ΙΠΑ, ο περιφερειακός πολλαπλασιαστής οικονομικής βάσης ανέρχεται σε 1,6 για το σύνολο των κλάδων της βιομηχανίας στο νομό και σε 3 για τον κλάδο της μεταλλουργίας."</p>

οποίος αφορά το σύνολο των μονάδων εξόρυξης διαφόρων μεταλλευμάτων (που ποτέ δε σταμάτησαν να δουλεύουν και να απασχολούν περίπου 550 ανθρώπους) και όχι την επίμαχη βιομηχανία χρυσού, όπως παρουσιάζεται. Και προφανώς μέρος του προσλαμβανόμενου υψηλόβαθμου προσωπικού (κάπου 60 άτομα) θα έρθει από το εξωτερικό (...). Να επενδυθούν (βάση των αναπτυξιακών νόμων με διάφορες επιδοτήσεις) κεφάλαια ύψους 60-65 δισ δρχ στο... μέλλον. Φάνηκε ωστόσο βάση της σύμβασης 2436/1996 ότι οι επενδύσεις αναφέρονταν σχεδόν αποκλειστικά σε εισαγωγές μηχανολογικού εξοπλισμού και άλλων προϊόντων, οι οποίες αναμφίβολα δεν στηρίζουν την εθνική οικονομία, αλλά κάποιες άλλες πολυεθνικές.

Όπως είναι γνωστό η ευρύτερη περιοχή της Χαλκιδικής, τόπος πανέμορφος από πολλές απόψεις, ήδη από τη δεκαετία του '70 άρχισε να αποδίδει, μέσω του τουρισμού, εισοδήματα στους κατοίκους του. Εισοδήματα όμως μόνο για τους κατοίκους εκτός της ζώνης των μεταλλείων.

Μια παλιότερη μελέτη έδειχνε ότι οι κάτοικοι των κοινοτήτων που περιλαμβάνονται στα 314.000 στρέμματα των μεταλλείων διέθεταν το 1/3 του μέσου εισοδήματος των υπόλοιπων κατοίκων της Χαλκιδικής."

Η ανάθεση της υπόθεσης στο Σ.Ε. προκειμένου να βρεθεί λύση, όπως παρέπεμψε την εταιρία ο Δήμος Σταγείρων-Ακάνθου, αφορά αποκλειστικά την προγραμματιζόμενη μεταλλουργία χρυσού και την εντατικοποίηση των μεταλλείων Ολυμπιάδας και όχι τα υφιστάμενα μεταλλεία στην ευρύτερη περιοχή. Η απόφαση, ωστόσο του ΣτΕ στη συγκεκριμένη υπόθεση θα αποτελέσει πρόκριμα για την πραγματοποίηση μεταλλουργιών χρυσού και σε άλλα σημεία της Ελλάδας. Προβλέπεται άλλη μία μεταλλουργία χρυσού σε άλλο σημείο της ΒΑ Χαλκιδικής από την ΤΥΧ, στη Θράκη (π.χ. στις Σάπες, Πετρωτά και στη Φιλύρα Κομοτηνής), όπου η διαδικασία έχει προχωρήσει, αλλά και στη Μήλο.

5.9 ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Προκειμένου να έχουμε την δυναμική εικόνα των γεγονότων κατά τα στάδια της λήψης αποφάσεων παραθέτουμε τον ακόλουθο συγκεντρωτικό χρονολογικό πίνακα των σημαντικότερων γεγονότων στη περίοδο από Οκτώβριο 1995 έως Σεπτέμβριο 2000, όπως προέκυψε μετά από επεξεργασία αποκομμάτων του τύπου και άλλων εντύπων σχετικά με την επίμαχη υπόθεση της κατασκευής και λειτουργίας της μεταλλουργίας χρυσού.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΓΕΓΟΝΟΤΑ
17 Οκτωβρίου 1995	Αρνητική απάντηση προς τη Βουλή των Ελλήνων του Υπουργού Πολιτισμού Θάνου Μικρούτσικου σχετικά με την ίδρυση μονάδας παραγωγής χρυσού στην Κοινότητα Ολυμπιάδας Χαλκιδικής
21 Δεκεμβρίου 1995	Κύρωση Σύμβασης μεταξύ των εταιριών "Εθνικής Κεφαλαίου, Α.Ε Διαχείρισεως Ενεργητικού και Παθητικού" και "TVX-Hellas Α.Ε. Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού" καθώς και των ως εκ τρίτου συμβεβληθέντων Ελληνικού Δημοσίου και "TVX GOLD INC."
26 Απριλίου 1996	Τροποποιητική πράξη της σύμβασης μεταβίβασης του ενεργητικού της αυτοτελούς μονάδας παραγωγής "Μεταλλεία Κασσάνδρας Χαλκιδικής"
Μάρτιος - Ιούνιος 1996	Αρνητικές αντιδράσεις από τις 12 κοινότητες του Στρυμονικού κόλπου (Ολυμπιάδας, Βαρβάρας, Σταυρού, Ανω Σταυρού, Βρανών, Ασπροβάλας, Αμφίπολης, Κερουλιών Γαληψού, Καργιανήκα) κυριώτεροι εκφραστές είναι οι κ. Μήσιος (πρόεδρος της Ολυμπιάδας), κ. Ναούμ (πρόεδρος Ανω-Σταυρού) και κ. Στρίτσας (πρόεδρος του Σταυρού). Επιθυμία τους είναι η ανάπτυξη της περιοχής μέσω του τουρισμού και όχι μέσω του μεταλλείου. Αρνητικές αντιδράσεις έχουμε από 23 Πανεπιστημιακούς του ΑΠΘ στις 2-5-1996 και από 23 αρχαιολόγους της ΙΣΤ' Εφορίας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων 26-06-1996 για να προστατευτούν τα Αρχαία Στάγειρα Θετικές αντιδράσεις καταγράφηκαν από τις κοινότητες της Βόρειας Χαλκιδικής (Παλαιοχώρι, Μεγάλης Παναγιάς, Στρατωνίου, Γαλατίνας, Ταξιάρχη, Γαλαρινού, Κρήμνης, Γεροπλατάνου, Παλαιοχώρας, Ριζών, Βάσδου, Παλαιοκάστρου). Κύριος εκφραστής των κοινοτήτων που συμφωνούν με την επένδυση είναι ο κ. Ξιδόπουλος (Πρόεδρος του Στρατωνίου). Το Εργατικό Κέντρο Χαλκιδικής, η ΓΣΕΕ, ο Σ.Ε.Β., το Υπουργείο Ανάπτυξης, ο Οργανισμός Αναδιοργάνωσης Περιοχών σε Κρίση, ο Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Πάχτας, ο νομάρχης Χαλκιδικής και ο νομάρχης Θεσσαλονίκης
2 Μαΐου 1996	Το Νομαρχιακό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης αποφάσισε την πραγματοποίηση της επένδυσης στα πλαίσια της ισόρροπης ανάπτυξης αλλά η εγκατάσταση να γίνει σε χώρο εκτός του ευρύτερου χώρου του Στρυμονικού κόλπου σε απόσταση αρκετών χλμ από τα Αρχαία Στάγειρα και εκεί που υπάρχει η ευρύτερη δυνατή συναίνεση. Επίσης να ληφθούν μέτρα για την τουριστική ανάπτυξη και ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της περιοχής και ότι θα συνεργαστεί με όλους τους φορείς συμβάλλοντας στην εξεύρεση της κατάλληλης λύσης
29 Μαΐου 1996	Ανοικτή επιστολή της Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα των 12 Κοινοτήτων του Στρυμονικού κόλπου για τη μη εγκατάσταση του εργοστασίου χρυσού στα όρια Ολυμπιάδας-Βαρβάρας προς τους βουλευτές του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Στην επιστολή απαντούν πως μία μόνο λύση δέχονται, την χωροθέτηση της βιομηχανίας μακριά από τα διοικητικά τους όρια έχοντας δεδομένη την αποδοχή της τοπικής κοινωνίας
04 Ιουλίου	Η TVX απαντά στους αρχαιολόγους
05 Ιουλίου	Η TVX απειλεί την Κυβέρνηση με αποχώρηση της και αρχίζει προσπάθεια ενημέρωσης της κοινής γνώμης
19 Ιουλίου	Ο αρχαιολόγος κ Σισμανίδης υποστηρίζει ότι δεν του επιτρέπεται η είσοδος στο χώρο του εργοστασίου, όπου υπάρχει μέρος του Αρχαίου Νεκροταφείου. Ακόμη γίνεται λόγος για καταστροφή του από τη λίμνη αποβλήτων των μεταλλείων
26 Ιουλίου	Αντίδραση βουλευτών του ΠΑΣΟΚ για την TVX λόγω της επικείμενης μόλυνσης του Στρυμονικού κόλπου από τα απόβλητα των μεταλλείων
29 Ιουλίου	Αποκλεισμός των εργαζομένων της TVX στο εργοστάσιο από ομάδα ατόμων που αντιδρούν στην επένδυση της TVX-Hellas
31 Ιουλίου	Υπόσχεση του διευθυντή τμήματος επικοινωνίας της εταιρίας κ Κωνσταντινίδη ότι η TVX-Hellas θα φρονίσει την περαιτέρω ανάδειξη των αρχαιοτήτων. Με δέσμευση του Υφυπουργού Ανάπτυξης κ. Ιωαννίδη, ειδική επιτροπή στην οποία θα συμμετέχουν και εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης θα παρακολουθεί από περιβαλλοντική άποψη κάθε έργο στα Μεταλλεία Κασσάνδρας, ενώ η TVX δεσμεύεται να κάνει μελέτη για την προστασία του περιβάλλοντος ύψους 750 εκ δρχ
21 Αυγούστου 1996	Νομοθετική κύρωση από το Ελληνικό Κοινοβούλιο της από 21.12.1995 σύμβασης μεταξύ των εταιριών "Εθνικής Κεφαλαίου, Α.Ε " και "TVX-Hellas Α.Ε." όπως τροποποιήθηκε με την από 26.4.1996 τροποποιητική της σύμβαση
13 Σεπτεμβρίου 1996	Σύσσωμες οι 12 κοινότητες του Στρυμονικού κόλπου υποστηρίζουν ότι δε θέλουν κανένα εργοστάσιο χρυσού στην περιοχή τους. Αντιδρούν με την απειλή ότι δεν θα ψηφίσουν ή ότι θα ψηφίσουν άκυρο στις εκλογές της 22 Σεπτεμβρίου. Στις 23-09-1996 αναφέρεται ότι ποσοστό 87% και 68% ήταν άκυρα ή λευκά ψηφοδέλτια, που έριξαν οι κάτοικοι των κοινοτήτων Ολυμπιάδας και Βαρβάρας σε ένδειξη διαμαρτυρίας προς τα πολιτικά κόμματα

17 Σεπτεμβρίου 1996	Η TVX δηλώνει ότι από τις 23 Οκτωμβρίου θα αναστείλει την λειτουργία της αν δεν αρθεί ο δεκάμηνος αποκλεισμός
20 - 21 Σεπτεμβρίου 1996	Διοργάνωση Διημερίδας στην Ουρανούπολη με θέμα "Βιομηχανία-Απασχόληση-Περιβάλλον", όπου μέρος της τοπικής κοινωνίας πείστηκε για τη χρησιμότητα του εργοστασίου χρυσού, ενώ επιστήμονες τάσσονται υπέρ της εγκατάστασης της TVX-Hellas στην περιοχή. Η διαφωνία έγκειται στην χωροθέτηση του εργοστασίου
1 Οκτωβρίου 1996	Βρέθηκαν νέα ευρήματα στα Στάγειρα που εντείνουν τις αντιδράσεις. Ο κ. Σισμανίδης αρχαιολόγος της ΙΣΤ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων λέει ότι θα συνεχιστούν οι ανασκαφές που χρηματοδοτούνται από τα Περιφερειακά προγράμματα με 240 εκ δρχ μέχρι το 1999 και αισιοδοξεί ότι θα ανεγερθεί Κέντρο Αριστοτελικών Μελετών σε οικόπεδο 80 στρ στην Ολυμπιάδα αξίας 5 δισ δρχ
2 Οκτωβρίου 1996	Ημερίδα που πραγματοποιήθηκε με θέμα "Αξιολόγηση Τεχνολογίας Μονάδας Χρυσού TVX-Hellas - Περιβαλλοντικές επιπτώσεις" διοργανώθηκε από το ΤΕΕ, τον Οργανισμό Ανάπτυξης Χαλκιδικής και τον Πανελλήνιο Σύλλογο Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών και το βασικό συμπέρασμα είναι ότι η τεχνολογία εξόρυξης που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί (η μεθοδος της υδατικής οξειδωσης υπο πίεση) είναι μη ρυπαίνουσα
10 Οκτωβρίου 1996	Επέμβαση των ΜΑΤ σαν μέτρο της Κυβέρνησης έναντι του τηλεισργαφου της TVX ότι θα διακόψει τη λειτουργία της στις 23 Οκτωβρίου
14 Οκτωβρίου 1996	Συλλαλητήριο στον Πολύγυρο υπέρ της Μονάδας Χρυσού από το Εργατικό Κέντρο Χαλκιδικής όπου συμμετείχαν 1.500 άτομα κυρίως μεταλλωρύχοι και κάτοικοι της Βόρειας Χαλκιδικής
17 Οκτωβρίου 1996	Συνεδρίασε το Ν.Σ. Χαλκιδικής προκειμένου να παρθούν αποφάσεις, ώστε να λάβει τέλος η ιστορία του αποκλεισμού της εταιρείας από τους κατοίκους και της επέμβασης των ΜΑΤ. Δύο ήταν τα βασικά σημεία : Να ανατεθεί η μελέτη χωροθέτησης σε αξιόπιστο φορέα, ώστε το περιεχόμενό της να μην αμφισβητηθεί και ένας εκ των οποίων να είναι το ΙΓΜΕ και το δεύτερο να δεσμεύσουν την εταιρεία να αναλάβει διάφορες δεσμεύσεις ως προς την "καθαρότητα" της λειτουργίας της μονάδας και ανταποδοτικού οφέλους για τις γύρω κοινότητες. Γι' αυτό προκυρήσσεται μελέτη ολοκληρωμένου αναπτυξιακού προγράμματος σύνδεσης τουριστικής και μεταλλευτικής δραστηριότητας για την υποστήριξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής (19/10/1996)
18 Οκτωβρίου 1996	Σοβαρά επεισόδια με τρεις τραυματισμούς και επτά συλλήψεις στα μεταλλεία Ολυμπιάδας προκειμένου η αστυνομία να άρει τον αποκλεισμό
19 Οκτωβρίου 1996	Υπέρ της επένδυσης τάσσονται ο ΣΕΒ, ο ΣΒΒΕ και η Κυβέρνηση μη υποχωρώντας στις πιέσεις
21 Οκτωβρίου 1996	Προσωρινή "ανακαυχή" στα μεταλλεία της Ολυμπιάδας αποφάσισε η Επιτροπή Αγώνα μετά από δεκάμηνο αποκλεισμό, αλλά δήλωσε ότι θα παραμείνουν συμβολικά στη περιοχή για να θυμίζουν την αντίδρασή τους. Αναμένουν την περιβαλλοντική μελέτη
22 Οκτωβρίου 1996	Έκθεση του Καθ. του τμήματος Χημείας Α.Π.Θ. κ. Θεμιστοκλή Κουιμιτζή που αναφέρεται στην περιβαλλοντική κατάσταση των μεταλλείων της Χαλκιδικής. Οι βασικές του διαπιστώσεις είναι ότι υπάρχουν σοβαρά προβλήματα ρύπανσης και υποβάθμισης σε πολλά σημεία της περιοχής, ενώ η διακοπή λειτουργίας των μεταλλείων και η εγκατάλειψη τους θα έχει δυσμενείς περιβαλλοντικές συνέπειες στην περιοχή. Τέλος προτείνει μεθόδους αποκατάστασης των υποβαθμισμένων περιοχών
2 Νοεμβρίου 1996	ΓΣΕΕ : Να γίνει άμεσα η μονάδα χρυσού στη Χαλκιδική
22 Νοεμβρίου 1996	Η Κοινότητα Στρατωνίου Χαλκιδικής σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς και την TVX-Hellas οργανώνει εξαήμερο εκδηλώσεων προς τιμή των μεταλλωρύχων Αγίας Βαρβάρας με θέμα "Υγεία και Πρόληψη"
23 Νοεμβρίου 1996	Αναθέτεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης η μελέτη "Επιλογής Θέσης Εγκατάστασης Μονάδας Μεταλλουργίας Χρυσού της TVX-Hellas στη περιοχή Μεταλλείων Κασσάνδρας Χαλκιδικής" στο ΙΓΜΕ και ΙΠΑ
11 Δεκεμβρίου 1996	Ετοιμοι για κινητοποιήσεις πάλι οι κάτοικοι της Ολυμπιάδας γιατί δεν προχωράνε οι μελέτες χωροθέτησης
Ιανουάριος 1997	Έντονες είναι οι αντιδράσεις των κατοίκων του Στρυμωνικού κόλπου κατά της TVX-Hellas. Η κοινότητα Στρατωνίου καταγγέλει την TVX για αδιαφανείς προσλήψεις, για προσλήψεις προσωπικού από άλλες περιοχές της Ελλάδας και όχι από τη Β. Χαλκιδική. Η TVX εκφράζει εκπλήξη και δυσαρέσκεια για αυτές τις καταγγελίες και υπογραμμίζει ότι η βοήθεια της προς την κοινότητα Στρατωνίου υπήρξε σημαντική τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό τομέα. Όσον αφορά τις προσλήψεις προσωπικού η εταιρεία αναφέρει ότι προσλαμβάνει εκείνα τα πρόσωπα που έχουν τα απαραίτητα προσόντα

Φεβρουάριος 1997	Αρνητική αντίδραση των κατοίκων του Στρυμωνικού κόλπου κατά της TVX-Hellas. Μετά από Συμπλοκές με ΜΑΤ και ξυλοδαρμούς έγινε ένα είδος ανακωχής έως την ολοκλήρωση της μελέτης του ΙΓΜΕ και του ΙΠΑ. Οι κάτοικοι τονίζουν ότι το εργοστάσιο θα γεμίσει τον τόπο με επικίνδυνα κυανιούχα αποβλήτα. Η TVX-Hellas απαντά με αυξήσεις μισθών
Μάρτιος 1997	Νέο γύρο αντιπαραθέσεων μεταξύ των 12 Κοινοτήτων του Στρυμωνικού κόλπου και της TVX-Hellas, ανοίγει η πρόθεση της TVX-Hellas να ερευνήσει την ύπαρξη κοιτασμάτων στην επίμαχη περιοχή της Χαλκιδικής. Οι κάτοικοι αντιδρούν γιατί στο σημείο που ενδέχεται να γίνει η γεώτρηση βρίσκεται ο μεγαλύτερος υδροφόρος ορίζοντας της περιοχής. Την ανησυχία τους ενισχύει το γεγονός ότι η χωροθέτηση της νέας μονάδας συνδέεται με την ύπαρξη υδροφόρων κοιτασμάτων. Οι αντιδράσεις των κοινοτήτων του Στρυμωνικού κόλπου εστιάζονται στην προστασία του ήδη επιβεβαρωμένου περιβάλλοντος
	Μηνύσεις κατά των κατοίκων της Ολυμπιάδας και του κοινοτάρχη κ. Μήτσιου κατέθεσαν οι υπάλληλοι της TVX-Hellas
	Την ικανοποίηση της για την ανακοίνωση, που υπογράφουν 73 κάτοικοι και επαγγελματίες της Ολυμπιάδας εξέφρασε η TVX-Hellas
Ιούνιος 1997	Με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος η εταιρεία TVX-Hellas εκπόνησε περιβαλλοντικό πρόγραμμα κόστους 1,8 δις δρχ για τα έτη 1996-1997 ενώ θεωρεί υποχρεωτικά τα έργα της αποκατάστασης του περιβάλλοντος των εξορυκτικών χώρων. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος εντάσσεται και η αποκατάσταση των επιφανειακών καθιζήσεων στην περιοχή Λειβαδάκεια Στρατονίκης.
10 Ιουνίου 1997	Σχέδιο Φύση Natura 2000 : π προβλέπει για το όρος Στρατονικίου. Σε έκταση προτεινόμενη για ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο των προστατευόμενων βιοτόπων Natura-2000 προτίθεται να κάνει δειγματοληπτικές γεωτρήσεις η TVX-Hellas. Για την περιοχή του όρους Στρατονικίου υπάρχει ειδικό σχέδιο, το οποίο προτείνει ήπιες μορφές διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος με επίκεντρο την προστασία της βλάστησης. Χαρακτηρίζονται 142 περιοχές οικότοποι στη Βόρεια Ελλάδα στα πλαίσια του προγράμματος Natura-2000
7 Ιουλίου 1997	Αντιδράσεις των κατοίκων κατά των γεωτρήσεων, που επιχειρεί να κάνει το ΙΓΜΕ στην Κοινότητα Στρατωνίκη, όπου βρίσκονται 3 παιδικές χαρές, διότι φοβούνται για την καταστροφή του χώρου. Επίσης αντιδρούν για την εγκατάσταση του εργοστασίου λόγω των επιπτώσεων που αυτό θα έχει και δεν αφήνουν να πραγματοποιηθεί η Β' φάση της μελέτης ΙΓΜΕ-ΙΠΑ, ενώ παράλληλα ζητούν την μελέτη που έγινε για την Α' φάση. Με τη σειρά της η TVX-Hellas υποστηρίζει ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι πρωταρχικός της στόχος
12 Ιουλίου 1997	Προτείνονται 4 εναλλακτικές θέσεις για την εγκατάσταση του εργοστασίου και 14 θέσεις για τη λεκάνη των αποβλήτων από τη μελέτη ΙΓΜΕ-ΙΠΑ. Γι' αυτό το θέμα έγινε παρουσίαση από τους ερευνητές του ΙΓΜΕ και του ΙΠΑ με την συμμετοχή εκπροσώπων των κατοίκων
25 Ιουλίου 1997	Οι κάτοικοι δεν αφήνουν να περάσουν τα γεωτρήματα του ΙΓΜΕ για τη συνέχιση των εργασιών
26 Ιουλίου 1997	Η TVX απειλεί με αποχώρηση διότι κάτω από αυτές τις συνθήκες αδυνατεί να συνεχίσει
Αύγουστος 1997	Υποβολή της ΜΠΕ των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων Ολυμπιάδας με ανάθεση της TVX στις εταιρίες ΕΧΜΕΣ Ε.Π.Ε και ΕΝΒΕΚΟ Α.Ε. Το έργο περιλαμβάνει την εξόρυξη και επεξεργασία μικτών θειούχων μεταλλευμάτων για την παραγωγή συμπυκνωμάτων μολύβδου, ψευδαργύρου και χρυσοφόρου αρσενοπυρίτη. Να σημειωθεί ότι αυτή η ΜΠΕ αφορά τα υφιστάμενα έργα και αντικατέστησε την ήδη υπάρχουσα, η οποία κρίθηκε απαράδεκτη
Ιούλιος - Αύγουστος 1997	Οι αντιδράσεις αυξάνονται και οι συμπλοκές γίνονται πιο βίαιες, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν μικροτραυματισμοί. Οι κάτοικοι εναντιώνονται και κατά του Υπουργείου Ανάπτυξης. Διακόπηκαν λόγω αντιδράσεων οι εργασίες στην Ολυμπιάδα, με σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Ανάπτυξης
10 Αυγούστου 1997	Οργάνωση γιγαντιαίας αστυνομικής δραστηριότητας, που αποτελείται από 850 ΜΑΤ, κατά των κατοίκων της Ολυμπιάδας και Βαρβάρας, οι οποίοι αντιδρούν για την χωροθέτηση του εργοστασίου
12 Αυγούστου 1997	Η TVX-Hellas αντιδρά κατά των αρμόδιων αρχών, οι οποίες δεν εφαρμόζουν κατά γράμμα την κείμενη νομοθεσία. Ο Σύνδεσμος Βιομηχανιών Ελλάδος (ΣΒΒΕ) υποστηρίζει ότι οι καθυστερήσεις που προκαλούνται στην επένδυση της TVX έχει ως συνέπεια να προκαλούνται ζημιές και δυσφήμιση της χώρας μας και ζητά την άμεση παρέμβαση της Κυβέρνησης
15 Αυγούστου 1997	Οι κάτοικοι του Στρυμωνικού Κόλπου ζητούν από την Υφυπουργό Ανάπτυξης, Άννα Διαμαντοπούλου, την παραίτηση της παρά να υπάρξει αιματοκύλισμα ανάμεσα στα ΜΑΤ και στους κατοίκους
18 Αυγούστου 1997	Οι κάτοικοι αντιδρούν για την παρέμβαση του ΣΒΒΕ, το οποίο είναι υπέρ της συνέχισης της επένδυσης της TVX

29 Αυγούστου 1997	Στις αρχές Σεπτεμβρίου οργανώνεται ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ονομαζόμενο "Roicosmos", το οποίο είναι πρόγραμμα τεχνολογίας για την αποκατάσταση επιβεβαρυμένων περιοχών. Συγχρόνως γίνεται συνάντηση στο Στρατώνι με τους κατοίκους. Πριν ολοκληρωθεί αυτό το πρόγραμμα είχαν έρθει Ευρωπαίοι ερευνητές για να εξετάσουν τις εγκαταστάσεις της TVX - Hellas
30 Σεπτεμβρίου 1997	Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του Νέου Γυμνασίου Στρατωνίου ευχαριστεί την TVX - Hellas που προσέφερε δύο computer, γραφική ύλη και μηνιαίες προσφορές απορρυπαντικών για τη καθαριότητα του κτιρίου. Επίσης η TVX-Hellas παραχώρησε 65 εκ δρχ. για την ανάπλαση του παιδικού πάρκου και υποσχέθηκε ότι τα επόμενα δύο χρόνια θα δαπανήσει 1,8 εκ δρχ. για τη προστασία του περιβάλλοντος
11 Οκτωβρίου 1997	Δεν παραδώθηκε η μελέτη της Β' φάσης όπως έπρεπε να γίνει, ούτε οι μελετητές του ΙΓΜΕ παραβρέθηκαν στο ραντεβού που είχαν με εκπροσώπους των κατοίκων, το οποίο είχε κανονίσει η υφυπουργός Ανάπτυξης Άννα Διαμαντοπούλου. Με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να εξαγριωθούν και να ισχυρίζονται ότι τους κοροϊδεύουν σχετικά με τη μελέτη της Β' φάσης
21 Οκτωβρίου 1997	Οι κάτοικοι κατεβαίνουν σε Συλλαλητήριο με μαύρες σημαίες αντιδρώντας για την ρύπανση του περιβάλλοντος
22 Οκτωβρίου 1997	Διαμαρτυρία δασκάλων (Σύλλογος δασκάλων και νηπιαγωγών υπαίθρου) για την TVX-Hellas, η οποία έγινε κατά τη διάρκεια ενός σεμιναρίου για το "Περιβάλλον και την Εκπαίδευση", στο οποίο ήταν χορηγός η TVX - Hellas
24 Οκτωβρίου 1997	Αναφορά στις δικογραφίες κατά των κατοίκων, για τα επεισόδια που δημιούργησαν κατά της TVX-Hellas. Οι κάτοικοι δηλώνουν ότι δεν τους φοβίζει τίποτα και δεν θα σταματήσουν τον αγώνα τους. Οι κρατικοί φορείς δημιουργούν κλίμα τρομοκρατίας για χάρη της TVX, λόγω των γεωτρήσεων στην περιοχή της Κηπουρίστας δημιουργούνται εκρηκτικές καταστάσεις ενάντια στην TVX
10 Νοεμβρίου 1997	Τα σημαντικότερα επεισόδια σημειώθηκαν εξαιτίας των γεωτρήσεων που άρχισε η Τ.Υ.Χ. πριν από 20 ημέρες στην Ολυμπιάδα για την συγκέντρωση στοιχείων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος. Υπήρξε παρουσία αστυνομικής δύναμης προκειμένου να εκτελεστούν οι εδαφολογικές γεωτρήσεις μικρού βάθους, οι οποίες δεν είχαν σχέση σύμφωνα με την εταιρεία με την εγκατάσταση μεταλλουργίας. Οι κοινοτάρχες ήταν ενημερωμένοι για τις πρόσθετες εργασίες της εταιρίας σε επανειλημμένες συναντήσεις που είχαν με το Υπουργείο Ανάπτυξης και είχαν δώσει άδειες. Οι κάτοικοι αντέδρασαν με την πεποίθηση ότι γινόντουσαν μεταλλευτικές έρευνες, οι οποίες κατόπιν συμφωνίας μεταξύ της εταιρείας και της Κυβέρνησης θα ξεκινούσαν αμέσως μετά την ανακοίνωση της μελέτης του ΙΓΜΕ σχετικά με την επιλογή θέσης εγκατάστασης της μονάδας. Για τον λόγο αυτό δημιουργήθηκαν επεισόδια, στα οποία οι κάτοικοι έκαψαν 2 γεωτρύπανα της εταιρίας και προκλήθηκαν γενικά ζημιές που ανήλθαν τα 60.000.000δρχ. Η εταιρία για την καταστροφή και την κλοπή των περιουσιακών της στοιχείων απείλησε ότι θα προβεί σε μνησίες
11 Νοεμβρίου 1997	Συνελήφθησαν 5 κοινοτάρχες του Στρυμονικού κόλπου και συγκεκριμένα των κοινοτήτων Ολυμπιάδας, Βαρβάρας, Ανω και Κάτω Σταυρού και Ασπροβάλτας
12 Νοεμβρίου 1997	Απολύθηκαν 5 υπάλληλοι από την TVX λόγω συμμετοχής της σε επεισόδια. Στην περιοχή γύρω από τα μεταλλεία είχε συγκεντρωθεί ισχυρή αστυνομική δύναμη
25 Νοεμβρίου 1997	Σημειώθηκαν επεισόδια τα οποία ξεκίνησαν όταν 20 άτομα επιτέθηκαν κατά αστυνομικού οχήματος στο ύψος της εξόδου της κοινότητας της Ολυμπιάδας. Κατόπιν των επεισοδίων αυτών απαγορεύτηκαν από την αστυνομία οι πορείες, διαδηλώσεις, συγκεντρώσεις άνω των 5 ατόμων στην περιοχή Ολυμπιάδας και Βαρβάρας και συνελήφθησαν 4 άτομα και ύποπτοι για την εύρεση μεγάλης ποσότητας εκρηκτικών υλών και χημικών που βρέθηκαν κοντά στα μεταλλεία, οι οποίοι αφέθησαν ελεύθεροι. Μετά τις αντιδράσεις των κατοίκων αλλά και των πολιτικών κομμάτων εναντίον της κυβέρνησης όπως Ν. Δημοκρατία, ΔΗΚΗ, Πολ. Ανοιξη, Συνασπισμός, ΚΚΕ, έγινε ανάκληση της απόφασης
27 Νοεμβρίου 1997	Έγιναν καταγγελίες κατοίκων σύμφωνα με τις οποίες η TVX εξετάζει τη δυνατότητα δημιουργίας 2ου εργοστασίου ημιεμπλουτισμού, ώστε ένα μέρος του μεταλλεύματος να επεξεργάζεται κοντά στην Ολυμπιάδα και το υπόλοιπο να μεταφέρεται σε μέρος που θα υποδείξει το ΙΓΜΕ
Νοέμβριος 1997	Ο πρόεδρος Ανω Σταυρού Χαλκιδικής αναφέρει ότι η αντίδραση στην εγκατάσταση μονάδας χρυσού αφορά όχι γενικά την επένδυση, αλλά τον χώρο επιλογής εγκατάστασης, λόγω κυρίως του ότι παρεμποδίζεται η τουριστική ανάπτυξη. Κοντά στη περιοχή βρίσκονται τα Αρχαία Στάγειρα και υπάρχει ολόκληρη πόλη όπου έχει αποκαλυφθεί στη θέση Ξηρόλακκα, στο χώρο όπου θέλει να εγκαταστήσει η επιχείρηση τη μονάδα της. Στη περιοχή Εκκλησιαστικού Μύλου στα όρια Στρατωνικής και Σταγείρων, οι κάτοικοι ζουν από την μεταλλευτική δραστηριότητα, δεν υπάρχουν σημαντικές αρχαιότητες και οι άνθρωποι προσδοκούν την συνέχιση της λειτουργίας μεταλλείων. Την θέση αυτή έχει προτείνει και η μελέτη του ΙΓΜΕ

Δεκέμβριος 1997	Υποβολή της ΜΠΕ των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων Στρατωνίου με ανάθεση της TVX στις εταιρίες ECHMES Ε.Π.Ε και ENVECO Α.Ε. Το έργο περιλαμβάνει την εξόρυξη και επεξεργασία μικτών θειούχων μεταλλευμάτων για την παραγωγή συμπτκνωμάτων μολύβδου και ψευδαργύρου. Να σημειωθεί ότι αυτή η ΜΠΕ αφορά τα υφιστάμενα έργα και αντικατέστησε την ήδη υπάρχουσα, η οποία κρίθηκε απαράδεκτη
1 Δεκεμβρίου 1997	Επίσκεψη της Γ.Γ. του ΚΚΕ Α.Παπαρήγα με αφορμή τις διαμαρτυρίες των κατοίκων ενάντια στην TVX. Φέρεται εναντίον της σύμβασης που υπέγραψε το ελληνικό δημόσιο με την канаδική εταιρία, ενώ επικρίνει την ελληνική αστυνομία και την κατηγορεί ότι με την στάση της γίνεται προστάτης της TVX. Τέλος η Γ.Γ. του ΚΚΕ αναφέρεται στην μελέτη του ΙΓΜΕ την οποία θεωρεί κατευθυνόμενη από το Υπ. Ανάπτυξης, το οποίο επιθυμεί να ολοκληρώσει τις επενδύσεις. Εμπρησμός ενός αυτοκινήτου ιδιοκτησίας του ΙΓΜΕ.
2 Δεκεμβρίου 1997	Καταθέτει ερώτηση στη Βουλή η Αλέκα Παπαρήγα απευθυνόμενη στον πρωθυπουργό Κ. Σημίτη. Στην ερώτηση ζητά διευκρινήσεις για : <ul style="list-style-type: none"> • την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην περιοχή της Χαλκιδικής, • την απομάκρυνση της αστυνομίας από την περιοχή, • την στάση της Κυβέρνησης όσον αφορά τον έλεγχο της εκμετάλευσης • το φυσικό περιβάλλον και την προστασία του και • μέτρα για την προστασία των υπολοίπων οικονομικών δραστηριοτήτων της περιοχής
3 Δεκεμβρίου 1997	Κατατίθεται το υπόμνημα της μελέτης του ΙΓΜΕ στο Υπουργείο Ανάπτυξης. Προβλέπεται ότι θα σημειωθούν περιπλοκές στην εκτέλεση της επένδυσης της TVX ύστερα από την κατάθεση της μελέτης. Αναφορά στην μελέτη του ΙΓΜΕ και αρνητικά σχόλια για το ΙΓΜΕ, το Υπουργείο Ανάπτυξης και την TVX. Σχολιάζεται αρνητικά η μεγάλη καθυστέρηση της μελέτης
8 Δεκεμβρίου 1997	Επίθεση αγνώστου με βόμβες μολτόφ εναντίον 10 μαγαζιών, μιας τράπεζας και πολλών αυτοκινήτων ως διαμαρτυρία ενάντια στην TVX καταδικάζοντας την βιαιότητα και την στάση των κατοίκων της Χαλκιδικής
9 Δεκεμβρίου 1997	Ανακοίνωση των μεταλλορύχων που εργάζονται στην TVX, οι οποίοι επιθυμούν την ολοκλήρωση της επένδυσης, γιατί πιστεύουν ότι θα δώσει μια λύση στο πρόβλημα της ανεργίας της περιοχής και ταυτόχρονα θα βοηθήσει για να αναπτυχθεί οικονομικά η Β. Χαλκιδική
11 Δεκεμβρίου 1997	Έναρξη της δίκης των πέντε κοινοταρχών Ολυμπιάδας, Ανω Σταυρού, Σταυρού, Ασπροβάτας, και Βαρβάρας. Το σημαντικότερο γεγονός της ίδιας ημερομηνίας είναι η βομβιστική επίθεση κατά του πολιτικού γραφείου της Υπ. Ανάπτυξης Βάσως Παπανδρέου. Την ευθύνη για την βομβιστική επίθεση ανέλαβε ο "Μαχόμενος Αντάρτικος Σχηματισμός", ο οποίος στην προκήρυξη του ανέφερε ότι η ενέργεια αυτή ήταν ένας τρόπος αποδοκιμασίας της πολιτικής του Υπουργείου Ανάπτυξης και ταυτόχρονα μία ενδειξη συμπαράστασης στους κατοίκους της Χαλκιδικής. Ανοιχτή επιστολή των 800 εργαζομένων στα μεταλλεία προς την TVX εκφράζοντας τη συμπαράστασή τους. Υποστηρίζεται ότι θα προσφύγουν στο Συμβούλιο της Επικρατείας οι κοινοτάρχες αν το εργοστάσιο εγκατασταθεί στην περιοχή Εκκλησιαστικού Μύλου.
11 Δεκεμβρίου 1997	Έναρξη της δίκης των πέντε κοινοταρχών. Εφράζονται φόβοι για επεισόδια έξω από το δικαστικό μέγαρο. Εντονη είναι η συμπαράσταση κατοίκων του Στρυμονικού προς τους 5 προέδρους. Οι τοπικές εφημερίδες χαρακτηρίζουν την δίκη σκεβορία
12 Δεκεμβρίου 1997	Υποστηρίζεται ότι η Κυβέρνηση μεροληπτεί υπέρ της μελέτης του ΙΓΜΕ-ΙΠΑ και ότι είναι σαφώς ευνοϊκή για την TVX
15 Δεκεμβρίου 1997	Καταδικαστική απόφαση που εξέδωσε το αστικό δικαστήριο για τους 5 κοινοτάρχες. Οι 5 κοινοτάρχες που κατηγορούνται για την υποκίνηση των επιθέσεων κατά των εγκαταστάσεων της TVX στην Χαλκιδική καταδικάστηκαν με ποινές φυλάκισης από 2 έως 16 μήνες με τριετή αναστολή. Όλες οι εφημερίδες τοπικές και μη χαρακτήρισαν τις ποινές μεγάλες. Οι τοπικές σχολίασαν την απόφαση λέγοντας ότι η πολιτεία προσπαθεί να φοβήσει τους κατοίκους της Χαλκιδικής
22 Δεκεμβρίου 1997	Αναφορά στην έκθεση του ΙΓΜΕ, υποστηρίζεται ότι το αποτέλεσμα της έκθεσης για το που θα εγκατασταθεί το εργοστάσιο της TVX έρχεται σε αντίθεση με τη θέση που έχει επιλέξει η ίδια. Συγκεκριμένα στη Α φάση της μελέτης απο τις 14 προτεινόμενες λύσεις αποδέχτηκαν τις 7. Στη Β φάση επιλέχτηκαν 3 και ουσιαστικά διερευνήθηκαν 1 στον βορρά και 2 στον νότο. Οι χώροι που κυριάρχησαν ήταν στον βορρά η θέση Κηπουρίτσα και στον νότο η θέση Εκκλησιαστικός Μήλος. Η TVX θέλει την παραμονή των μεταλλείων στην Ολυμπιάδα και την μεταφορά των αποβλήτων στην Κηπουρίτσα
23 Δεκεμβρίου 1997	Δημοσιεύεται πρόταση της TVX για την κατασκευή και την τουριστική αξιοποίηση Νομισματικού Μουσείου στην Χαλκιδική

24 Δεκεμβρίου 1997	Οι κάτοικοι οργίζονται κατά του ΙΓΜΕ και της μελέτης, που αυτό πραγματοποιεί ενώ καταθέτονται μηνύσεις των κατοίκων εναντίον του ΙΓΜΕ και της υφυπουργού Άννας Διαμαντοπούλου. Η εφημερίδα "Financial Times" κάνει εκτενή αναφορά στις επενδύσεις της TVX και σημειώνει ότι απέτυχαν τα βίαια σχέδια ενάντια στην TVX
28 Ιανουαρίου 1998	Εκδήλωση της οικολογικής κίνησης Σερρών με θέμα τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη κοινωνία από τη λειτουργία της βιομηχανίας
Μάρτιος 1998	Υποβολή της μελέτης, η οποία ανατέθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης στις εταιρίες INDECO A.E. Σύμβουλοι Ανάπτυξης και Επενδύσεων και ΥΠΟΔΟΜΗ Ε.Π.Ε. Σύμβουλοι Οικονομολόγοι με θέμα "Μελέτη για τη Σύνθετη Αξιοποίηση των Τουριστικών και άλλων Πλουτοπαραγωγικών Πόρων της Ευρύτερης περιοχής των Μεταλλείων Κασσάνδρας - Α, Β και Γ Φάση"
Φεβρουάριος-Μάρτιος 1998	Υποστηρίζεται ότι η TVX δεν έχει ακόμη υποβάλλει τις σχετικές αιτήσεις, δεν έχει παρουσιάσει τις ΜΠΕ και πραγματοποιεί παράνομες ενέργειες όπως καταπατούν και εναποθέτουν στέρα υλικά σε δασικές εκτάσεις, βάζουν τοξικά απόβλητα στις στοές με τη διαδικασία της λιθογόμωσης, επιβαρύνουν τα νερά των ρεμάτων και διατηρούν επικίνδυνες ποσότητες αρσενιοπυρίτη που είναι επικίνδυνο για την υγεία των κατοίκων. Όλες οι παραπάνω ενέργειες είναι απαγορευμένες από την νομοθεσία. Θετικές επεμβάσεις της TVX είναι η αναδάσωση της περιοχής Λειβαδάκια και Στρατωνίκης, ο καθαρισμός των χειμάρων, η αποκατάσταση του πάρκου στο Στρατώνι, η αναβάθμιση των εγκαταστάσεων στερεών καταλοίπων και των κυκλώματων διαχείρισης νερών του μεταλλείου Στρατωνίου και Ολυμπιάδας. Έγινε στεγανοποίηση και κάλυψη σιδηροπυριτών και προστασία επιφανειακών νερών. Υποστήριξαν ότι δεν θα επιβαρύνει το περιβάλλον το εργοστάσιο αυτό, αλλά θα εξυγιάνει με τη λειτουργία του την περιοχή από τα επιβαρυντικά κατάλοιπα προηγούμενων εκμεταλλεύσεων. Οι προηγούμενες ΜΠΕ είχαν κατατεθεί από το προηγούμενο ιδιοκτησιακό καθεστώς και είχαν κριθεί ανεπαρκείς και γι' αυτό το λόγο επιστράφηκαν από το ΥΠΕΧΩΔΕ
19 Φεβρουαρίου 1998	Η επιτροπή αλληλεγγύης οργάνωσε Συνέντευξη Τύπου στο Δικηγορικό Σύλλογο της Αθήνας για τη συνέχιση του αγώνα και στην εύρεση νέων λύσεων
12 Μαρτίου 1998	Η TVX δημιούργησε ομάδες διάσωσης μεταλλείων που αποτελούνται από 30 άτομα, καλά εκπαιδευμένα και κατάλληλα εξοπλισμένα που καλούνται να επέμβουν σε δύσκολες και επικίνδυνες ώρες, προκειμένου να σώσουν ανθρώπινες ζωές, να προστατεύσουν την περιουσία της εταιρίας, το περιβάλλον και να φέρουν το μεταλλείο σε κανονικές συνθήκες εργασίας. Εκπαιδεύτηκαν ιδιαίτερα σε υπόγειες εγκαταστάσεις και σε συνθήκες μη αναπνεύσιμης ατμόσφαιρας. Είναι δική της πρωτοβουλία και δεν προβλεπόταν σε κάποιο καταστατικό, ούτε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα πηγαίνουν 1 φορά το μήνα για εκπαίδευση. Ολη αυτή η διαδικασία стоίχισε 110 εκ. δρχ.
14 Ιανουαρίου 1999	Απόφαση έγκρισης των Περιβαλλοντικών Όρων για τις μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Ολυμπιάδας (ΚΥΑ 45132/14.01.1999) και Στρατωνίου (ΚΥΑ 45129/14.01.1999) της εταιρίας TVX Hellas A.E. έπειτα από θετική γνωμοδότηση των πέντε συναρμόδιων Υπουργείων.
23 Φεβρουαρίου 1999	Παρουσίαση της Μελέτης Προέγκρισης Χωροθέτησης στο ΚΑΣ
1 Νοεμβρίου 1999	Υποβολή της ΜΠΕ του Έργου Ολυμπιάδας, η οποία εκπονήθηκε από τη TVX-Hellas A.E. Το έργο περιλαμβάνει την ανάπτυξη των υφιστάμενων εγκαταστάσεων του υπόγειου μεταλλείου μικτών θειούχων Ολυμπιάδας, την αναβάθμιση των κυκλωμάτων θραύσης και εμπλουτισμού για την επεξεργασία μεταλλευμάτων και παραγωγή θειούχων συμπυκνωμάτων μολύβδου, ψευδαργύρου και χρυσοφόρων σιδηροπυριτών, την Εγκατάσταση του Εργοστασίου Χρυσού και των βοηθητικών του μονάδων στη περιοχή των ήδη υφιστάμενων εγκαταστάσεων εμπλουτισμού για την ανάκτηση του περιεχομένου χρυσού από τους σιδηροπυρίτες, την κατεργασία των υφιστάμενων σωρών σιδηροπυρίτη και τελμάτων Ολυμπιάδας και την αποκατάσταση των περιοχών που σήμερα καταλαμβάνουν. Επίσης την κατασκευή του νέου χώρου απόθεσης των στερεών καταλοίπων της παραγωγικής διαδικασίας και των βοηθητικών του εγκαταστάσεων στη Κηπουρίστρα. Στο Έργο επίσης περιλαμβάνονται και οι δρόμοι εξυπηρέτησης, υφιστάμενοι και νέοι, στην περιοχή των παραγωγικών εγκαταστάσεων και του χώρου απόθεσης των στερεών καταλοίπων. Να σημειωθεί ότι η Προέγκριση Χωροθέτησης του νέου Έργου δώθηκε με την υπ' αριθμό απόφαση 11369/2228/1998, όπου καθορίστηκε η χωροθέτηση των εγκαταστάσεων, η περιγραφή του έργου και η τεχνολογία της διαδικασίας
30 Ιουλίου 1999	Έγκριση της Μελέτης Προέγκρισης Χωροθέτησης από το Υπουργείο Πολιτισμού με την προϋπόθεση της εκτίμησης των αρχαιολογικών ευρημάτων στη περιοχή
15 Σεπτεμβρίου 1999	Έναρξη των αρχαιολογικών ερευνών από τη 16η Εφορεία Προκλασικών/Κλασικών Αρχαιοτήτων να διερευνά τη περιοχή του εργοστασίου και τη 10η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων να καλύπτει τη περιοχή της Κηπουρίστρας. Το κόστος των αρχαιολογικών ανασκαφών και των γεωλογικών ερευνών ανέρχεται στο ποσό των 250εκ. δρχ.

20 Δεκεμβρίου 1999	Ακροαματική διαδικασία στο Συμβούλιο Επικρατείας, αίτηση από τη TVX για αναστολή, αναβολή για τις 2 Ιουνίου 2000
25 Απριλίου 2000	Αποστολή της ΜΠΕ του Έργου Ολυμπιάδας στο Νομαρχιακό Συμβούλιο Χαλκιδικής για δημοσιοποίηση και γνωμοδότηση
Μάιο 2000	Θετική εισήγηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χαλκιδικής με πλειοψηφία 18 υπέρ, 2 κατά και 1 λευκή ψήφο κατά τη διαδικασία της δημοσιοποίησης της ΜΠΕ του Έργου Ολυμπιάδας
2 Ιουνίου 2000	Ακροαματική διαδικασία στο Συμβούλιο Επικρατείας, αναβολή της απόφασης
18 Σεπτεμβρίου 2000	Απόφαση έγκρισης των Περιβαλλοντικών Όρων για το Έργο Ολυμπιάδας της εταιρίας TVX Hellas A.E. έπειτα από θετική γνωμοδότηση των πέντε συναρμόδιων Υπουργείων.

5.10 ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζουμε τους εμπλεκόμενους φορείς και προσπαθούμε να προσδιορίσουμε τις ανάγκες, επιθυμίες, ανησυχίες και φόβους τους. Η ανάλυση βασίστηκε σε βιβλιογραφικά δεδομένα, στα δελτία τύπου του κάθε φορέα, σε ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν στο πεδίο. Αρχικά παρουσιάζεται η ανάλυση των φορέων και προσώπων, που είναι **υπέρ της επένδυσης**.

Οργανισμός Ανάπτυξης ΒΚ Χαλκιδικής

Αποτελείται από 13 μέλη Κοινότητες Παλαιοχωρίου, Μ. Παναγίας, Στρατωνίου, Γαλάτιστας, Βαρβάρας, Ταξιάρχη, Γαλαρινού, Γεροπλάτανου, Κρήμνης, Παλαιόχωρας, Ριζών, Παλαιοκάστρου και Βάβδου και εκπροσωπεί τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, τις τοπικές κοινωνίες, όπου ζει και εργάζεται η πλειοψηφία των κατοίκων της Βόρειας Χαλκιδικής και ιδιαίτερα η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζόμενων στα Μεταλλεία Κασσάνδρας Έχει διατυπώσει θετική στάση σχετικά με την κατασκευή και λειτουργία της μεταλλουργίας χρυσού στη Βόρεια Χαλκιδική. Πρωταρχικός στόχος του φορέα είναι η εξασφάλιση της απασχόλησης των εργαζομένων στα Μεταλλεία Κασσάνδρας, και η έμμεση υποστήριξη 3000 θέσεων εργασίας, δηλαδή του μισού περίπου ενεργού πληθυσμού της Βόρειας Χαλκιδικής. Τα μέλη του ΟΡ. Α. ΒΚ. Χαλκιδικής εκτιμούν πως οι προτάσεις χωροθέτησης της κατασκευής της μονάδας μεταλλουργίας και των λοιπών εγκαταστάσεων είναι θέμα αυστηρά επιστημονικό και αποτελεί αποκλειστικό αντικείμενο των αρμόδιων επιστημόνων. Ότι η κοινωνική συναίνεση είναι βασικός παράγων της κάθε απόφασης, και πιστεύουν πως υπάρχει αυτή η συναίνεση στην ευρύτερη κοινωνία της Βόρειας Χαλκιδικής, αφού το έργο αφορά ολόκληρη την περιοχή. Οι αντιδράσεις κατά της επένδυσης προέρχεται από μικρό τμήμα της τοπικής κοινωνίας με ιδιοτελή συμφέροντα, που στερούνται κάθε ουσιαστικής και επιστημονικής πληροφόρησης, που πιστεύουν ότι μειώνονται οι αξίες της γης τους.

Οι εργαζόμενοι της TVX Hellas – Ελληνικός Χρυσός και οι κάτοικοι της Βόρειας Χαλκιδικής, έκλεισαν προειδοποιητικά την εθνική οδό Θεσσαλονίκης – Ουρανούπολης, έξω από την Ιερισσό, καθώς και το δρόμο από Ιερισσό προς Πολύγυρο, στο Γομάτι, στήνοντας μπλόκα και εμποδίζοντας, για 8 ώρες, τη διέλευση αυτοκινήτων προς και από την Ιερισσό, η οποία είναι η έδρα του Δήμου Σταγείρων-Ακάνθου δηλώνοντας την αντίδρασή τους απέναντι στο Δήμο Σταγείρων-Ακάνθου. Εξέδωσαν ψήφισμα που αναφέρει ότι ο λαός της Χαλκιδικής, τάσσεται ομόφωνα υπέρ της ιδρύσεως και λειτουργίας του Εργοστασίου Μεταλλουργίας Χρυσού, με τον αυτονόητα σεβασμό στο περιβάλλον, δια τους ακόλουθους λόγους :

- την καταχώρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σήμερα στα Μεταλλεία Στρατωνίου.
- την οικονομική ανάπτυξη και επιβίωση της Βορείου Χαλκιδικής.
- την υπεράσπιση των συμφερόντων των ευρύτερου κοινωνικού συνόλου και
- την αναμενόμενη ωφέλεια της Εθνικής μας οικονομίας.

Διακηρύσσουν με αποφασιστικότητα ότι θα αγωνισθούν και συγκροτούν Επιτροπή Αγώνα για να πραγματοποιήσουν και κλιμακώσουν τις αγωνιστικές και δυναμικές κινητοποιήσεις, που αποτελείται από τους :

1. Νομάρχη Χαλκιδικής, 2. Αρχηγό της μειοψηφίας του Νομαρχιακού Συμβουλίου, 3. Πρόεδρο της ΤΕΔΚ, 4. Δήμαρχο Παναγίας, 5. Εκπρόσωπο ΓΣΕΕ, 6. Πρόεδρο, Γραμματέα και Αντιπρόεδρο Εργατικού Κέντρου, 7. τον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Χαλκιδικής, 8. τον Πρόεδρο του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής, 9. τους Προέδρους των Σωματείων των Εργαζομένων στα Μεταλλεία.

Η δήλωση του προέδρου της εταιρίας

Ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της TVX δήλωσε «σύμφωνα με το Σύνταγμα και την ισχύουσα νομοθεσία οι αποφάσεις του Σ.Ε δημοσιοποιούνται στο ακροατήριό του. Θα περιμένουμε την επίσημη ανακοίνωση της απόφασης προκειμένου η εταιρία να καθορίσει την περαιτέρω στρατηγική της».

Διευθυντής ΙΣΤ΄ Εφορείας Αρχαιοτήτων

«Οι επιστημονικές εισηγήσεις διαβεβαιώνουν ότι δεν δημιουργείται πρόβλημα στερεών και υγρών αποβλήτων στον αρχαιολογικό χώρο Σταγείρων. Η πρόταση του ΥΠ.ΠΟ., ως προς τη θέση της μονάδας κατέληγε πίσω από την υφιστάμενη μονάδα εμπλουτισμού».

Νομάρχης Χαλκιδικής

«Καμία επιστημονική μελέτη δεν κατέδειξε ότι υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις. Η λειτουργία των Μεταλλείων, η ανάπτυξή τους και η εγκατάσταση της Μεταλλουργίας Χρυσού στην περιοχή, είναι μονόδρομος».

Γραμματέας Ν.Ε. ΠΑ.ΣΟ.Κ. Χαλκιδικής

«Είμαστε πεπεισμένοι για την αναγκαιότητα της επένδυσης. Κοινή θέση όλων πρέπει να είναι ότι η ανάπτυξη χωρίς προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι ανάπτυξη».

Εκπρόσωπος της ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ

«Η ΠΟΛ.ΑΝ. θα στηρίξει τις αποφάσεις που θα διασφαλίσουν συνέχεια εργασίας, άνοδο του βιοτικού επιπέδου και φυσικά προστασία του περιβάλλοντος».

Εκπρόσωπος του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

«Το θέμα δεν σηκώνει δημοκοπία. Όλοι μας δίνουμε εξετάσεις για το μέλλον του τόπου».

Α΄ Αντιπρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων & Κοινοτήτων Ελλάδας

«Στηρίζουμε την πρόταση για δημιουργία Επιτροπής Κοινωνικού Ελέγχου. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να έχει συμμετοχή στα κέρδη από την εξόρυξη πλουτοπαραγωγικών κερδών, ώστε μέρος από αυτά τα κέρδη να επανεπενδύονται στην περιοχή».

Εκπρόσωπος της Γ.Σ.Ε.Ε.

«Η μεταλλευτική δραστηριότητα και η προστασία του περιβάλλοντος μπορούν να συνυπάρξουν με την εγγύηση και συνεργασία του Συνδικαλιστικού Κινήματος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Επιχείρησης».

Πρόεδρος Δ.Σ. ΟΡ.Α.Χ.

«Δεν είναι δυνατό, στο όνομα της όποιας περιβαλλοντικής ευαισθησίας για την οποία δίκαια ή άδικα πολλές φορές κάποιιοι επιδεικνύουν υπέρμετρο ζήλο, που όμως προέρχεται είτε από έλλειψη ενημέρωσης είτε από απόρριψη διαλόγου, να δυναμιτίζονται επενδύσεις αυτού του βεληνεκού που δίνουν ζωή σε ολόκληρες περιοχές».

Πρόεδρος της Κοινότητας Άνω Σταυρού

«Λέμε ΝΑΙ στην επένδυση, αλλά διαφωνούμε με την χωροθέτηση του εργοστασίου. Το εργοστάσιο δεν πρέπει να δημιουργεί προβλήματα στον τουρισμό και στα αρχαία Στάγειρα».

Μεταλλειολόγος Μηχανικός, Εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας

«Το ΤΕΕ είναι κατ' αρχή υπέρ της μονάδας και προτίθεται, για το στάδιο κατασκευής και λειτουργίας της μονάδας, να συμμετέχει σε μηχανισμούς ελέγχου που επιπρόσθετα θα ήθελαν να συγκροτήσουν η πολιτεία και οι Α΄ και Β΄ βαθμοί Αυτοδιοίκησης.

Μηχ. Μεταλλείων – Μεταλλουργός, Ερευνητής Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας

«Η τεχνολογία παραγωγής και ιδιαίτερα η τεχνολογία προστασίας του περιβάλλοντος θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Επιπρόσθετα η νέα μονάδα θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων στους τομείς των μελετών κατασκευών και προμήθειας εξοπλισμού...».

Γεωλόγος – Κοιτασματολόγος, Διευθυντής ΙΓΜΕ Θεσσαλονίκης

«Οι ισχυρισμοί για ρύπανση είναι αβάσιμοι και δεν τεκμηριώνονται με επιστημονικά δεδομένα. Η αξιοποίηση της επένδυσης εγγυάται οικονομική ανάκαμψη, εργασιακή σταθερότητα και μακρόχρονη αποδοτική και κερδοφόρα λειτουργία των Μεταλλείων Κασσάνδρας».

Βιολόγος – Τοξικολόγος, Αρχιτέκτονας, Χημικός, (Δ/νση Περιβάλλοντος Χωροταξίας Κ. Μακεδονίας)

«... Η εγγύηση τήρησης των περιβαλλοντικών όρων έγκειται στη μόνιμη παρακολούθηση της εφαρμογής τους και στη στενή συνεργασία της κεντρικής διοίκησης και των τοπικών φορέων, πράγμα που θα εδραιώσει και την αξιοπιστία μας ως μία σύγχρονη κοινωνία».

Αρχαιολόγος ΙΣΤ΄ Εφορεία Αρχαιοτήτων

«Ο χώρος των Αρχαίων Σταγείρων πρέπει να παραμείνει αλώβητος και αμόλυντος από οποιουδήποτε βιομηχανικούς, χημικούς ή άλλους ρύπους, καθαρός και διαυγής σαν την Αριστοτελική σκέψη».

Αρχιτέκτων ΥΠ.ΠΟ/4η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων.

«Το Στρατώνι και όλη η περιοχή των Μεταλλείων έχουν άμεση ανάγκη μια βιώσιμη ανάπτυξη. Μια ανάπτυξη χωρίς ημερομηνία λήξης».

Πρόεδρος Ε.Κ. Χαλκιδικής

«Δεν μπορούμε να περιμένουμε άλλο. Όλοι μας έχουμε πειστεί ότι Μεταλλείο και εργοστάσιο πρέπει να λειτουργήσουν μαζί. Η Κυβέρνηση με την υποστήριξη όλων των φορέων πρέπει να πάρει τις αποφάσεις της».

Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας

«Η επιλογή, ο σχεδιασμός και όλα τα επιμέρους μέχρι σήμερα βήματα για την προώθηση του σχεδίου ίδρυσης και εγκατάσταση της μεταλλουργίας χρυσού δεν ήταν απλή υπόθεση και πέρασε από πολλά στάδια αμφισβητήσεων και τριβών, τόσο σε τεχνικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο ουσίας. Παλέψαμε με ριζωμένες στρεβλές αντιλήψεις και ως κομμάτι αυτού του τόπου σκάσαμε βαθειά».

Υφυπουργός Ανάπτυξης

«Η εμπειρία έχει δείξει ότι τα πλεονεκτήματα δεν κληρονομούνται αλλά μπορούν να δημιουργηθούν με τη συνεργασία κράτους, επιχειρήσεων, εργαζομένων, αναπτυξιακών και τοπικών φορέων.... Κάνουμε την ανάπτυξη πράξη με την έγκριση ίδρυσης μονάδας παραγωγής χρυσού, που θα πληρεί όλους τους περιβαλλοντικούς όρους ώστε ακόμη και σε μικρής έκτασης περιοχή να συνυπάρχουν αρμονικά η βιομηχανία και ο τουρισμός με το σεβασμό στο περιβάλλον και την ιστορία μας».

Στο πίνακα 14, που ακολουθεί παρουσιάζεται η ανάλυση των φορέων και προσώπων, που σε μεγάλο βαθμό είναι κατά της επένδυσης, σύμφωνα με τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν από την έρευνα πεδίου.

ΦΟΡΕΑΣ	ΥΠΕΡ/ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ	(1) ΟΡΓΑΝΩΣΗ (2) ΠΙΣΤΕΥΩ (3) ΣΤΟΧΟΙ (4) ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ (5) ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (6) ΔΥΝΑΜΗ - ΧΡΟΝΟΣ (7) ΔΡΑΣΗ (8) ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	ΘΕΣΕΙΣ	(1) ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ (2) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	(1) ΟΦΕΛΗ (2) ΚΟΣΤΗ από - σύγκρουση - ίδρυση μεταλλουργίας	ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (1) ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΑΝΤΙΡΥΠΑΝΣΗ (2) ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΕΓΚ. (3) ΑΛΛΑΓΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΜΕ ΒΟΗΘΕΙΑ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ
Πρόεδρος 15μελούς Λυκείου	ΚΑΤΑ	(1) Σχολικό Συμβούλιο (2) Απειλή για το περιβάλλον (3) Να οργανωθούμε και να εμποδίσουμε τη δημιουργία του εργοστασίου (4) Όχι ιδιαίτερη ενημέρωση ότι ακούγεται (5) Δήμος και Τοπικοί Σύλλογοι (6) Όχι καλή οργάνωση (7) Έγγραφες διαμαρτυρίες (8) Καθηγητές Σχολείων	Διαφωνούμε με την επέκταση της δραστηριότητας εξόρυξης και δημιουργίας μεταλλουργίας χρυσού Σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία και το περιβάλλον	(1) Προσωπικά συμφέροντα και αξίες εμπλέκονται σε μεγάλο βαθμό		(2) Να ματαιωθεί	ΝΑΙ
Μέλος Εκπολιτιστικού Συλλόγου Δήμου Ιερισσού	ΚΑΤΑ	(1) Διοίκηση με 5μελές Συμβούλιο και πολλά τακτά μέλη (2) Αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ενώ δε μπορεί να συμβαδίσει η βαριά βιομηχανία με τη τουριστική ανάπτυξη και άλλες μορφές ανάπτυξης (3) Η υποστήριξη της οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης χωρίς απειλές για την δημόσια υγεία (4) Ελλιπής ενημέρωση (5) Επιτροπή Αγώνα, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Δήμους, Συλλόγους, ΙΓΜΕ (6) Μικρός χρόνος ενεργοποίησης (7) Όχι οργανωμένες ενέργειες (8) Δήμο	Θα θιχτούν θέσεις εργασίας με την ίδρυση της μεταλλουργίας	(1) Προσωπικά συμφέροντα και αξίες εμπλέκονται σε μεγάλο βαθμό (2) Υπάρχουν τεχνικά και επιστημονικά δεδομένα και συνεχώς διαδίδονται νέες πληροφορίες που στηρίζουν τις θέσεις της κάθε πλευράς	(1) Ανάπτυξη Οικονομική (2) Κοινωνικές αναταραχές και υποβάθμιση περιβάλλοντος	(2) Να ματαιωθεί και να ενδιαφερθούν οι τοπικές αρχές να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας	ΟΧΙ διότι το κλίμα είναι απολυτο

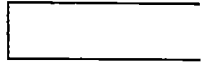
ΦΟΡΕΑΣ	ΥΠΕΡ/ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ	(1) ΟΡΓΑΝΩΣΗ (2) ΠΙΣΤΕΥΩ (3) ΣΤΟΧΟΙ (4) ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ (5) ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (6) ΔΥΝΑΜΗ - ΧΡΟΝΟΣ (7) ΔΡΑΣΗ (8) ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	ΘΕΣΕΙΣ	(1) ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ (2) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	(1) ΟΦΕΛΗ (2) ΚΟΣΤΗ από - σύγκρουση - ίδρυση μεταλλουργίας	ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (1) ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΑΝΤΙΡΥΠΑΝΣΗ (2) ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΕΓΚ. (3) ΑΛΛΑΓΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΜΕ ΒΟΗΘΕΙΑ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ
Πρώην Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Ιερισσού και Υποψήφιος Δήμαρχος	ΥΠΕΡ	(2) Ναι στην εγκατάσταση της βιομηχανίας διότι η περιοχή φθίνει βιομηχανικά και υπάρχει ανεργία αλλά με συνύπαρξη των άλλων μορφών ανάπτυξης και σεβασμό στο περιβάλλον (3) Καθορισμός Τοπικού Αναπτυξιακού Σχεδίου σύμφωνα με τις δυνατότητες του τόπου	Οι θέσεις που υποστηρίζονται και από τις δύο πλευρές είναι ακραίες χωρίς να διερευνούν την εναλλακτική λύση που να είναι από όλους αποδεκτή		(1) Θέσεις Εργασίας (2) Περιβαλλοντική υποβάθμιση και κοινωνική αστάθεια	(1) Ελεγχόμενη Αντιρύπανση με την ύπαρξη των Υπηρεσιών Ελέγχου σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς	ΟΧΙ
Πρώην Πρόεδρος Αναπτυξιακού Συνδέσμου της περιοχής	ΚΑΤΑ	(1) Αποτελείται από μέλη όλων των κοινοτήτων της περιοχής με συγκρουόμενες απόψεις γι' αυτό και ποτέ δεν πάρθηκε μια συγκεκριμένη απόφαση (2) Το έργο απειλεί την δημόσια υγεία και το περιβάλλον (3) Να μη γίνει η μεταλλουργία χρυσού (4) Ενημέρωση από το Δήμο για τη τεχνολογία (5) Δήμος, Τοπικοί Σύλλογοι, Επιτροπή Αγώνα, (6) Όχι δυναμική ενεργοποίηση (8) Δήμος, Βουλευτές	Απειλή για το περιβάλλον η ίδρυση της μεταλλουργίας και των θέσεων εργασίας που ασχολούνται με το τουρισμό, ενώ από την άλλη θίγονται τα συμφέροντα των εργαζομένων της εταιρίας TVX	(2) Υπάρχουν επιστημονικά και τεχνικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η λειτουργία της μεταλλουργίας χρυσού είναι αδύνατον να μην επιβαρύνει το περιβάλλον	(1) Οικονομικό όφελος (2) Επιβάρυνση της ανθρώπινης υγείας	(2) Να ματαιωθεί	ΟΧΙ διότι το κλίμα είναι απολυτο

ΦΟΡΕΑΣ	ΥΠΕΡ/ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ	(1) ΟΡΓΑΝΩΣΗ (2) ΠΙΣΤΕΥΩ (3) ΣΤΟΧΟΙ (4) ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ (5) ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (6) ΔΥΝΑΜΗ - ΧΡΟΝΟΣ (7) ΔΡΑΣΗ (8) ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	ΘΕΣΕΙΣ	(1) ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ (2) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	(1) ΟΦΕΛΗ (2) ΚΟΣΤΗ από - σύγκρουση - ίδρυση μεταλλουργίας	ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (1) ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΑΝΤΙΡΥΠΑΝΣΗ (2) ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΕΓΚ. (3) ΑΛΛΑΓΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΜΕ ΒΟΗΘΕΙΑ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ
Μέλος Επιτροπής Αγώνα	ΚΑΤΑ	<p>(1) Συμμετέχουνκοινότητες εκ των οποίων οι Ιερισσός, Ουρανούπολη, Αμμουλιανή, Στάγειρα, Ολυμπιάδα.Είμαστε πολύ καλά οργανωμένοι και έχουμε αποδείξεις για κάθε τι που υποστηρίζουμε</p> <p>(2) Δε μπορεί να συνυπάρξει με ζωνοποίηση βιομηχανία και παράκτια ζώνη, πλούσιοι υδροφόροι ορίζοντες και με σεισμική επικινδυνότητα περιοχή</p> <p>(3) Να περιορίσουμε την επέκταση της βιομηχανίας στις ήδη υφιστάμενες χρήσεις</p> <p>(4) Πολύ καλή πληροφόρηση</p> <p>(5) Κράτικές Αρχές, Σύλλογοι, Επιστήμονες, Έρευνητικά κέντρα</p> <p>(6) Πολλά μέλη και συσπειρωμένοι</p> <p>(7) Έγγραφα διαμαρτυρίας σε όλους τους αρμόδιους φορείς, συλλαλητήρια, πρέσαμε για νέες έρευνες, πετύχαμε την καθυστέρηση της επένδυσης, και την επανεξέταση</p> <p>(8) Επιστημονική κοινότητα, ερευνητές</p>		(2) Υπάρχει πλήρης επιστημονικό υλικό που ενισχύουν τις θέσεις μας και τις ανησυχίες μας	<p>(1) Πετύχαμε την επανεξέταση του θέματος της εγκατάστασης της μεταλλουργίας χρυσού και αποφασίζουμε οι ίδιοι για το μέλλον του τόπου μας</p> <p>(2) Η επένδυση μειώνει τις δυνατότητες ανάπτυξης των άλλων δραστηριοτήτων και απειλεί το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία</p>	(2) Να ματαιωθεί	Προκαλούμε τους υπευθύνους σε ανοικτή συζήτηση. Έχουμε στείλει προσκλήσεις στην ΤΥΧ για να έρθουμε σε επαφή, αλλά χωρίς ανταπόκριση. Πιστεύουμε ότι δε θα βρεί ανταπόκριση

ΦΟΡΕΑΣ	ΥΠΕΡ/ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ Σ ΧΡΥΣΟΥ	(1) ΟΡΓΑΝΩΣΗ (2) ΠΙΣΤΕΥΩ (3) ΣΤΟΧΟΙ (4) ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ (5) ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (6) ΔΥΝΑΜΗ - ΧΡΟΝΟΣ (7) ΔΡΑΣΗ (8) ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	ΘΕΣΕΙΣ	(1) ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ (2) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	(1) ΟΦΕΛΗ (2) ΚΟΣΤΗ από - σύγκρουση - ίδρυση μεταλλουργίας	ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (1) ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΑΝΤΙΡΥΠΑΝΣΗ (2) ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΕΓΚ. (3) ΑΛΛΑΓΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΜΕ ΒΟΗΘΕΙΑ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ
Πρόεδρος Εργατικού Σωματίου της TVX, Στρατών	ΥΠΕΡ	(1) Διοικείται από 5μελές συμβούλιο και προβάλλουμε τα συμφέροντα των εργατών σε κάθε συνέλευση και για κάθε πρόβλημα (2) ΝΑΙ στη λειτουργία της μεταλλουργίας χρυσού και αποφυγή της ανεργείας στη περιοχή σε συνδυασμό με ασφαλείς συνθήκες εργασίας και διαμονής (3) Η επιλογή της καλύτερης θέσης εγκατάστασης με βάση τα Εθνικά και Κοινοτικά Πρότυπα (4) Πολύ καλή πληροφόρηση (5) Ολή η περιοχή του Στρυμονικού κόλπου και ιδιαίτερα ο νέος δήμος Σταγείρων-Ακάνθου (6) 150 μέλη εργατές της TVX (7) Ελάχιστες ενέργειες (8) Εταιρία TVX	Καταπολέμηση της ανεργείας, διατήρηση των θέσεων εργασίας	(1) Ο κάθε φορέας υποστηρίζει τις θέσεις του σύμφωνα με τα ατομικά του συμφέροντα και επιδιώξεις σε μεγάλο βαθμό (2) Υπάρχει επαρκές επιστημονικό υλικό που έχει αποδείξει τις θέσεις μας	(2) Μόνο αντιδράσεις και αβεβαιότητα για το μέλλον (1) Οικονομική Ανάπτυξη	(1) Ελεγχόμενη αντιρρύπανση	Δεν έχει γίνει καμία προσπάθεια. Θα ήταν καλή λύση
Ιδιοκτήτης Ξενοδοχείου Ουρανού-πολης	ΚΑΤΑ	(1) Μικρή οργάνωση, συμμετοχή σε διαμαρτυρίες (2) Θα βλάψει το τουρισμό (3) Να αναπτυχθεί ο τουρισμός (4) Ότι ακούγεται (5) Αλιείς, Δήμοι-Κοιν., Γεωργοί, κάτοικοι, επαγγελματίες (7) Αντιδρούμε συλλογικά με τους παραπάνω φορείς (8) Συλλογική στήριξη	Δε μπορεί να συμβαδίσει η ανάπτυξη της βιομηχανίας με τη τουριστική ανάπτυξη	(1) Επηρεάζομαστε από προσωπικά συμφέροντα (2) Υπάρχει επιστημονική πληροφόρηση από αρμόδιους φορείς	(1) Καθυστερήσεις (2) Οι κοινωνικές διαμάχες και η διχόνοια (2) Αρνητικές επιπτώσεις στις τουριστικές δραστηριότητες	(2) Να ματαιωθεί	ΟΧΙ. Δε νομίζω ότι το πρόβλημα είναι θέμα διαπραγματεύσεων αλλά σωστών αποφάσεων σε θέματα αναπτυξιακού σχεδιασμού

ΦΟΡΕΑΣ	ΥΠΕΡ/ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ Σ ΧΡΥΣΟΥ	(1) ΟΡΓΑΝΩΣΗ (2) ΠΙΣΤΕΥΩ (3) ΣΤΟΧΟΙ (4) ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ (5) ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (6) ΔΥΝΑΜΗ - ΧΡΟΝΟΣ (7) ΔΡΑΣΗ (8) ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	ΘΕΣΕΙΣ	(1) ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ (2) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	(1) ΟΦΕΛΗ (2) ΚΟΣΤΗ από - σύγκρουση - ίδρυση μεταλλουργίας	ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ (1) ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΑΝΤΙΡΥΠΑΝΣΗ (2) ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΕΓΚ. (3) ΑΛΛΑΓΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΜΕ ΒΟΗΘΕΙΑ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ
Μέλος Γεωργικού Συνεταιρισμού Ιερισσού	ΚΑΤΑ	(1) Αποτελείται από το σύνολο των γεωργών Ιερισσού (2) Απειλείται το φυσικό περιβάλλον (3) Να μη γίνει η μεταλλουργία χρυσού (4) Πληροφόρηση από το Δήμο και ότι ακούγεται (5) Σύλλογοι, τοπικές αρχές (7) Επιστολή εγγράφων διαμαρτυρίας (8) Συλλογική υποστήριξη από τους άλλους φορείς	Διαφωνούμε με όσους είναι υπέρ της επένδυσης διότι αποκομίζουν κέρδη χωρίς να σκέφτονται τις συνέπειες	(1) Τα προσωπικά συμφέροντα και συναισθηματικές αξίες κινούν τα νήματα των αντιδράσεων (2) Δεν είμαι αρμόδιος αλλά έχουν παρουσιαστεί επιστημονικά δεδομένα από ειδικούς	(1) Να πετύχουμε τη μη ίδρυσή του (2) Αρνητικές επιπτώσεις στο τομέα της γεωργίας και σε άλλους τομείς ανάπτυξης	(2) Να ματαιωθεί	ΟΧΙ. Δύσκολα να υπάρξει διαπραγμάτευση όταν θίγονται άτομα, συμφέροντα και αξίες
Πρόεδρος Συλλόγου παράκτιας Αλιείας Ιερισσού	ΚΑΤΑ	(1) Διοικείται από 5μελές συμβούλιο και οι αποφάσεις παίρνονται μέσω συνελεύσεων (2) Μόνο αρνητικές επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον και στην εργασία μας (3) Να μη γίνει η μεταλλουργία χρυσού (4) Ενημέρωση από το Δήμο και τις αρχές (5) Επιτροπή Αγώνα, Δήμος, Σύλλογοι γυναικών, εκπαιδευτικοί (6) 40 μέλη (7) 2 Συλλαλητήρια και περιμένουμε τα νέα στοιχεία που θα προκύψουν από τις μελέτες (8) Συλλογικά από το Δήμο	Διαφωνούμε με την ίδρυση της μεταλλουργίας χρυσού, η οποία είναι ο βασικός στόχος της ΤΥΧ	(1) ΟΧΙ (2) Το πρόβλημα είναι η πιθανότητα της ρύπανσης, η οποία υποστηρίζεται από επιστημονικά στοιχεία	(1) Στάσιμη κατάσταση (2) Καταστροφή του ότι θετικό υπάρχει στη περιοχή	(2) Να ματαιωθεί μόνο έτσι θα λυθεί το πρόβλημα	ΟΧΙ. Το πρόβλημα δεν είναι θέμα διαπραγματεύσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Ambrose, H. W., III and Ambrose, K.P. (1981), *A Handbook of Biological Investigation*, Hunter Textbooks, Winston-Salem, North Carolina. (1).

Bacon, L.S. and Wheeler, M. (1984), *Environmental Dispute Resolution*, Plenum Press, New York. (2).

Bingham, G. (1986), *Resolving Environmental Disputes: a Decade of Experience*, The Conservation Foundation, Washington, D.C. (3).

Buckle, L.G. And Thomas-Buckle, S.R. (1986), "Placing environmental mediation in context: Lessons from 'failed' mediations", *Environmental Impact Assessment Review*, 6, pp. 55-70- (4).

Bureau of National Affairs Editorial Staff (1986), *U.S. Environmental Laws*, Bureau of National Affairs, Inc., Washington, D.C. (5).

Burton, J. (1987), *Resolving Deep- Rooted Conflict: A Handbook*, University Press of America, Lanham, Maryland, pp. 27-28. (6).

Burton, J. (1988) *Conflict resolution as a political system* (Working Paper 1), Center for Conflict Analysis and Resolution, George Mason University, Fairfax Virginia, p.2. (7).

Carnduff, S.B. and Clark, P.B. (1980), 'Selected readings on conflict management', prepared in association with the American Arbitration Association and Clark-McClennon Associates; sponsored by the Council on Environmental Quality, U.S. Geological Survey, and U.S. Department of the Interior, Heritage Conservation and Recreation Service, Washington, D.C. (8).

Carpenter, S.L. and Kennedy, W.J.D. (1988), *Managing Public Disputes*, Jossey- Bass, San Francisco, California. (9).

Clark, P.B. and Emrich, W.M. (1980), 'New tools for resolving environmental disputes: Introducing federal agencies to environmental mediation and related techniques',

prepared for U.S. Council on Environmental Quality and U.S. Geological Survey, Washington, D.C. (10).

Commission for Racial Justice (1987), *Toxic Wastes and Race in the United States : A National Report on the Racial and Socio-Economic Characteristics of Communities with hazardous Waste Sites*, United Church of Christ, New York. (11).

Cormick, G.W. (1980), The "theory" and practice of environmental mediation, *The Environmental Professional*, 2, pp. 24-33. (12).

Crowfoot, J.E. (1980), *Negotiations: An effective tool for citizen organization?*, NRAG Papers, Northern Rockies Action Group, Helena, Montana. (13).

Crowfoot, J.E. and Wondolleck, J.M. (1990), *Environmental Disputes: Community Involvement in Conflict Resolution*, Island Press, Washington, D.C. (14).

Doyle, M. and Straus, d. (1984), *How to Make Meetings Work*, Berkley, new York. (15).

Fisher, G.K. (1980), 'The Colorado Joint Review Process – a better way', unpublished paper for Conference on Environmental Permitting sponsored by National Bureau of Standards, Washington, D.C. (16).

Fisher, R. (1983), Third party consultation as a method of intergroup conflict resolution: A review of studies, *Journal of Conflict Resolution*, 27, No. 2, pp. 301-334- (17).

Fisher, R. and Ury, W. (1984), *Getting to Yes_ negotiating Agreement Without Giving In*, Penguin, New York. (18).

Gladwin, T.N. (1980), Patterns of environmental conflict over industrial facilities in the United States, 1970-78, *Natural Resources Journal*, 20, pp. 243-274. (19).

Gudykunst, W.B. and Kim, Y.Y. (1984), *Communicating with Strangers: An Approach to Intercultural Communication*, Random House, New York. (20).

Kochman, T. (1981), *Black and White Styles in Conflict*, University of Chicago Press, Chicago. (21).

Laue, J.H., Burde, S., Potapchuk, W., and Salkoff, M. (1988), 'Getting to the table: Three paths', *Mediation Quarterly*, No 20, Jossey-Bass, San Francisco, California. (22).

Marcus, P.A. and Emrich, W.M. (eds) (1981), 'Environmental conflict management: Working paper series', prepared in association with the American Arbitration Association and Clark- McGlennon Associates; sponsored by the U.S. Council on Environmental Quality and the U.S. Geological Survey, Washington, D.C. (23).

Mernitz, S. (1981), *Mediation of Environmental Disputes: A Sourcebook*, Praeger, New York. (24).

Miles, M.B. and Huberman, A.M. (1984), *Qualitative Data Analysis : A Sourcebook of New methods*, Sage, Beverly Hills, California. (25).

Millhauser, M.S. and Pou, C. with the assistance of Bayles. L.A. and Stockton, D.M. (1987), *Sourcebook: Federal Agency Use of Alternative means of Dispute Resolution*, Administrative Conference of the U.S., Washington, D.C. (26).

Mills, T.M. (1984), *The Sociology of Small Groups*, 2nd edition, Prentice – Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey. (27).

Moore, C.W. (1986), *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*, Jossey-Bass, San Francisco. (28).

Murray, J.S. (1984), Third – party intervention: Successful entry for the uninvited, *Albany Law Review*, 48, pp. 573-613. (29).

Pritzker, D.M. and Dalton, D.S. (1990), *Negotiated Rulemaking Sourcebook*, Administrative Conference of the United States, Washington, D.C. (30).

Program on Conflict Resolution (1990), *Researching Disputes across Cultures and Institutions*, University of Hawaii at manoa, Honolulu, Hawaii. (31).

Raiffa, H., (1982), 'Ethical and moral issues', *The Art and Science of Negotiation*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, pp. 344-355. (32).

Robinson, D.G. and Robinson, J.C. (1989), *Training for Impact*, Jossey-Bass, San Francisco. (33).

Rossi, P.H. and Freeman, H.E. in collaboration with Rosenbaum, S. (1982), *Evaluation: A Systematic Approach*, 2nd edition, Sage, Beverly Hills, California. (34).

Schneider, P. and Sachs, A. (1983), *The Patuxent River Clean-up Agreement*, the Environmental Forum, pp. 39-43. (35).

Simons, G. (1989), *Working Together: How to Become More Effective in a Multicultural Organization*, Crisp, Los Altos, California. (36).

Smith, L.E. and Christopher, E.M. (1987), *Leadership Training through Gaming: Power, People, and Problem-Solving*, Kogan Page, London and Nichols, New York. (37).

SPIDR (1991a), Society of Professional in Dispute Resolution, 'Ethical standards of professional responsibility', Washington, D.C. (38).

SPIDR (1991b), Society of Professionals in Dispute Resolution, 'Competencies for mediators of complex, multi-party disputes', July 1991 Discussion Draft, developed by Environmental/Public Disputes Sector, Washington, D.C. (39).

Susskind, L.E. (1981), Environmental mediation and the accountability problem, *Vermont Law Review*, 6, No. 1. (40).

Susskind, L.E. (1983), 'The uses of negotiation and mediation in environmental impact assessment', in A. Porter and F. Rossini, eds, *Integrated Impact Assessment*, Westview Press, Boulder, Colorado. (41).

Susskind, L. (1991), 'Citizen participation and consensus building in land use planning: A case study', in J. Deneufville, ed., *the Land Use Policy Debate in America*, Plenum Press, New York. (42).

Susskind, L., Bacon, L., and Wheeler, M. (eds) (1983), *Resolving Environmental Regulatory Disputes*, prepared for the United States Environmental Protection Agency, Schenkman Publishing Company, Cambridge, Massachusetts. (43).

Talbot, A.R. (1983), *Settling Thins: Six Case Studies in Environmental Mediation*, The conservation Foundation, Washington D.C. (44).

Tannen, D. (1990), *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*, William Morrow, New York. (45).

Wondolleck, J.M. (1988), *Public Lands Conflict and Resolution: Managing national Forest Disputes*, Plenum Press, New York. (46).

Alvares Claude (1987) *Chemobyl, Three Mile Island, Bhopal. Modern technology going disastrously wrong*, in Worsley Peter and Hadjor Kofi, eds.

Andrews, R. L. and Pierson, T.K. (1984) Hazardous waste facility siting processes: experience from seven states. *Hazardous Waste*, 1(3), 377-384

Armour, A. (1991) The siting of locally unwanted land uses. *Progress in Planning*, 35, 1-74

Clarke Robin and Timberlake Lloyd (1982) *Stockholm plus Ten*, London Earthscan p.p. 6, 45-46, 58

Covello, V.T., von Winterfeldt, D. and Slovic, P. (1986) Risk communication : a review of the literature. *Risk Abstracts*, 3(4), 171-182

Ducsik, D. W. (1978) *Electricity Planning and the Environment : Toward a New Role for Government in the Decision Process*. Unpublished Ph.D. Dissertation. Department of Civil Engineering, MIT, Cambridge, Massachusetts, USA

Elliott, M. L. P. (1984) Improving community acceptance of hazardous waste facilities through alternative systems for mitigating and managing risk. *Hazardous Waste*, 1(3), 397-410

Farago, K., Vari, A. and Vecsenyi, J. (1989) Not in My Town : conflicting views on the siting of a hazardous waste incinerator. *Risk Analysis*, 9(4), 463-471

Gray, P. C. R. (1991) *The Public Reaction to a Proposed Toxic Waste Incinerator in Derry, Northern Ireland*. Unpublished M.Sc. Thesis, Centre for Environmental Technology, Imperial College, University of London.

Marsh P. (1985) Η μηχανοποίηση του ανθρώπινου γένους, *Νέα Οικολογία*, 8, 50-56

Petts, J. (1993) Stress and public concern over hazardous waste. In Rose, J. (ed) *Human Stress and the Environment*. Gordon and Breach, London

Petts, J., Eduljee, G. (1994) *Environmental Impact Assessment for Waste Treatment and Disposal Facilities*, John Wiley and Sons, England

Popper, F. J. (1983) ' LULUs ' *Resources*, June 1983, 2-4

Portney, K. E. (1984) Allaying the NIMBY syndrome : the potential for compensation in hazardous waste treatment facility siting. *Hazardous Waste*, 1(3), 411-421.

Portney, K. E. (1991) *Siting Hazardous Waste Treatment Facilities*. Auburn House, New York.

O' Hare, M., Bacow, L. and Sanderson, D. (1983) *Facility Siting and Public Opposition*. Van Nostrand-Reinhold, New York.

Wiedemann, P. M. and Femers, S. (1990) *Conflict Analysis and Management : Public Participation in Waste Management Decision Making*. Report 15.KFA Julich, Germany

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Βασιλόπουλος Γ., Μπιλά Α., (1995) *Περιφερειακές ανισότητες και Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα 1971-1991*, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Ανάπτυξης Ιερώνυμος Πίντος, Αθήνα

Ζάνου Β. (2000) *Οδηγός Κοινωνικο-Οικονομικών Μελετών για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση του Υδάτινου Περιβάλλοντος*, Μονογραφίες Θαλασσίων Επιστημών, Εθνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, Αθήνα

Κάρσον Ράκελ (1981), *Σιωπηλή Άνοιξη*, Κάκτος, Αθήνα

Κλώνης Δ., (1998) *Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ανάπτυξη Νησιωτικών Περιφερειών*, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Ανάπτυξης Ιερώνυμος Πίντος, Αθήνα

Κόνσολας Ν., (1983) *Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική*, Παπαζήσης, Αθήνα

Ρέππας Π., (1991) *Οικονομική Ανάπτυξη. Θεωρίες και Στρατηγικές*, Παπαζήσης, Αθήνα

Σαμιώτης Γ. και Τσάλτας Γ., (1990) *Διεθνής Προστασία του Περιβάλλοντος*, 1ος τόμος, Παπαζήσης, Αθήνα

ΤΕΕ, (1993) *Αναγκαίες Δράσεις για την Προστασία του Περιβάλλοντος* 1ος και 2ος τόμος, Αθήνα, Εκδόσεις ΤΕΕ

Φίσερ Ρ., Γιούρι Ο., Πάτον Μ., (1998) *Πετυχαίνω τη συμφωνία*, Καστανιώτης, Αθήνα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗ
ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΤΥΧ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

Δώστε μας μια λίστα των εμπλεκόμενων φορέων που συμμετέχουν στην διαμάχη συμπεριλαμβανομένου και του φορέα τον οποίο εκπροσωπείτε.

Με ποιούς από τους παραπάνω φορείς βρίσκεστε σε διαφωνία, με ποιούς συμφωνείτε και ποιοι σας αφήνουν αδιάφοροι. Εξηγήστε μας την διαφωνίας σας.

ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

Να περιγράψετε :

από τι αποτελείται η βάση σας,
πως γίνεται η διοίκησή σας,
τι επίπεδο μόρφωσης έχετε,
με ποιο τρόπο πραγματοποιείται η λήψη αποφάσεων,
τα πιστεύω σας
τους στόχους της λειτουργίας του φορέα,
αν είστε και πως πληροφορημένοι για το αντικείμενο της σύγκρουσης,

ΔΥΝΑΜΗ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

Να περιγράψετε :

τους διαθέσιμους πόρους του φορέα σας σε :

- ανθρώπινο δυναμικό
- τεχνογνωσία
- χρόνο εργασίας
- χώρο εργασίας - εγκαταστάσεις
- οικονομικούς πόρους

Τι πολιτικές διασυνδέσεις έχετε και ποιο είναι το ποσοστό επιρροής του φορέα στην λήψη αποφάσεων που αφορούν στη σύγκρουση

Περιγράψτε με σύντομο τρόπο τη συμμετοχή του φορέα σας και τις ενέργειες, στις οποίες οδηγηθήκατε μέχρι τώρα. Θεωρείτε ικανοποιητική την συμβολή σας στην επιτυχή έκβαση του προβλήματος ;

ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ποιά νομίζετε πως είναι τα πιο βασικά σημεία που υποστηρίζει ο φορέας σας και γύρω από τα οποία περιστρέφεται η διαμάχη ;

Για ποιούς λόγους υποστηρίζετε αυτά τα σημεία ;

Κατά τη γνώμη σας ποια πιστεύετε πως είναι τα πιο βασικά σημεία για τον φορέα (ή φορείς) με τον οποίο διαφωνείτε ;

Για ποιούς λόγους πιστεύετε ότι υποστηρίζουν αυτά τα σημεία ;

Ποιες διαδικασίες και ποιες λήψεις αποφάσεων και από ποιούς φορείς σας οδήγησαν στην εκδήλωση της διαμάχης (νομοθετικές ρυθμίσεις, αλλαγή πολιτικής ή σχεδίων ανάπτυξης, άλλα)

Στηρίζετε εσείς ή οι εμπλεκόμενοι φορείς στα 'πραγματικά γεγονότα' και κατα πόσο σε συναισθηματικές αξίες ή προσωπικά συμφέροντα ; Χρησιμοποιείτε επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα και πληροφορίες εσείς ή οι άλλοι φορείς προκειμένου να υποστηρίξετε τις θέσεις σας (ώστε να μην επιτραπεί σε συναισθηματικές αξίες ή προσωπικά συμφέροντα να μπλοκάρουν την αντιμετώπιση του προβλήματος) ; Αυτό αν έγινε βοήθησε ή παρεμπόδισε την διαμάχη ;

Ποια αντικειμενικά κριτήρια ή στόχοι κατά τη γνώμη σας δημιουργούν εκείνες τις επιλογές που μπορούν να οδηγήσουν στην αντιμετώπιση της σύγκρουσης ; Να τα αριθμήσετε.

Πως πιστεύετε ότι μπορούν να επιτευχθούν τα παραπάνω κριτήρια ; Με την εφαρμογή ή όχι της λειτουργίας της βιομηχανίας ;

Αν δεν συμφωνείτε με την λειτουργία της βιομηχανίας, τότε εάν λαμβάνονταν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας και η χωροθέτηση της δεν επηρέαζε την περιοχή σας θα συνεχίζατε να διαφωνείτε ;

Δώστε τρεις εναλλακτικές λύσεις που προτείνετε για εφαρμογή ; Αιτιολογείστε για κάθε ζήτημα την ανάλυση.

Ποια οφέλη και κόστη έχουν προκύψει από την σύγκρουση στον φορέα σας ;

Ποια οφέλη και κόστη θα προκύψουν από το έργο ή το μη-έργο στην ανάπτυξη της περιοχής σας;

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

Σκεφθήκατε να έρθετε σε επαφή με τους άλλους φορείς προκειμένου να συμφωνήσετε στη βασική τεχνική και επιστημονική πληροφορία που απαιτείται να εφαρμοστεί και να διαπραγματευτείτε μαζί με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς προκειμένου να φθάσετε στην καλύτερη για όλους λύση και να συμφωνήσετε στην τήρηση εκείνων των απαιτήσεων που πρέπει να ικανοποιούν την συμφωνία ;

Πιστεύετε ότι θα ήταν χρήσιμο να επιλέξετε την χρήση των πόρων σας που αφενός θα είναι αποτελεσματική και αφετέρου θα οδηγήσει στο να κερδίσετε μια πρώτη συμφωνία με τους εμπλεκόμενους φορείς πάνω στα πραγματικά γεγονότα στα οποία βασίζεται η διαμάχη ;

Πιστεύετε ότι ένα ουδέτερο πρόσωπο που θα είχε την απαιτούμενη γνώση γύρω από τη περίπτωση της σύγκρουσης θα μπορούσε να δράσει ως διαμεσολαβητής και να οργανώσει ή να αναλάβει τον συντονισμό μιας πρώτης συνεργασίας-συνάντησης των φορεών μεταξύ τους που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια πρωταρχική διαπραγμάτευση.

Τι προσόντα θα περιμένατε από αυτόν να έχει ;

Σε περίπτωση που συμφωνείτε με τον μεσολαβητή ποια είναι τα εμπόδια που σας εμποδίζουν να προχωρήσετε σε αυτή την ενέργεια ;

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

1. Όνομα	
2. Έτος έναρξης δραστηριοτήτων στην Ελλάδα	
3. Διεύθυνση γραφείων	
4. Διεύθυνση παραγωγικών μονάδων	
5. Τηλέφωνα	
6. Fax	
7. E - mail	

Β. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

1. Όνομα	
2. Έτος γεννήσεως	
3. Σπουδές	
4. Προηγούμενη επιχειρηματική - επαγγελματική επειρία	
5. Τωρινή επιχειρηματική - επαγγελματική δραστηριότητα	

Γ. ΓΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

1. Ιδιωτική Επιχείρηση	☒
2. ΔΕΚΟ	
3. Άλλο	

Δ. ΓΙΑΤΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

1. Ανεξάρτητη	
2. Μητρική άλλων	
3. Θυγατρική	
4. Μέλος Ομίλου	
5. Άλλο	

Ε. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΦΛΟΜΕΝΑ

1. Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας (κωδικός κατά ΕΣΥΕ)	
Τι προϊόντα παράγει ή πρόκειται να παράγει	

2. Παραγώμενα προϊόντα και μερίδιο του καθενός επί του συνολικού τζίρου για το 2000	

3. Μερίδιο των ομαδοποιημένων προϊόντων αν υπάρχουν επί του συνολικού τζίρου σε ποσοστά			
	1996	1998	2000

4. Σε τι ποσοστό επί του συνόλου ανέρχονται τα ελληνικά κεφάλαια ;

5. Είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο ; Αν ναι, πότε εισήχθη και σε ποια χρηματιστηριακή αγορά ;

ΣΤ. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

	1996	1998	2000
1. Τζίρος			
2. Κέρδη προ φόρων			
3. Τζίρος εξαγωγών			
4. Δαπάνες για έρευνα			
5. Δαπάνες για τη προστασία του περιβάλλοντος			
6. Δαπάνες για public relations και για τη βελτίωση της εικόνας της επιχείρησης στη τοπική κοινότητα			

Για τα οικονομικά μεγέθη που ζητάει αν υπάρχουν θα μπορούσαν να υπάρχουν υποδείγματα και θα τα αναζητούσα γω στο πίνακα. Επίσης στον αριθμό το ΣΤ 6 θα ήθελα να υπάρχει να έχει ανάλυση και συγκριμένες ενέργειες που έγιναν από τη μεριά της επιχείρησης χρονικά ταυτισμένες. Για το ΣΤ 5 οι ποιές τμήμας επένδυσαν για τη προστασία BPE? (BA, NEEC, ISO) ...

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ**Α. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΘΗΚΕ (σημειώστε με ✓)**

(α) στην αγορά νέου μηχανολογικού εξοπλισμού	
(β) στη βελτίωση της ευελιξίας παραγωγής	
(γ) στην αντικατάσταση μεθόδων παραγωγής	
(δ) στη χρήση τεχνολογιών περιβάλλοντος	
(ε) στη μείωση του κόστους παραγωγής	
(στ) στη μείωση της όχλησης του περιβάλλοντος	
(ζ) στη συστηματική παρακολούθηση των τεχνολογικών εξελίξεων	
(η) στη συνεργασία με οργανισμούς παροχής τεχνολογικών και επιστημονικών υπηρεσιών	
(θ) στο τμήμα Ε & Τ	
(ι) στο τμήμα ανάπτυξης προϊόντων	
(ια) στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας	
(ιβ) στην επαφή με ανταγωνιστές	
(ιγ) στην επαφή με πελάτες	
(ιδ) στο marketing	
(ιε) στη χρήση νέων μεθόδων εξόρυξης	

Β. Η ΤΩΡΙΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΙ ΠΟΣΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΑΩ ΚΑΙ ΠΙ ΠΡΑ ΑΝΑΦΕΡΙΤΑΙ ΜΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΥΣ ;

Αναφέρεται σεετή πλάνα.

Γ. ΠΟΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΧΕΔΙΑΖΕΤΕ ΝΑ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΤΕ ;**Δ. ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ;**

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 - ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

A. ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ;

Υπάρχει και ονομάζεται Κέντρο Ποιότητας με διαδοχικές πιστοποιήσεις σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ISO 9001, EMAS, SEVESO DIR Επίσης άρχισε η μελέτη της νέας έκδοσης του προτύπου ISO 9001 : 2000 (Draft) ;;;. Η εφαρμογή των αρχών διοίκησης ολικής ποιότητας μπορούν να οδηγήσουν στην αποδοχή της εταιρίας από μεγάλες εταιρίες του εξωτερικού και στη συνέχεια στην υλοποίηση εμπορικών συνεργασιών.

B. ΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΤΕ ΙΔΡΥΘΗΚΕ ;

Γ. ΠΟΙΟ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ; (σημειώστε αριθμό υπαλλήλων και επίπεδο μόρφωσης)

Δ. ΠΕΡΙΓΡΑΨΤΕ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΟΥ ΤΟ ΣΤΕΛΕΧΩΝΕΙ - ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ (ποσοστό επι του συνολικού τζίρου)

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ**1. Ακολουθείτε πολιτική εκπαίδευσης του προσωπικού ; (με πολύ, λίγο ή καθόλου)****2. Αν ναι, με ποια ένταση σε κάθε βαθμίδα της ιεραρχίας ;**

1996

2000

(α) μεσαίο προσωπικό

(β) ανώτερο προσωπικό

(γ) ανώτατο προσωπικό

3. Σε ποιό χώρο γίνεται η εκπαίδευση ;**4. Γίνεται σε ώρα εργασίας ;****5. Ποιοί διδάσκουν ;****6. Ποιά η συχνότητα και η διάρκεια ;****7. Ποιοί είναι οι παράγοντες που επιβάλλουν τη διαδικασία εκπαίδευσης ;****8. Ποιές οι δυσκολίες στην εκπαίδευση ;****9. Έχετε μόνιμη ή περιστασιακή συνεργασία με Α.Ε.Ι ή Ινστιτούτα Κατάρτισης ; Ποιά ;****10. Συμμετέχετε σε προγράμματα κατάρτισης του Ελληνικού Κράτους ή της Ε.Ε. Ποιά ;****11. Ποιό το κόστος της κατάρτισης για την επιχείρηση ;**

1996

2000

ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΠΗΓΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΤΙΜΩΝ

A. ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ (σημειώστε με ✓)

	ΠΟΛΥ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
1. Διοίκηση της επιχείρησης			
2. Τμήμα E + T			
3. Άλλο τμήμα, ποιό ;			
4. Άλλο προσωπικό της επιχείρησης (σημειώστε την ιδιότητά του)			

B. ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. Προγράμματα επιδότησης έρευνας από Ε.Ε.			
2. Προγράμματα επιδότησης από εξωτερικό εκτός Ε.Ε.			
3. Προγράμματα από εσωτερικό (ΠΑΒΕ, κλπ.)			
4. Κρατικά κίνητρα			
5. Προμηθευτές			
(α) Εσωτερικοί			
(β) Εξωτερικοί			
6. Εμφάνιση ανταγωνιστικών προϊόντων			
7. Συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις			
8. Συνεργασία με Α.Ε.Ι και Ερευνητικά Ινστιτούτα			
9. Από επιστημονική - τεχνική βιβλιογραφία κλπ.			

ΕΝΟΤΗΤΑ 7: ΕΠΙΠΡΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

ΠΩΣ ΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΠΟΥ ΕΙΣΗΓΑΤΕ Ή ΠΡΟΤΙΘΕΣΤΕ ΝΑ ΕΙΣΑΓΕΤΕ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΠΗΡΡΕΑΣΑΝ Ή ΘΑ ΕΠΗΡΡΕΑΣΟΥΝ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ;

Μείωση Αύξηση Σταθερότητα Βελτίωση Χειρότερηση

1. Ανθρώπινο δυναμικό					
2. Αναλώσιμα υλικά (πρώτες ύλες, καύσιμα . . .)					
3. Εγκαταστάσεις μηχανολογικού εξοπλισμού					

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 : ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Η Καινοτομική δραστηριότητα που πραγματοποιήθηκε στην επιχείρησή σας κατά το 1996 - 2000 αφορά :

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ

ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Την αναμόρφωση του υπάρχοντος εξοπλισμού ; (εξασφάλιση μεγαλύτερης ευελιξίας και προσαρμοστικότητας)	
2. Τις πρώτες ύλες ;	
3. Την αξιοποίηση των ενδιάμεσων προϊόντων ;	
4. Την οργάνωση, τον έλεγχο, το συντονισμό των σταδίων παραγωγής	
5. Την εξοικονόμηση ενέργειας	
6. Τη μείωση ελαττωματικών προϊόντων	
7. Τη βελτίωση συνθηκών εργασίας	
8. Τη μείωση επιβάρυνσης του περιβάλλοντος	
9. Τη μείωση κόστους αποθήκευσης	
10. Τη μείωση κόστους προσωπικού	
11. Τη μείωση κόστους σχεδίασης των προϊόντων	
ΣΥΝΟΛΟ :	

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 : ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Α. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
(κατά είδος δαπάνης)

Ποσοστό

1. Δαπάνες για Ε + Τ	
2. Δαπάνες απόκτησης τεχνολογίας	
3. Δαπάνες εφαρμογής καινοτομιών	
(α) Σχεδιασμού, λογισμικού, δοκιμαστικής παραγωγής, οργανωτικής ανάπτυξης, άλλες δαπάνες	
(β) Επιμόρφωσης προσωπικού	
4. Δαπάνες εμπορίας	
5. Δαπάνες αύξησης παραγωγικής δραστηριότητας	
6 Άλλες	
ΣΥΝΟΛΟ :	100 %

Β. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
(κατά φορέα χρηματοδότησης)

Ποσοστό

1. Αυτοχρηματοδότηση	
2. Κρατικές επιχορηγήσεις	
3. Εξωτερικό (ΕΟΚ, οργανισμοί κλπ.)	
4. Άλλες πηγές (ποιές)	
ΣΥΝΟΛΟ :	100 %

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 : ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Παραγωγή και χρήση της πληροφορικής και τελεματικής τεχνολογίας

Παραγωγή και χρήση της πρώτης γενιάς εργαλείων (CAD/CAM) - πληροφορική - λογισμικό - λογισμικό αυτοματισμού - Χρονικό διάστημα από δραστηριότητα - Το πρόβλημα είναι ότι θεωρούνται ως πολύ σημαντικές - ειδικότερα για παραγωγή πρώτων βασικών εργασιών/εργασιών

Στη διαδικασία της ανάπτυξης πρώτων εγκαταστάσεων και παρόμοιων προβλημάτων ήρθατε σε επαφή με τις τοπικές αρχές, τους κρατικούς φορείς, τους αναπτυξιακούς φορείς και τα επιχειρηματικά σωματεία, που εμπλεκονται στην περιοχή αυτή; (όχι, να κλείσει τη γραμμή των τοπικών περιφερειών)

Εάν απαντήσετε θετικά, πώς και με ποιο τρόπο; (όχι, να κλείσει τη γραμμή των τοπικών περιφερειών)

Εκπαίδευση των εργαζομένων ΝΠΔΕ και Προστασία Περιβάλλοντος

Άλλες συνομιλιές με άλλους φορείς και οργανισμούς

Παρεμβάσεις στην αντιστάθμιση περιβαλλοντικών και τελεματικών εργασιών

Υπάρχει δυνατότητα και άλλων της ποιότητας των περιβαλλοντικών μέτρων, γιατί και πόσο; και αν το επιθυμείτε, πώς και πού; (όχι, να κλείσει τη γραμμή των τοπικών περιφερειών)

Πώς αντιμετωπίζετε τα περιβαλλοντικά προβλήματα; (όχι, να κλείσει τη γραμμή των τοπικών περιφερειών)

ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΓ : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α.

1. Πως βλέπετε τα κίνητρα για ανάπτυξη που προσφέρει η Ε.Ε.

2. Πόσες αιτήσεις υπαγωγής στα κίνητρα της Ε.Ε. έχετε υποβάλλει

3. Πόσες εγκρίθηκαν

4. Αυτές που δεν εγκρίθηκαν για ποιό λόγο δεν εγκρίθηκαν

ΕΝΟΤΗΤΑ Β.

1. Πως βλέπετε τα κίνητρα για ανάπτυξη που προσφέρει η Ελλάδα ;

2. Πόσες αιτήσεις υπαγωγής στα κίνητρα του Ελληνικού Κράτους έχετε υποβάλλει ;

3. Πόσες εγκρίθηκαν ;

4. Αυτές που δεν εγκρίθηκαν για ποιό λόγο δεν εγκρίθηκαν ;

5. Έχετε τύχει ενίσχυσης ή υποστήριξης από το Ελληνικό Κράτος στους τομείς :

(α) Εκπαίδευση

(β) Εξαγωγές

(γ) Προμήθειες

(δ) Άλλη

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ποιά ένταση ανταγωνισμού αντιμετωπίζετε για τα κύρια προϊόντα σας ;

(α) Στην Ελλάδα ■

(β) Στο εξωτερικό ◆

Ανύπαρκτος

Μέτριος

Έντονος

1. Στη τιμή

2. Στα χαρακτηριστικά του προϊόντος

(ποιότητα - ποικιλία)

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

1. Κάνετε μία καταγραφή των εμπλεκόμενων φορέων (επιτροπών, σωματείων), που συμμετέχουν στη διαμάχη και είναι τοποθετημένοι κατά της κατασκευής και λειτουργίας της βιομηχανίας και των φορέων που είναι υπέρ⁴. Έχει γίνει από την TVX "identification of key people and organisations"; Συνολικά πόσα άτομα συσπειρώθηκαν κατά και πόσοι υπέρ συγκριτικά το 1997 και το 2001. Έχει αντιστραφεί το κλίμα υπέρ της επένδυσης και γιατί ;

2. Κατατάξετε τους παραπάνω φορείς με σειρά δύναμης επιρροής στη λήψη αποφάσεων που συμβάλλουν στην αντίδραση κατά της TVX και οι οποίοι έχουν προκαλέσει τις σημαντικότερες καθυστερήσεις (είτε λόγω ανοιχτών συγκρούσεων, είτε λόγω γραφειοκρατίας κλπ.), το ίδιο και για τους φορείς με θετική στάση υπέρ της βιομηχανίας. Υπήρξαν κοινότητες που δέχθηκαν θετικά την εγκατάσταση της βιομηχανίας ;

3. Προσδιορίστε τι είδους καθυστερήσεις αντιμετωπίσατε και τι διάρκεια είχαν (προσδιορίστε το χρόνο συγκεκριμένα)

4. Ποιά νομίζετε πως είναι τα πιο βασικά σημεία που υποστηρίζουν οι φορείς κατά αλλά και υπέρ της TVX και για ποιούς λόγους πιστεύετε ότι υποστηρίζουν αυτές τις θέσεις ; **Βλέπε πίνακα 1 στο τέλος του ερωτηματολογίου**

5. Κατά τη γνώμη σας υπερισχύουν οι θέσεις των εμπλεκόμενων φορέων που βασίζονται σε 'πραγματικά γεγονότα' ή σε συναισθηματικές αξίες και προσωπικά συμφέροντα; Χρησιμοποιούν επιστημονικά, τεχνικά δεδομένα και πληροφορίες προκειμένου να υποστηρίξουν τις θέσεις τους ;

6. Οι αντιδράσεις των φορέων είχαν θετικό αποτέλεσμα και τι ; Μήπως συνέβαλαν στην επανεξέταση των περιβαλλοντικών όρων ή προέτρεψαν στην εκπόνηση νέων ερευνών ;;;.....

7. Πως προσδιορίζονται οι ζημιές που είχε η βιομηχανία από τις καθυστερήσεις που προέκυψαν ποιοτικά και ποσοτικά

⁴ Μία πρώτη προσέγγιση των εμπλεκόμενων φορέων είναι η ακόλουθη :

Τοπικοί κρατικοί φορείς : Τοπικά συμβούλια (πρώην Κοινότητες, Δήμοι - ποιοί εμπλέκονται συγκεκριμένα), Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Δασική Υπηρεσία, ΙΓΜΕ, Αρχαιολογική Υπηρεσία, Υπουργείο Εργασίας (Ο.Α.Ε.Δ.), Επιμελητήρια

Κεντρικοί κρατικοί φορείς : ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπ. Ανάπτυξης και να σημειωθούν τα Υπουργεία που ενέκριναν τους περιβαλλοντικούς όρους

Μη κυβερνητικές οργανώσεις : πολιτιστικοί, οικολογικοί σύλλογοι, Ομάδες νέων (Νεολαία Αγώνα), Εκκλησία, Επιτροπή Αγώνα

Επαγγελματικοί σύλλογοι - ομάδες : Εργαζόμενοι στην TVX, Αγρότες, Τουριστικά επαγγέλματα (υποκατηγορίες), Τεχνίτες, Τεχνικά γραφεία - τοπογράφοι, Μεσίτες, Ιδιοκτήτες γης, Εργατικό κέντρο

8. Έχετε έρθει σε επαφή και με ποιούς τρόπους (φυλλάδια, εκπαιδευτικά προγράμματα, εκθέσεις, newsletters, community profiling, focus groups, interviews, questionnaires, συνέδρια, ανοικτές συζητήσεις με τους εκπροσώπους των φορέων, ανοικτή τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας,) και πότε (έχει σημασία η χρονική περίοδος που αποφασίσατε να έρθετε σε επαφή με τους φορείς δηλαδή αυτό έγινε από την αρχή της διαδικασίας εξεύρεσης χώρου ή μετά από την εκδήλωση των πρώτων αρνητικών αντιδράσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς) προκειμένου να παρουσιάσετε τις θέσεις σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και ενδεχομένως να διαπραγματευτείται προκειμένου να φθάσετε στην καλύτερη για όλους λύση και να συμφωνήσετε στην τήρηση εκείνων των απαιτήσεων και όρων που πρέπει να ικανοποιούν την συμφωνία ; Βλέπε πίνακα 2 στο τέλος του ερωτηματολογίου

9. Κατά τη δημοσιοποίηση των περιβαλλοντικών όρων των ΜΠΕ τι υπερίσχυσε ; Η θετική ή αρνητική στάση των φορέων ως προς τους περιβαλλοντικούς όρους ; Οδηγηθήκατε σε επανεξέταση των όρων ; Απο ποιούς φορείς (κρατικούς ή τοπικούς;);;

8. Αναφέρετε το ιστορικό της προσφυγής στο Συμβούλιο Επικρατείας. Ποιοι φορείς συνέβαλαν, τι δυναμικό έχουν (αριθμός ατόμων, ποιούς εκπροσωπούν, τι υποστηρίζουν - βασικές θέσεις). Πότε αναμένεται να εκδοθεί η απόφαση ;

9. Περιγράψτε τι πρόκειται να συμβεί και τι επιπτώσεις θα έχει η θετική ή η αρνητική απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας. Πόσο προβλέπεται ότι θα καθυστερήσει το έργο ;

10. Πιστεύετε ότι ένα ουδέτερο πρόσωπο, που θα είχε την απαιτούμενη γνώση της συγκεκριμένης περίπτωσης θα μπορούσε να δράσει ως διαμεσολαβητής και να οργανώσει ή να αναλάβει τον συντονισμό μιας πρώτης συνεργασίας-συνάντησης των φορέων μεταξύ τους με σκοπό να οδηγήσει σε μια πρώτη διαπραγμάτευση από την αρχή της εγκατάστασης της βιομηχανίας παρακολουθώντας όλη τη πορεία του έργου ; Έχετε κάνει μέχρι τώρα σοβαρή προσπάθεια διαπραγμάτευσης ;

11. Τι προσόντα θα περιμένετε από αυτόν να έχει ;

12. Στη περίπτωση που συμφωνείτε με τον μεσολαβητή ποια είναι τα εμπόδια που σας εμποδίζουν να προχωρήσετε σε αυτή την ενέργεια ;

Πίνακας 1. Στάση των φορέων απέναντι στην TVX

Αν υπάρχει κάτι έτοιμο από τις συναντήσεις που έχετε πραγματοποιήσει ή κατά τη διάρκεια της δημοσιοποίησης

ΦΟΡΕΙΣ	ΣΧΟΛΙΑ

Πίνακας 2. PUBLIC INVOLVEMENT METHODS

Να τσεκαραστεί αν έχει γίνει κάτι από τα ακόλουθα και επιγραμματικά τι αποτελέσματα είχαν και τι προβλήματα παρουσίασαν ή αν απορρίφθηκαν ως μη αποτελεσματικά για ποιο λόγο

ΜΕΘΟΔΟΣ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ως προς <ul style="list-style-type: none">• ταχύτητα οργάνωσης• κόστος οργάνωσης και εφαρμογής• παροχή πληρέστερης πληροφόρησης που θα βοηθήσει στη καλύτερη πληροφόρηση και προσέγγιση του κοινού	ΠΙΘΑΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
1.Ενημερωτικά φυλλάδια		
2. Εκθέσεις		
3. Site visits		
4.Ερωτηματολόγια		
5.Ανοικτές στο κοινό συναντήσεις		
6. Ανοικτή τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας με το κοινό		
7. Διαδικασία δημοσιοποίησης κατά τη παρουσίαση της ΜΠΕ		

Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί, πως σύμφωνα με τη βιβλιογραφία καμία από τις παραπάνω μεθόδους από μόνη τους δε μπορεί να καλύψει όλες τις ανάγκες, αλλά θα πρέπει να συνδυαστούν κατάλληλα.

